

ข้อสังเกต

- 1) ในครั้งแรกของการประชุมร่วมกับทีมจังหวัด จังหวัดยโสธรเห็นชอบร่วมกันในการเลือก “ข้าวหอมมะลิ” เป็นผลผลิตหลักในการทำ value chain แต่ในกระบวนการทำจริง ผู้ร่วมประชุมให้ความสำคัญกับ “ข้าวหอมมะลิอินทรีย์” เป็นการเฉพาะ ทั้งๆ ที่ช่วงที่ผ่านมาข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีผลผลิตต่ำ พื้นที่การปลูกลดลง และไม่ได้เป็นรายได้หลักของจังหวัด แต่ยังคงต้องมีผลผลิตต่ำ ที่ส่วนใหญ่เน้นเรื่องเกษตรอินทรีย์สู่สากล
- 2) ในกระบวนการจัดเวที value chain เป็นเวทีเชื่อมโยงให้เกษตรกรที่ทำข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้พบกับหน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งทุกฝ่ายเห็นตรงกันถึงข้อจำกัดที่ทำให้การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ขับเคลื่อนล่าช้า เนื่องจากการก้าวไปสู่เกษตรอินทรีย์ต้องผ่านเกณฑ์ตามมาตรฐานสากล ซึ่งมีกระบวนการตรวจสอบที่ยุ่งยาก และใช้งบประมาณสูง ซึ่งจังหวัดมีระบบที่สนับสนุนไม่เพียงพอ เกษตรกรเข้าถึงได้ยาก การประมวลสรุปผลการจัดเวทีให้จังหวัดทราบ น่าจะเป็นช่องทางหนึ่งในการนำไปทำแผนสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของจังหวัดได้

4.2.4 จังหวัดชัยภูมิ

1) การเลือกผลผลิต

ทีมสำนักงานจังหวัดและหน่วยงานภาครีที่เกี่ยวข้อง ได้คัดเลือกผลผลิต “พริก” มาทดลองแจกจ่าย ผลิต การแปรรูป และการส่งเสริมการตลาด โดยมีเหตุผลสนับสนุน ดังนี้

- 1) พริกเป็นผลผลิตที่มีชื่อเสียง และมีแนวโน้มที่จะเป็นผลผลิตที่สำคัญของจังหวัด รวมทั้งมีงานวิจัยสนับสนุน
- 2) จังหวัดชัยภูมิมีพื้นที่ปลูกพริกเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศไทย รองจากนครราชสีมา ชัยภูมิมีพื้นที่ปลูกพริกทั้งหมดประมาณ 82,064 ไร่ (ข้อมูลเมื่อ 30 ก.ย.50) และเป็นพริกฤดูฝนประมาณ 59,078 ไร่ พริกฤดูแล้งมีพื้นที่ประมาณ 22,986 ไร่ มีเกษตรกรประมาณ 40,000 ครัวเรือนที่ปลูกพริก ก่อให้เกิดรายได้ประมาณปีละ 1,200 ล้านบาท จำแนกเป็นรายได้จากการขายพริกของเกษตรกรประมาณปีละ 900 ล้านบาท และจากการรับจำจ้างเก็บพริก เด็ดข้าวพริก คัดพริกต่างๆ ประมาณ 300 ล้านบาท ซึ่งการปลูกพริกทำให้มีรายได้และมีงานทำ และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับฐานรากที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ โดยพื้นที่ที่มีการปลูกพริกเพื่อการค้าจำนวนมาก คือ อำเภอจัตุรัส อำเภอเทสสิต อำเภอบ้านจันรงค์ อำเภอชัยบุรี โดยผลผลิตพริกรวมทั้งจังหวัดประมาณ 146,212.56 ตัน หรือผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 2,160 กิโลกรัมต่อไร่
- 3) ด้านประโยชน์ของพริก ได้มีข้อมูลการค้นคว้าที่นำเสนอในจังหวัดว่า พริกสามารถนำไปประกอบอาหารและตกแต่งอาหารให้น่ารับประทาน เนื่องจากพริกมีสีสันน่ารับประทาน และมีคุณค่าทางอาหาร คือ มีวิตามินซี เบต้าแคโรทีนหรือวิตามินเอสูง นำไปสกัดสาร Capsaicin เพื่อผลิตเป็นยา เช่น ยาสำหรับม้าเชือบแบคทีเรียในกระเพาะอาหาร โลชั่นครีมลดความเจ็บปวดของกล้ามเนื้อหรือส่วนต่างๆ ของร่างกาย ช่วยบรรเทาอาการไข้หวัด ลดการอุดตันของเส้นเลือด เสริมสร้างสุขภาพให้อาหารมีดีหรือ

สามารถผลิตเป็นผลิตภัณฑ์แก่ง่วง เป็นสเปรย์ป้องกันตัว เป็นส่วนผสมของเครื่องสำอาง และพริกเป็นพืชที่มีสารสำคัญ คือ มีแคโนทินอยด์ ที่มีประโยชน์ในการต้านมะเร็งอีกด้วย

4) พริกจังหวัดชัยภูมิได้ผ่านกระบวนการโครงการวิจัยการขยายและการพัฒนาเครือข่ายการจัดการห่วงโซ่อุปทาน “พริกสดปลอดภัย” ระบบมาตรฐาน(GAP) อำเภอเกษตรสมบูรณ์และอำเภอจัตุรัส จ.ชัยภูมิ ซึ่งเป็นโครงการวิจัยโดยความร่วมมือของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2) องค์ประกอบเวที

การจัดเวทีหารือการจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่าของพริก จัดขึ้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 มีตัวแทนหน่วยงานจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำนวน 62 คน แบ่งเป็นตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 33 คน, เกษตรกร/ผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน, ภาควิชาการ จำนวน 4 คนที่มาจากคณะกรรมการเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ตัวแทนที่มาจาก อปท. จำนวน 5 คน และตัวแทนจากสื่อมวลชน จำนวน 2 คน

3) กระบวนการ

การจัดประชุมเวที Value Chain พริก จังหวัดชัยภูมิ จัดขึ้นเพื่อวัดถูประ升ค์ที่กำหนดไว้สองประการ คือ เพื่อฝึกปฏิบัติการบูรณาการผลผลิตของจังหวัด โดยใช้เครื่องมือ “ห่วงโซ่คุณค่า” และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาจังหวัด บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ ข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กระบวนการประชุม แบ่งเป็นสี่ช่วง ได้แก่

กระบวนการ	วิทยากร/ผู้ดำเนินการ
<u>ช่วงที่ 1</u> เกริ่นนำกล่าววัตถุประสงค์การประชุม/การจัดประชุมความคิดการใช้ห่วงโซ่คุณค่า “ห่วงโซ่ความสุข”	<ul style="list-style-type: none"> นายถาวร พรมมีชัย ผู้อำนวยการจังหวัดชัยภูมิ นส.เบญจวรรณ พาลหาญ หัวหน้าสำนักงาน จ.ชัยภูมิ
<u>ช่วงที่ 2</u> การสร้างความเข้าใจข้อมูลพื้นฐาน ประสบการณ์และมุมมองด้านการปลูกพริก พื้นที่การปลูกพริก ผลิตพริกในจังหวัดและการส่งออกและการให้ความรู้เรื่องห่วงโซ่คุณค่า	<ul style="list-style-type: none"> อ.วีระ ภาคอุทัย ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.มนตรี เสน่ห์เศรษฐี ผช.หัวหน้าโครงการวิจัยฯ
<u>ช่วงที่ 3</u> ระดมความคิดเห็น หารือยกตัวอย่างการบูรณาการผลผลิต “พริก” เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด โดยแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม	<p>กลุ่ม 1 สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ(นายศรีศักดิ์ ชาทัน, นายศักดิ์ชัย เกษปะทุม)</p> <p>กลุ่ม 2 สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ(นายแพടិṣា ចែនិមណី, นายເທុតុជាយ លិសណภาเศรษฐ, នស.ប៊រិុណ្យារាងនូវរម្យទំនាក់ទំនង)</p> <p>กลุ่ม 3 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) (นายมนตรี เสน่ห์เศรษฐี, នស.ហ៊ុយវត្ថុ ផែវជ័យ នកវិជ្ជមុន)</p>
<u>ช่วงที่ 4</u> สรุปผลการประชุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> นายศรีศักดิ์ ชาทัน, นายពេជ្ជិត សារុណ្យារាងនូវរម្យទំនាក់ទំនង

ช่วงที่ 4 นำเสนอการระดมความคิดเห็น/ปิดการประชุม

ตัวแทนกลุ่มกระบวนการต้นน้ำ-กระบวนการกลางน้ำ-กระบวนการปลายน้ำ และ นส.เบญจวรรณ พาลพาณ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดชัยภูมิ ปิดการประชุม

(บันทึกสาระสำคัญของเวทีการประชุม ดูในภาคผนวก ก.)

4) ผลห่วงโซ่คุณค่า (value chain) พริกชัยภูมิ

จากสถานการณ์ปัญหาและข้อเสนอที่มาจากการระดมความเห็นของกลุ่มอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ สามารถนำมารัดลั่งกรอบผัง value chain ได้ดังนี้

5) ข้อสังเกตจากการจัดเวที

- 1) ผู้ว่าราชการจังหวัด ที่มีสำนักงานจังหวัดให้ความร่วมมือในการจัดเวทีเป็นอย่างดี ผู้ว่าฯได้ร่วมในเวที ตั้งแต่ต้นจนจบเวที และได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดเวทีวันนี้ ซึ่งเป็นความพยายามหนึ่งที่ทางทีมจังหวัดพยายามผลักดันให้เกิดการทำความเข้าใจร่วมในเรื่อง value chain และเห็นว่ากระบวนการนี้จะนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อให้เกิด value ได้
- 2) ภาครัฐบังหน่วยงานยังเห็นว่า value chain เป็นเรื่องใหม่ ไม่เข้าใจหรือจะทำความเข้าใจเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และยังไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องจัดทำกระบวนการ VC. จึงมีบางหน่วยงานที่เดินทางกลับไปก่อนที่จะมีกระบวนการหารือ
- 3) ภาคประชาชนมีความตื่นตัวในการเข้าร่วมเวที และมีการเตรียมข้อมูลมานำเสนอในเวทีระดมสมองครั้งนี้
- 4) การหารือกระบวนการวันนี้ ได้จุดประกายให้หลายหน่วยงานเห็นความสำคัญของการคลံวงจรการผลิตพริก และทำให้แต่ละหน่วยงานเห็นบทบาทของตนได้ชัดเจนขึ้น และจากเวทีวันนี้ ได้นำไปสู่การเริ่มต้นปฏิบัติการด้านบทบาทของหน่วยงานตน เช่น สภาพัฒนาสหกรณ์และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนำไปใช้ในการระดมความคิดเห็นการทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ ปี

4.2.5 จังหวัดอุบลราชธานี

1) การเลือกผลผลิต

ในการประชุมร่วมกับทีมจังหวัด เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าโครงการวิจัยฯ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2551 ณ ห้องประชุมมิตรไมตรี ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี ที่ประชุมจะมีความเห็นตรงกันว่าควรเลือก “ข้าวหอมมะลิ” เป็นผลผลิตหลักที่จะใช้เป็นต้นแบบในการคิดยุทธศาสตร์การพัฒนาของพื้นที่ เพราะมีความพร้อม และความสมบูรณ์ของข้อมูลมากที่สุดในกลุ่มผลผลิตที่ถูกนำเสนอ โดยเลือกคำເກອພິບູລັມສາຫາຣ ເປັນພື້ນທີ່ທົດລອງດຳເນີນກາຣ ເນື່ອຈາກເປັນພື້ນທີ່ປຸກຂ້າວທີ່ສໍາຄັນຂອງຈັງຫວັດ ແລະເປັນຫຼຸດປະຫານ ທີ່ຈະຈ່າຍຕ່ອກກາຣພັນນາ ແພນງານໂຄງກາຣເພື່ອຕ່ອຍດຳເນີນກາຣ ໂດຍໃຊ້ ແນວັດ Value chain ເປັນເຄື່ອງມືອໜ່ວຍໃນກາຣທຳກາຣເຂົ້າໃຈ ກາພວມຂອງປະເທັນຍຸທະສາສົກ ແລະບູຮານາກາຣແພນງານໂຄງກາຣພັນນາຂ້າວหอมมะລີ ໂດຍພິຈາລານາເນື້ອງການໃໝ່ ຄຣອບຄຣຸມຕັ້ງແຕ່ກະບວນກາຣພັນນາ ກາຣແປງປູປະແກຣມຕາດ ກ່ອນຈະຈໍາແນກກິຈກາຣຕາມກາຣກິຈແລະກຳຫັນດ ໂຄງກາຣ/ກິຈກາຣ ໃ້ເຊື່ອມໃຍງພັນພື້ນທີ່ ແລະຫ່ວຍງານເພື່ອເຕີມເຕີມຍຸທະສາສົກກາຣພັນນາໃໝ່ ມີກາຣ ຄຣອບຄຣຸມ ແລະສອດວັບກັບເປົ້າໝາຍກາຣພັນນາ

ແຕ່ຈາກກາຣປະສານຫ່ວຍງານຮະດັບອຳເກອຂອງນັກວິຈີຍໂຄງກາຣ ພບວ່າ ພັນພື້ນທີ່ໃໝ່ໃໝ່ ໄກສະນໃຈ ແລະສອດຄລັກງັບນໂຍບາຍຂອງຮູ້ຮູບາລ ດື່ອ ກາຣພັນນາກາຣທີ່ອຳເນົາ ອຳເກອຈຶ່ງຂອປເລີ່ມປະເທັນເນື້ອຫາທີ່ຈະໃໝ່ ທົດລອງພັນນາຍຸທະສາສົກ ແລະບູຮານາກາຣແພນງານໂຄງກາຣຈາກ “ຂ້າວหอมมะລີ” ເປັນ “ກາຣພັນນາກາຣທີ່ອຳເນົາ” ແກ່ ໂດຍອຳເກອຮັບຜິດຂອບໃນກາຣເປັນເຈົາກາພັນພື້ນທີ່ ເຈົ້າຫ້າທີ່ຈາກອຳເກອພິບູລັມສາຫາຣ ແລະທີ່ມີວິຈີຍ ຈຳປະນຸມ ຮັມຄືງ ກາຣເຕີມຂ້າວມູລເພື່ອໃໝ່ປະກອບກາຣຈັດເວົ້າ ໃນຂະນະທີ່ທີ່ມີວິຈີຍຮັບຜິດຂອບກະບວນກາຣທາງວິຊາກາຣ

2) ອົງດປະກອບຂອງເວົ້າ

ຜູ້ເຂົ້າວ່ວມເວົ້າທີ່ປະກອບດ້ວຍ ຜູ້ປະກອບກາຣຂັນສົງ ທີ່ພັກ ວັນອາຫາຣ ກລຸ່ມຜູ້ພັນສິນຄ້າ OTOP ຜູ້ແທນ ອົງດກຽມໜັນ ຜູ້ແທນອົງດກຽມປົກປາອົງສ່ວນທົ່ວອົນ ຮ່າງວາຊາກາຣສ່ວນກາລາງ ສຕາບັນກາຣເງິນ ຜູ້ແທນຈາກ ສຕາບັນກາຣທີ່ກິ່າວໃນພື້ນທີ່ ເຈົ້າຫ້າທີ່ຈາກອຳເກອພິບູລັມສາຫາຣ ແລະທີ່ມີວິຈີຍ ຈຳນວນປະນາມ 80 ດົກ

3) ກະບວນກາຣດຳເນີນກາຣ

ກາຣຈັດເວົ້າທີ່ຫາວີ້ອຄັ້ງນີ້ມີວິດຖຸປະສົງຄໍສໍາຄັນ 2 ປະກາຣ ດື່ອ ເພື່ອຝຶກປົງປັດກາຣພັນນາຍຸທະສາສົກ ແລະ ບູຮານາກາຣແພນງານ/ໂຄງກາຣເພື່ອໃໝ່ເກີດພັນພື້ນທີ່ຕອບສົນອົງຕ່ອງກາຣຂອງອຳເກອພິບູລັມສາຫາຣ ໂດຍໃຊ້ ເຄື່ອງນື້ອ “ຫ່ວ່າງໂຫຼຸດນົມຄ່າ” ແລະວ່ວມກັນກຳຫັນດກຮອບແນວທາງໃນກາຣຈັດທຳແພນພັນນາກາຣທີ່ອຳເນົາ ພື້ນຖານຂອງຂ້າວມູລ ແລະກາຣມີສ່ວນວ່ວມຂອງທຸກກາປຄ່ວນ ໂດຍມີກາຣເຕີມກາຣທີ່ສໍາຄັນ ດື່ອ

1) ກາຣເຕີມກາຣກ່ອນຈັດເວົ້າ ກາຣດຳເລືອກແລະປະສານຜູ້ເຂົ້າວ່ວມກິຈກາຣນັ້ນ ນັກວິຈີຍໄດ້ຫາວີ້ອກັບ ນາຍອຳເກອພິບູລັມສາຫາຣແລະປັດອຳເກອ ເພື່ອວ່ວມກັນກຳຫັນດກຂອບເຂດເນື້ອຫາ ແລະກລຸ່ມຜູ້ເຂົ້າວ່ວມກິຈກາຣ ໂດຍທາງ ອຳເກອຈະເປັນຜູ້ທຳຫັນສົ່ງເຫຼີນຜູ້ເຂົ້າວ່ວມປະນຸມ ພ້ອມຮາຍລະເຍີດຂອງຂ້າວມູລທີ່ວິວເອກສາວທີ່ຜູ້ເຂົ້າວ່ວມປະນຸມຕ້ອງ ເຕີມເພື່ອໃໝ່ປະກອບກາຣປະນຸມ ໄດ້ແກ່

- สถานการณ์/ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง หรือที่ตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว กิจกรรม/ประเภทของการท่องเที่ยวในพื้นที่ ความสนใจและแหล่งดึงดูด นักท่องเที่ยว ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว รายได้และการกระจายที่เกิดจากการท่องเที่ยว ระบบหรือ รูปแบบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ประเด็นปัญหา/ข้อจำกัด/อุปสรรคต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่
- สิ่งที่อยากเห็น/ความคาดหวัง/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด
- สิ่งที่จะทำ / สิ่งที่ต้องทำ / สิ่งที่อยากให้ผู้อื่นทำ (ทำเอง ทำร่วม ร่วมทำ และทำให้)
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ควรดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
 - ระบุแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม/น้ำหนักงาน/ผู้รับผิดชอบ
- อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

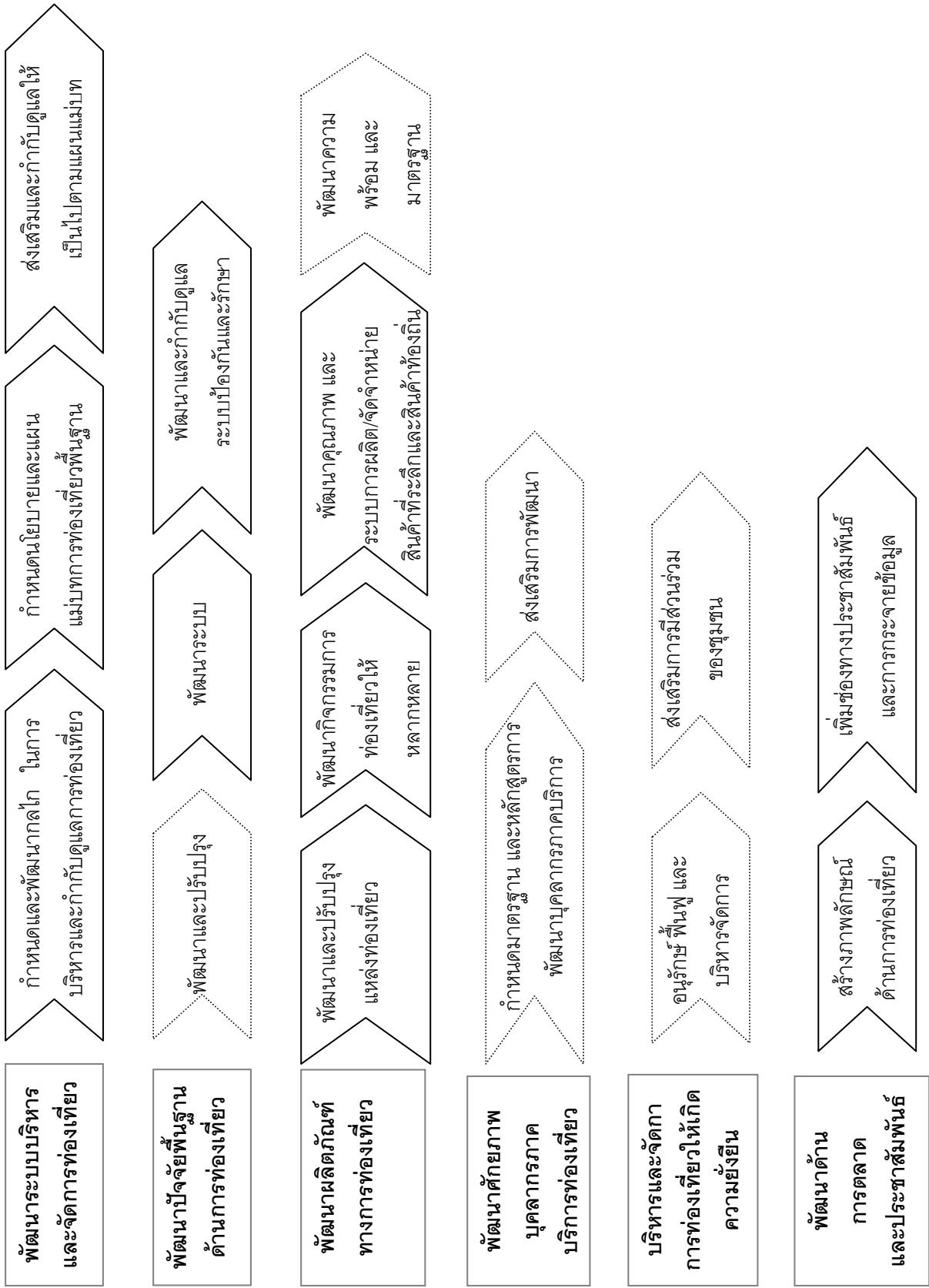
2) กระบวนการในระหว่างการประชุม การพัฒนาและบูรณาการยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยใช้ห่วงโซ่ คุณค่า (Value Chain) ของอำเภอพิบูลมังสาหาร ในครั้งนี้ใช้รูปแบบผสม ประกอบด้วยการนำเสนอสถานการณ์ ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพิบูลมังสาหาร การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด การ ใช้แนวคิดให้ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain เป็นเครื่องมือในการบูรณาการ และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ แก้ไขปัจจัยและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพิบูลฯ โดยการแบ่งกลุ่มย่อยและ กำหนดโจทย์ร่วมให้ทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็น

(บันทึกสาระสำคัญของเวทีการประชุม ดูในภาคผนวก ก.)

4) ผลห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ผลผลิตด้านการท่องเที่ยวพิบูลมังสาหาร

ข้อเสนอที่เป็นผลจากการประชุมกลุ่มย่อย สามารถนำมารักษาไว้ในกรอบผัง value chain ที่ ก.พ.ร.ได้ ออกแบบไว้ ดังนี้

ແພັນກາພ 4-5 ແສດທ່ວງໃຫ້ຄຸນຄ່າ ກາຣທ່ອງທ່ຽມພິບປຸງສາຫາດ ອ.ອຸປະກອດຮາຊາດ

ພໍ່ມາດຕະການ ແລະ ຈົດການທອງເທິງ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ
ມີການ
ທີ່ມີການ

ກໍາທັນ
ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ

ພໍ່ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ
ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ ທີ່ມີການ ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ
ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ
ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ
ທີ່ມີການ

- ລົງທຶນມາດຕະການທີ່ມີການ / ດັບຕັ້ງມາດຕະການທີ່ມີການ
ຝ່າຍເປົ້າມາດຕະການທີ່ມີການ
ກ່ຽວຂ້ອງມາດຕະການທີ່ມີການ
ຕົ້ນກົງມາດຕະການທີ່ມີການ
- ລົງທຶນມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ
- ລົງທຶນມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ
- ການພະແນກມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ
- ສ້ວນມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ
ມາດຕະການທີ່ມີການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ

ມາດຕະການ
ທີ່ມີການ

ພໍພົນມາດີກົງຈະຮົມກາງ
ທ່ອງທີ່ຢູ່ໃໝ່ໜ້າຫລາຍ

ພັດທະນາມູນມານາ ໂມງ ຂະໜາດການຄົດຕົກ/ຈົດຈຳກໍາທຳ

ພໍາສະ່ນຕະຫຼາດພົກຄົນ ແລະ ມາດຈົກສູນສັນຕິພາບ

บริษัทฯ ขอสงวนสิทธิ์ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อ่านที่ไม่เป็นทางการ

ພາຍໃນສູງລັບພາກສູງພະຍາຍາດຂອງພະນັກງານ
ພະນັກງານພະນັກງານ

ເພີ້ມສູງທະນາຄານສູງພໍາລັງນີ້ແລ້ວເພີ້ມສູງທະນາຄານສູງພໍາລັງນີ້

ក្រសារ សេចក្តីផ្តើម និងការប្រើប្រាស់បច្ចេកទេស

- จัด ROAD SHOW รุ่งดับจังหวัด/ภาค

4.2.6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) การเลือกผลผลิตหลัก

จังหวัดนครศรีธรรมราช เลือกทำโน้ตเดลจังหวัดเรื่องการท่องเที่ยว โดยเลือกพื้นที่ข้อมูลเป็นกรณีศึกษา จากเดิมที่เคยเลือกย่างพารา โดยมีเหตุผลการเลือกดังนี้

1) “ย่างพารา” ถูกเลือกให้เป็นผลผลิตในการพัฒนาโน้ตเดลจังหวัดโดยใช้เครื่องมือห่วงโซ่คุณค่าของจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกและมีผลผลิตย่างพาราสูงมากเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ถือเป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่และสร้างรายได้หลักให้แก่จังหวัด นอกจากนั้น ภาคประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีส่วนผลักดันแผนแม่บทย่างพาราของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการประสานงานกับจังหวัดนครศรีธรรมราชผู้เกี่ยวข้องในการเตรียมการ¹⁴ ได้มีข้อพิจารณาว่าผลจากภาคชุมชนตัวของเศรษฐกิจโลก และวิกฤตราคายางพาราที่ผันผวน และตกต่ำลงอย่างมาก เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับราคาก๊อกกันท์ของตลาดโลก เนื่องจากตลาดไม่มีสภาพความต้องการใช้ หรือความต้องการบริโภค อีกทั้งยังเป็นผลมาจากการที่ราคาน้ำมันได้ลดลงอย่างมาก สำหรับปัจจุบันราคายางพาราที่เกิดขึ้นขณะนี้ มีได้เกิดมาจากการบริโภคที่ล้นตลาดอย่างเช่นในอดีต แต่เกิดมาจากการต่างประเทศจะลดการสั่งซื้อสินค้า ทั้งๆ ที่ในปัจจุบันแทบไม่มียางพาราเหลืออยู่ในสต็อกเลย เพราะสิ่งที่ก่อให้เกิดตลาดหนึ่ง ก็จะส่งผลกระทบไปยังอีกตลาดหนึ่ง การที่ราคายางพาราตกต่ำลงมาเหลือแค่กิโลกรัมละ 40 บาทเศษ จากเดิมที่เคยพุ่งขึ้นไปถึงกิโลกรัมละ 100 บาทเศษ การจัดเวทีพูดคุยเรื่องยางพาราภายใต้ภารกิจจัดการดังกล่าวอาจจะไม่เหมาะสมและต้องตอบคำถามในเชิงการเมืองและผลกระทบเศรษฐกิจโลกซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ และที่ผ่านมาเคยมีการจัดเวทีพูดคุยเรื่องยางพารากันมาแล้ว

2) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช สนองนโยบายรัฐบาลเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ได้ผลในเรื่องของการสร้างเม็ดเงินให้แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ เป็นการเพิ่มรายได้พอกสมควรกับการลงทุนที่น้อย ที่แทบจะไม่ต้องลงทุนเลย เพราะทุกอย่างนั้นมีอยู่พร้อมแล้วเพียงแค่เข้าไปพัฒนาตักยภาพให้มีมากขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด และเศรษฐกิจของประเทศไทยตามนโยบายรัฐบาลได้เป็นอย่างดี และมีความคาดหวังในเรื่อง GPP.(ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด) ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงได้ส่งการให้หน่วยงานทุกฝ่ายได้ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนตอบนโยบายดังกล่าว

3. มุ่งมองการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นดินแดนแห่งความหลากหลายและเป็นแหล่งดินอันศักดิ์สิทธิ์ มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน เป็นแหล่งธรรมชาติอย่างใหญ่ของภาคใต้ทั้งหาดทรายชายทะเล ป่าเขาน้ำตก ถ้ำ ป่าอนุรักษ์ มีแหล่งศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน วัด ประวัติศาสตร์ให้ศึกษา มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามหลากหลาย รวมทั้งสินค้าพื้นเมืองที่น่าสนใจ ประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชนต่างมีความรัก ความสามัคคีซึ่งกันและกัน ดังคำขวัญประจำจังหวัด จากสัญลักษณ์ไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ที่จะติดตามรึใจผู้คนที่ผ่านไปผ่านมาให้จดจำจังหวัดนครศรีธรรมราชในฐานะ “เมืองมงคล คนทำดี” ตลอดไป

¹⁴ บันทึกการลงพื้นที่ และประชุมร่วมกับหัวหน้าสำนักงานจังหวัด หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์ และเจ้าหน้าที่สังกัดจังหวัด

4) เป็นพื้นที่ที่มีทางเลือกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยว คือ เป็นครัวแห่งการเรียนรู้และดูงาน ชื่งปัจจุบันมีชุมชนเล็ก ๆ เกิดขึ้นมากมาย ที่เปิดตัวเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้วยเอกสารภาษาอังกฤษเพื่อสืบสานวิถีชุมชน ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นชุมชนเข้มแข็ง มีผลิตภัณฑ์ OTOP ที่โดดเด่น และยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงภูมิปัญญาอย่างมากมาย ซึ่งไม่เพียงแต่ได้ความบันเทิงเริงใจในการท่องเที่ยวเท่านั้น ยังเป็นการท่องเที่ยวที่ได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า นอกจากนี้จังหวัดนครศรีธรรมราชยังเป็นเจ้าของรางวัล อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย โดยได้รับรางวัลด้านแหล่งท่องเที่ยวมากถึง 8 รางวัลด้วยกันในปี 2551

สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราชและโครงการวิจัยฯ จึงได้คัดเลือกผลผลิต “การท่องเที่ยวอำเภอขอนом” มาคัดลิ่งจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาด เพราะอำเภอขอนอม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีแนวโน้มที่จะเป็นแหล่งรายได้สำคัญของจังหวัด กำลังถูกพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว อำเภอขอนอมอยู่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยมีระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร มีหาดทรายที่สวยงาม มีประวัติศาสตร์ที่สวยงามนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาจากการสมุยมาดำเนินการรัฐ นายอำเภอ ขอนอมได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่ามีการท่องเที่ยวของอำเภอขอนอมมีการขยายตัวสูงขึ้นมาก นับวันได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมากขึ้น มีการลงทุนนับร้อยล้านบาทในกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งของคนไทยและกลุ่มทุนต่างชาติ เช่น รีสอร์ท ที่พักในรูปแบบต่างๆ การท่องเที่ยวของขอนอมจะเน้นความสงบ สวยงามเป็นธรรมชาติ ในขณะที่การสมุยซึ่งอยู่ใกล้กันรวมทั้งพังัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นความสนุกสนาน ดังนั้นแนวคิดการเชื่อมโยงระหว่างการท่องเที่ยวมาสู่ขอนอมจากสมุยหรือพังัน ขอนอมจึงมีความแตกต่างที่ให้นักท่องเที่ยวได้เลือก

2) องค์ประกอบเวที

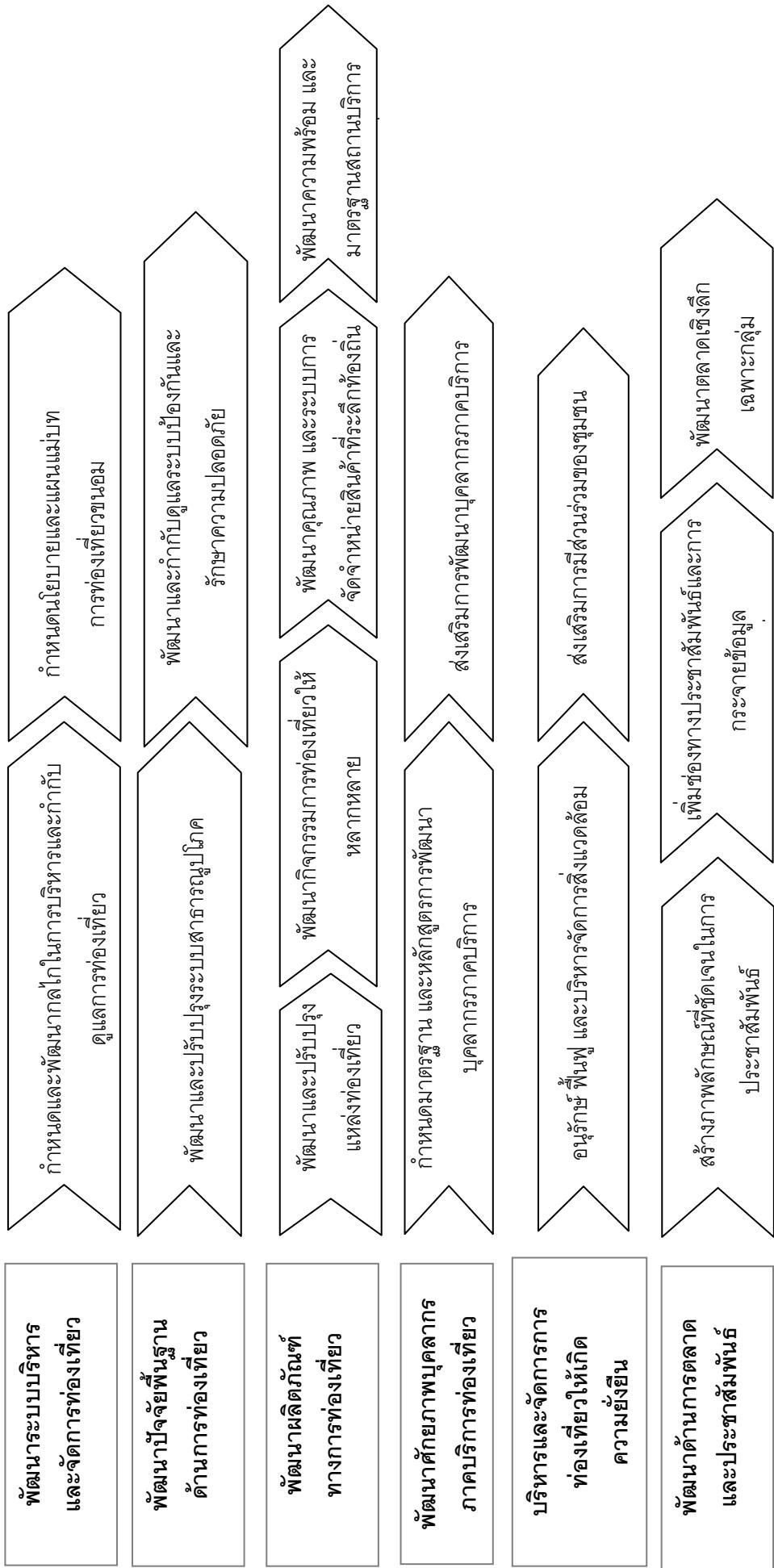
ผู้เข้าร่วมเวทีรวมทั้งสิ้น 56 คน ประกอบด้วย ส่วนราชการในจังหวัดที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคเอกชน นักวิชาการ ภาคประชาชน และประชาสัมคม ภาคธุรกิจที่พัฒนาและบริการในอาเภอ ขอนом และที่มีนักวิจัยโครงการ โดยได้รับเกียรติจาก นายนพดล ภาคพรต ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว ททท. เข้าร่วมเวทีและให้ข้อคิดเห็นในการประชุม ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

3) กระบวนการ

กระบวนการประชุมจัดขึ้นเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สองประการ คือ 1) เพื่อฝึกปฏิบัติการบูรณาการผลผลิตของจังหวัด โดยใช้เครื่องมือ “ห่วงโซ่คุณค่า” และ 2) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ ข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การประชุมแบ่งเป็นสองช่วง คือ ช่วงที่ 1 การสร้างความเข้าใจข้อมูลพื้นฐาน ประสบการณ์และมุมมองด้านการท่องเที่ยว จากพื้นที่และประเทศอื่น โดย นายนพดล ภาคพรต ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว ททท. และการบรรยายเรื่องห่วงโซ่คุณค่าโดย อาจารย์มนตรี เสนีศรีชัย ช่วงที่ 2 แบ่งกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวขอนคอม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพิมเดิม (ดูเนื้อหาสรุปในภาคผนวก ก.)

4) ผลห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ผลผลิตด้านการท่องเที่ยวขอนม ข้อเสนอที่เป็นผลจากการประชุมกลุ่มย่อย สามารถนำมารวบรวมในกรอบผัง value chain ที่ ก.พ.ร. ได้ออกแบบไว้ ดังนี้

แผนภาพ 4-6 ห่วงโซ่คุณค่า ผลผลิตเตาแกนการท่องเที่ยวขนาดย่อม จ.นนทบุรี จังหวัดราชบุรี

หมายเหตุ *พัฒนาเพื่อคุณภาพจากเด็กทารกของคุณ ลงกรอบ VC ของ กพ.

ԵՐԵՎԱՆԸ ԽԱՆԱՀՈՎԻ ՏԵՇԱԲՈՒ

- จัดตั้งศูนย์ท่องเที่ยวงานม้าครัวพากลางต้นทุนการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม (ททท.)
- กำหนดมาตรฐานทางกฎหมายระดับชาติของสินค้า เพื่อป้องกันการก่อจลาจล (บ.บ.จ. บ.บ.ต./ททท.)
- สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ป่าท. และภาคประชาชนใน

ପାତା ୧୩

កំរាលទិន្នន័យនូវការប្រើប្រាស់បន្ទាន់នៅក្នុងក្រសួងសាធារណការនៃរដ្ឋបាលក្នុងក្រសួងសាធារណការនៃរដ្ឋបាល

ပြည်မြန်မာနေးလုပ်မှုရုံး

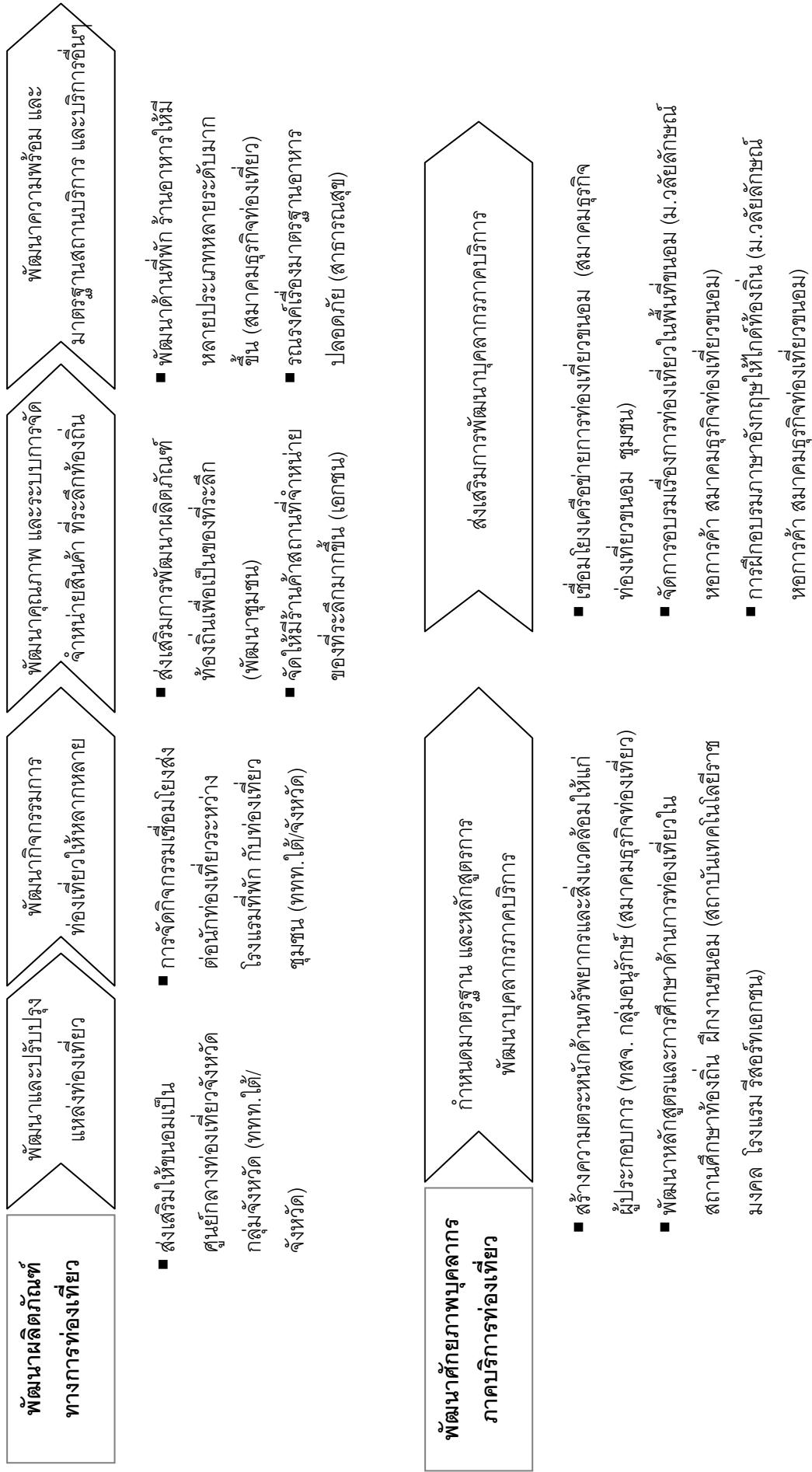
ေပးမေဂျာများ၏ ပုံမှန်ပေါ်ဖော်ဆုံးဖော်ပေါ်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငြားရွှေ့ဆေးရေးမှုပါန်းမြို့မြို့နယ်

ກໍາພາບດົນພົງປາຍແຕ່ຂະແໜນ
ແລ້ວມີປາກກວ່າກົວງໍາ

ေပးမေဂျာများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အပေါ် မြတ်မြတ် ပေါ်လေ့ရှိနေပါသည်။

କାନ୍ତି ପାତ୍ରାନ୍ତିକ ପାତ୍ରାନ୍ତିକ ପାତ୍ରାନ୍ତିକ ପାତ୍ରାନ୍ତିକ
(ପ.ର.କ୍ଷ.ପାତ୍ରାନ୍ତିକ)

5) ข้อสังเกต

1. การมีนักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญ และมีบุคลากรเกี่ยวข้องโดยตรง (กรณีคุณนภดล ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมศินค้าการท่องเที่ยว ททท.) เป็นประโยชน์ต่อที่ประชุมในการเปิดมุมมองและการแลกเปลี่ยนได้กว้างขวางมากขึ้น โดยผู้พิจารณาสิ่งที่เป็นความขัดแย้ง
2. จังหวัด หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่น ตัวแทนชุมชนและภาคธุรกิจ ให้ความสนใจ และเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน นายอำเภออยู่ในการประชุมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แม้ว่าสถานที่ประชุมจะอยู่ค่อนข้างไกลจากตัวจังหวัด (100 กิโลเมตร) และบางคนต้องเดินทางกลับก่อนที่จะสิ้นประชุม
3. ภาคประชาชนมีการจัดเตรียมข้อมูลคำເගອຂນອມที่จะนำเสนอ และช่วยเพิ่มมุมมองเรื่องการพัฒนา ดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
4. ภาคธุรกิจที่เข้าร่วมการประชุม มีทั้งจากส่วนกลาง และผู้ประกอบการที่พักเป็นส่วนใหญ่ องค์ประกอบที่สำคัญแต่ขาดไปในการประชุมครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ บริษัททัวร์ นำเที่ยวต่างๆ และภาคธุรกิจจากจะยังคำนึงถึงการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมิได้คำนึงถึงห้องถิ่นมากนัก จึงทำให้ขาด มุมมองในการเชื่อมโยงท่องเที่ยวกับภาคชุมชนท้องถิ่น
5. ในขณะเดียวกันองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เตรียมเอกสาร สรุปผลการสัมมนา เชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อย ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช¹⁵ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551 ขันเป็นผลลัพธ์เนื่องจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการประชุมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี 2551 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ และการประชุมเชิงวิชาการประชุมท้องถิ่น ในภาระหน้าทิศทางการท่องเที่ยวซึ่งมีการดำเนินงานในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 การดำเนินการดังกล่าว อ.บ.จ. ได้ดำเนินงานร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครศรีธรรมราช และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจากผลการประชุมดังกล่าวจะได้นำไปสู่การพัฒนาแผนแม่บทการท่องเที่ยวจังหวัดต่อไป เมื่อทบทวนเอกสารดังกล่าว พบว่ามีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำເගອຂນອມ ถ้าหากฝ่ายได้มีการประสานงานและสร้างความร่วมมือกันอย่างจริงจังจะช่วยเสริมงานและลดความซ้ำซ้อนในการทำงานได้ดี

6. คำເගອຂນອມโดยมีการจัดการประชุมร่วมความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวของคำເගອຂນອม มาแล้ว เช่น เมื่อ 6 ปีที่แล้วมีการประชุมร่วมทั้งภาครัฐ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ห้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน ในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งได้ข้อมูลสำคัญทั้งปัญหา ความต้องการ และข้อคิดเห็นแนวทางการแก้ไข และการพัฒนาการท่องเที่ยวขอนม ซึ่งหลายประเด็นปัญหาคงไม่ได้รับการแก้ไข และถูกหยิบยกมาพูดคุยอีกครั้งใน การประชุมครั้งนี้ เช่น ประเด็นในเรื่องสร้างพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์ การเชื่อมโยงการท่องเที่ยว และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร

¹⁵ สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อยด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดนครศรีธรรมราช องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2551

จากข้อสังเกตดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคนในท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักรึงปัญหา และพยายามที่จะแก้ไขปัญหา โจทย์สำคัญของจังหวัด คือจะทำให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมได้อย่างไร โดยใช้กลไกการบริหารจัดการและงบประมาณที่ได้รับ และการเชื่อมโยงการจัดการกับทุกฝ่าย

6) กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดทำห่วงโซ่คุณค่าแล้ว

1. โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแผนพัฒนาสันทางเข้าสู่ตัวเมือง ขอนом ในปีงบประมาณ 2552 จะมีการขยายถนนในเขตชุมชน และในปี 2553 จะมีการขยายถนนทั้งเส้นกว่า 40 ล้านบาท ขยายไปหลังให้กวางขึ้น การสร้างท่าเรือขนาดเล็กเพื่อการท่องเที่ยวมีการขออนุญาตแล้ว 2 - 3 จุด แต่อยู่ในระหว่างการพิจารณาอย่างรอบคอบ
2. การจัดทำผังเมืองร่วม โดยอำเภอขอนมและองค์กรปกครองท้องถิ่น ประสาน และการกันโซนเพื่อจัดระเบียบ ใช้นการท่องเที่ยวรวมชาติ แหล่งสถานบันเทิง ให้การพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างมีระเบียบ รองรับการขยายตัวอย่างเป็นระบบแบบแผน
3. โครงการเบิกฟ้าเมืองเปิดใจคน โดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบใจไฟฟ้าขอนом ส่วนราชการและภาคเอกชน
4. การทำความสะอาดเมือง (Khanom Big Cleaning Day) การสร้างสีสันให้กับเมือง ทาสีเสาไฟฟ้า เสาโทรศัพท์ ทำความสะอาดเมืองพร้อมกัน ในระหว่างเวลา 09.00 น.-12.00 น. ตามแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอ ขอนม เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ลงเสริมรณรงค์กระตุ้นจิตสำนึกแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยววิชาชีวิตรักษาสิ่งแวดล้อม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอขอนมให้สะอาด ปราศจากขยะและมลพิษ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน สร้างแนวร่วมในการให้บริการการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทั่วไป โดยมีข้าราชการนักเรียน นักศึกษา ภาคธุรกิจ และประชาชน เข้าร่วมประมาณ 2,000 คน และกำหนดไว้เดือนละ 1 ครั้ง โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 18 จุด มีเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ สร้างความมีชีวิตชีว่าให้เป็นเมืองท่องเที่ยว มีหาดที่สวยงาม และสะอาดตา
5. การควบคุมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพำนักระยะ 1 เดือน เช่น ชาวต่างประเทศที่อาจจะถูกเพ่งเลิงในบางเรื่องจากต่างประเทศแล้วเข้ามาหลบซ่อนตัว จะมีการตรวจสอบติดตาม และเพิ่มควบคุมตรวจสอบอยู่แล้ว ทั้งมีข้อมูลเชื่อมโยง

4.2.7 จังหวัดสตูล

1) การเลือกผลผลิตหลัก

จังหวัดสตูล มีทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ส่วนใหญ่ มีความหลากหลายด้านประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสตูลมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดสตูล (คุณาส์กูเด็น) มัสยิดกลางประจำจังหวัด อุทยานแห่งชาติตะรุเตา คุทายานแห่งชาติทับเบ็น เกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ น้ำตกกังสายทอง น้ำตกธาราสวาร์ค ถ้ำเจ็ดคด ถ้ำภูมาเพชร เป็นต้น ในปี 2550 มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 743,233 คน สามารถทำรายได้ ให้กับจังหวัดประมาณ 1,798.20 ล้านบาท

จากศักยภาพดังกล่าว วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสตูล ตั้งแต่ ปี 2548-ปัจจุบัน ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องต่อการท่องเที่ยว ได้สะท้อนตามวิสัยทัศน์ของจังหวัด ปี 2553-2556 คือ “เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเกษตรยั่งยืน เมืองท่าฝั่งอันดามัน สร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้” และมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของทั้งภาครัฐและเอกชน แผนพัฒนาจังหวัดสตูล ปี 2553-2556 ประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยง คือ สงเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ได้มาตรฐาน สงเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว พัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการให้ผู้เกี่ยวข้องกับการบริการด้านท่องเที่ยว พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พัฒนาสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและขยายตลาดการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรเอกชนในการจัดการการท่องเที่ยว จัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัด เสริมสร้างและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

ผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ทำให้แนวโน้มโดยรวมของจังหวัดสตูลพบปัจจุบันความเสื่อมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ความรุนแรงขึ้น และในอนาคตจะส่งผลต่อความสมดุลของระบบเศรษฐกิจเมืองในระยะยาว และท้ายที่สุดจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจระดับชุมชนและระดับจังหวัดขาดความมั่นคง คือรายได้จากการท่องเที่ยวและภาคเกษตรกรรมลดลง การจ้างงานลดลง และแนวโน้มของรูปแบบการท่องเที่ยวของพื้นที่อาจเปลี่ยนไป และระยะเวลาในการพักค้างคืนลดลง นอกจากนี้ รัฐยังต้องสูญเสียบประมาณในการดำเนินการท่องเที่ยวและงบประมาณเพื่อการสาธารณูปโภค ซึ่งพื้นที่เกษตรล้วนเป็นพื้นที่หนึ่งที่กำลังมีสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่

จากการเข้าพบนายสยามพร ลิ่มไทย อธิบดีผู้อำนวยการจังหวัดสตูล การพูดคุยในกลุ่มย่อยกับภาคประชาสังคม รวมทั้งการประชุมเพื่อหารือการนำร่องบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณอย่างบูรณาการโดยใช้แนวคิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ต่างเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการท่องเที่ยว จึงได้เลือกพื้นที่ท่องเที่ยวเกาะหลีเปิ่มเป็นประเด็นนำร่อง เนื่องจากเห็นว่าการท่องเที่ยวของเกาะหลีเป็นเป็นแหล่งรายได้หลักของชุมชน อำเภอ และจังหวัด รวมทั้งยังเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ

พัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด และนโยบายรัฐบาล อีกทั้ง เห็นถึงโอกาสและแนวโน้มที่ดีของผลผลิตนี้ และยังเป็น ประเด็นที่ชาวสตูลมีความเป็นห่วงกังวลในทิศทางการพัฒนาเกษตรหลี เป็นว่าจะช้าอยกับปัญหาดังเช่นเกษตรเม็ดที่ เกิดจากผลพวงของการพัฒนาการท่องเที่ยว ชี้สิ่งสถานการณ์ของเกษตรหลี เป็นกำลังมีปัญหาการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการก่อสร้างรีสอร์ฟเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จนปิดกั้นการเข้าถึงพื้นที่ ชายหาด ปัจจุบันจังหวัดได้ประกาศห้ามก่อสร้างเพิ่ม มีการใช้บประมาณผู้ว่าราชการจังหวัดในสมัยนายสมัยพร ลิ่มไทย ในภาระสำรวจและจัดทำแผนที่ (mapping) เพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดระเบียบพื้นที่ โดยร่วมมือกับกรม โยธาธิการและผังเมือง และในลำดับต่อไป จังหวัดเห็นว่าอาจจะนำไปสู่การเรียนรู้และขยายผลในผลผลิตหลักอื่นๆ ของจังหวัด นอกจากรถผลผลิตด้านการท่องเที่ยวแล้ว ภาคประชาสัมชัญมีความสนใจในผลผลิตด้านการเกษตรอีก ด้วย

2) องค์ประกอบเวที

ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมเวทีหารือการนำร่องบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อจัดทำแผนงาน/ โครงการและงบประมาณอย่างบูรณาการโดยใช้แนวคิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) พิจารณาภาคีที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งวงจรการผลิตด้านการท่องเที่ยว คือ 1) การพัฒนาระบบบริหารและจัดการท่องเที่ยว 2) การพัฒนา ปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว 4) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ภาคบริการท่องเที่ยว 5) การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน 6) การพัฒนาด้านการตลาดและ ประชาสัมพันธ์

ในการจัดเวทีประชุมครั้งนี้ ในวันพุธที่ 19 มีนาคม 2552 มีผู้เข้าร่วม 45 คน ประกอบด้วย ผู้แทน ส่วนราชการ 21 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน ภาคประชาสัมชัญมีและประชาชน 8 คน ภาคเอกชน 6 คน ภาควิชาการ 3 คน และคณะวิจัยโครงการฯ 5 คน

3) กระบวนการ

เวทีหารือการนำร่องบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการและงบประมาณ อย่างบูรณาการโดยใช้แนวคิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เป็นความร่วมมือระหว่างโครงการฯ กับสำนักงาน จังหวัดสตูล โดยสำนักงานจังหวัดได้เป็นที่ปรึกษาและผู้ประสานการจัดทำเวทีทั้งในและต่างประเทศ การเตรียมงาน อำนวยการ และการออกหนังสือเชิญภาคีเข้าร่วม อีกทั้ง安排เมืองสตูลในฐานะเจ้าของพื้นที่เกษตรหลี เป็นและ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูลในฐานะเป็นหน่วยงานดูแลการท่องเที่ยวของจังหวัด ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ภาคประชาสัมชัญมีและภาคประชาชนที่ทำงานในพื้นที่

การดำเนินการหลังจากได้มีการกำหนดผลผลิตแล้ว เป็นการระบุผู้เข้าร่วมตลอดวงจรการผลิต การออก หนังสือเชิญภาคีเข้าร่วม โดยเนื้อหาในหนังสือเชิญได้ระบุสิ่งที่ผู้เข้าร่วมต้องเตรียม เช่น ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยว คุปทานด้านการท่องเที่ยว (ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร ฯลฯ) ปัญหาของการท่องเที่ยว สิ่ง ที่ภาคีต้องการพัฒนาเพิ่มคุณค่าของการท่องเที่ยว

ในเวทีฯ เริ่มจากการเปิดและดำเนินการประชุมโดย นายบุญเสริม ฤทธาภิรัมย์ ศิลปินดีเด่นสาขา วรรณศิลป์จังหวัดสตูล ตามด้วยการบรรยาย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล” โดย คุณ พิพัฒน์ เลิศกิตติสุข ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และ เรื่อง “เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล และหลักการทำห่วงโซ่คุณค่า (value chain)” โดย อาจารย์ มนตรี เสน่ห์ศรี นักวิจัยโครงการ หลังจากนั้นเป็นการแบ่งกลุ่มเข้าร่วม เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการและภาคเอกชน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ผู้แทนจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการ ภาคประชาสัมคมและประชาชน เพื่อพูดคุยและวิเคราะห์ใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ปัจจัยพื้นฐานและผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว (2) ศักยภาพบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยวและการมี ส่วนร่วมของชุมชน (3) การตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยทั้ง 3 ประเด็นมีการแลกเปลี่ยนครอบคลุมถึงสถานการณ์/ ปัญหาปัจจุบันในแต่ละช่วงของวงจรการผลิต ข้อเสนอเพิ่มคุณค่าการผลิต และจัดลำดับความสำคัญโครงการเพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็น สุดท้ายมีการนำเสนอผลการพูดคุยในกลุ่มย่อยโดยผู้แทนกลุ่ม

(บันทึกสาระสำคัญของเวทีการประชุม ดูในภาคผนวก ก.)

4) ห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ผลผลิตด้านการท่องเที่ยวภาคหลีเปี๊ยะ

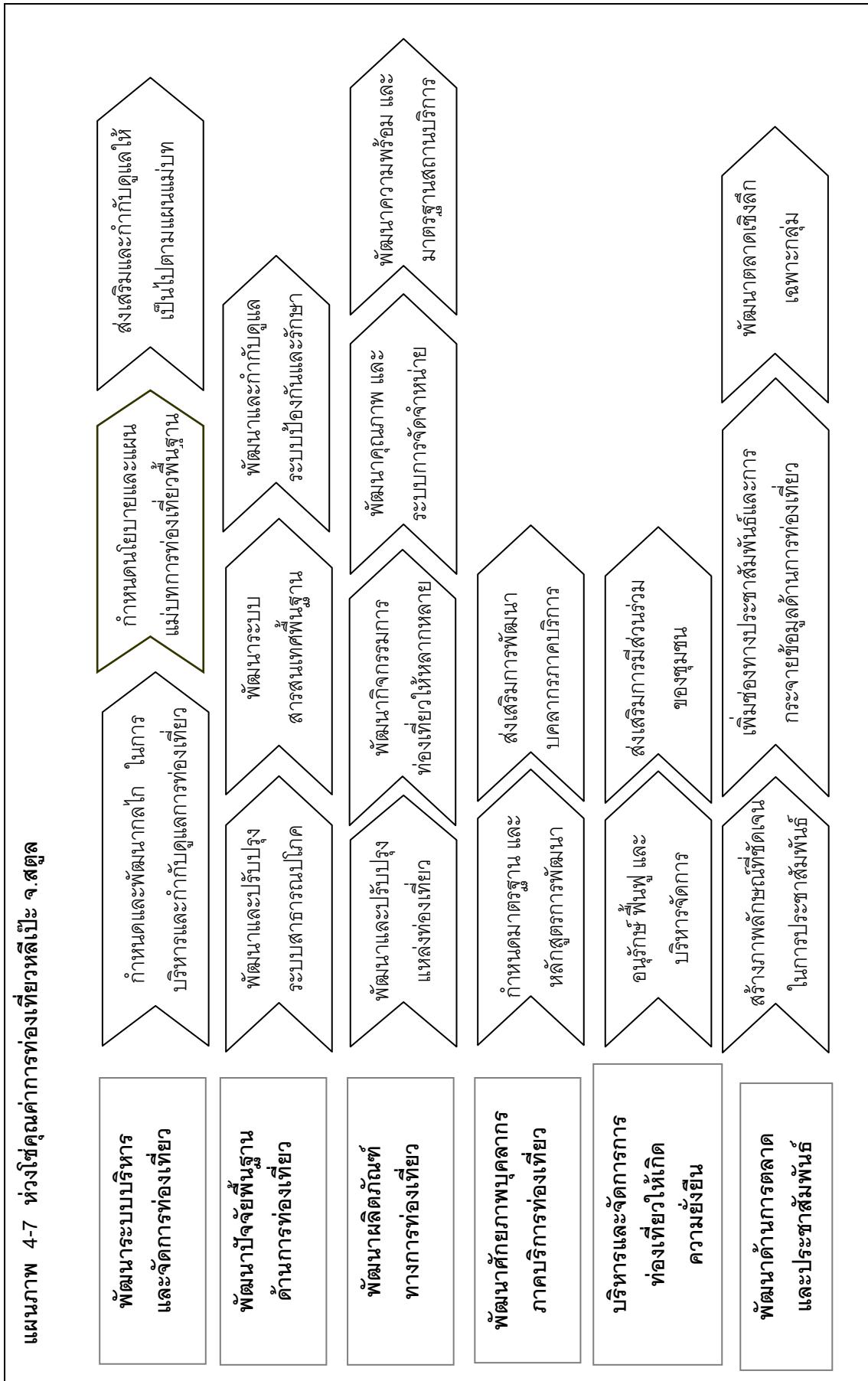
ในช่วงของการแบ่งกลุ่มย่อยได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ 1) กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ด้านการ ท่องเที่ยว 2) กลุ่มศักยภาพบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) กลุ่มการตลาด และประชาสัมพันธ์ โดยแต่ละกลุ่มได้อภิปรายถึงสถานการณ์/ปัญหา และข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การเสนอแผนจังหวัด ผลการประชุมกลุ่มย่อย “ได้นำมาใส่ในกรอบผังของห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ที่พัฒนาโดยสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ปรากฏดังแผนภาพที่ 4 - 7

5) ข้อสังเกต

- 1) เวทีการประชุมมีผู้เข้าร่วมเข้าร่วมครบถ้วนภาคีตลอดทั้งกระบวนการผลิต ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนในวง กว้าง แต่ผู้แทนภาคประชาชนที่เข้าร่วมไม่ค่อยมั่นใจในการแสดงการคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูล เนื่องจากไม่คุ้ยเคยกับการประชุมในเวทีระดับจังหวัด
- 2) เวทีการประชุมของจังหวัดสตูลมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และมีผู้แทนจากหน่วยงานที่มีข้อมูลด้านการ ท่องเที่ยว ได้แก่ ททท. สำนักงานจังหวัดตรัง ซึ่งมีบทบาทในการดูแลการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล ทำให้เกิด การเสริมเติมเต็มข้อมูล หากเวทีประชุมขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้เกิดการละเลยสิ่งที่เป็น สาระสำคัญ เนื่องจากผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มากคำนึงถึงประเด็นใกล้ตัวและเป็นประเด็นปลายทาง ขาดการ สรุปท่อนถึงข้อมูลสถานการณ์ที่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่ ดังนั้น ในเวทีบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการและงบประมาณอย่างบูรณาการโดยใช้แนวคิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ควรต้องประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญใน 3 ส่วน คือ ด้านห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ด้านเนื้อหาของผลผลิต นั้นๆ และด้านการจัดกระบวนการเวที
- 3) บางหน่วยงานราชการ ได้เรียนรู้แนวคิดการใช้ห่วงโซ่คุณค่าและมีการฝึกปฏิบัติจากการฝึกอบรม (workshop) มาก่อน เวทีนี้จึงเป็นโอกาสเรียนรู้จากการนี้สถานการณ์จริงของจังหวัด

4) การท่องเที่ยวเกาะหลีเป๊ะถือเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่พบปัญหาเช่นพื้นที่ท่องเที่ยวขนาดเล็กอีกอื่นๆ ทั่วไป กล่าวคือ เป็นการดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวโดยเอกสาร ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการ พัฒนาและรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย อีกทั้งขาดแผนแม่บทพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว และขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเดินทางของคนท่องเที่ยว

ແຜນການ 4-7 ໜ່ວຍໃຫ້ຄູນຄ່າການທ່ອງທ່ຽວທີ່ຍວດໄປໄວ 1. ສັດຕິ

พัฒนาการแบบปริมาตร และจัดการท่องเที่ยว

- ใช้ชุดการนําเสนอแบบ Zoning ในการจัดการท่องเที่ยว
- กำหนดเขตตามภาระท่องเที่ยวที่ต้องการให้ไปร่วมกับเขตที่ต้องการพัฒนา
- กำหนดเขตตามภาระท่องเที่ยวที่ต้องการให้ไปร่วมกับเขตที่ต้องการพัฒนาเพื่อป้องกันการรุกรานที่ไม่ได้ทางกฎหมาย
- สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชีวันในการดูแลการท่องเที่ยว

กำหนดนโยบาย

- จัดทำแผนการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม ไม่只 ภูมิภาค ทั่วไป
- กำหนดให้เหลือไปเพียงพื้นที่ปลอดภัย ป้องกันภัยธรรมชาติส่วนตัว
- กำหนดตามภาระท่องเที่ยวที่ต้องการให้ไปร่วมกับเขตที่ต้องการพัฒนา
- กำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวตาม carrying capacity

ส่งเสริมและรักษาปรัชญา “ให้เป็นไปตามแผน”

- ส่งเสริมให้เกิดการติดตามและประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมาย
- ให้การจัดการร่วมกันให้เป็นไปตามแผนโดยทุกภาคส่วน
- ฝึกอบรมการกับไปเพื่อติดตาม ตรวจสอบประเมินให้ปริมาณและคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว

พัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ด้านการท่องเที่ยว

พัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ด้านการท่องเที่ยว

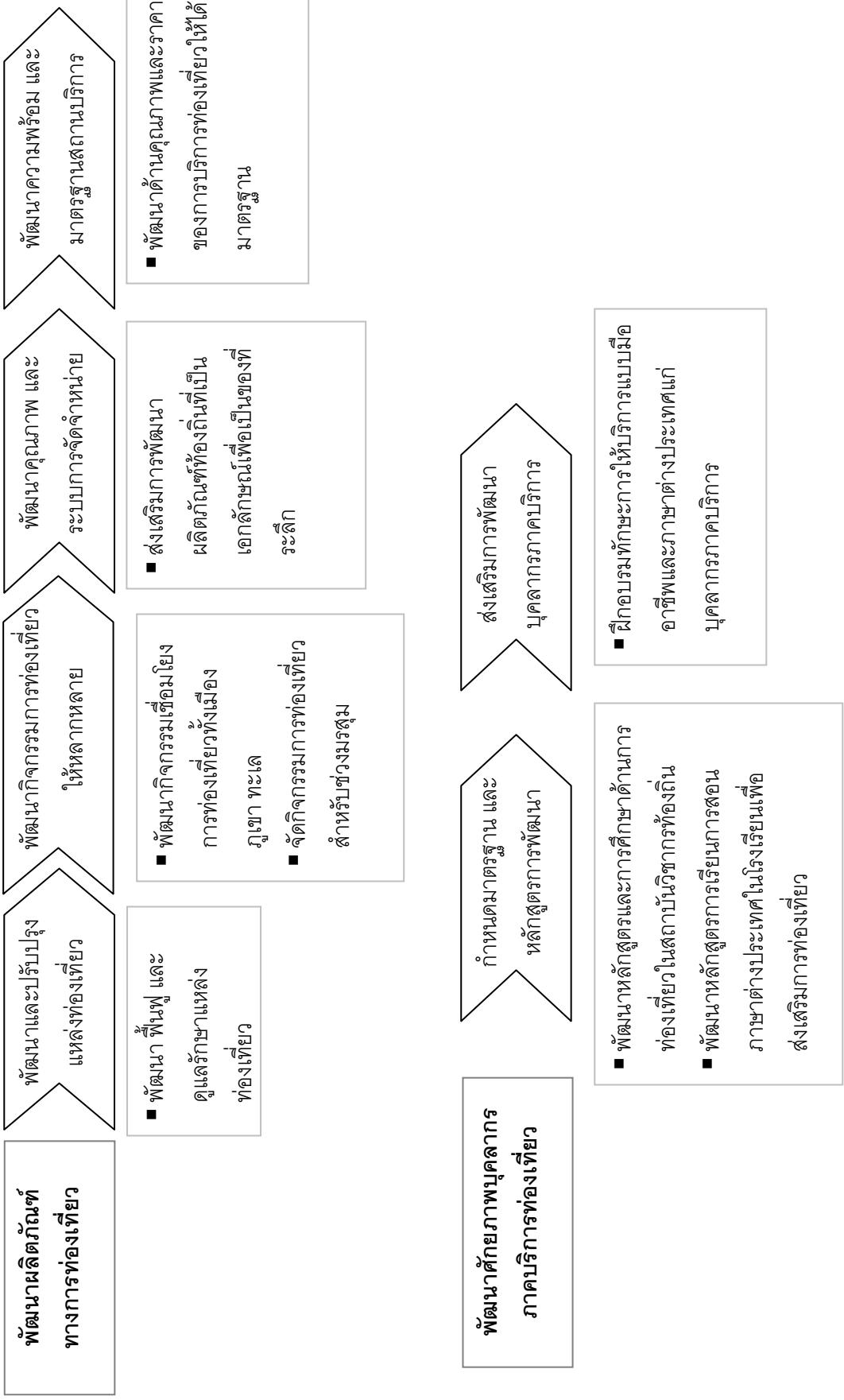
- พัฒนาและรักษาปรัชญา “ไม่รุกรานและรักษาปรัชญา”
- จัดการรับประทานผู้โดยสารต่อที่นักท่องเที่ยว กล่อง และรับประทานผู้โดยสาร
- พัฒนาและรักษาปรัชญา “ไม่รุกรานและรักษาปรัชญา”
- จัดรับประทานครัวบ้านด้วยห้องใน การเดินทางและการพักค้างคืน

พัฒนาปรับเปลี่ยนภาระท่องเที่ยว

ส่งเสริมให้เกิดการติดตามและประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมาย

- จัดรับประทานครัวบ้านด้วยห้องใน การเดินทางและรักษาปรัชญา “ไม่รุกรานและรักษาปรัชญา”
- จัดรับประทานครัวบ้านด้วยห้องใน การเดินทางและรักษาปรัชญา “ไม่รุกรานและรักษาปรัชญา”

พัฒนาศักยภาพบุคลากร ทางการท่องเที่ยว

ប្រិយាយនិងចំណាំការការទំនួរ

ສັງສອນກາງນີ້ສ່ວນໜ້າມ
ພົມພາສູງສູງ

■ မြန်မာနိုင်ငြပ်ရေးဝန်ကြီးခွဲ

ພ່ານທີ່ມາດີຕ່າງໆ

4.3 สรุปและวิเคราะห์ การใช้ห่วงโซ่คุณค่า (value chain) เป็นเครื่องมือบูรณาการ แผนงานโครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

4.3.1 ข้อค้นพบ

จากการนำห่วงโซ่คุณค่า มาทดลองใช้ในกระบวนการบูรณาการแผนงานโครงการ เพื่อจัดทำแผนพัฒนา จังหวัด ในพื้นที่จังหวัดน่าว่อง 7 จังหวัด คณะกรรมการวิจัยมีข้อค้นพบดังนี้

1. การทำ Value Chain คือ ต้องพิจารณาให้ครบทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (end-to-end) “ไม่เน้น ส่งเสริมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งมากเกินไป โดยเฉพาะเรื่องการเกษตรซึ่งมักจะเน้นที่การพัฒนาการผลิต ต้นทางมากกว่าเรื่องการแปรรูปและการตลาดซึ่งเป็นปลายน้ำ โดยพบว่าเอกสารศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ ผลิตเกษตรมากกว่าการแปรรูป ทำให้กระบวนการเรื่องข้าวหรือพ稷ที่จังหวัดโดยส่วนใหญ่ และชัยภูมิ เลือก “ไม่เติบโต” ด้านกระบวนการและไม่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัดด้วย ในขณะที่การท่องเที่ยว ให้ ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ มากกว่าการพัฒนาบุคลากร กระบวนการบริหารจัดการ และการ อนุรักษ์ดูแลความยั่งยืนของพื้นที่ เช่น เกาะหลีเป๊ะ จ.สตูล ที่มีสภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม จากการที่ นักท่องเที่ยวเข้าไปมาก และ อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช ที่ขาดการบริหารจัดการด้านการเข้าถึง และ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษา เป็นต้น
2. ภาคเอกชนให้ความสำคัญต่อการนำ value chain ไปใช้ในการวางแผน ได้แก่ สถาบันสาหกรรมจังหวัด ชัยภูมิ และนครศรีธรรมราช ซึ่งมีบทบาทสูงในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ เนื่องจากเป็นหน่วย ที่อยู่ปลายน้ำมีความเข้าใจและมองเห็นกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ หน่วยงานภาครัฐที่มีความ เข้าใจและให้ความสำคัญในการทำ value chain ได้แก่ พานิชย์จังหวัดโดยส่วน สำนักงานจังหวัดชัยนาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยนาท สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ และอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ
3. หน่วยงานมีความกังวลเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรองรับโครงการกิจกรรม ในกรณีที่ต้องจัดทำ โครงการที่เชื่อมโยงกันตามห่วงโซ่การผลิต ถ้าโครงการใดไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จะทำให้ กระบวนการพัฒนาชะงัก “ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ เช่น กรณีกลยุทธ์การพัฒนาข้าวหอมมะลิ ของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น
3. การเลือกผลผลิตจังหวัดเพื่อมาทำ value chain ต้องเลือกให้ตรงกับศักยภาพจังหวัด โดยพิจารณาด้าน ภัยภาพ logistic ผลตอบแทนการลงทุน และบุคลากร รวมทั้งต้องมีความต้องการของภาคีหลัก เพื่อสร้าง shared value “ไม่ใช่พิจารณาจากนโยบายของรัฐบาลหรือความต้องการของผู้บริหารเพียงด้าน เดียว เช่น การเลือกผลผลิตหลักเรื่อง “การเกษตร ในปัจจุบันเรื่อง “น้ำ” ของจังหวัดพิษณุโลก เป็น ตัวอย่างของการเลือกผลผลิตหลักที่ชัดเจน ตรงกับศักยภาพของพื้นที่ มาจากการเห็นชอบตรงกันของทุก ภาคส่วนในจังหวัด และสอดคล้องกับนโยบายรัฐ เมื่อลงไปทำในระดับอาเภอนครไทย ทำให้เห็นการ เชื่อมโยงของปัญหาและการแก้ไขปัญหาในระดับลุ่มน้ำอย่าง ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ในขณะที่การเลือก ทำประเด็น “การท่องเที่ยว” มาเป็นผลผลิตหลักในการพัฒนาพื้นที่ของอำเภอพิบูลนังสาหาร จังหวัด

อุบลราชธานีนั้น ยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพโดยรวมของพื้นที่และอาจยังไม่ใช่ผลผลิตที่เป็น shared value ของพื้นที่ ทำให้ขาดพลัง รวมถึงขาดแรงจูงใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคิด ผลักดันการพัฒนาด้านดังกล่าว

4. การพิจารณา Value Chain มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ระดับ คือ คือ กิจกรรมหลัก (primary activities) ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการที่เป็นภาคการผลิตหลัก และ กิจกรรมสนับสนุน (support activities) ซึ่งเป็นภารกิจที่ดำเนินการโดยส่วนราชการ (function) แต่จาก การศึกษาพบว่ามีกิจกรรมหลักหลายกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการ โดยเฉพาะด้าน การเกษตร ที่ต้องพัฒนาระบบชลประทาน และระบบการคมนาคม หากไม่สามารถบูรณาการหน่วยงาน ได้ จะเป็นจุดอ่อนในการพัฒนาแผนจังหวัด เพราะหน่วยงาน function มีงบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาพื้นที่
5. ในการพิจารณาผลผลิตหลักด้านการเกษตร พบร่วมกับมูลเรื่อง supply เที่ยม หรือผลิตผลเกษตรต่าง ถิน/ต่างประเทศ เข้ามาด้วย ซึ่งจะทำให้คุณภาพของผลิตผลของจังหวัดไม่มีคุณภาพ และอาจมาเป็น คู่แข่งทางการค้าด้วย ในขณะเดียวกันก็มี demand เที่ยม จากการที่มีการประกันราคาผลผลิต ทำให้ เกษตรกรใช้เป็นแหล่งข้างอิงราคา และอาจส่งผลให้ไม่มีการพัฒนาผลผลิต แม้ในการทำ value chain จะเห็นว่าความมีการพัฒนาเกิดขึ้น เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าไม่จำเป็นต้องพัฒนาเกิดขึ้นได้จากค่าดี จากราคาประกัน หรืออาจเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่ไม่มีคุณภาพก็ได้ ทำเงินได้เท่ากัน ดังนั้นควรพิจารณาข้อมูล ปริมาณการจำหน่ายข้าวของแต่ละจังหวัด อาจมองย้อนไปสามปี เพื่อได้ข้อมูล demand ที่แท้จริง
6. จังหวัดที่เลือกทำเรื่องท่องเที่ยว 3 จังหวัด คือ อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช และสตูล หากพิจารณาใน เชิงกิจกรรมหลักของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ผู้นำเที่ยว การขนส่ง และที่พักอาหาร ซึ่งเป็น กระบวนการหลัก (Primary Activities) แต่ที่อุบลราชธานี และขอนม (นครศรีธรรมราช) มีกลุ่มนำเที่ยว น้อย ซึ่งเป็นกลุ่มที่จัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการนำนักท่องเที่ยวไปในพื้นที่ ในขณะที่ จังหวัดสตูล มีกลุ่มนำเที่ยวจำนวนมาก มีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวจนทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมากเกิน กว่าพื้นที่จะรองรับได้ ข้อสังเกตสำคัญคือ หากกระบวนการหลักไม่ได้รับการพัฒนา การจัดกระบวนการ สนับสนุน (Support Activities) อาจมีผลต่อการพัฒนาผลผลิตไม่มากนัก แม้จะมีสนับสนุนจากภาครัฐ มากเท่าใดก็ตาม ดังนั้นการทำ value chain เรื่องการทำความร่วมมือวิเคราะห์ว่ามีกลุ่มกิจกรรมหลักครบ หรือไม่ ถ้าไม่ครบควรทำอย่างไร เช่น การกำกับและสนับสนุนให้กลุ่มกิจกรรมหลักเข้มแข็ง และวิเคราะห์ กลุ่มผู้นำเที่ยวว่ามีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมากเพียงใด เป็นต้น

4.3.2 รูปแบบการเขื่อมโยงผลผลิตหลักกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยใช้ value chain

ส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ คือ การศึกษาถึงกระบวนการบูรณาการของการจัดทำ แผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้สามารถจัดทำแผนบูรณาการแผนของหน่วยราชการส่วนกลางที่ลงมาดำเนินกิจกรรม

ต่างๆ ในจังหวัด หน่วยราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนโครงการตามนโยบายของรัฐบาล ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคประชาชนสังคม ตลอดจนภาคธุรกิจในจังหวัด แนวคิดในการบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด จึงควรพิจารณาแนวคิดในเรื่องของห่วงโซ่คุณค่า หรือ Value Chain เพื่อที่จังหวัดเองจะสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดทำแผนได้บูรลุถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมาย รัฐธรรมนูญ และ พรบ. ระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยแนวคิดนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในสองแนวทางด้วยกัน คือ

1. การพิจารณาประยุกต์ใช้แนวคิดห่วงโซ่คุณค่า หรือ Value Chain ในระดับภาคธุรกิจ กับ ภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจ โดยควรพิจารณาถึง ห่วงโซ่อุปทาน หรือ Supply Chain ของผลผลิตที่สำคัญของจังหวัด ซึ่งภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจดำเนินการ ควรเป็นผลผลิตที่ทำรายได้หลักให้กับจังหวัด หรือมีแนวโน้มที่จะเป็นผลผลิตที่สำคัญของจังหวัด ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจ เป็น กิจกรรมหลัก (Primary Activities) โดยหากเป็นผลผลิตทางด้านเกษตร ควรพิจารณาจากจุดเริ่มต้น ไปจนถึงจุดสุดท้าย (end to end) เพื่อพิจารณาว่าผลผลิตทางด้านเกษตรที่เกิดในจังหวัดมีเส้นทางที่จะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ตั้งแต่จุดเริ่มต้นที่เป็นผลผลิตเกษตรไปจนถึงพัฒนาการแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่าขั้นสุดท้ายได้อย่างไรบ้าง ที่ทั้งสองภาคได้ดำเนินการอยู่แล้วหรือจะดำเนินการต่อไป จากนั้นจังหวัด หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนั้นๆ ร่วมกับภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจ มาร่วมกันพิจารณาห่วงโซ่อุปทานในแต่ละผลผลิตที่เห็นชอบด้วยกัน เพื่อพิจารณาจุดอ่อนของห่วงโซ่อุปทานประกอบกับความต้องการของภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจที่ต้องการให้จังหวัดสนับสนุนในประเด็นใด หรืออาจต้องการพัฒนาผลผลิตของจังหวัดจากภาคเกษตรไปสู่ขั้นของอุตสาหกรรมแปรรูปเบื้องต้นหรือแปรรูปเพิ่มมูลค่าขั้นสูง หรือจากนั้นจะดำเนินการหรือร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อทำโครงการสนับสนุน (Support Activities) การดำเนินงานผลผลิตที่สำคัญของจังหวัดโดยนำไปเป็นแผนพัฒนาจังหวัดและกำหนดงบประมาณที่จำเป็น

2. ในการบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด กับ แผนของหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น หรือแผนตามนโยบายของรัฐ จังหวัดควรพิจารณาแผนของหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าว และเชื่อมโยงของทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน โดยพิจารณาว่ายังมีช่องว่าง (Gap Analysis) ของแผนต่างๆ ที่จะลงมาในจังหวัดอย่างไร บ้าง หากพบว่าเป็นช่องว่าง (Gap) ที่สำคัญ ซึ่งหากขาดไปอาจทำให้ไม่สามารถส่งผลให้จังหวัดบรรลุถึงความต้องการแท้จริงของภาคประชาชน หรือภาคธุรกิจ จังหวัดก็ควรพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยกำหนดกิจกรรมและงบประมาณที่จำเป็น เพื่อปิดช่องว่างเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม กระบวนการในการค้นหาช่องว่างของงบประมาณ ควรให้ภาคประชาสังคมและภาคเอกชนในจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาว่างบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว ยังไม่เชื่อมโยงอาจมีช่องว่างที่ควรดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อที่จังหวัดจะได้พิจารณาวางแผนเชื่อมต่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อจังหวัดมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาจังหวัด จะเป็นแผนบูรณาการเชื่อมการจัดทำแผนของหน่วยราชการต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนโครงการของรัฐบาล ซึ่งจะเป็นการจัดแผนและงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้โครงการดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงต่อยอดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงต่อจังหวัด

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกระบวนการจัดทำแผนของแต่ละหน่วยราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงการตามนโยบายของรัฐบาล มีการวางแผนที่อาจไม่สามารถจัดทำได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้จังหวัดอาจไม่สามารถทราบข้อมูลการวางแผนที่ทันสมัยของทุกหน่วยงานได้ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานอาจมีระยะเวลา และรูปแบบการจัดทำที่ไม่ใช่แบบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม โดยสภาพแวดล้อมและการกิจของแต่ละหน่วยงานไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนในแต่ละปีแบบพลิกโฉมหน้า ดังนั้นเมื่อพิจารณาแผนของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งมีลักษณะเป็น incremental plan จังหวัดจึงควรพิจารณาใช้วิธีการวิเคราะห์แนวโน้มของแผนในแต่ละหน่วยงานโดยอาจดูจากข้อมูลแผนในอดีต เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และในกรณีที่มีเรื่องเร่งด่วนที่ต้องจัดทำแผนพิเศษหรือฉุกเฉิน ซึ่งกระทบกับภาคประชาชนหรือภาคเอกชนอย่างรุนแรง ควรให้จังหวัดสามารถจัดทำแผนเพิ่มเติมในแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อข้อมูลเพิ่มเติมงบประมาณ ต่อ คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) ได้

บทที่ 5

วิเดราะห์การมีส่วนร่วม ระบบข้อมูล และบทบาทผู้บริหาร

กระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา การใช้ข้อมูล บทบาทของผู้บริหารและศักยภาพของทีมจังหวัด ซึ่งจาก การศึกษากระบวนการดังกล่าวในพื้นที่ 7 จังหวัด พบร่วมแต่ละจังหวัดได้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติมีขั้นตอนวิธีการและบทบาทแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่าง ดังกล่าวมีเนื้อหาสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ โดยในบทนี้ คณะกรรมการผู้ว่าจัดได้นำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนใน 3 ประเด็นคือ

- 1) การมีส่วนร่วม
- 2) ข้อมูลและการใช้ข้อมูล
- 3) บทบาทของผู้บริหาร และศักยภาพของทีมจังหวัด

ในแต่ละประเด็น มีรายละเอียดการวิเคราะห์และข้อเสนอ ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ มีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การสื่อสารสร้างการมีส่วนร่วม การประมวลปัญหาความต้องการของประชาชน และการจัดลำดับ ความสำคัญของแผนงานโครงการ ซึ่งจะสะท้อนการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ กัน จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ศึกษามีขั้นตอนวิธีการแตกต่างกัน คณะกรรมการผู้ว่าจัดได้นำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผน จังหวัดบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ใน 5 ประเด็น ดังนี้

- 1) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม
- 2) การมีส่วนร่วมในการประมวลปัญหาและความต้องการของภาคี
- 3) การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญแผนงานและโครงการ
- 4) ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
- 5) แนวทางในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม

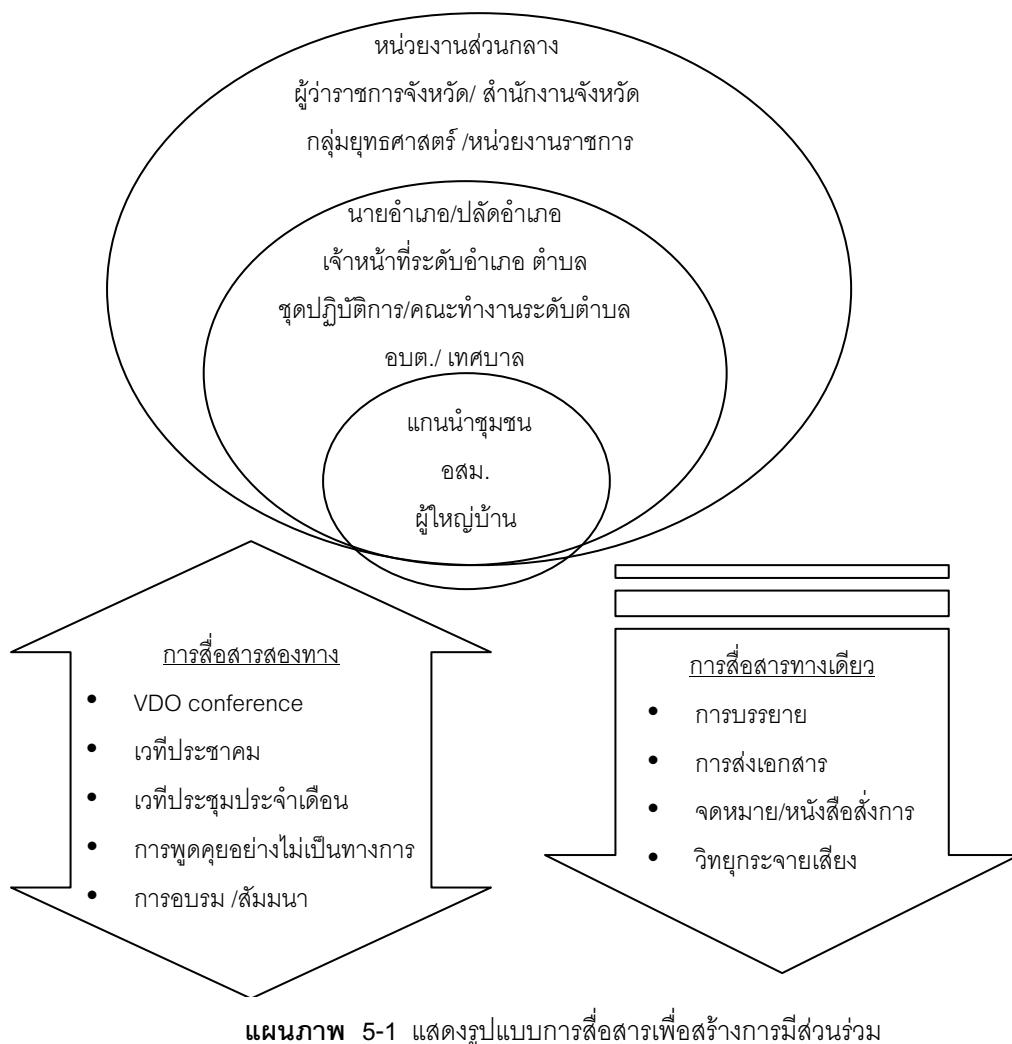
5.1.1 การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมีความหมายหลากหลายมิติ ทั้งในด้านที่เป็นเป้าหมาย เป็นหลักการแนวคิด และ เป็นกระบวนการ ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 2.7.1 การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดทำ แผนพัฒนาจังหวัด โดยเป็นการสื่อสารสองทาง กล่าวคือ ทั้งการให้ข้อมูลต่อประชาชนและให้ประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการต่างๆ ตามแผน ซึ่งจะกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน

ดังนั้น การสื่อสารสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็น จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งจากการศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนา จังหวัดของพื้นที่ศึกษา มีข้อค้นพบที่สำคัญสองประการ คือ กลไกการสื่อสาร และการรับรู้ เข้าใจ ยอมรับ สนับสนุนกระบวนการทำแผนจังหวัด

กลไกการสื่อสารสร้างความเข้าใจ

ในการจัดทำแผนจังหวัดของจังหวัดนราธิวาส 7 จังหวัด มีการสื่อสารความเข้าใจและการรับฟัง ความคิดเห็นผ่านกลไกทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และวิธีการ/กระบวนการสื่อสารควบคู่ กันทั้งที่เป็นการสื่อสารแบบทางเดียวและแบบสองทาง โดยผู้สื่อสารอาจจะเป็นผู้รับสารตัวย (ภาพ 5-1)

ผลของการสื่อสารต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนจังหวัด

ภาคีหลักที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแผนจังหวัด ได้แก่ ชุมชน ประชาสัมคม หน่วยราชการใน ภูมิภาค องค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานธุรกิจเอกชน ซึ่งมีระดับความเข้าใจต่อกระบวนการทำ

แผนจังหวัดไม่เท่ากัน ได้แก่ การรับรู้ การเข้าใจ การยอมรับ และการสนับสนุน อันเป็นผลสะท้อนต่อ การทำงานของแต่ละจังหวัดในการสื่อสารและทำความเข้าใจกับภาคีเหล่านั้น และส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของภาคีในการจัดทำแผนจังหวัด

ตาราง 5-1 แสดงผลของการสื่อสารต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดของภาคี

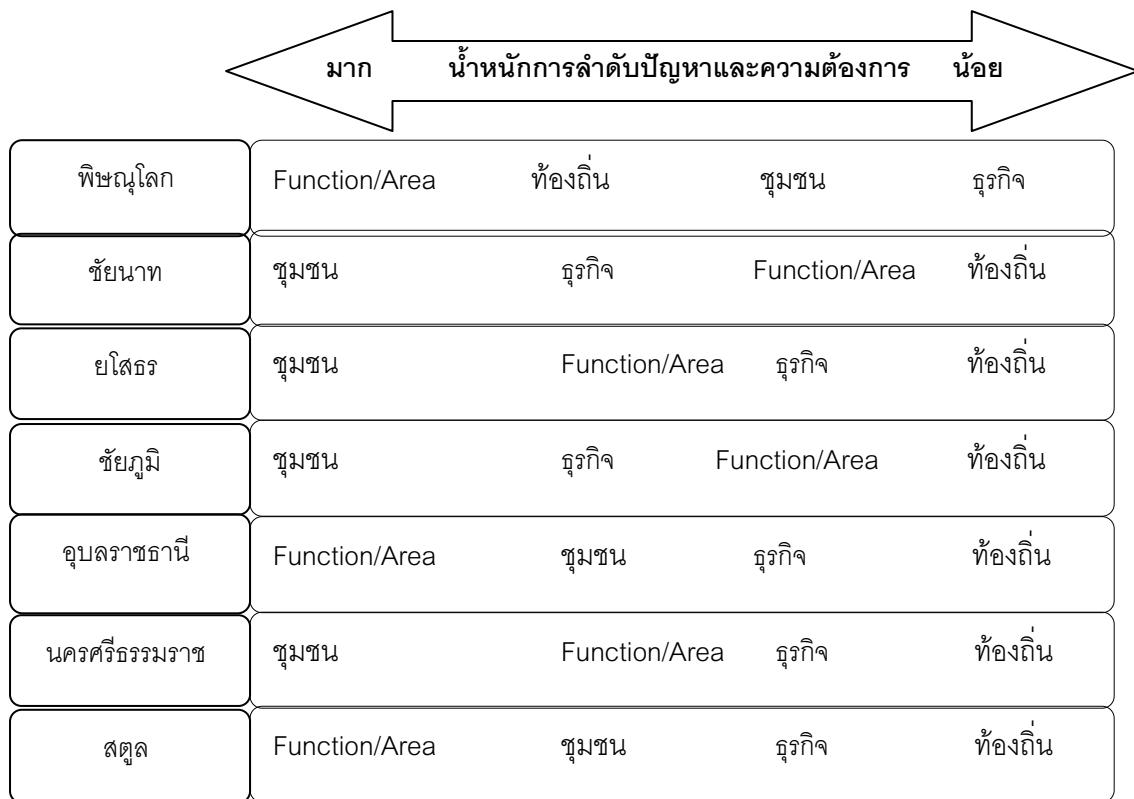
ระดับความเข้าใจ	รับรู้	เข้าใจ	ยอมรับ	สนับสนุน
พิชณุโลก	ธุรกิจ		ท้องถิ่น	Function ชุมชน/ประชาสัมคม
ชั้นนำท			ชุมชน/ประชาสัมคม ท้องถิ่น	Function ธุรกิจ
ยประสิทธิ์			ธุรกิจ ท้องถิ่น Function	ชุมชน /ประชาสัมคม
ชั้นภูมิ				ชุมชน /ประชาสัมคม ท้องถิ่น Function ธุรกิจ
อุบลราชธานี	ชุมชน/ประชาสัมคม		Function	ธุรกิจ ท้องถิ่น
นครศรีธรรมราช		ธุรกิจ	ท้องถิ่น	ชุมชน /ประชาสัมคม Function
สตูล	ชุมชน/ประชาสัมคม			ธุรกิจ ท้องถิ่น Function

5.1.2 การมีส่วนร่วมในการประมวลปัญหาและความต้องการของภาคี

การประมวลปัญหาและความต้องการของภาคชุมชน ประชาสัมคม และเอกชน เป็นกระบวนการที่สำคัญของการมีส่วนร่วมระดับต้น คือ การให้ข้อมูลของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาคชุมชน ประชาสัมคม ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งแต่ละจังหวัดให้บทบาทความสำคัญของภาคีในการประมวลความต้องการ และระดับของการประมวลปัญหาและความต้องการ ดังนี้

การจัดบทบาทความสำคัญของภาคีในการประมวลความต้องการ

ปัญหาและความต้องการจากภาคชุมชน ประชาชนสังคม และภาคเอกชนมีอยู่ในแผนชุมชน แผนองค์กรปีครองท้องถิ่น แผนงานของหน่วยงานราชการ (Function) และแผนพัฒนาจังหวัด สำหรับจังหวัดพื้นที่ศึกษาจะให้น้ำหนักต่อปัญหาและความต้องการของภาคีแตกต่างกัน ดังนี้ (แผนภาพ 5-2)

แผนภาพ 5-2 แสดงการให้น้ำหนักกับการประมวลปัญหาและความต้องการจากภาคีต่างๆ รายจังหวัด

- จังหวัดชัยนาท ยโสธร ชัยภูมิ และนครศรีธรรมราชจะให้น้ำหนักกับภาคชุมชนเป็นอันดับแรก จังหวัดเหล่านี้มีภาคประชาชนที่รวมตัวกันเข้มแข็ง มีแผนชุมชนที่ดำเนินการมาต่อเนื่อง และมีการจัดเวทีประมวลปัญหาและความต้องการอย่างเป็นระบบ
- จังหวัดชัยภูมิและนครศรีธรรมราชให้น้ำหนักต่อปัญหาของภาคราชการการลำดับต่อจากภาคชุมชน ส่วนภาคธุรกิจไม่มีบทบาทมากนัก เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัด กับภาคธุรกิจด้วย
- จังหวัดชัยนาทที่ให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจ เนื่องจากจังหวัดเห็นความสำคัญของภาคธุรกิจในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดต่อเนื่องจากผลผลิตภาคชุมชน
- จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดสตูลเป็นจังหวัดในพื้นที่ชายแดน จังหวัดจะให้น้ำหนักการจัดทำแผนจังหวัดเพื่อรองรับนโยบายและตอบสนองหน่วยงานภาคราชการมากกว่าภาคชุมชนและภาค

ธุรกิจ สำหรับจังหวัดสตูลซึ่งเป็นหนึ่งในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้น้ำหนักกระห่วงหน่วยงานราชการควบคู่กับความต้องการของชุมชน

ทั้ง 6 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท ชัยภูมิ ยโสธร อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช และสตูล ให้น้ำหนักกับความต้องการของท้องถิ่นน้อยกว่าภาคอื่นๆ เนื่องจากจังหวัดมีความเห็นว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นได้รับการจัดสรรงบประมาณและมีแผนงบประมาณท้องถิ่นอยู่แล้ว สำหรับจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่ให้น้ำหนักกับความต้องการของภาคราชการเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงพิจารณาความต้องการของท้องถิ่นชุมชนและภาคธุรกิจ

การมีส่วนร่วมในการประมวลปัญหาและความต้องการของภาคีที่ระดับต่างๆ

การประมวลปัญหาความต้องการจำแนกเป็น 4 ระดับได้แก่ ระดับชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละระดับจะส่งผลต่อแผนจังหวัดในการกำหนดโครงการให้ตอบโจทย์ได้ตรงประเดิมปัญหาความต้องการอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์มากที่สุด โดยเริ่มต้นที่ระดับชุมชน จากนั้นจึงมีการประมวลข้อมูลปัญหาความต้องการระดับตำบล ในระดับตำบล จะเริ่มมีการพนวกเชื่อมโยงกับภาคอื่น และเมื่อถึงขั้นตอนระดับอำเภอจะมีการกลั่นกรองวิเคราะห์ เสนอความเห็นว่าโครงการในแผนชุมชนระดับตำบลโครงการใดควรบรรจุไว้ในแผนท้องถิ่น โครงการใดควรเสนอหน่วยราชการ (Function) และโครงการใดควรเสนอของบประมาณจังหวัด ในการประมวลปัญหาและความต้องการแต่ละระดับจะมีกลไก ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการแตกต่างกัน

1) การประเมินความต้องการและปัญหาระดับชุมชน

หัวใจสำคัญของการระดมปัญหาความต้องการของชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ที่ผ่านการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ ประชุมกลุ่ม ประชุมแกนนำชุมชน การจัดเตี๊ยงชุมชน การพูดคุยกิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันพัฒนาโครงการจากข้อเท็จจริงและตอบสนองต่อทุกกลุ่มในชุมชน ผลที่ได้ คือ แผนชุมชนที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นการสร้างแผนต้นทางที่มีประสิทธิภาพ

กรณีจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนราชการในระดับอำเภอ มีส่วนร่วมในการทำประชาคมหมู่บ้าน โดยนำเสนองานวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน/โครงการของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน และรองรับกับนโยบายต่าง ๆ ที่หน่วยงานเกี่ยวข้อง และนำข้อเสนอ แผนงาน/โครงการจากหมู่บ้าน/ชุมชนบรรจุในแผนของหน่วยงานด้วย

2) การประมวลความต้องการและปัญหาระดับตำบล

การพัฒนาแผนระดับตำบลจะมีความเข้มข้นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบล การประมวลความต้องการระดับตำบลประกอบด้วยกระบวนการคัดกรอง เรียงลำดับความสำคัญ และความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งการบูรณาการแผนงาน/โครงการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจากทุกหมู่บ้านให้เป็นโครงการร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงกับงบประมาณของท้องถิ่น โดยเฉพาะที่ประชุมตำบลซึ่งผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเวทีจะมีองค์ประกอบจากภาคชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐในระดับตำบลและอำเภอ ทำให้เกิดการสื่อสารทำความเข้าใจกับภาคท้องถิ่น แผนงาน/โครงการที่เกินศักยภาพท้องถิ่นจะถูกนำเสนอให้กลไกระดับอำเภอพิจารณาต่อไป

กรณีจังหวัดอุบลราชธานี การจัดเวทีของ อบต.พนงงาน มีส่วนราชการระดับอำเภอเข้ามาร่วมกระบวนการค้นหาปัญหา และกำหนดแผนงานโครงการตั้งแต่เริ่มกระบวนการ ทำให้ทุกส่วนทุบานช้อเท็จจริงและข้อจำกัดซึ่งกันและกัน ซึ่งจะจ่ายต่อการจำแนกระดับปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน จนถึงระดับตำบลและอำเภอ

นอกเหนือจากการประชุมเพื่อประมวลปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาแผนโดยตรงแล้ว จังหวัดสตูล ที่ตำบลเจะบิลังและตำบลคุนโพธิ์ได้ใช้โอกาสที่มีการประชุมอื่นๆ เช่น ร่วมกับการประชุมงานด้านสาธารณสุขชุมชน สำหรับการระดมปัญหาร่วมกับการประชุมด้วย ทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องเฉพาะประเด็น มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนองค์ประกอบของสถานการณ์ และปัญหา ทิศทางการจัดการปัญหาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเนื่องสู่การวางแผนที่ขัดเจนมากขึ้น

3) การประมวลความต้องการและปัญหาระดับอำเภอ

ในระดับอำเภอจะมีคณะกรรมการดำเนินงานในระดับอำเภอ นำแผนชุมชน และแผนระดับตำบลกลั่นกรองเป็นแผนพัฒนาอำเภอ ในขั้นตอนนี้จังหวัดนำร่องมีกระบวนการประมวลความต้องการและปัญหาระดับอำเภอที่มีความเข้มข้นของมีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของอำเภอ และระยะเวลา

ตัวอย่างการประมวลความต้องการและปัญหาระดับอำเภอ

จังหวัดชัยภูมิ มีการจัดเวทีชัยภูมิโขมแดง แบงบ้านแบงเมือง ซึ่งจังหวัดร่วมกับหน่วยงานราชการ จัดเวทีอย่างเป็นทางการในการรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ผู้ทรงคุณวุฒิ ประชารษฎร์ชาวบ้าน กลุ่มแม่บ้าน และเยาวชน

จังหวัดยโสธร มีการนำความต้องการของชุมชนมาพิจารณาผ่านวงแผนของอำเภอในเวทีบูรณาการแผนระดับอำเภอ โดยนายอำเภอเป็นเจ้าภาพหลัก และเป็นประธานในเวทีบูรณาการแผน ซึ่งทำให้ชุมชน ตำบล มาเข้าร่วมครบ และหน่วยงานให้ความร่วมมือรับฟังความต้องการของชุมชนด้วย แต่พบว่า ชุมชนบางพื้นที่ มุ่งจะนำเสนอโครงการพัฒนาในพื้นที่ มากกว่าที่จะเรียนรู้แลกเปลี่ยนเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง

เขตเทศบาลครุบราชธานี มีกระบวนการประเมินความต้องการและปัญหาโดยการสำรวจข้อมูลจาก 160 ชุมชน สรุปข้อมูลนำเสนอในเวทีประชาคมเพื่อจัดกลุ่มปัญหา จำแนกเป็นแผนงานเสนอหน่วยงานดำเนินการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สามารถดำเนินการได้ในทัน และจัดทำแผนงาน/โครงการบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล หรือเสนอต่อองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ส่วนราชการ(Function) และสำนักงานจังหวัด

จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ความสำคัญกับระดับอำเภอในฐานะกลไกบูรณาการการพัฒนาแผนทั้งขั้นตอนและขั้น แต่เนื่องจากแผนต้นทางจากชุมชน และแผนระดับตำบลที่มีประสิทธิภาพ ฉะนั้นในระดับอำเภอจึงเป็นเพียงการกลั่นกรอง บูรณาการและจัดลำดับความสำคัญ รวมรวมเป็นแผนพัฒนาอำเภอและส่งให้จังหวัด

จังหวัดสตูล ในกรณีที่ข้อมูลไม่ชัดเจน ระดับอำเภอจะมีการสำรวจพื้นที่เพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลอีกครั้งก่อนที่จะบรรจุข้อมูลจากชุมชนในแผนระดับอำเภอ

4) การประเมินความต้องการและปัญหาระดับจังหวัด

การจัดเวทีประชาคมจังหวัดเป็นข้อกำหนดหนึ่งของการจัดทำแผนจังหวัดอย่างมีส่วนร่วม แต่กระบวนการที่แต่ละจังหวัดดำเนินการมีความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วม และประเด็นปรึกษาหารือในเวที ซึ่งทำให้แผนพัฒนาจังหวัดแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานการณ์ด้านการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งในช่วงระยะเวลา พ.ศ.2551-2552 พบว่าทุกจังหวัดนำร่องมีความพยายามในการดำเนินการรวมปัญหาและความต้องการของพื้นที่ตามกรอบแนวทางที่กำหนดโดยกระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ และ ก.พ.ร.

ข้อมูลหลักที่นำไปประเมินความต้องการและปัญหาระดับจังหวัด มาจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาระดับอำเภอและข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งให้แก่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดทำแผนตามกลุ่มยุทธศาสตร์ประกอบกับภารกิจของหน่วยงาน ผนวกกับข้อมูลจากเวทีประชาคมระดับจังหวัดซึ่งมีตัวแทนจากภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน เครือข่ายประชาชนสังคม องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าร่วม จนสามารถประเมินไปสู่แผนพัฒนาจังหวัดที่สมบูรณ์

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการจัดเวทีระดมความคิดเห็น 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เป็นการสร้างความเข้าใจและประสานแผนพัฒนาจังหวัดให้เข้ามายิงสอดคล้องกับแนวทางศักยภาพการพัฒนาจังหวัดและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งสามารถนำแผนงาน/โครงการ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ และครั้งที่ 2 ในการกำหนดโซนนิ่งการพัฒนา จังหวัดกำหนดโซนพัฒนาเป็น 4 โซน ซึ่งยึดทรัพยากรและจุดเด่นของพื้นที่เป็นเกณฑ์ในการแบ่งโซนเพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนาและติดตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ในจังหวัดที่มีความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดและหน่วยงาน Function ดี จะช่วยให้การกลั่นกรองรวมรวมแผนมีประสิทธิภาพ เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่กรณีจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานจังหวัดและหน่วยงาน Function มีไม่มากนัก ส่งผลให้การจัดทำแผนจังหวัดเป็นภาระหน้าที่ของ

สำนักงานจังหวัด การกลั่นกรองรวมแผนในระดับตำบลขึ้นสู่อำเภอและจังหวัดของข้อมูลเป็นไปได้วยดี มีการตั้งคณะกรรมการในระดับตำบลโดยให้พัฒนาชุมชน และ อ.บ.ต./เทศบาลเป็นแกนหลัก และปฏิบัติร่วม ส่วนระดับอำเภอมีนายอำเภอ/ทีมอำเภอ ประกอบด้วยพัฒนาชุมชน เกษตร ประชชนชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ฯลฯ เป็นทีมรวมรวมและกลั่นกรองแผน/โครงการ

ตาราง 5-2 ภาพรวมการประมวลความต้องการและปัญหาของภาคีในระดับชุมชน ตำบล อำเภอและจังหวัดในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

	พิชณ์โลก	ชัยนาท	ยโสธร	ชัยภูมิ	อุบลราชธานี	นครศรีธรรมราช	สตูล
ระดับชุมชน	เวทีประชาคม หมู่บ้าน (ไม่ได้ทำทุก หมู่บ้าน)	เวทีประชาคม หมู่บ้าน	เวทีประชาคม หมู่บ้าน	เวทีประชาคม หมู่บ้าน	เวทีประชาคม หมู่บ้าน	เวทีประชาคมหมู่บ้าน	เวทีประชาคม หมู่บ้าน การพูดคุยอย่าง ไม่เป็นทางการ
ผู้ปฏิบัติ/ ผู้เข้าร่วม	ผู้ใหญ่บ้านและ คณะกรรมการ หมู่บ้าน คณะกรรมการตำบล พัฒนาชุมชนเป็นพี่ เลี้ยง	แกนนำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	แกนนำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	กรมพัฒนาชุมชน ,เกษตร,ประชชน ชุมชน, ผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น อสม., คณะกรรมการ หมู่บ้าน รถส. และ สำนักงาน กองทุนสนับสนุน การจัดการ	ชาวบ้าน สมาชิก อบต. ส่วนราชการระดับ อำเภอสาธารณะ พัฒนาชุมชน เกษตร สถานศึกษา	ชุดปฏิบัติการตำบล ¹⁶ (คุณอำนวยการตำบล) คณะกรรมการหมู่บ้าน	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำกลุ่ม (กลุ่ม แม่บ้าน กลุ่ม อาชีพ อสม.)
ผลผลิต	แผนชุมชน	แผนชุมชน	แผนชุมชน	แผนชุมชน	แผนงาน/โครงการ แผนชุมชน	แผนชุมชน	แผนชุมชน
ระดับตำบล	เวทีประชาคม ตำบล การพัฒนาโครงการ จากปัญหาความ ต้องการของ หมู่บ้านและอปท.	เวทีประชาคม ตำบล บูรณาการแผน ชุมชน	เวทีประชาคม ตำบล บูรณาการแผน ชุมชน		การประชุมคัดกรอง ลำดับความสำคัญ จากแผนชุมชน	เวทีประชาคมตำบล กลั่นกรองบูรณาการ แผนชุมชน/หมู่บ้าน	เวทีประชาคม ตำบล แทรกในกรา ประชุมวาระอื่นๆ แบบสำรวจ
ผู้ปฏิบัติ/ ผู้เข้าร่วม	คณะกรรมการ (ดัง โดยนายอำเภอ)	พัฒนากร นายอำเภอ (ประธาน) แกนนำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พัฒนากร หน่วยงานราชการ ระดับอำเภอ และ	พัฒนากร นายอำเภอ (ประธาน) แกนนำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พัฒนากร หน่วยงาน ราชการระดับ	สนง.จังหวัด, นายอำเภอ ปลัดอำเภอ คณะกรรมการ ระดับอำเภอ Function ประชชนชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. เทศบาล	คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น และ คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	ชุดปฏิบัติการตำบล	ปลัดอำเภอ พัฒนากร เจ้าหน้าที่ สกอ. เจ้าหน้าที่ใน โครงการของ พอช. เจ้าหน้าที่ องค์กรพัฒนา เอกชน

	พิษณุโลก	ขียนบท	ย่อสื่อสาร	ข้อกฎหมาย	อุบลราชธานี	นครศรีธรรมราช	สตูล
		จังหวัด	อำเภอ และ จังหวัด	เจ้าหน้าที่สถานี อนามัย, หัวหน้า งานราชการใน อำเภอ			
ผลผลิต	พัฒนาโครงการเข้า ศูนย์ดับจำเนา บูรณาการปัญหา และความต้องการ จากทุกตำบล รวมรวมและตัด ความซ้ำซ้อนออก	แผนตำบล	แผนตำบล	แผนตำบล	แผนตำบล	แผนตำบล	แผนตำบล
ระดับ อำเภอ	ເຖິງປະຊາມ อำเภอ	แบบสอบถาม สำรวจความ ต้องการของ ประชาชน ເຖິງກວດສົດຄວາມ ຄືດເຫັນຂອງ ປະຊາຊົນໃນພື້ນທີ	ເວົ້າບູນຄາການ ແຜນໝູນໝານໃນ ຮະດັບตำบล	ເວົ້າໂຍມແລງ ແປ່ງ ບ້ານແປງເນື່ອງ ເປົ້ອງຕົ້ນ ໂດຍໃຫ້ແບບ ສໍາຮາຈ ເຖິງປະຊາມ	ເຫັນຄາລນຄຮອບລາ ການສໍາຮາຈຂໍ້ມູນ ເປົ້ອງຕົ້ນ ໂດຍໃຫ້ແບບ ສໍາຮາຈ ເຖິງປະຊາມ	ຈາບກວມປັບປຸງຫາ/ຄວາມ ຕ້ອງກາງຂອງอำเภอ ບູນຄາກາຈາກແຜນ ໝູນໝານ ແລະ ແຜນตำบล	ກາຮ່າຈາຈີ້ມູນ ໃນພື້ນທີ
ผู้ปฏิบัติ/ ผู้เข้าร่วม	คณะกรรมการ/ ผู้นำ อำเภอ นายก อบต. พัฒนากรเกษตร ตำบล กำนัน ปลัดอำเภอ ครุ เจ้าหน้าที่สถานี อนามัย หัวหน้าหน่วยงาน ราชการในอำเภอฯ	คณะกรรมการ/ ผู้นำ อำเภอ ของ อำเภอ (อกอ.)	ส.น. จังหวัด Function	คณะกรรมการ ประสานແຜນພັດນາ ท้องถิ่นຮະດັບอำเภอ เจ้าหน้าที่ເຫັນຄາລນຄຮອບລາ ວຽກງົດກັບ ຕ້າແໜນໝູນໝານ (160 ໝູນໝານ) คณะกรรมการ ສັນບສຸນການພັດນາ ທ້ອງຄົນ	คณะกรรมการ ประดັບ อำเภอ (ຊັດປົງປັດຕິກາරຮະດັບ ตำบล) นายอำเภอ ปลัดอำเภอ		
ผลผลิต	แผนพัฒนาอำเภอ	แผนพัฒนาอำเภอ	แผนพัฒนา อำเภอ/ ยุทธ ศาสตร์อำเภอ บຸກຄົມສາຕົ່ງ ພັດນາอำเภอ วิเคราะห์ SWOT ຕໍ່ແນ່ງການ ພັດນາอำเภอ ແຜນງານຄວາມ ຕ້ອງກາງຈາກ ໝູນໝານ	แผนพัฒนา อำเภอ/ ยุทธ ศาสตร์อำเภอ กรณีอำเภอເຕັມ ໄມ້ມີກາງຈັດທຳ ແຜນພັດນາຮະດັບ อำเภอ (ເພີ່ມ ຈາບກວມແຜນໝູນໝານ ເຂົາດ້ວຍກັນ)	แผนເຫັນຄາລນຄຮອບລາ ການສໍາຮາຈຂໍ້ມູນ ໄມ້ມີກາງຈັດທຳ ແຜນພັດນາຮະດັບ อำเภอ (ເພີ່ມ ຈາບກວມແຜນໝູນໝານ ເຂົາດ້ວຍກັນ)	แผนพัฒนาอำเภอ	แผนພັດນາอำเภอ

๑๖ ชุดปฏิบัติการตำบลที่มีคุณอำนาจประจำตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย

- หัวหน้าชุด: ปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการอำเภอ (รับผิดชอบ 1 คน/1 ตำบล)
- รองหัวหน้าชุด: ปลัดอำเภอ
- ผู้ช่วยหรือคณะกรรมการชุดปฏิบัติการ: ข้าราชการในระดับตำบล จำนวน นายก อบต./นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบล ประธานกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ในระดับตำบล เช่น ประธาน อสม. ระดับตำบล
- เลขานุการ: ปลัดอบต./เทศบาลตำบล
- ผู้สำรวจข้อมูล: เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อบต./เทศบาลตำบล

5.1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญแผนงานและโครงการ

การจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ นับว่าเป็นขั้นตอนที่การมีส่วนร่วมมีอยู่ที่สุดของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยให้ความสำคัญกับเงื่อนไขและเกณฑ์ที่กำหนดโดยระดับนโยบายมากกว่าระดับพื้นที่ ในการจัดทำโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ทุกจังหวัด ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำและเกณฑ์ของสำนักงบประมาณ และ ก.น.จ. ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่กำหนดด้วยความพิจารณาของรัฐบาล ซึ่งถือได้ว่าเป็นเกณฑ์ร่วมโดยเกณฑ์ดังกล่าวให้ความสำคัญต่อความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ รวมถึงตอบสนองความความต้องการของประชาชน และพิจารณาถึงความพร้อมของหน่วยงานรับผิดชอบ มีรายละเอียดดังนี้ (ดูแผนภาพ 5-3 และตาราง 5-3 ประกอบ)

เกณฑ์รวม

สำนักงบประมาณ

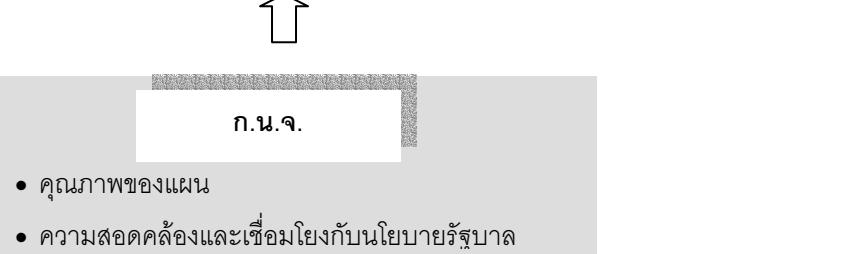
- ความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผน
- ตอบสนองทิศทางการพัฒนา
- ตอบสนองความต้องการของประชาชน
- มีความพร้อมในการดำเนินการ
- ไม่ผูกพันงบประมาณข้ามปี
- ไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการที่ตั้งขึ้นมา ของส่วนราชการ
- ไม่ควรตั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทางราชการต่างประเทศ

บรรจุแผนงาน
ในแผนพัฒนา
จังหวัด

เกณฑ์เฉพาะ

- ขั้นกับบริบทของพื้นที่
- การให้ความสำคัญของผู้บริหาร

การจัดลำดับความสำคัญ ของแผนงาน

หมายถึง เป็นกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการ

แผนภาพ 5-3 เกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการ

- 1) มีความสอดคล้องตามนโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และ ยุทธศาสตร์การจัดสร้างบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553
- 2) ตอบสนองทิศทางการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการรักษาความมั่นคงและความสงบ และด้านการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาจังหวัด / กลุ่มจังหวัด
- 3) ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่
- 4) มีความพร้อมในการดำเนินการทั้งในด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการ และด้านกลุ่มเป้าหมาย

- 5) ไม่ผูกพันงบประมาณข้ามปี
- 6) ไม่ข้ามกับโครงการที่อยู่ในคำขอตั้งงบประมาณของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7) ไม่ควรตั้งค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางไปราชการในต่างประเทศ ยกเว้น ภารกิจที่เป็นข้อผูกพันระหว่างประเทศ หากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหาย

สำหรับ ก.น.จ. ได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด มีดังนี้

- 1) คุณภาพของแผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดที่ดีด้วย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ สามารถแสดงวัตถุประสงค์และทิศทางในการพัฒนา
- 2) มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วนตามแผนพื้นที่เศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างโอกาส และเพิ่มรายได้ และลดภาระค่าครองชีพของประชาชน และสอดคล้องกับการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่

ในกรณีโครงการของหน่วยงานใดเข้าเกณฑ์การพิจารณาของสำนักงบประมาณ และ ก.น.จ. ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนมากขึ้นหรือลำดับต้นๆ นอกจากการใช้เกณฑ์ที่สำนักงบประมาณกำหนดในการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานแล้ว จังหวัดนำร่องยังมี เกณฑ์เฉพาะ เช่น การให้ความสำคัญกับแผนอำเภอ นโยบายผู้บริหาร การครอบคลุมถึงการแก้ปัญหาทั้งระบบ การจัดการน้ำ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงในพื้นที่ ความต้องการของผู้ใช้การเมืองและความสำคัญของปัญหา ดังแสดงดังตาราง 5-3 กล่าวดี

1) **การให้ความสำคัญกับแผนอำเภอ** จังหวัดพิษณุโลก ยโสธร ชัยภูมิ นครศรีธรรมราช และสตูล ได้ให้ความสำคัญกับโครงการที่ผ่านกระบวนการขอรับ เช่น การจัดให้มีเวทีโขมลงของจังหวัดชัยภูมิ การจัดเรื่องประชุมอำเภอของจังหวัดพิษณุโลก ยโสธร และสตูล ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจังหวัดที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก ได้ให้ความสำคัญต่อแผนอำเภอสูง

2) **ศักยภาพพื้นที่** ทุกจังหวัดให้ความสำคัญกับศักยภาพของพื้นที่ที่แตกต่างกัน ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลกให้ความสำคัญต่อการจัดการน้ำ ชัยนาทให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตร คุบราชธานีให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะด้านสังคม ชัยภูมิและนครศรีธรรมราชให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

3) **ความครอบคลุมปัญหาทั้งระบบ** ได้แก่ จังหวัดยโสธร ชัยภูมิ คุบราชธานี และสตูล ได้ให้ความสำคัญต่อการพิจารณาและแก้ปัญหาในเชิงระบบ เริ่มตั้งแต่ต้องปัญหาอย่างเป็นระบบ พิจารณาองค์ประกอบในระบบที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งการแก้ปัญหา ณ จุดหนึ่งสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอื่นๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันในแต่ละเหตุและผลกระทบ เช่น การแก้ไขปัญหาขยะของเกษตรหลีเป๊ะ จังหวัดจะพิจารณาทั้งกระบวนการตั้งแต่ที่มาของขยะไปสู่ปลายทางคือการกำจัดขยะ

ตาราง 5-3 แสดงเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ ของแต่ละจังหวัด

จังหวัด	เกณฑ์เฉพาะ										
	แผน จำเข้า กับ	ศักย ภาพ พื้นที่	ครอบคลุม ปัญหาทั้ง ระบบ	การ จัดการ นำ	ความ มั่นคง ใน พื้นที่	ฝ่าย การ เมือง	ความ เร่งด่วน ของ ปัญหา	คุ้มค่า งบประ ^บ มาณ	Function ร่วม สนับสนุน งบ	ครอบ คลุมพื้นที่ จำเข้า กับ	ปัญหา ร่วม
พิษณุโลก	✓	✓		✓	✓	✓	✓			✓	✓
ชัยนาท		✓		✓		✓					
ยโสธร	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	
ชัยภูมิ	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
อุบลราชธานี		✓	✓	✓	✓	✓					
นครศรีฯ		✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	
สตูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	

4) **การจัดการนำ** ทุกจังหวัดนำร่องให้ความสำคัญต่อโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร่น้ำ แต่ยังขาดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาน้ำในระยะยาว เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราชให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาน้ำท่ามกลางน้ำแล้ง จังหวัดสตูลให้ความสำคัญต่อการจัดการน้ำจีดของพื้นที่เกาะต่างๆ จังหวัดชัยภูมิให้ความสำคัญกับการเร่งรัดการจัดการแหล่งน้ำให้ทั่วถึงเพื่อเพิ่มต้นทุนและบรรเทาปัญหาน้ำขาดแคลนและอุทกภัย โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะให้ความสำคัญกับปัญหาน้ำและได้มีการจัดสรรงบทั้งในส่วนของจังหวัดและ Function ในการแก้ปัญหาน้ำแล้ง เช่น การขุดลอก การจัดทำชลประทานขนาดเล็กเพื่อการเกษตร เป็นต้น จังหวัดพิษณุโลกมีโครงการจำนวนมากเพื่อการแก้ไขปัญหาน้ำท่ามในฤดูฝนและปัญหาน้ำแล้งในฤดูแล้ง และจังหวัดอุบลราชธานีผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์กรบริหารส่วนจังหวัดก็ได้ให้น้ำหนักกับการบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนมาก และในหน้าฝนจะพบว่ามีพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม ขณะที่หน้าแล้งก็ประสบปัญหากวากแล้งในพื้นที่เดียวกัน

5) **ฝ่ายการเมือง** ฝ่ายการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น จังหวัด และประเทศไทยมีผลต่อการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โดยบางจังหวัดฝ่ายการเมืองมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณการพัฒนา หรือให้ข้อมูลโครงการที่มีประโยชน์สำหรับพื้นที่ต่างๆ มากขึ้น บางครั้งโครงการไม่ได้ผ่านกระบวนการจัดการระดับล่างหรือแผนที่มหานคร แต่กรณีที่ฝ่ายการเมืองสนับสนุนจะมีโอกาสได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นทั้งข้อดีและข้อจำกัด ข้อดีคือ ฝ่ายการเมืองจะช่วยผลักดันงบประมาณให้ได้ตามแผนงานที่กำหนด แต่ข้อจำกัดคือ ทำให้บางพื้นที่ละเลยกระบวนการมีส่วนร่วมตามลำดับขั้น เนื่องจากเห็นว่าปัจจัยสำคัญในการผลักดันงบประมาณเกิดจากฝ่ายการเมือง

6) **ความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล** ทุกจังหวัดนำร่องได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงในพื้นที่ตามนโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ การให้ความสำคัญกับการปักป้องและเกิดทุนสถาบันของชาติ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศไทย การเสริมสร้างสันติภาพ

ของการอยู่ร่วมกันกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน การแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ และการเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการกับปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่ติดชายแดนของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช สตูล มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงตามแนวชายแดนกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน ส่วนนโยบายด้านเศรษฐกิจ จังหวัดให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและบริการ และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร

7) **เกณฑ์เฉพาะ** ได้แก่ ความสำคัญเรื่องด่วนของปัญหา และเป็นปัญหาร่วมของทั้งจังหวัด เป็นกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบในวงกว้างทั้งพื้นที่อำเภอ จังหวัด มีผู้เดือดร้อนจำนวนมาก เช่น การเกิดอุทกภัย และภัยแล้ง เป็นต้น การพิจารณาความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ การร่วมสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงาน Function และการกระจายของหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณให้เท่าเทียมและครอบคลุมพื้นที่อำเภอ ซึ่งบางจังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษาได้พิจารณาเกณฑ์เฉพาะดังกล่าวนี้ร่วมกัน

ตัวอย่างการพิจารณาโดยใช้เกณฑ์เฉพาะ

จังหวัดพิษณุโลก ได้พิจารณาความสำคัญเรื่องด่วนของปัญหา ร่วมกับการกระจายงบประมาณให้ครอบคลุมพื้นที่อำเภอทั้ง 9 อำเภอ เพื่อให้อำเภอได้ดำเนินโครงการที่ต้องความต้องการ รวมถึง ให้ความสำคัญกับปัญหาร่วมของจังหวัด เช่น เรื่องน้ำท่วม เรื่องน้ำแล้ง เนื่องจากผลกระทบต่อหลายอำเภอ หรือหลายพื้นที่ อีกทั้ง พิจารณาให้เกิดการกระจายหน่วยงาน โดยให้ทุกหน่วยงานที่เสนอโครงการได้รับการสนับสนุนมากที่สุด แต่ต้องเป็นโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

จังหวัดยโสธร ใช้เกณฑ์ความมีประโยชน์อย่างยั่งยืน การมีตัวชี้วัด ความคุ้มค่ากับงบประมาณ เป็นโครงการที่มีความพร้อมไม่มีปัญหามลพิษ และเป็นโครงการที่มีผู้รับบริการชัดเจน มีความยั่งยืน หรือกลุ่มเป้าหมายสามารถพึงตันคงได้ต่อไป ซึ่งสามารถเรียงลำดับความสำคัญเรื่องด่วนของปัญหาในจังหวัด คือ โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาอาชีพ โครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการด้านสังคมและวัฒนธรรม

จังหวัดชัยภูมิ ได้ดำเนินถึงการสมทบงบประมาณเพิ่มเติมจากหน่วยงาน Function ด้วย และในด้านความสำคัญเรื่องด่วนของปัญหามีการเรียงลำดับการพิจารณา คือ โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถในการลงทุน เช่น การเกษตรที่จำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มต้นทุนและบรรเทาปัญหาน้ำขาดแคลนหรืออุทกภัย, โครงการพัฒนาด้านสังคม/คุณภาพชีวิต, โครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการบริหารจัดการ กรณีปัญหาร่วมของจังหวัด ชัยภูมิมีปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปี คือ น้ำท่วม น้ำแล้ง โดยเฉพาะน้ำแล้งในทุกพื้นที่ 16 อำเภอ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะให้ความสำคัญกับปัญหานี้ และได้มีการจัดสรรงบประมาณ ทั้งในส่วนของจังหวัดและ Function ในการแก้ปัญหาน้ำแล้ง เช่น การขุดลอก การจัดทำชลประทานขนาดเล็กเพื่อการเกษตร เป็นต้น

ด้านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 จังหวัดอุบลราชธานี มีข้อจำกัดจากความจำกัดของระยะเวลาในการจัดทำแผนและการส่งคำของบประมาณ การวิเคราะห์โครงการเพื่อประกอบการจัดทำ

แผนพัฒนาจังหวัด ทั้งในระดับของอำเภอ หน่วยงาน Function และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความเร่งด่วน สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานีได้กำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ โดยมีดังนี้โดยรัฐบาล และกรอบแนวทางการจัดสร้างบประมาณของสำนักงบประมาณเป็นหลัก เช่นเดียวกับการจัดลำดับความสำคัญให้กับหน่วยงานที่นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์การจัดสร้างบประมาณ และนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยมีการตรวจสอบโครงการ กิจกรรม หากไม่มีความชัดเจน หรือข้อมูลไม่เพียงพอจะถูกตัดออก แล้วแจ้งหน่วยงานเจ้าของโครงการทราบ หรือหากพบว่าบางเรื่องเป็นประเด็นที่สนับสนุนนโยบายรัฐบาล แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้เสนอโครงการใด ๆ ก็ให้หน่วยงานพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการจัดลำดับความสำคัญด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับหนึ่ง เพราะครอบคลุมทั้งประดิษฐ์ความยากจน ผลผลิตตำบล (OTOP) การท่องเที่ยว และการเพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยใช้เกณฑ์ความจำเป็นของพื้นที่ร่วมกับพิจารณาข้อจำกัดด้านงบประมาณ นอกจากการจัดลำดับความสำคัญแล้ว จะใช้วิธีการบูรณาการ 2 ส่วน ได้แก่ การบูรณาการกิจกรรม และบูรณาการหน่วยงาน เช่น ในด้านพัฒนาเศรษฐกิจและบุคลากรของทุกกลุ่มยุทธศาสตร์ จะนำมานำเสนอรวมเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมตามกลุ่มเนื้อหา เพื่อไม่ให้จัดการอบรมที่มีหลักสูตรซ้ำซ้อนกัน กิจกรรมบางอย่างจะต้องมีการบูรณาการหน่วยงานที่รับผิดชอบทำงานร่วมกัน 3-4 หน่วยงาน เช่น ในด้านการทำงานเรื่องยางพารา จะมีหน่วยงานทั้งเกษตร อุตสาหกรรมยาง สถาบัน พานิชย์ เป็นการทำงานที่ดูเชื่อมโยงแผนงาน Function ตั้งแต่การผลิตต้นทางจนถึงผลิตภัณฑ์ปลายทาง

5.1.4 ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาแผนจังหวัดในพื้นที่ศึกษา สามารถวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การสื่อสารระหว่างจังหวัดกับภาคีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 1.1) การสร้างความเข้าใจในการจัดทำแผนจังหวัด ส่วนใหญ่ดำเนินการสื่อสารเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสำนักงานจังหวัด แต่ยังขาดการสื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีที่อยู่นอกภาคราชการ เช่น ประชาสัมพันธ์ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน เป็นต้น
- 1.2) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงภาษาและทักษะในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่าง เนื่องจากภาษาในการจัดทำแผน เป็นภาษาราชการ มุ่งเน้นความสั้นกระชับ ตรงประเด็น แต่เมื่อถ่ายทอดกับชุมชน ประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน จึงเป็นข้อจำกัดหนึ่งของการทำความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน
- 1.3) กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมีขั้นตอนย่อยๆ หลายขั้นตอน และจะต้องดำเนินการในหลายระดับ เกี่ยวข้องกับภาคีหลายฝ่าย ซึ่งถ้าดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา จะทำให้ละเลยขั้นตอนการสร้างความเข้าใจกับทุกภาคีที่เกี่ยวข้องได้

2) ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดและภาคีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

2.1) ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดกับภาครัฐ เป็นความสัมพันธ์ที่ควบคู่กันระหว่างความสัมพันธ์แบบเป็นทางการซึ่งกลไกการทำงานจะเป็นหนังสือสั่งการ หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการตามบทบาทหน้าที่ สำหรับความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ จะช่วยให้พัฒนาความสัมพันธ์ในการทำงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล การประสานความร่วมมือในกลุ่มจังหวัดในเรื่องงานส่วนรวม มิใช่ผลงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จะส่งผลต่อความร่วมมือในจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ดังรายละเอียดในข้อ 5.2.1

2.2) ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดกับภาคีอื่นๆ ภายใต้กรอบการพัฒนาแผนจังหวัดที่กำหนด สัดส่วนองค์ประกอบของผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดอย่างมีส่วนร่วม แต่จะพบว่าในกระบวนการระบุบุคคลองค์กร หรือหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของจังหวัดกับบุคคล กลุ่ม องค์กรทั้งภาครัฐ ประชาชน และภาคธุรกิจเอกชน จึงมักจะไม่ค่อยพบกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างมากนัก ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ความไว้วางใจของภาคีระหว่างจังหวัดและภาคีที่เกี่ยวข้อง จะเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น และการจัดทำแผน ขณะที่การตัดสินใจขึ้นอยู่กับกลไกระดับจังหวัด ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยคณะกรรมการยุทธศาสตร์จังหวัด (ที่มีที่มาจากการหน่วยงานราชการเป็นหลัก)

5.1.5 ข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบวนการมีส่วนร่วม

1) การซักซ้อมทิศทางความเข้าใจกับทุกภาคีให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกัน มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยกำหนดแผนงานเรื่องการสื่อสารที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแผนจังหวัด มีการจัดเวทีเฉพาะอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยเน้นการสื่อสารแบบสองทางมากขึ้น (two-ways communication) ทั้งการให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น และการปรึกษาหารือ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างสะดวก ด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดในการสื่อสาร

2) จังหวัดควรสร้างกลไกการสร้างการมีส่วนร่วมให้ขยายขอบเขตครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน การจัดทำแผน เช่น กลุ่ม องค์กร หน่วยงานที่รับผลกระทบเพิ่มขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มผู้สนใจซึ่งนอกเหนือไปจากกลุ่มเดิมๆ ที่จังหวัดเคยได้ทำงานร่วมด้วย เพื่อค้นหาความต้องที่แตกต่างซึ่งอาจจะส่งผลต่อการจัดทำแผน โดยจังหวัดจะต้องมีแผนงานเตรียมความพร้อมของภาคีในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนจังหวัดจริงจัง ทั้งการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในจังหวัดต่อการพัฒนาจังหวัดด้วย

3) การสร้างการมีส่วนร่วมที่ผ่านมา magma ที่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แต่ควรให้กระบวนการมีส่วนร่วมมีความต่อเนื่องตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ การเสนอแผน การดำเนินการ และครอบคลุมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนด้วย ซึ่งอาจจะจัดในรูปเครือข่ายคณะกรรมการระดับต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาคประชาชน ประชาชน ประชาสัมคม และภาคธุรกิจเอกชนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

4) ในกระบวนการสร้างมีส่วนร่วม จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในเชิงเทคนิค การสื่อสาร การเขียน การสรุป การถ่ายทอดข้อมูลไปแลกกลับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน การวิเคราะห์ข้อมูล การแก้ปัญหา การจัดการความขัดแย้ง การตัดสินใจ ซึ่งจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ภายใต้ข้อจำกัดของเวลาและเงื่อนไขอื่นๆ และออกแบบกระบวนการที่จะได้ผลลัพธ์ที่สามารถนำไปใช้ วางแผนพัฒนาจังหวัดได้อย่างแท้จริง จังหวัดจึงควรลงทุนในการพัฒนาบุคลากรที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว

5) การกำหนดประเด็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาร่วมกัน ให้ทุกฝ่ายในจังหวัดเห็นว่าเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคชุมชน ภาคธุรกิจ เช่น กรณีข้าว จังหวัดชัยนาท กรณีท่องเที่ยวจังหวัดสตูล เป็นต้น

5.2 ข้อมูลและการใช้ข้อมูล

ข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการวางแผนพัฒนาจังหวัด ข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนจังหวัด จะต้องมีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ ความถูกต้อง (accuracy) ความน่าเชื่อถือ (credible) ความทันสมัย (updating) ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์วินิจฉัย และจัดเก็บในระบบที่เข้าใจ(understandable) และเข้าถึงได้ง่าย (accessibility) สามารถนำมาริบายนี้มายังให้เห็นความจำเป็นในการเสนอแผนงานโครงการ จะนำไปสู่ความสมบูรณ์ของแผนพัฒนาจังหวัด รวมถึงยืนยันการเสนอของบประมาณจังหวัดอย่างมีเหตุผลนฐานของข้อมูล

การศึกษาเรื่องข้อมูลและการใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด นำเสนอใน 3 ประเด็นคือ

1. ประเภทของข้อมูลและแหล่งข้อมูล
2. การนำข้อมูลไปใช้และข้อจำกัด
3. ข้อเสนอ

5.2.1 ประเภทข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ประเภทของข้อมูล จากการศึกษาระบวนการวางแผนพัฒนาจังหวัดของพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัด พบว่าข้อมูลที่นำไปใช้เพื่อการวางแผน จำแนกตามประเภทของข้อมูล ได้ 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ข้อมูลระดับนโยบาย ได้แก่ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค และแผนพัฒนารายสาขา ซึ่งทุกจังหวัดนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้อ้างอิงหรือสนับสนุน (back up) ในการจัดทำยุทธศาสตร์ของจังหวัด

2) ข้อมูลระดับจังหวัด ประกอบด้วย

(2.1) ข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลภูมิหลังของพื้นที่ ประวัติความเป็นมา ข้อมูลด้านภาษาพม การปกครอง ประชากร สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ สำนักงานจังหวัดทุกจังหวัดจะมีฐานข้อมูลอยู่แล้ว โดยตรวจสอบและปรับปรุงจำนวนประชากรให้มีความทันสมัย จากสำนักงานสถิติจังหวัด และกรมการปกครอง แต่ละจังหวัดจะใช้ข้อมูลประเภทนี้เพื่ออธิบายสภาพความเป็นจริงของจังหวัดในด้านต่างๆ

(2.2) การวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัด (SWOT) การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และคุณสมบัติของจังหวัด พบว่าเดยมีการวิเคราะห์ไว้แล้ว และนำสถานการณ์เดิมมาพิจารณา แต่ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงผลการวิเคราะห์ ยกเว้นสถานการณ์ทางนโยบายที่เปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล ดังนั้นแต่ละจังหวัดจึงใช้ข้อมูลเดิม โดยนำมารวบไว้ในเอกสารแผนพัฒนาจังหวัด โดยมีข้อสังเกตว่ากระบวนการทบทวนศักยภาพจังหวัด เป็นการนำผลการวิเคราะห์ SWOT เดิมที่มีอยู่มาประชุมพูดคุยกัน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานประสบการณ์และความรู้ของผู้ที่เข้าร่วมประชุมมากกว่าการสืบค้นข้อมูลแล้วนำมารับปูรุ่งศักยภาพจังหวัด

(2.3) ข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชน ข้อมูลด้านนี้ มีความสำคัญต่อการกำหนดแผนงานและโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด เนื่องจากประชาชนเป็นผู้ที่ประสบปัญหาและรู้ความต้องการของพื้นที่มากที่สุด ซึ่งทางสังคมท้องปัญหาและความต้องการจากประชาชนในพื้นที่ได้แก่ แผนชุมชน และแผนพัฒนาอำเภอ โดยผ่านกระบวนการเรทีประชุมระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ แต่ละจังหวัดจะได้รับข้อมูลนี้โดยอำเภอเป็นหน่วยกลั่นกรองและบูรณาการในเบื้องต้น

(2.4) ข้อมูลผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล เช่นนโยบายอยุธีมีสุข และการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นต้น ผลการดำเนินงานตามนโยบายมหาดไทย และผลการดำเนินงานโครงการสำคัญในจังหวัดที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการ เช่น โครงการพระราชดำริ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวมีเพียงบางจังหวัดเท่านั้น ส่วนใหญ่ผลการดำเนินงานจะได้รับการเก็บรวบรวมไว้ที่หน่วยงานที่เป็นผู้ดำเนินการ แต่ไม่ได้รายงานผลการปฏิบัติงานให้จังหวัดทราบ

แหล่งข้อมูล ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ที่นำมาใช้ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด มีแหล่งข้อมูลมาจากการ 5 ช่องทาง คือ

1) ข้อมูลจากสำนักงานจังหวัด ได้แก่

1.1) เอกสารแผนและข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลระดับนิยบาย ข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจังหวัด เป็นต้น ซึ่งสำนักงานจังหวัดมีฐานข้อมูลดังนี้

1.2) ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด (POC) ประกอบด้วยข้อมูล 45 กลุ่มเรื่อง จำแนกได้ดังนี้

- ข้อมูลสนับสนุนการบริหารจัดการ หมายถึง ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของจังหวัด เช่น ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ภารกิจ ที่ตั้ง ขนาด ลักษณะภูมิประเทศภูมิอากาศ เนตการปักครอง โครงสร้างการบริหารราชการ อัตรากำลัง และข้อมูลที่ใช้ในการบริหารงานบุคคล แผนงาน/โครงการ งบประมาณ
- ข้อมูลเพื่อการวางแผนและการปฏิบัติงาน หมายถึงข้อมูลที่จังหวัดจัดเก็บ รวมรวม หรือที่ส่วนราชการประจำจังหวัดจัดทำขึ้น หรือมีข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตัวชี้วัดสภาพปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยอาจจำแนก เป็นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น
- ข้อมูลผลการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อมูลที่เป็นผลการปฏิบัติงานที่จังหวัดได้ดำเนินการ และรับผิดชอบในการจัดทำ เพื่อเสนอรายงานให้ผู้บังคับบัญชา หรือรายงานผลตามนโยบายรัฐบาล
- ตัวชี้วัดการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ตัวชี้วัดประเมินแผนยุทธศาสตร์การบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ

จากการพิจารณาข้อมูล POC ในเว็บไซต์ของแต่ละจังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษาพบว่า ทุกจังหวัดมีกรอบของข้อมูลครบ แต่มีเพียง 3 จังหวัดที่มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ จังหวัดสตูล จังหวัดชัยนาท และจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนจังหวัดอื่นๆ ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน บางเรื่องมีแต่หัวข้อแต่ไม่มีข้อมูลอยู่ภายใต้ บางเรื่องแสดงด้วยรูปภาพแทนนี้ๆ เป็นต้น อุปสรรคในการจัดทำระบบ POC ของจังหวัด เนื่องจากหน่วยงาน Function ในจังหวัดไม่ได้ส่งข้อมูลให้ศูนย์ฯ ปรับปรุง ขาดความเชื่อมโยง และระบบการตรวจสอบข้อมูลอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งบางจังหวัดมีข้อจำกัดเรื่องระบบเชื่อมต่อกับศูนย์ฯ เช่น **จังหวัดพิษณุโลก** ไม่มีงบประมาณในการจ่ายค่าดูแลเชื่อมโยงระบบ เป็นต้น ดังนั้นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันจึงอยู่ที่หน่วยงาน Function โดยพบว่าหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ ได้แก่ สาธารณสุข จังหวัด สถิติจังหวัด และพัฒนาชีวิจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อการจัดทำ POC ไม่ได้ถูกกำหนดเป็นตัวชี้วัดของ ก.พ.ร. ส่งผลให้การจัดทำระบบฐานข้อมูลของจังหวัดได้รับความสำคัญลดลง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีฐานข้อมูลของบางจังหวัด เช่น จังหวัดชัยนาท จังหวัดสตูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีการเคลื่อนไหวและปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจังหวัดชัยนาทที่มีการปรับปรุงทุกสองเดือน สามารถนำมาใช้เพื่อวางแผนหรือให้บริการแก่บุคคลทั่วไปได้ และบางครั้งนำมาใช้ร่วมกับหรือผ่านกระบวนการจัดทำแผนในระดับอื่น เช่น แผน总体规划 แผนฉบับล แผนฉบับอ ก.พ.ร. เป็นต้น ส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้มีงบประมาณที่ให้ความสำคัญกับระบบฐานข้อมูล/ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด (POC) มาก โดยได้แต่งตั้งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดระบบ การจัดการและการบริหารงานข้อมูลให้รับผิดชอบโดยตรง

2) ข้อมูลจากหน่วยงานในพื้นที่

การประสานข้อมูลจากหน่วยงานอื่นในจังหวัด ทั้งหน่วยงาน Function องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนนั้น ทุกจังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานทำให้การประสานข้อมูลเป็นไปด้วยดี แต่ละจังหวัดจะมีรูปแบบและกลไกการติดต่อประสานงานต่างกัน

ตัวอย่างการประสานข้อมูลจากหน่วยงานในพื้นที่

- **จังหวัดยโสธร** ได้ใช้นั้งสือราชการส่งไปที่ส่วนราชการ และ อ.บ.จ. พร้อมแนบรายการข้อมูลที่ต้องการให้ส่งกลับ
- **จังหวัดนครศรีธรรมราช** ใช้ระบบการให้ร่วงวัลบอนัส เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ส่วนราชการที่ให้ความร่วมมือในการประสานข้อมูล และหน่วยงานที่มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่แผนงาน และยุทธศาสตร์ นอกจานนี้ยังพบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นคนครวฯ ทำให้มีจิตสำนึกรักบ้านเกิดและทำงานให้จังหวัดอย่างเต็มที่
- **จังหวัดสตูล** มีการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานโดยใช้ทั้งความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการทำนั้งสือของนุเคราะห์ข้อมูล และจากการที่สตูลเป็นหนึ่งในห้าจังหวัดพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จึงมีการประชุมเรื่องความมั่นคงโดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานเป็นประจำ ซึ่งเป็นเงื่อนไขพิเศษที่ทำให้หน่วยงานต้องปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย และมีการรายงานสถานการณ์ข้อมูลด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ จังหวัดยังมีการประชุมประจำเดือน และประชุมประจำเดือนเฉพาะเรื่องระหว่างหน่วยงาน โดยจะมีการติดตามข้อมูลจากเวทีประชุมอย่างต่อเนื่อง
- **จังหวัดชัยภูมิ** พบว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ มีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี มีการลงพื้นที่ในเวทีประชุมต่างๆ ด้วยกันบ่อยครั้ง เช่น เวทีไอมแลงแบงบ้านแบงเมือง ทำให้มีการขอข้อมูลโดยวิธีที่ไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ในการลงพื้นที่ หน่วยงาน Function จะมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันด้วย
- **จังหวัดอุบลราชธานี** การประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานกับจังหวัดเป็นไปอย่างราบรื่น แต่บางครั้งพบว่าบางหน่วยงานไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้จังหวัดนำมาใช้ในการวิเคราะห์ เพราะเกรงว่าข้อมูลบางอย่างจะเป็นผลลบต่อหน่วยงาน ทำให้จังหวัดไม่ได้รับข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงในพื้นที่
- **จังหวัดพิษณุโลก** มีชุมชนนักวางแผน ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นิยามและแผนของหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด โดยหน่วยงานในจังหวัดจะทราบดีว่า บุคคลคนนี้เป็นคน哪ทำงานด้านการวางแผน เมื่อมีการประสานขอข้อมูลไปทั้งชุดแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี
- **จังหวัดชัยนาท** ได้ใช้การทำนั้งสือราชการส่งถึงหน่วยงานราชการในจังหวัดรวมทั้งท้องถิ่น และประชุมระดมความคิดเห็นของหน่วยงานราชการ ท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้ฐานข้อมูล

POC ของจังหวัดในการทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยมีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนรับผิดชอบการปรับปรุงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

กล่าวโดยสรุปพบว่า ประสิทธิภาพของการประสานข้อมูลขึ้นอยู่กับ 1) หน่วยงานนั้นมีข้อมูลและสามารถจัดให้ได้ 2) มีความสัมพันธ์ที่ดีสามารถสื่อสารกันได้แบบไม่เป็นทางการ 3) หน่วยงานมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลเป็นประจำ 4) การใช้หนังสือสั่งการของจังหวัด 5) การประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบางจังหวัดมีรูปแบบการลงพื้นที่ติดตามงานร่วมกัน 6) ความต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ มีการเปลี่ยนแปลงไม่บ่อยครั้ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่เป็นคนในพื้นที่ และ 7) ปัจจัยเงื่อนไขพิเศษในบางพื้นที่ส่งเสริมให้มีการประสานงานข้อมูลได้ดี ซึ่งประสิทธิภาพนี้ส่งผลถึงการที่นักวิจัยหรือบุคคลภายนอกสามารถประสานขอข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ก็ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน

3) ข้อมูลจากแผนต่างๆ

3.1) แผนชุมชน

แผนชุมชน เป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งที่จังหวัดนำมาใช้ในการวางแผน ซึ่ง ก.น.จ. ได้กำหนดกรอบนโยบายให้นำข้อมูลตามแผนชุมชนมาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด จากการศึกษาพบว่า ทุกจังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษา ให้ความสำคัญกับการนำแผนชุมชนมาเป็นข้อมูลในการทำแผน แต่โดยข้อเท็จจริง แผนชุมชนมิได้ถูกนำมาใช้ในแผนพัฒนาจังหวัดโดยตรง เนื่องจากจุดเน้นของการทำแผนชุมชนมุ่งให้ชุมชนรู้สึกตัวเองและพึงพาตัวเองได้ หากมีโครงการใดที่เกินศักยภาพของชุมชนก็จะเสนอไปที่แผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำเสมอว่ามีหน้าที่ประมวลและจำแนกความต้องการของประชาชนและแผนชุมชนในพื้นที่ส่งจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (หน่วย Function)

การเขื่อมโยงข้อมูลแผนชุมชนกับจังหวัด มีความแตกต่างกันในแต่ละจังหวัด เช่น จังหวัดยะลา กำหนดให้คำເກອຈັດເວທີບູຮານາການແຜນໜຸ້ມືອນ ກ່ອນທີ່ຈະເຂົ້າມາສູ່ແຜນພັດນາຈັງຫວັດ ສໍານັກງານພັດນາໜຸ້ມືອນຈັງຫວັດສູງລວມ ວາງແຜນການທຳງານໃຫ້ສອດຄລ້ອງກັບຢູ່ທະສາສົກລົງຂອງການພັດນາໜຸ້ມືອນ ປີ 2551-2554 โดยມີວັດຖຸປະສົງຄົງເທົ່ານູ່ຮານາການກັບແຜນໜຸ້ມືອນ ກ່ອນທີ່ຈະເຂົ້າມາສູ່ແຜນພັດນາຈັງຫວັດ ຈັງຫວັດນຄວຍຮູ່ຮ່ວມວາຊ ມີການທຳແຜນໜຸ້ມືອນເຕັມພື້ນທີ່ຈັງຫວັດ ແລະນຳໂປຣແກຣມຂອນຫາດ ซึ່ງພັດນາໂດຍນາຍແພທຍີສາຮາຣານສູ່ ມາເປັນເຄື່ອງນີ້ອີກາກວ່າມຈັດເກີບແລະປະມາລຸລົບຂໍ້ມູນ ທຳໃໝ່ແຜນໜຸ້ມືອນມີການປັບປຸງຂໍ້ມູນຄົມສໍາເສົມອ ພວ້ມທີ່ຈະນຳມາໃໝ່ເສັນອີກາກວ່າມຈັດເກີບແລະປະມາລຸລົບຂໍ້ມູນ ໄດ້ ສາມາດເຂື່ອມໂຍກັບແຜນພັດນາຈັງຫວັດແລະມີບຫບາກສູງໃນການຂັບເຄີຍຂໍ້ມູນຂອງຈັງຫວັດໄວ້ເຕັມດ້ວຍ

นอกจากนี้ ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 จังหวัด ยังมีการดำเนินงานของ “โครงการความร่วมมือเพื่อจัดการปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะแบบบูรณาการ” ภายใต้การสนับสนุนของສໍານັກງານກອງທຸນສັບສົນກາວົງວິຈີຍ (ສກວ.) ซึ່ງเน้นการทำบัญชีครัวเรือนอันเป็นพื้นฐานของการทำแผนໜຸ້ມືອນ ແລະເປັນປັຈຍ້າຫຸນເສີນທີ່ທຳໃໝ່ແຜນໜຸ້ມືອນຂອງໜູ່ບ້ານຫຼືຕຳລົມນີ້ຄຸນກາພົມນາກື່ນ ເພຣະນິກາຮ

ทำงานร่วมกันอย่างเข้มข้นระหว่างผู้ประสานงานโครงการ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และนักวิชาการ

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการทำแผนชุมชนมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ข้อมูลที่ได้ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีการวางแผนชุมชนไว้ค่อนข้างดี) และข้อมูลในแผนชุมชนยังไม่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยหน่วยงานที่มีบทบาทใน การสนับสนุนการทำแผนชุมชนให้ข้อคิดเห็นว่า อาจจะเป็นเพราะช่วงเวลาในการทำประชาคมนั้น ชาวบ้านที่รู้ข้อมูลไม่อยู่บ้าน มีแต่เด็กและผู้สูงอายุมาร่วมเวที ซึ่งมีผลต่อการแสดงความคิดเห็น บางครั้งอาจมีการซื้อน้ำโดยผู้จัดกระบวนการ ดังนั้น การทำข้อมูลแผนชุมชนจะมีความถูกต้องและความ น่าเชื่อถือของข้อมูลมากน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับวิทยากรกระบวนการ ซึ่งมีบทบาทในการกระตุ้นและนำ ให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมนั้น กรรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่สนับสนุนด้านการ จัดทำแผนชุมชนได้มีการประเมินคุณภาพแผนชุมชนของทุกจังหวัด โดยแบ่งผลการประเมินเป็น 3 ระดับ ซึ่งในพื้นที่ศึกษามีผลการประเมินดังตาราง 5-4

ตาราง 5-4 ผลการประเมินคุณภาพแผนชุมชนปี 2550

จังหวัด	จำนวนหมู่บ้าน ที่มีแผนชุมชน	ผลการประเมินแผนชุมชน					
		ดีมาก	ร้อยละ	ดี	ร้อยละ	พอใช้	ร้อยละ
พิษณุโลก	1,009	457	45.29	549	54.41	3	0.30
ชัยนาท	510	451	88.43	55	10.78	4	0.78
ยโสธร	876	543	61.99	293	33.45	40	4.57
ชัยภูมิ	1,564	880	56.27	655	41.88	29	1.85
อุบลราชธานี	2,598	1,911	73.56	524	20.17	163	6.27
นครศรีธรรมราช	1,531	1,367	89.29	157	10.25	7	0.46
สตูล	267	221	82.77	43	16.10	3	1.12

ที่มา : กรรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

3.2) แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

แผนยุทธศาสตร์อำเภอ เป็นแผนแม่บทพัฒนาอำเภอในระยะ 4 ปี ซึ่งกรรมการปกครองกำหนดให้ แผนพัฒนาอำเภอมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อนำความต้องการของชุมชนไป สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แม้ภูมายจะไม่ได้กำหนดให้อำเภอต้องทำแผนบูรณาการ เหมือนจังหวัด แต่ในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ที่ต้องอำนวยการให้เกิดการเชื่อมโยงความต้องการ จากชุมชนผ่านแผนระดับต่างๆ ดังนั้นข้อมูลจากแผนพัฒนาอำเภอที่จะนำไปใช้ในแผนพัฒนาจังหวัด จะ เป็นข้อมูลประเภทโครงการที่มาจากความต้องการของชุมชนทุกตำบลในอำเภอ แผนยุทธศาสตร์อำเภอ

ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเดิมยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และ โครงการภายใต้กลยุทธ์ มีกรอบระยะเวลา 4 ปี มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์จังหวัด รวมทั้งตอบสนองความต้องการและปัญหาของประชาชนในอำเภอช่องบราญอุ่นในแผนชุมชน/หมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงแรกของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ (ปี 2552) ชี้ ยังไม่ได้ประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ แผนพัฒนาอำเภอไม่ได้มีบทบาทต่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดมากนัก บางจังหวัดมีแผนอำเภอไม่ครบ หรือไม่เลย เพราะในอดีตโครงการพัฒนาต่างๆ ถูกกำหนดจากหน่วยงานส่วนกลางอยู่แล้ว อำเภอจึงให้ ความสำคัญกับงานที่เป็นภารกิจของตนเองมากกว่าการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ แต่หลังจากประกาศใช้ พระราชบัญญัติฯ กรมการปกครองได้มีนโยบายให้อำเภอให้ความสำคัญกับแผนยุทธศาสตร์อำเภอมาก ขึ้น ในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่ และให้อำเภอมีบทบาทในฐานะผู้ส่งเสริม อำนวยความ สงบกรอบนการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งไม่ใช่บทบาทใหม่ เพราะอำเภอเคยรับบทบาทนี้มาแล้วในช่วงที่ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข และโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอำเภอมีหน้าที่เชื่อมโยง ให้ชุมชนจัดทำที่ปรึกษาคมเพื่อทำแผนชุมชน กลั่นกรองโครงการ จัดลำดับ ความสำคัญ ติดตามประเมินผล รวมทั้งเสริมความรู้ความเข้าใจในการทำแผนชุมชน

ทั้งนี้ กรมการปกครองได้จัดการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ พัฒนาอำเภอประจำปีงบประมาณ 2552” ขึ้นในทุกภาค ในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2551 เพื่อ เตรียมให้บุคลากรในภูมิภาคเข้าใจกระบวนการทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ ที่เชื่อมโยงกับแผน ชุมชนและแผนระดับต่างๆ หลังจากนั้นได้กำหนดให้ทุกอำเภอส่งแผนพัฒนาอำเภอให้จังหวัด เพื่อ นำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาจังหวัด

ผลจากนโยบายดังกล่าว ทำให้ทุกอำเภอ มีความตื่นตัวในการทำแผนพัฒนาอำเภอเพื่อเร่งส่ง แผนให้จังหวัด ซึ่งบางจังหวัดก็ได้มีการสื่อสารกับทางอำเภอโดยใช้หนังสือสั่งการเพื่อให้อำเภอส่งแผนมา ให้ทันกำหนดเวลา ดังนั้น จังหวัดที่มีการทำแผนชุมชนครบถ้วน และมีโครงสร้างงานชุมชนดี ก็จะทำให้ อำเภอสามารถประสานรวมจัดทำแผนได้ง่ายและรวดเร็ว

ตัวอย่างการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อำเภอ

จังหวัดศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่มีการทำแผนชุมชนเต็มพื้นที่จังหวัด ข้อมูลได้รับการปรับปรุงให้ เป็นปัจจุบัน ทำให้แผนอำเภอ มีบทบาทน้อยกว่าแผนชุมชน ที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับจังหวัด มากกว่า ในบางจังหวัดผู้ว่าราชการได้กำหนดนโยบายให้มีการบทวนแผนชุมชนไว้ก่อนหน้านี้แล้ว จึง เป็นพื้นฐานสนับสนุนงานของอำเภอ เช่น **จังหวัดยะลา** ผู้ว่าฯ ได้สั่งการให้ทุกอำเภอจัดทำที่บูรณาการ แผนชุมชนฉบับล ทำให้อำเภอรวมแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนอำเภอได้เรียบร้อย ขึ้น ในขณะที่อำเภอใน **จังหวัดอุบลราชธานี** ต้องใช้เวลาในการดำเนินการเรื่องนี้มากพอสมควร เนื่องจากอำเภอไม่ค่อยมี บทบาทและไม่ได้ทำแผนพัฒนาอำเภอ แต่ก็สามารถเร่งรัดทำส่งให้จังหวัดทัน **จังหวัดชัยภูมิ** ผู้ว่าฯได้

สั่งการไปที่อำเภอให้นายอำเภอเป็นกลไกเชื่อมประสานกลางในการบูรณาการแผนจากทุกภาคส่วนในระดับอำเภอ และให้นำเข้าสู่ระบบแผนอำเภอ **จังหวัดสตูล** ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ความสำคัญกับเวทีแผนระดับอำเภอ เนื่องจากเห็นความสำคัญของแผนอำเภอที่ดี จะนำไปสู่ภารกิจร่วมกับแผนในระดับอื่นๆ ทั้งนี้ แผนที่อำเภอส่งมา จังหวัดจะนำมาแยกเป็นรายยุทธศาสตร์ และส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด (Function) พิจารณาความสอดคล้องของแผนหน่วยงานกับความต้องการของชุมชน และป้องกันความซ้ำซ้อน ก่อนที่จะส่งโครงการมาที่ ก.บ.จ. ซึ่ง ก.บ.จ.ได้มีการตั้งคณะกรรมการรายยุทธศาสตร์ พิจารณากลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง

4) เวทีประชาคม

4.1) เวทีระดับอำเภอ

การจัดเวทีระดับอำเภอ เป็นแหล่งข้อมูลโครงการที่จังหวัดจะรับฟังความต้องการจากชุมชน แต่ละจังหวัดอาจจัดในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น จังหวัดยโสธร ผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งการให้ทุกอำเภอจัดเวทีบูรณาการแผนชุมชนตำบล โดยนายอำเภอเป็นเจ้าภาพ และนายอำเภอนำข้อมูลรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด (ดูบทที่ 3 ข้อ 3.3.3) ส่วนจังหวัดชัยภูมิ จัดเวทีโขมแลงแบงบ้านแบงเมืองในทุกอำเภอ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญมาก โดยได้ลงไปเข้าร่วมด้วยในทุกอำเภอครบทั้ง 16 อำเภอ และมีหน่วยงานระดับอำเภอ ระดับจังหวัดลงไปร่วมรับฟังข้อมูลด้วย (ดูบทที่ 3 ข้อ 3.4.3) จังหวัดชัยนาท ได้จัดเป็นเวทีเคลื่อนที่ไปพบรับประชาชนทุกอำเภอ เพื่อรับฟังปัญหาและติดตามผลการดำเนินงาน โดยจังหวัดเป็นเจ้าภาพจัดเอง จัดทุกปีปีละ 2 ครั้ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะไปเป็นประธาน เปิดการประชุมทุกอำเภอ มีหน่วยงานในจังหวัดและอำเภอไปร่วมด้วยทุกเวที

4.2) เวทีระดับจังหวัด

การจัดเวทีระดับจังหวัด เป็นเวทีระดมความเห็นระดับจังหวัดที่สำนักงานจังหวัดเป็นแกนประสาน เช่น เวทีประชาพิจารณ์แผนพัฒนาจังหวัด ซึ่ง 7 จังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษาได้จัดเวทีนี้ไปแล้ว ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2552 และได้นำข้อคิดเห็นจากเวทีไปปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดปี 2553 บางจังหวัดมีการจัดมากกว่า 1 ครั้ง เช่น นครศรีธรรมราช แต่พบว่าการจัดเวทีประชาพิจารณ์แผนพัฒนาจังหวัดปี 2553 เป็นการจัดในช่วงเวลาเร่งรีบและกระชั้น เพื่อให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติฯ กำหนดในเรื่องการประชุมปรึกษาหารือ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำแผนที่ได้รับจาก ก.บ.จ. นำไปประชุมปรึกษาหารือร่วมกับกันบุคคลจากภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดเพื่อรับฟังความคิดเห็น ตามมาตรา 19, 21, 22, 23 และ 24 ของพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้ต้องมีการจัดเวทีประชาพิจารณ์แผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ

ในการจัดเวทีประชาพิจารณ์ของแต่ละจังหวัด มีองค์ประกอบของผู้ร่วมประชุมครบทุกภาคส่วน แต่บางจังหวัดไม่ครอบคลุมถึงประชาสังคมที่ทำงานในระดับจังหวัด เช่น จังหวัดยโสธร ซึ่งมีสาเหตุมาจากการตีความตามพระราชบัญญัติฯ ที่กำหนดให้ประชาสังคมมาจากการคัดเลือกของอำเภอ อำเภอละไม่เกิน 6 คน ดังนั้น ประชาสังคมที่ทำงานระดับจังหวัดจึงไม่ได้รับการคัดเลือก ส่วนในเรื่องรูปแบบ

ของເຖິງ ມີລຳດັບຂອງການໃຫ້ຂໍ້ມູນດ້ານຢູ່ທອດສາສຕ່ຣີ ວິສັຍທັກນີ້ ກາງວິເຄາະທີ່ສກາພແວດລ້ອມ ແຜນງານ ໂຄງກາຣາ ແລະເປີດເວທີໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າວ່ວມແສດງຄວາມຄິດເຫັນແລະຂໍ້ອເສນອແນະ ແຕ່ເນື່ອງຈາກເປັນກາຈັດເວທີໃຫຍ່ ໄນມີກາຮແປ່ງກຸ່ມຍ່ອຍ ທຳໃຫ້ກາຮແລກແປ່ງແລ້ນແສດງຄວາມຄິດເຫັນຍັງໄນ້ມີກາຮມີສ່ວນວ່ວມມາກເທົ່າທີ່ກວາ ເນື່ອຈາກມີຄົນຈຳນວນມາກໃນຂະນະທີ່ມີເວລາຈຳກັດ ໄນມີວິທີຍາກກະບວນກາຮທີ່ມີທັກະຊະໃນກາຮສ້າງກະບວນ ກາຮມີສ່ວນວ່ວມ ຮວມທັງຜູ້ເຂົ້າວ່ວມເຖິງໃຫ້ຮັບເອກສາຮໃນວັນປະຫຼຸມ ຈຶ່ງໄນ້ມີເວລາໄດ້ສຶກສາເອກສາຮແລະຂໍ້ມູນມາ ກ່ອນ

ເຖິງຈັງຫວັດຢັ້ງຮ່ວມຖື່ນເຖິງປະຫຼຸມ “ກາຈັດທຳໂມເດລ້ວງໃຫ້ຄຸນຄ່າເພື່ອກາຮບູຮານກາຮພລົດຈັງຫວັດ ໂດຍໃຫ້ກະບວນກາຮທີ່ໃຫ້ຄຸນຄ່າ (Value chain) ເພື່ອນຳໄປສູງກາຈັດທຳແນພພັດນາຈັງຫວັດແບບບູຮານກາຮ” ປື້ນສຳນັກງານຈັງຫວັດຈົດວ່ວມກັບໂຄງກາຣວິຈີຍແຜນຈັງຫວັດ ພຸດຈາກກາຈັດເວທີໂດຍກາພຈົມພບວ່າ 1) ເຖິງມີ ອົງຄປະກອບຂອງຜູ້ເຂົ້າວ່ວມຄວບ ດືອນ ມີກາຮແລກແປ່ງແລ້ນແສດງຄວາມຄິດເຫັນຕົ້ນແຕ່ຕົ້ນນັ້ນ ກາລານ້ຳ ປລາຍ້ຳ 2) ກະບວນກາຮເຮີ່ມຈາກກາຮໃຫ້ຂໍ້ມູນເຮື່ອກາຈັດທຳທີ່ໃຫ້ກັບປະເທັນພລົດທັກ ອົງຄປະກອບຄວບຄົງ ສ່ວນທັ້ນທີ່ນີ້ ກາປປະຈາກນີ້ ກາຄວິຊາກາຮ ແລະກາຄອງກົງເອກະນີນ ຮວມທັ້ນທີ່ມີ 25-30 ດົນ 3) ກະບວນກາຮເຮີ່ມຈາກກາຮໃຫ້ຂໍ້ມູນເຮື່ອກາຈັດທຳທີ່ໃຫ້ກັບປະເທັນພລົດທັກທີ່ເລືອກ ມີ ກາຮແປ່ງກຸ່ມຍ່ອຍເພື່ອຮະດມຄວາມຄິດເຫັນຕົ້ນແຕ່ຕົ້ນນັ້ນ ກາລານ້ຳ ປລາຍ້ຳ 4) ຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດ/ຮອງຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດໃໝ່ ສ່ວນທັ້ນທີ່ມີກາຮແປ່ງກຸ່ມຍ່ອຍເພື່ອຮະດມຄວາມຄິດເຫັນຕົ້ນແຕ່ຕົ້ນນັ້ນ ກາລານ້ຳ ປລາຍ້ຳ ກາຈັດເວທີມີທັກະຊະ ກະບວນກາຮແລະວິທີຍາກເນື້ອຫາເພີ່ມເຕີມຂໍ້ມູນ ຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດ/ຮອງຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດໃໝ່ ສ່ວນທັ້ນທີ່ມີກາຮແປ່ງກຸ່ມຍ່ອຍເພື່ອຮະດມຄວາມຄິດເຫັນຕົ້ນແຕ່ຕົ້ນນັ້ນ ກາລານ້ຳ ປລາຍ້ຳ 5) ກາຈັດເວທີມີທັກະຊະ ກະບວນກາຮແລະວິທີຍາກເນື້ອຫາເພີ່ມເຕີມຂໍ້ມູນ ຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດ/ຮອງຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດໃໝ່ ສ່ວນທັ້ນທີ່ມີກາຮແປ່ງກຸ່ມຍ່ອຍເພື່ອຮະດມຄວາມຄິດເຫັນຕົ້ນແຕ່ຕົ້ນນັ້ນ ກາລານ້ຳ ປລາຍ້ຳ

5) ການວິຈີຍແລະການວິຊາກາຮ

ໃນຈັງຫວັດທີ່ເປັນພື້ນທີ່ສຶກສາທັງ 7 ຈັງຫວັດ ມີງານສຶກສາວິຈີຍຂອງສຳນັກງານກອງທຸນສັນສຸນກາຮ ວິຈີຍໜາຍເຮື່ອງ ທັ້ງງານວິຈີຍເຊີງຮະບບ ການວິຈີຍເຊີງພື້ນທີ່ ແລະການວິຈີຍຮາຍສາຂາ ຮວມທັ້ນໃນບາງຈັງຫວັດທີ່ມີ ສັບບັນກາຮສຶກສາຮະດັບອຸດົມສຶກສາ ທີ່ມີງານສຶກສາວິຈີຍປະເທັນຕ່າງໆ ໃນພື້ນທີ່ອູ້ແລ້ວ ເຊັ່ນ ຈັງຫວັດ ອຸບລາຮາຫານີ້ ຈັງຫວັດນຄຣຄຣີໂຮມຮາຫາ ຈັງຫວັດພິຈຸນຸໂລກ ເປັນຕົ້ນ ແຕ່ມີກາຮນຳພລົງການວິຊາກາຮມາໃຫ້ ປະໂຍ່ນຕ່ຳກັນກາຈັດທຳແນພພັດນາຈັງຫວັດນ້ອຍມາກ

ຈັງຫວັດທີ່ຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນແລະສນໃຈທີ່ຈະນຳພລົງການສຶກສາວິຈີຍໄປໃໝ່ ໄດ້ແກ່ ຈັງຫວັດຫຍາກ ຫຍາກ ອຸບລາຮາຫານີ້ ນຄຣຄຣີໂຮມຮາຫາ ແລະຈັງຫວັດສູດ ເປັນຕົ້ນ ສ່ວນຈັງຫວັດທີ່ ໃຫ້ຄວາມສນໃຈນ້ອຍ ເຊັ່ນ ພິຈຸນຸໂລກ ໃຫ້ເຫຼືອພລວ່າການວິຈີຍມີຄວາມຫັບຫຼັກແລະຍາກຕ່ອກການນຳມາປະຢຸກຕີໃໝ່ ດັ່ງນັ້ນ ກາຮເຊື່ອມໂຍງຄວາມຮູ້ໃໝ່ ຈາກກາຈັດທຳມີເຄື່ອງມືອໜີ້ອຸ້ມເຊີ້ວ່າຢ່າງຍິ່ງໃຫ້ກຳແນະນຳໃນກາຮ ປະຢຸກຕີ ຈັງຫວັດອຸບລາຮາຫານີ້ ຜູ້ວ່າຮາຊກາຈັງຫວັດຈະສນໃຈຫາຂໍ້ມູນການວິຈີຍກ່ອນທີ່ຈະລັງໄປໃນພື້ນທີ່ ເສັມອ ແລະຫວ່ານ້າກລຸ່ມງານຢູ່ທອດສາສຕ່ຣີໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກັບງານຂໍ້ມູນມາກ ສ່ວນຈັງຫວັດນຄຣຄຣີໂຮມຮາຫາ ເປັນຈັງຫວັດທີ່ອຸ້ມເຊີ້ວ່າ ວິຊາມ ຖອນສົງຄ ອູ້ໃນຕໍ່ແນ່ງຄວບວາງ 4 ປີ ໂດຍວາງຈຸດການຂອງການພັດນາ ຈັງຫວັດທີ່ເຊື່ອມໂຍງຮະຫວ່າງຄວາມຮູ້ ຈຸ່ມໜີ ແລະກາຮພັດນາຂອງກາຄຮູ້ເຂົ້າດ້ວຍກັນ ໃນຂະນະທີ່ຈັງຫວັດຍໂສຮຣ ມີກາຮແປ່ງແລ້ນແປ່ງຜູ້ວ່າຮາຊກາຮບ່ອຍດື່ງ 3 ດົນ ໃນຊ່ວງເວລາໄມ້ສິ່ງ 2 ປີ ທຳໃຫ້ກາສື່ອສາຮເຊື່ອມໂຍງຮະຫວ່າງ

นักวิจัยและผู้บริหาร รวมทั้งสำนักงานจังหวัดซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์ มีกระบวนการที่ไม่ต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดไม่มีเวลาอยู่กับงานวิจัย เนื่องจากต้องจัดเตรียมงานอำนวยการให้พร้อมรับผู้บริหารใหม่ เช่นเดียวกับ สำนักงานจังหวัดสตูล มีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดที่ให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับงานวิจัยมาก

ตารางที่ 5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ประเภทข้อมูล	แหล่งข้อมูล							
	สำนักงานจังหวัด		หน่วยงาน Function	แผน		เวทีประชาคม		งานวิจัย
	เอกสาร	POC		แผนชุมชน	แผนอำเภอ	อำเภอ	จังหวัด	
1. ข้อมูลระดับนโยบาย	✓							
2. ข้อมูลระดับจังหวัด								
2.1 ข้อมูลพื้นฐาน	✓	✓	✓					
2.2 SWOT	✓							✓
2.3 ปัญหาและความต้องการของชุมชน				✓	✓	✓	✓	✓
2.4 ข้อมูลผลการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓					✓

กล่าวโดยสรุปว่า ประสิทธิผลของการนำงานวิจัยและงานวิชาการไปใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัด ขึ้นอยู่กับ 4 ปัจจัยคือ 1) การเชื่อมโยงระหว่างนักวิจัยกับผู้ใช้ประโยชน์ในจังหวัด 2) การเตรียมกระบวนการวิจัยร่วมกับจังหวัด 3) งานวิจัยต้องง่ายต่อการประยุกต์ใช้ หมายความว่า สำหรับผู้ใช้ที่เป็นนักปฏิบัติในจังหวัด ซึ่งอาจจะต้องมีเครื่องมือเชื่อมโยงการใช้งาน 4) ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญและสนใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5.2.2 การนำข้อมูลไปใช้

1) สถานการณ์ของการใช้ข้อมูล

จังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษา มีการนำข้อมูลแต่ละประเภทมาใช้ในระดับที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความทันสมัยของข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และรูปแบบหรือความพร้อมใช้ของข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยสรุปสถานการณ์การนำข้อมูลไปใช้ดังตาราง 5-6

ตาราง 5-6 สรุปลักษณะการนำข้อมูลไปใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัด

จังหวัด	ประเภทข้อมูล				แหล่งที่มาของข้อมูล							
	ข้อมูลพื้นฐาน	SWOT	GPP	จปภ. กชช 2ค	POC	หน่วย Function	แผนชุมชน	แผนอำเภอ	เวทีอำเภอ	เวทีจังหวัด	งานวิจัย	
พิษณุโลก	■	■	■	■	▣	■	□	□	□	■	▣	
ชัยนาท	■	■	■	■	■	■	□	□	□	■	■	
ยโสธร	■	■	■	■	▣	■	□	□	□	■	▣	
ชัยภูมิ	■	■	■	■	▣	■	□	□	□	■	▣	
อุบลฯ	■	■	■	■	▣	■	□	□	□	■	▣	
นครศรีฯ	■	■	■	■	■	■	□	□	□	■	▣	
สตูล	■	■	■	■	■	■	□	□	□	■	▣	

คำอธิบายสัญลักษณ์

- มีการนำไปใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในเอกสารแผนพัฒนาจังหวัด
- มีการนำมายื่นร่วมหรือผ่านกระบวนการจัดทำแผนในระดับอื่น เช่น แผนตำบล แผนอำเภอ เวทีอำเภอ
- ▣ มีการนำไปใช้ข้อมูล หรือไม่มีการนำไปใช้เลย

2) การใช้ข้อมูลเพื่อคัดเลือกผลผลิตจังหวัด

จากการทดลองใช้ value chain เป็นเครื่องมือในการบูรณาการการผลผลิตจังหวัดในพื้นที่ศึกษา 7

จังหวัด พบว่าแต่ละจังหวัดคัดเลือกผลผลิตโดยพิจารณาจากข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 5-7 การใช้ข้อมูลเพื่อคัดเลือกผลผลิตจังหวัด

จังหวัด	ผลผลิต	GPP	ยุทธศาสตร์จังหวัด	ปริมาณผลิต/ขาย	พื้นที่เพาะปลูก	นโยบายรัฐ	รายได้จากการผลผลิต	งานวิจัย	ศักยภาพพื้นที่
พิษณุโลก	การเกษตร (ประดิ่นน้ำ)	✓	✓						
ชัยนาท	ข้าว	✓	✓	✓	✓			✓	
ยโสธร	ข้าวหอมมะลิ		✓	✓					
ชัยภูมิ	พริก			✓	✓		✓	✓	✓
อุบลฯ	ท่องเที่ยว		✓			✓			
นครศรีฯ	ท่องเที่ยว		✓			✓			✓
สตูล	ท่องเที่ยว		✓			✓	✓		✓

จังหวัดพิษณุโลก ทดลองดำเนินการที่อำเภอคร泰 ได้เลือกประเด็นเรื่องผลผลิตการเกษตร ซึ่งเป็นผลผลิตหลักของจังหวัด โดยเน้นเฉพาะที่ปัญหา “น้ำแล้ง” หรือน้ำไม่เพียงในการเพาะปลูก หน้าแล้ง แม้ว่าในพื้นที่อำเภอคร泰จะมีแหล่งน้ำธรรมชาติและป่าต้นน้ำหลายแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า และอุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตราการ ซึ่งมีพื้นที่รับน้ำจำนวนมาก มีน้ำไหลหลักในฤดูฝน แต่กลับมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง แสดงให้เห็นว่าระบบบริหารจัดการน้ำยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประไบช์ ประชาชนในอำเภอคร泰มีการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้ง เช่น ข้าวโพดหวาน ถั่วลิสง ถั่วฟักยาว เป็นต้น นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องน้ำยังเป็นปัญหาระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดพิษณุโลก เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีปัญหาเรื่องน้ำแล้งและน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี

จังหวัดชัยนาท เลือกผลผลิตข้าว โดยพิจารณาจากพื้นที่ทำการเกษตร มีพื้นที่ปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด โดยปลูกข้าวถึงร้อยละ 80% ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ตั้งน้ำผลผลิตหลักของจังหวัดชัยนาทจึงเป็น “ข้าว” เกษตรสามารถปลูกข้าวได้ทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรัง และผลิตได้ 2-3 ครั้ง/ปี หรือสามารถผลิตข้าวได้ 5 ครั้ง ใน 2 ปี โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวนานปี 862,903 ไร่ สามารถผลิตข้าว 614,536 ตัน (ผลผลิต 730 กิโลกรัมต่อไร่) พื้นที่ปลูกข้าวนานปรัง 793,977 ไร่ (6.20%) ผลผลิตสูงสุด เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศไทย คือ 601,706 ตัน (6.84%) (ผลผลิต 758 กิโลกรัมต่อไร่) มีโรงสี 59 โรง ส่วนใหญ่เป็นโรงสีขนาดใหญ่กำลังการผลิตประมาณ 10 ตัน/วัน ขึ้นไป นอกจากนี้ จังหวัดชัยนาทยังมีศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์ เนื่องจากเกษตรกร มีประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาทมานานเกือบ 30 ปี ปัจจุบันมีผู้ประกอบการธุรกิจผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เกือบ 100 ราย มีศูนย์ข้าวจำนวน 20 ศูนย์ ซึ่งผลิตและกระจายพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร โดยศูนย์ข้าวชุมชนเหล่านี้มีศักยภาพที่จะส่งเสริมให้สามารถดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์เชิงธุรกิจได้ หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจากทางราชการ

จังหวัดยโสธร เลือกผลผลิตข้าวหอมมะลิ เนื่องจากเป็นผลผลิตหลักที่มีมูลค่าการผลิตสูงในจังหวัด เป็นข้าวที่มีคุณภาพที่สามารถสร้างความรู้สึกว่างกันของคนในจังหวัดได้ โดยมุ่งเน้นไปที่ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เนื่องจากสอดคล้องกับวิถีทัศน์ของจังหวัดในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ และจังหวัดยโสธรมีกลุ่มเกษตรกรผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ นอกจากนี้ สำนักงานพานิชย์จังหวัดยโสธร ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนกระบวนการปลายน้ำ ได้มองเห็นความเชื่อมโยงของการส่งเสริมข้าวหอมมะลิของจังหวัดยโสธรในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมการตลาด ซึ่งมีแนวทางและนโยบายที่จะสนับสนุนการผลิตข้าวหอมมะลิของจังหวัดยโสธรให้มีคุณภาพ มีแบรนด์ของตัวเอง และต้องกับความต้องการของผู้บริโภค

จังหวัดชัยภูมิ เลือกผลผลิตพริก เนื่องจากเป็นผลผลิตที่มีชื่อเสียง มีแนวโน้มที่จะเป็นผลผลิตที่สำคัญของจังหวัด รวมทั้งมีงานวิจัยสนับสนุน ในด้านพื้นที่เพาะปลูกจังหวัดชัยภูมิพื้นที่ปลูกพริกเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศไทยรองจากนครราชสีมา ประมาณ 82,064 ไร่ (ข้อมูลเมื่อ 30 ก.ย.50) มีเกษตรกร

ประมาณ 40,000 ครัวเรือนที่ปลูกพริก ก่อให้เกิดรายได้ประมาณปีละ 1,200 ล้านบาท ทำให้มีรายได้และมีงานทำ และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับฐานรากที่สำคัญของจังหวัด โดยผลผลิตพริกรวมทั้งจังหวัดประมาณ 146,212.56 ตัน หรือเฉลี่ยประมาณ 2,160 กิโลกรัมต่อไร่ พริกจังหวัดชัยภูมิได้ผ่านกระบวนการโครงการวิจัยการขยายและการพัฒนาเครือข่ายการจัดการห่วงโซ่อุปทาน “พริกสดปลดปล่อย” ระบบมาตรฐาน(GAP) อำเภอเกษตรสมบูรณ์และอำเภอจตุรัษ จ.ชัยภูมิ ซึ่งเป็นโครงการวิจัยโดยความร่วมมือของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยขอนแก่น

จังหวัดอุบลราชธานี เลือกผลผลิตการท่องเที่ยวแห่งสะพือ เนื่องจากสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล คือ การพัฒนาการท่องเที่ยว และคาดหวังว่าจะเป็นผลผลิตที่สร้างรายได้ให้พื้นที่

จังหวัดสตูล เลือกผลผลิตการท่องเที่ยวหลัก เป็น เนื่องจากพื้นที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของจังหวัด รวมทั้งนโยบายรัฐบาล จากข้อมูลปริมาณนักท่องเที่ยวในปี 2550 มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 743,233 คน สามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดประมาณ 1,798.20 ล้านบาท -ดังนั้นผลผลิตนี้จึงมีโอกาสและแนวโน้มที่ดี และยังสอดคล้องกับประเด็นที่ชาวสตูลมีความกังวลว่าทิศทางการพัฒนาจะเป็นไปในทางที่ดี จะก่อให้เกิดปัญหาซึ่งเป็นผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวดังเช่นที่เคยเกิดกับเกาะสมุดมาแล้ว หรือไม่

จังหวัดนครศรีธรรมราช เลือกผลผลิตการท่องเที่ยวอำเภอขอนом โดยประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ในขณะที่พื้นที่อำเภอขอนอมมีต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมกับการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามภูเขา น้ำตก ทะเล แหล่งโบราณสถาน รวมทั้งมีสิ่งดึงดูดใจ เช่น โลมาสีชมพู มีแผนงานการจัดกิจกรรมในระดับนานาชาติ เช่น การแข่งขันวอลเลย์บอลนานาชาติ หน่วยงานในระดับพื้นที่ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อมและความตื่นตัวที่จะพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในด้านข้อมูลพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่พร้อมจะนำมาพิจารณาและใช้ในการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ สถาบันการท่องเที่ยว ข้อมูลศูนย์บริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร และสถานพยาบาล เป็นต้น

5.2.3 ข้อจำกัดของการนำข้อมูลไปใช้

จากการศึกษาด้านความพร้อมและเชื่อถือได้ของระบบข้อมูลจังหวัด พบร่วมมือข้อจำกัดในการนำข้อมูลไปใช้ทางแผนพัฒนาจังหวัด ดังนี้

1) ลักษณะของข้อมูลส่วนใหญ่ที่มีการเก็บรวบรวมในจังหวัด ไม่ใช่ข้อมูลวิเคราะห์เชิงปริมาณเทียบ เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นเพียงสภาพที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ไม่สามารถใช้ให้เห็นทิศทางการพัฒนาในแต่ละเรื่องแต่ละประเด็น เช่น กรณีของจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีข้อมูลแสดงพื้นที่คลองชลประทาน แต่

ไม่สามารถตอบได้ว่าประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เหล่านั้นมีความต้องการน้ำ หรือใช้น้ำเพื่อการผลิตในปริมาณเท่าใด

2) ข้อมูลที่เป็นผลการดำเนินงานพัฒนาด้านต่างๆ ในพื้นที่จังหวัด มีการจัดทำและเก็บรวบรวมไว้ที่หน่วยงาน Function โดยหน่วยงานไม่ได้ส่งรายงานมาที่จังหวัด ทำให้จังหวัดไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสำหรับพิจารณาภาพรวมการพัฒนา รวมทั้งเพื่อนำไปใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดด้วย

3) มีความต่างของฐานข้อมูลที่แตกต่างกันในหน่วยงานเก็บรวบรวมไว้ ทำให้จังหวัดหรือผู้ใช้ข้อมูลเกิดความไม่แน่ใจว่าจะใช้ข้อมูลจากฐานใดประกอบการวิเคราะห์จัดทำแผนและพิจารณาจัดสรรงบประมาณ

4) ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีผู้รับผิดชอบกลางหรือผู้ประสานระบบฐานข้อมูลของจังหวัด และขาดการรายงานผลอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหน่วยงาน Function ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลทันสมัย และรวบรวมข้อมูลในมิติต่างๆ ไม่ส่งต่อข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานกลางของจังหวัด เช่น ระบบ POC ของจังหวัด แม้จะกำหนดให้มีข้อมูล 45 ประเภท แต่เนื่องจากข้อมูลบางส่วนไม่เป็นปัจจุบันจึงไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อวางแผนได้

5) ไม่พัฒนาระบบที่ชัดเจนในการนำข้อมูลมาใช้เพื่อกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของจังหวัด แต่เป็นการนำข้อมูลมาสนับสนุนเป้าหมายหรือโครงการที่กำหนดไว้แล้ว ขาดข้อมูลเชิงวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบให้เห็นสถานการณ์ของพื้นที่ในเชิงคุณภาพ

6) ในส่วนของข้อมูลเชิงวิชาการที่เป็นงานวิจัย ยังขาดการนำมาระบุคติใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัด เนื่องจากงานวิจัยยังมีลักษณะเป็นความรู้เฉพาะสาขา มีความซับซ้อนและยากเกินศักยภาพของเจ้าหน้าที่จังหวัดในการนำมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการเชื่อมโยงนำผลการศึกษามาใช้

7) ขาดระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงข้อมูล ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาในการทำงาน และลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล

5.2.4 ข้อเสนอในการปรับปรุงระบบข้อมูล

การกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนั้น จำเป็นจะต้องมีข้อมูลประกอบที่มีคุณภาพและปริมาณมากเพียงพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งที่ผ่านมาจังหวัดไม่มีฐานข้อมูลในการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ ดังนั้นแผนงาน/โครงการจึงถูกกำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่เป็นหลัก ทำให้แผนพัฒนาจังหวัดไม่สอดคล้องหรือตอบสนองต่อประเด็นปัญหาในพื้นที่เท่าที่ควร จากข้อจำกัดของข้อมูลที่พบจากการศึกษา คุณผู้วิจัยมีข้อเสนอในการปรับปรุงระบบข้อมูลดังนี้

1) **ด้านความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเชื่อถือได้ ของข้อมูล** กำหนดเป็นมาตรฐานหรือสร้างแรงจูงใจให้หน่วยงาน Function สงข้อมูลซึ่งจัดทำไว้ในมิติต่างๆ ให้จังหวัด โดยกำหนดระยะเวลา

ปรับปรุงข้อมูลให้ชัดเจน เช่น ทุกเดือนหรือสองเดือน และถือปฏิบัติร่วมกันทุกหน่วยงาน เพื่อให้จังหวัดมีข้อมูลที่ทันสมัยสำหรับประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการซื้อขาย งบประมาณด้วย ตัวอย่างเช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการจัดตั้งคลังข้อมูลสำหรับรวมความต้องการและปัญหาเร่งด่วนจากพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดตั้งงบประมาณรองรับในแต่ละปีของส่วนราชการ ทบวง กรมและงบประมาณจังหวัด ภายใต้กรอบนโยบายและทิศทางการพัฒนา จังหวัด กรณีนี้ถือว่ามีความพยายามในการจัดระบบเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผน

2) ด้านความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล

- ควรพัฒนาระบบความร่วมมือกับนักวิชาการและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เพื่อเป็นทีมวิเคราะห์ข้อมูลให้ ก.บ.จ. หรือเป็นที่ปรึกษาในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ข้อมูล
- จัดหลักสูตรอบรมพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ด้านการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่มีอยู่มาฝึกปฏิบัติจริง

3) ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ควรมีการปรับปรุงเทคโนโลยีการเชื่อมโยงข้อมูลให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด (POC) ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการวางแผนพัฒนาจังหวัดอย่างมีคุณภาพ

4) ด้านความช้าช้อนของข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกัน ข้อมูลบางประเภท หากสามารถจัดระบบให้มีกระบวนการจัดเก็บและการใช้ร่วมกันได้ จะทำให้ระบบข้อมูลที่ใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดมีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ข้อมูล จปส. กบ กชช.2 ค. และข้อมูลแผนชุมชน โดยการจัดทำแผนชุมชนจากการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นฐานงานเดียวกันกับ จปส. และพัฒนาระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการเก็บบันทึกและเชื่อมโยงข้อมูล ช่วยลดระยะเวลาการทำงานและทำให้ระบบข้อมูลของจังหวัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) การใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดผลผลิตจังหวัด ควรพิจารณาข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1) วิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจในภาพรวม ได้แก่ วิเคราะห์แนวโน้มของ GPP ย้อนหลัง 5 ปี พิจารณาวิเคราะห์ GPP ที่เป็นผลิตหรือบริการที่สำคัญของจังหวัด หาสาเหตุไม่ว่าแนวโน้มขึ้นหรือลงในระดับที่มีนัยสำคัญ และประมาณการแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

ข้อมูล GPP เป็นข้อมูลที่ใช้อธิบายสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของจังหวัด แต่พบว่าจังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษาอย่างใช้ข้อมูล GPP เพื่อกำหนดการทิศทางพัฒนาจังหวัดไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะใช้เพื่ออธิบายสนับสนุนเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด มากกว่าที่จะใช้เพื่อกำหนดผลผลิตและยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยปรากฏในเอกสารแผนพัฒนาจังหวัดของทุกจังหวัด ซึ่งในความเป็นจริงข้อมูลด้านนี้สามารถนำมาใช้กำหนดผลผลิตและยุทธศาสตร์ของจังหวัดร่วมกับข้อมูลอื่นได้ ในขณะที่ภาครัฐกิจ เอกชนจะนำข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า มีตัวอย่างของการนำข้อมูล GPP มาใช้วิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัด คือ จังหวัดสตูล โดย GPP ของจังหวัดสตูลช่วงปี 2546-2550 มี

สาขาประมงสูงเป็นอันดับสองรองจากเกษตรกรรม แต่แผนพัฒนาจังหวัดกลับมิได้กำหนดให้ประมงเป็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด เนื่องจากเมื่อพิจารณาเรื่องกับข้อมูลด้านอื่น พบว่า รายได้จากการ ประมงเป็นผลมาจากการผลิตของผู้ผลิตรายเดียวคือโรงงานทำปลากระปิอง จึงนับว่าเป็นการนำข้อมูล GPP มาวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและใช้ประกอบการวางแผน

5.2) เลือกผลิตภัณฑ์หลักที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัด หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มความ ต้องการทางการตลาดมากขึ้น หรือผลิตภัณฑ์ที่มีผู้อยู่ในกระบวนการผลิตจำนวนมากซึ่งอาจมีผลต่อ ปัญหาทางสังคมหรือแรงงานหากไม่มีการสนับสนุนผลิตภัณฑ์นั้น

5.3) พิจารณา supply chain ของผลิตภัณฑ์ที่เลือก เพื่อระบุผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่ง ประกอบด้วยผู้อยู่ในกิจกรรมหลักหรือผู้ผลิตหรือให้บริการหลัก(Primary Activities) เช่น ในผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตร ได้แก่ เกษตรกร ผู้ประกอบการแปรรูปเบื้องต้น จนถึงผู้ประกอบการแปรรูปขั้นสูง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถทราบความต้องการของแต่ละกลุ่ม ไปจนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้าย และพิจารณาระบุ กลุ่ม ผู้สนับสนุน (Support Activities) ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชนและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่ผู้ผลิตหลักจะ สามารถระบุความต้องการและผู้สนับสนุนจะให้การสนับสนุนได้ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสมด้วย จะทำให้ เกิดการประสานระหว่างทุกภาคส่วนส่งผลให้มีแรงผลักดันให้เกิดห่วงโซ่คุณค่าได้

5.4) พิจารณาข้อมูลใน POC ประกอบด้วยฐานข้อมูล 45 ประเภท ข้อมูลที่นำมาใช้ในการ กำหนดผลผลิตจังหวัดจะอยู่ในฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจทั้ง 14 ฐานข้อมูล ได้แก่ รายละเอียดอย่างของ ข้อมูล GPP แต่ละประเภท ข้อมูลการประกอบอาชีพ ข้อมูลผลิตภัณฑ์สำคัญและมีชื่อเสียง

ตัวอย่างข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนา value chain ด้านการท่องเที่ยว

แหล่งข้อมูล	ประเภทข้อมูล
POC	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลสถิติการท่องเที่ยว ◆ ข้อมูลศูนย์บริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่พัก ร้านอาหาร สถานพยาบาล
ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ◆ ข้อมูลแหล่งที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร ◆ ข้อมูลแหล่ง shopping
สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยละเอียด ◆ ข้อมูลธุรกิจการท่องเที่ยว ทัวร์ โรงแรม รีสอร์ท guesthouse โรมสเตย์ รถเช่า ร้านอาหาร ◆ ข้อมูลการเดินทาง
องค์กรบริหารส่วนจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างละเอียด ตลอดปี

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ศินค้า OTOP สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข ◆ ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงาน นักวิชาการ ผู้ประกอบการ ชุมชน ◆ แผนแม่บทการท่องเที่ยวนครศรีธรรมราช
องค์กรบริหารส่วนตำบลขอนом ห้องเนียน และหวานทอง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลพื้นฐาน สภาพทั่วไป ◆ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เส้นทาง
เทศบาลตำบล	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลพื้นฐานสภาพทั่วไป ◆ ศินค้า OTOP ◆ ข้อมูลภาคธุรกิจ บริการ
อำเภอขอนом	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ประวัติ สภาพ ศักยภาพการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ◆ ข้อมูลปัญหา ความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดระเบียบชุมชนและสิ่งแวดล้อม ◆ ข้อมูลบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
โครงการชลประทาน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เรื่องการบริหารจัดการน้ำ ชลประทานหลัก-รอง ◆ ข้อมูลน้ำฝน-น้ำท่า ประจำวัน ◆ สถานการณ์น้ำอ่างเก็บน้ำ และน้ำฝน
เครือข่ายองค์กรชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ◆ ข้อมูลองค์กรชุมชนท้องถิ่น
ชุมชนธุรกิจท่องเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลท่องเที่ยว ที่พัก กิจกรรม ◆ ข้อมูลการอบรมบุคลากร
ชนส่งจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ จัดระบบรถรับจ้าง รถสาธารณะ
หอการค้าจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลการเดินทางคมนาคม ชนส่ง ◆ ข้อมูลบริการ/ท่องเที่ยว ◆ ข้อมูลจังหวัด เช่น สาธารณูปโภค ภาคราชผลิต หัตถกรรม อุตสาหกรรม ฯลฯ
สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลเครือข่ายองค์กรชุมชนท้องถิ่นเพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดนครศรีธรรมราช ◆ ข้อมูลองค์กรท้องถิ่น ◆ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ◆ ข้อมูลโปรแกรมท่องเที่ยว
แขวงการทางจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลเส้นทางภายในจังหวัด ลักษณะพิเศษ ระยะทาง ข้อมูลน้ำท่วม โครงการก่อสร้างและบำรุงเส้นทาง
ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว โลมาสีชมพู

5.3 บทบาทผู้บริหารและตักษณ์ภาพที่มีจังหวัด

5.3.1 บทบาทผู้บริหาร

บทบาทของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนเป็นประเดิมสำคัญที่สหท้อนจากเวทีการประชุมร่วมกับส่วนราชการ และการสัมภาษณ์ภาคส่วนต่าง ๆ ผลการศึกษาได้ประมวลบทบาทที่สำคัญและมีผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาแผน ดังนี้

1) บทบาทเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและชุมชนเข้มแข็ง ตัวอย่างเช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช (นายวิชม ทองสงค) ให้ความสำคัญต่อกระบวนการของภาคประชาชนอย่างมาก สนับสนุนชุมชนเข้มแข็งตามโครงการชุมชนอินทรีย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาแผนชุมชนทุกชุมชน คุ้นเคยไปกับการเลือกพื้นที่ต้นแบบ โดยมีการฝึกอบรมน้ำจากนั้นแกนนำจะขยายผลสู่หน้าครัวเรือน โดยมีตำบลเป็นแกนขยายผล ช่วงแรกทำมาถาวรส 2 พื้นที่และขยายไปตำบลละ 1 พื้นที่ จากนั้นจึงขยายเต็มพื้นที่ การพัฒนาโครงการนี้มีชุมชนไม่เรียงเป็นต้นแบบและมหาวิทยาลัยลักษณ์ทำหน้าที่จัดการความรู้ของชุมชนไม่เรียง เพื่อนำไปสู่การขยายผลในพื้นที่อื่นๆ กล่าวได้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ปรับใช้โมเดลสามเหลี่ยมเขี้ยวขุนเขาโดยมีองค์ประกอบของสังคมชุมชน ภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยลักษณ์) และภาครัฐ (ผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่) ร่วมคิดเพื่อการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง จังหวัดชัยภูมิ ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญกับเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน และปัญหาที่ชาวบ้านประสบความเดือดร้อนจริงๆ โดยในเวทีการจัดทำแผนหรือเวทีการประชุมในระดับจังหวัดจะมีนโยบายว่า “การทำแผนที่หน่วยราชการทำกันเอง จะเป็นแผนที่ได้มาจากการเฉพาะกลุ่ม ไม่ใช่แผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ดังนั้นแผนที่ดีต้องเป็นแผนที่มาจากภาระส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่หน่วยราชการต้องตระหนักรู้ให้ความสำคัญมากๆ ”

2) บทบาทด้านการนำข้อมูลความต้องการของชุมชนประมวลสู่แผนพัฒนาจังหวัด เช่น จังหวัดยโสธร ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าฯ ที่กำกับดูแลเรื่องการทำแผน ได้มีวาระลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็นของชุมชน และนำความต้องการของชุมชนเข้ามายิงสู่แผนจังหวัด ส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีแนวคิดว่า คนชัยภูมิควรบอกให้จังหวัดจะพัฒนาไปในทิศทางใด ดังนั้นจึงได้มีนโยบายให้จัด “เวทีโครงการโอมแสงแบงบ้านแบงเมือง” ทุกอำเภอ เพื่อให้เป็นเวทีรวมบัญชาความต้องการขึ้นมาจากการชุมชนอย่างทั่วถึง เป็นการสักดิบปัญหาและรับทราบปัญหาจากระดับพื้นที่สู่ระดับนโยบายโดยตรง รวมทั้งมีเวทีผู้บริหารพบองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อสื่อสารเรื่องการให้ความสำคัญต่อความต้องการของชุมชน เป็นต้น สำหรับจังหวัดสตูล อดีตผู้ว่าราชการจังหวัด นายวัณชัย วงศ์นิติกร ให้ความสำคัญกับข้อมูลตั้งแต่ระดับชุมชนหมู่บ้าน โดยได้ลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็นและรับฟังปัญหาความต้องการจากชาวบ้านและภาคีภาคประชาชนสังคมอย่างใกล้ชิด มีความสนใจสนมคุยโดยสื่อสารให้เห็นถึงความสำคัญของแผนชุมชนที่ดี ที่จะบูรณาการร่วมกันกับแผนในระดับอื่นๆ อีกทั้งนายสัญมพร ลิม ไทย อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล ก็ได้ให้ความสำคัญของคุณภาพแผนพัฒนาอย่างมาก โดยได้ร่วมในการกลั่นกรองและตรวจสอบคุณภาพแผนในระดับอำเภอ ส่วนจังหวัดพิษณุโลก สนับสนุนให้เกิดเวทีชุมชน

ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเดิมงานต่างๆ เพื่อเป็นการบูรณาการและรวมรวม ข้อมูลความต้องการทุกระดับ ทุกภาคส่วน

3) บทบาทด้านการบูรณาการ โดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area based) ทุกหน่วยงานในจังหวัดร่วมทำแผนยุทธศาสตร์กำหนดเป้าหมายและผลผลิตร่วมกัน ในลักษณะ “กรมจังหวัด” มีการพิจารณาว่า การผลักดันให้ผลผลิตบรรลุความสำเร็จประกอบด้วยภารกิจใดบ้าง โดยแต่ละหน่วยงานนำภารกิจในส่วนที่สอดคล้องไปปัดทำแผนงานโครงการของ Function เช่น **จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้บริหารมีความเห็นตรงกันว่า กระบวนการนี้จะช่วยลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรม และหากทดลองทำในพื้นที่เล็กๆ ให้ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางการผลิตจนถึงปลายทาง จะทำให้แผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการเป็นไปได้จริง ทั้งนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิเห็นว่า การปรับเปลี่ยนมาสู่แนวทางดังกล่าวอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติถ้าระบบสนับสนุนนี้ไม่ปรับเปลี่ยนตาม ฉะนั้นการใช้ระบบ value chain ในการบูรณาการแผนงานต้องมีการปรับระบบตัวชี้วัดหน่วยงานให้สอดรับกัน นอกจานั้นการกำหนดเกณฑ์ที่ก้าว่างกันไปและไม่มีเงื่อนไขด้านเวลาจำกัด จะเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาแผนงาน สำหรับนายวิชช์ ทองสวงศ์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการว่า “เป็นการทำให้จังหวัดซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาคมีบทบาทคล้ายกับพัฒนาด้านเศรษฐกิจไม่น่ากินแต่มีความจำเป็น เพราะช่วยยึดกระดูกซึ่งหมายถึงราชการส่วนกลางกับเนื้อซึ่งหมายถึงราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และประชาชนสังคมให้ไปด้วยกันได้ ทั้งนี้ จังหวัดและอำเภอเป็นหน่วยเชื่อมโยงบูรณาการที่สำคัญ” และยังเห็นว่าทั้งสองส่วนต้องรู้หน้าที่ ไม่ล้าสั่นกัน โดยพังผืด (จังหวัด) ต้องเน้นยิ่งพอกที่จะกำกับดูแลทิศทาง อย่างไร แต่ไม่ก้าวถ่ายรายละเอียด ส่วนอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสูง นายขวัญชัย วงศ์นิติกร ได้ยึดข้อเท็จจริง วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของจังหวัดเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับศูนย์กลางของแผนงานคือประชาชน เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความอยู่ดีมีสุข กระตุ้นให้ประชาชนมีความรักลิ้นทือยู่ จังหวัดพิชณุโลก มีแนวคิดในทิศทางเดียวกัน คือ แผนพัฒนาจังหวัดจะเป็นไปตามความต้องการและสำเร็จได้นั้น ผู้ว่าราชการการต้องบริหารลักษณะเป็นกลมจังหวัดหรือบริษัทจังหวัด ทุกหน่วยงานในจังหวัดและหน่วยงานที่จะทำงานในจังหวัดต้องอยู่ภายใต้การบริหารของผู้ว่าราชการจังหวัด**

4) บทบาทด้านการสร้างแรงจูงใจให้ทีมจังหวัด ผู้บริหารจังหวัดมีความเห็นว่า การทำงานเป็นทีมควรมีระบบสร้างขวัญกำลังใจของข้าราชการจากหน่วยงานอื่นที่เข้ามาร่วมเป็นทีมจัดทำแผน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิมีความเห็นว่า ในจังหวัดมีข้าราชการหลายคนที่มีศักยภาพ ที่จะช่วยพัฒนาจังหวัดให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้นการสร้างทีมงานควรมีระบบขวัญและกำลังใจโดยให้โบนัส และไม่ควรคิดในมิติของ Function แต่คิดในมิติของแผนงานโครงการ

5.3.2 ศักยภาพของทีมจังหวัด

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดระบบบูรณาการ มีปัจจัยสู่ความสำเร็จประการหนึ่งมาจากการศักยภาพของคนทำงานจัดทำแผนของทีมจังหวัด ตั้งแต่ระดับการบูรณาการแผนชุมชน แผนท้องถิ่น

ระดับอำเภอ เชื่อมโยงสู่การบูรณาการระดับจังหวัด โดยมีหัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เป็นแกนประสานคุณทำทำงาน ศักยภาพของทีมจังหวัดในการวางแผนพัฒนา มีความสัมพันธ์กับปัจจัย หลายด้าน ได้แก่ จำนวนบุคลากร ระยะเวลาที่จัดทำแผน ทัศนคติ ความรู้ความสามารถ และทักษะ ความชำนาญรวมถึงประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ จากการศึกษาในพื้นที่วิจัย 7 จังหวัด สามารถประเมิน สถานการณ์และวิเคราะห์ศักยภาพทีมจังหวัดโดยเฉพาะกลุ่มงานยุทธศาสตร์ ที่คล้ายคลึงและแตกต่าง กันได้ดังนี้

1) ปริมาณบุคลากรกับภารกิจและปริมาณงาน

จากการศึกษาพบว่า เมื่อจังหวัดมีภารกิจด้านการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเพิ่มขึ้น บุคลากรที่มี ปริมาณเท่าเดิมต้องมีบทบาทหน้าที่และปริมาณงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ แต่ละจังหวัดมีกลุ่มงานยุทธศาสตร์ เป็นแกนในการรวบรวมความต้องการจากภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัด มาจัดทำเป็นแผนพัฒนาในภาพรวม ของจังหวัด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ในกลุ่มงานยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะหัวหน้ากลุ่มงานฯ นอกจากจะมีบทบาท สำคัญในการวิเคราะห์และจัดทำแผนแล้ว ยังเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา จังหวัด (หรือ ก.บ.จ.) ด้วย โดยพบว่าแต่ละจังหวัดมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านนี้เพียง 2-3 คน เท่านั้น เช่น จังหวัดยะลา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสตูล บางจังหวัดมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้มากกว่า 5 คน เช่น จังหวัดพิษณุโลก มี 7 คน จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 6 คน เพราะเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ ในขณะที่จังหวัดอุบลราชธานีซึ่งเป็นจังหวัดขนาดใหญ่เช่นกัน แต่มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเพียง 2 คน ซึ่ง นอกจากจะมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแล้ว ยังต้องทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดในส่วนนี้ จังหวัดเป็นหัวหน้ากลุ่มจังหวัดด้วย

ภาระงานในสำนักงานจังหวัดมีทั้งงานเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล งานนโยบายของผู้บริหาร จังหวัด และงานประจำตามหน้าที่ และงานพัฒนาร่วมไปถึงบางครั้งมีงานแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของ จังหวัด ทำให้บุคลากรที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับภาระต่างเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ บางจังหวัดกล่าวว่า “จังหวัดไม่มีเวลาได้จัดตัวเองให้ทำงานเชิงรุก เพราะแม้แต่ตั้งรับงานที่มีอยู่ กับงานที่ สั่งการมาเร่งด่วน ก็ทำไม่ทันแล้ว” ในขณะเดียวกันก็พบว่า บางจังหวัดมีข้าราชการที่มีศักยภาพและมีจิต อาสาที่ร่วมจะที่สนับสนุนงานพัฒนาแผนจังหวัด เช่น จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี ทีมสาธารณสุขจังหวัดร่วมเป็นทีมหลักในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นต้น

ตาราง 5 - 8 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่กลุ่มงานยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบด้านการวางแผนพัฒนาจังหวัด

พื้นที่ศึกษา	เจ้าหน้าที่กลุ่มงานยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบด้านการวางแผน
พิษณุโลก	7 คน
ชัยนาท	3 คน
ยะลา	2 คน
ชัยภูมิ	4 คน (ยึดตัวมาซ่วยราชการจากพัฒนาชุมชน 1 คน)

พื้นที่ศึกษา	เจ้าหน้าที่กลุ่มงานยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบด้านการวางแผน
อุบลราชธานี	2 คน
นครศรีธรรมราช	6 คน
สตูล	3 คน

2) ความรู้ความสามารถ ทักษะ และทักษะ

นอกจากเรื่องปริมาณบุคลากรแล้ว ยังมีเรื่องความรู้ความสามารถ ทักษะ และทักษะที่จำเป็นต่อการทำแผน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการจัดทำแผน และจากการศึกษาของนักวิจัย ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาจังหวัด ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1.) ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค วิชาการ ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1.1 ความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาและ การจัดทำคำขอใบอนุญาต ซึ่งส่วนใหญ่ที่มีจังหวัดจะมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้แม่นยำ ดีอยู่แล้ว

2.1.2 ความสามารถในการวิเคราะห์แผนงานโครงการและจัดลำดับความสำคัญ ให้สอดคล้อง กับความต้องการของประชาชน ยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล รวมถึง แผนพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย

- ความเข้าใจเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์ การติดตามประเมินผล การบริหารจัดการ โครงการ รวมถึงมีความแม่นยำในนิยามความหมายของศัพท์ทางการวางแผนยุทธศาสตร์ เช่น SWOT วิสัยทัศน์ พันกิจ ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ ตัวชี้วัด เป็นต้น
- ความสามารถในการบูรณาการ ทั้งการบูรณาการแผนชุมชนกับแผนท้องถิ่น พัฒนาจังหวัด ตลอดจนแผนงานโครงการของส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสัมคมในจังหวัด
- ความสามารถในการวิเคราะห์และบริหารจัดการข้อมูล การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์เพื่อการ วางแผน
- ทักษะในการจัดทำคำขอใบอนุญาต ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาการทำงานได้
- ทักษะในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ที่มีความร่วมและเปิดรับการทำงานในระบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลง

2.2) ทักษะและความสามารถเชิงกระบวนการ

2.1 ความรู้ความสามารถในเชิงการจัดกระบวนการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและเห็นประโยชน์ร่วม (shared value) ของทุกภาคี ที่กฎหมายกำหนดบทบาทในการพัฒนาแผนจังหวัด

2.2 กระบวนการสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการจัดทำแผน การประสานความร่วมมือกับภาคีทุกรายดับ และทุกภาคส่วน เช่น ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคการเมือง นักพัฒนาเอกชน

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ทัศนคติ และทักษะที่กล่าวถึงข้างต้นของทีมจังหวัดทั้ง 7 จังหวัดน่าร่อง พ布ว่า เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการจัดทำแผน ทั้งของสำนักงานจังหวัดและของหน่วยราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในจังหวัด (หน่วย Function) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ายังขาดทักษะความสามารถในการจัดทำแผนงบประมาณ เนื่องจากปี 2553 จะเป็นปีแรกที่จังหวัดตั้งงบประมาณเอง ซึ่งที่ผ่านมาจังหวัดทำเฉพาะแผนงาน ส่วนการจัดทำคำของบประมาณเป็นหน้าที่ของกระทรวง ดังนั้น การเตรียมการจัดทำแผนงบประมาณจึงเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งของทีมจังหวัด บางจังหวัดมีการแก้ไขปัญหาโดยขอรับความรู้จากการมาจากการส่วนอื่นมาเสริมทีม ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากระบบเดิมสู่ระบบใหม่ เช่น จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น และจากการที่นักวิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์ในกระบวนการการที่ระดมความคิดเห็นที่จัดโดยจังหวัดและระดับอำเภอ พ布ว่า ทีมจังหวัดและอำเภออย่างขาดทักษะการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ผู้ร่วมงานที่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างนำเสนอในใจและเป็นครอบชาติ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของบางหน่วยงาน เช่น สาธารณสุข และพัฒนาชุมชน มีทักษะด้านนี้มากกว่าหน่วยงานอื่นๆ

นอกจากนี้ **การปรับเปลี่ยนและยกย้ายเจ้าหน้าที่** มีผลกระทบต่อศักยภาพทีมจังหวัดเนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผนมานาน ย่อมมีทักษะความชำนาญและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแผนจังหวัด หากมีการสับเปลี่ยนยกย้ายไปทำงานในตำแหน่งหน้าที่ใหม่หรือเลื่อนระดับให้ไปดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ก็จะไปพร้อมกับความรู้ที่อยู่ในตัว (Tacit knowledge) การถ่ายทอดและฝึกคนใหม่ในระยะเวลาอันสั้นเป็นเรื่องยาก ดังเช่นในช่วงปลายปี 2551 จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดชัยนาท และจังหวัดสตูล มีการปรับเปลี่ยนยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญในการทำแผน ซึ่งมีทักษะการทำงานและรู้จักพื้นที่และภาคีการทำงานเป็นอย่างดี ส่งผลต่อความต่อเนื่องในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดปี 53 ดังนั้นการจัดการความรู้สำหรับการวางแผนพัฒนาจังหวัดจึงมีความสำคัญ เพื่อให้เกิดการต่อยอดความรู้ และป้องกันผลกระทบต่อพัฒนาแผนจังหวัดในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนยกย้ายบุคลากร

บทที่ 6

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์จังหวัด และการจัดทำ ดำเนินงบประมาณ

การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ที่กำหนดให้จังหวัดเป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ เป็นความต้องการที่จะให้การใช้จ่ายงบประมาณ แผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับประเด็นปัญหาและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ในพื้นที่มากที่สุด การกำหนดยุทธศาสตร์และจัดตั้งงบประมาณเพื่อการพัฒนาพื้นที่นั้น จังหวัดต้องนูรณาการและเข้มแข็งการบริหารราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการผ่านกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกสุ่มจังหวัด ซึ่งกระบวนการทั้งหมดจะสิ้นสุดลงในขั้นตอนของการจัดทำคำของบประมาณของจังหวัดและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้จึงได้นำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการแผนพัฒนาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยบทวิเคราะห์และข้อเสนอ 3 ประเด็น คือ

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ ผลผลิต โครงการ และกิจกรรมระหว่างส่วนราชการ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การวิเคราะห์โครงการเพื่อจัดทำคำของบประมาณ

โดยมีสาระสำคัญของแต่ละประเด็นดังนี้

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง จังหวัด และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

ปี พ.ศ. 2519 ถือเป็นจุดเริ่มของการนำแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และใช้แผนดังกล่าว เป็นกรอบชี้นำทิศทางการพัฒนาพื้นที่ หากพิจารณาในเชิงโครงสร้างจะเห็นว่าจังหวัดอยู่ในตำแหน่งที่ เป็นจุดเชื่อมระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับท้องถิ่น โดยมีบทบาทสำคัญในการนำและกระจายการ บริการของภาครัฐไปสู่ประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงการซ่อมแซมสิ่งที่ให้ได้รับความเป็นธรรมใน การดำเนินการ ดังกล่าวจะมาจากจังหวัดที่เป็นหน้าที่หรืองานประจำของบุคลากรในหน่วยงาน แล้ว จังหวัดยังได้ใช้โครงการและกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นเครื่องมือส่งผ่านการ บริการไปยังประชาชน โดยที่โครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้นถูกบรรจุเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัด

ตลอดเวลาที่มีการใช้แผนพัฒนาจังหวัดในยุคสมัยแรก กลับพบว่างบประมาณที่ได้รับการ จัดสรรในการดำเนินงานไม่ได้สอดคล้องกับโครงการกิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด การ

ดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปตามแนวทางหรือกรอบนโยบายที่รัฐบาลและหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้กำหนด แม้จะมีความพยายามผลักดันให้จังหวัดเป็นหน่วยในการบูรณาการแผนงานโครงการแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เพราะจังหวัดไม่ได้มีฐานะเป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 การดำเนินโครงการจึงจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนงบประมาณผ่านหน่วยราชการส่วนกลาง หรือกระทรวงทบวง กรม ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการกิจกรรมนั้น ๆ โดยตรง จนกระทั่งได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้จังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และสามารถเสนอขอตั้งงบประมาณได้¹⁷ โดยได้เริ่มมีการจัดทำคำของบประมาณในส่วนที่จังหวัดต้องการดำเนินการเองในปีงบประมาณ พ.ศ.2552

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการภายในได้แนวคิดจังหวัดบูรณาการ

จากการศึกษาแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2552 และงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนของจังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษาพบว่า โครงการที่จังหวัดขอรับการสนับสนุนเพื่อดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่น้อยมาก หากพิจารณาจากงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับการจัดสรรเพื่อดำเนินการในจังหวัดแล้ว จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นงบของส่วนราชการที่จัดสรรงานกระทรวง (งบ Function) และงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 จังหวัดอุบลราชธานีได้รับการจัดสรรงบประมาณตามที่ได้จัดทำคำของบประมาณจำนวน 238 ล้านบาท จากที่ขอไปปีงบประมาณ 820 ล้านบาท ขณะที่งบประมาณที่จัดสรรมีส่วนราชการมีประมาณ 9,860 ล้านบาท เป็นต้น

และเมื่อพิจารณากรอบแนวทางการจัดทำโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 สำหรับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ให้โครงการที่จะของบประมาณจังหวัดต้องไม่ผูกพันข้ามปี และไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการที่อยู่ในคำขอตั้งงบประมาณของส่วนราชการ วัสดุวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น¹⁸ ทำให้งบประมาณจังหวัดไม่สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาของพื้นที่ งบประมาณหลักที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัดจึงเป็นงบประมาณของหน่วยงานส่วนกลาง และงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น¹⁹ งบประมาณจังหวัดจึงมีบทบาทในการเป็นงบประมาณสำหรับการเริ่มใหม่ ๆ เติมเต็ม เก็บตกภารกิจ หรือพัฒนางานบางส่วนเพื่อให้ยุทธศาสตร์จังหวัดขับเคลื่อนไปได้ ก่อนที่จะผลักดันภารกิจนั้นเป็นงานหลักของหน่วยงาน Function หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ดังนั้น “แผนพัฒนาจังหวัด” และ “งบประมาณเพื่อการพัฒนาของจังหวัด” ในขณะที่ทำการศึกษา จึงเป็นความสอดคล้องที่ยังไม่ลงตัวระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับการสนับสนุน

¹⁷ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2550

¹⁸ คู่มือการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 สำหรับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด หน้า 4

¹⁹ ข้างต้นจากข้อมูลการเข้าพบ ผว.จ.สศด

งบประมาณ โดย “แผนพัฒนาจังหวัด” เป็นแผนแม่บทของการดำเนินโครงการกิจกรรมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ ซึ่งจะระบุถึงวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์การพัฒนา โดยเมื่อมีการประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินกิจกรรมของจังหวัด รวมถึงหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ต้อง สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว²⁰ ในขณะที่งบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนพัฒนานั้น มีเพียงบางส่วนที่ใช้ “งบประมาณจังหวัด” ซึ่งหมายถึง งบประมาณส่วนที่จังหวัดสามารถเสนอขอจัดสร้างได้ เองตามกฎหมาย โดยงบประมาณสำหรับโครงการกิจกรรมเพื่อพัฒนาจังหวัดส่วนใหญ่ยังอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของภารกิจ ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

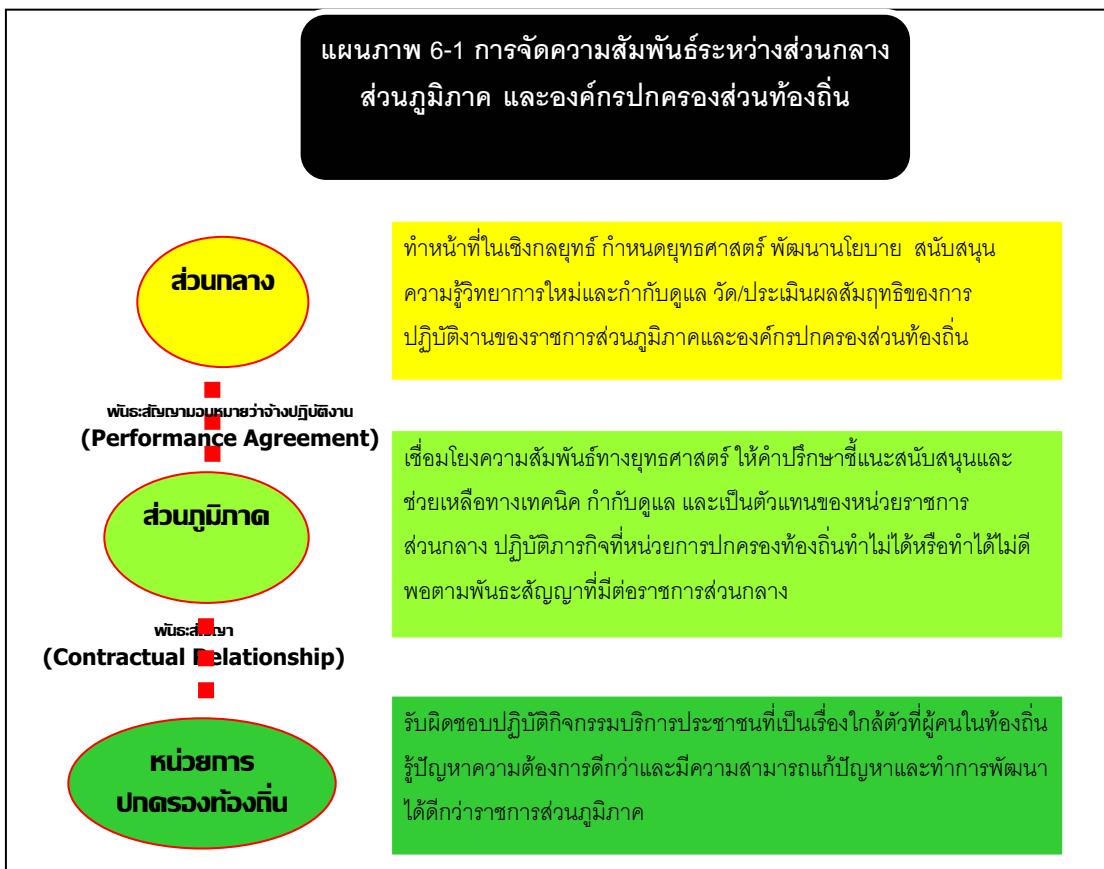
ลักษณะดังกล่าวทำให้ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงาน Function องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายใน 2 ส่วน คือ เป้าหมายหรือผลผลิตของหน่วยงานต้นสังกัด หรือในนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น และนำส่งผลผลิตเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเพื่อให้แผนพัฒนาจังหวัดสามารถบังเกิดผลได้จริง ในทางปฏิบัติ จังหวัดจึงต้องจัดระบบและบริหารความสัมพันธ์กับหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในพื้นที่ ทั้งหน่วยงาน function หน่วยราชการส่วนกลางระดับกระทรวง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชน รวมไปถึงภาคประชาชนสังคม และองค์กรชุมชน เพื่อประสานและบูรณาการทั้งแผนงานและแผนเงินให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดได้รับการสนับสนุนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อทั้งนโยบายในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่

จากการศึกษาพบว่า ส่วนราชการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อเป้าหมายในระดับที่แตกต่างกัน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รับรู้ข้อเท็จจริง สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ก่อน หากมีการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นหน่วยงานที่สามารถรองรับปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากและตรงที่สุด ซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาและความคาดหวังของประชาชนได้ในเบื้องต้น ขณะที่หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค มีบทบาทเป็นหน่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางยุทธศาสตร์ ให้คำปรึกษาชี้แนะสนับสนุนและช่วยเหลือทางเทคนิค กำกับดูแล และเป็นตัวแทนของหน่วยราชการส่วนกลางปฏิบัติภารกิจที่เกินศักยภาพหน่วยการปกครองท้องถิ่นหรือทำได้ไม่ดีพอก ตามพันธสัญญาที่มีต่อราชการส่วนกลาง และ ส่วนราชการส่วนกลาง มีฐานะในการเป็นหน่วยสนับสนุน ทำหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ พัฒนานโยบาย สนับสนุนความรู้วิทยาการใหม่ และกำกับดูแล วัด/ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานของราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ตามแผนภาพ 6-1)²¹

²⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

²¹ นายสุจินต์ ไชยชุมตักษ์ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริมการบริหารราชการอำเภอ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เอกสารการประกอบการบรรยาย

แผนภาพ 6-1 การจัดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดบนฐานความสัมพันธ์ระหว่างภาคีพัฒนาจังหวัด

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาคีพัฒนาจังหวัดข้างต้น คณะกรรมการจังหวัดจึงเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาจังหวัด

จังหวัด โดย ก.บ.จ.กำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาจังหวัดระยะ 4 ปี โดยพิจารณาจากปัญหาความต้องการของประชาชน ศักยภาพของพื้นที่ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มีความชัดเจนควรมีการกำหนดผลผลิตหลักของจังหวัดในคราวเดียวกัน แล้วดำเนินการประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเห็นชอบร่วมกันในกรอบทิศทางดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบการกิจ แผนงานโครงการของภาคีพัฒนา

ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคีความร่วมมือต่าง ๆ นำกรอบพิธีทางการพัฒนาจังหวัดไปตรวจสอบกับนโยบาย ภารกิจ และแผนงานโครงการในส่วนที่หน่วยงานเกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณajัดทำโครงการ กิจกรรม หรือปรับแผนพัฒนาของหน่วยงานให้สอดคล้องกับพิธีทางการพัฒนาของจังหวัด ศักยภาพพื้นที่ และความสามารถของหน่วยงาน โดยกำหนดให้มีกลไกระดับอำเภอทำหน้าที่ในการรับรวม วิเคราะห์และบูรณาการความต้องการ โครงการกิจกรรมของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในเขตพื้นที่อำเภอ ด้วยการจัดทำที่บูรณาการ

โดยใช้แนวคิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ โดยวิเคราะห์และจำแนกโครงการกิจกรรมตามกลุ่มผลผลิตหลักของจังหวัด ภารกิจและขีดความสามารถของหน่วยงาน ระยะเวลาดำเนินการ และประเภทของงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณของส่วนราชการ (หน่วยงาน Function) งบประมาณของภาคเอกชน ประชาสัมคม และงบประมาณจังหวัด ให้ชัดเจน

การดำเนินการนี้จะทำให้เห็นปัจจุบัน ความต้องการของพื้นที่ ความเร่งด่วนในการแก้ไข ช่วยเหลือ ความเกี่ยวข้องของหน่วยงานกับโครงการกิจกรรม และแหล่งงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินการ กลุ่มโครงการ กิจกรรมที่จะสนับสนุนผลผลิตของจังหวัด ซึ่งทั้งหมดจะสะท้อนให้เห็นความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ

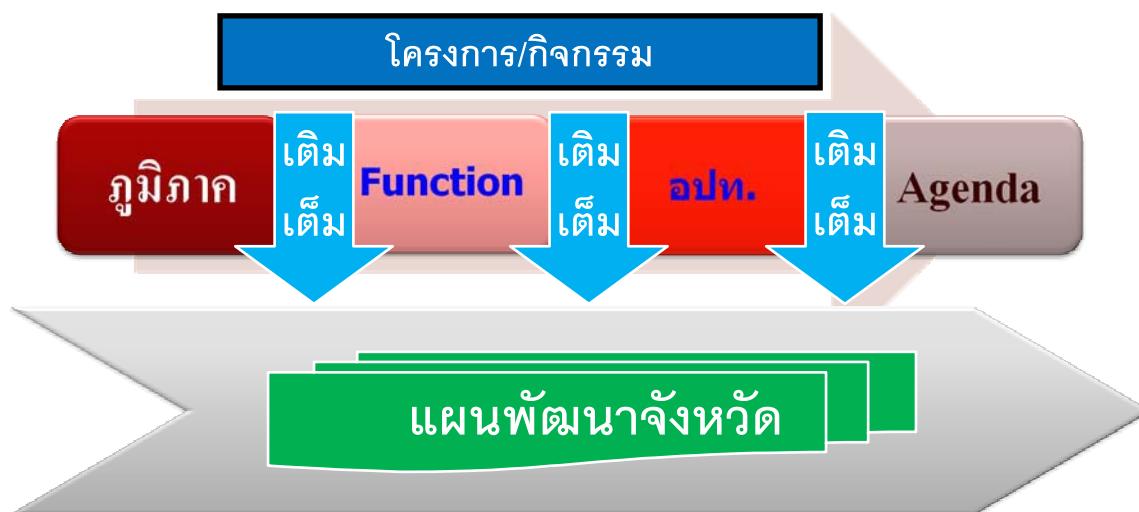
เมื่อทราบข้อเท็จจริง ทั้งด้านปัจจุบันความต้องการ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ทราบว่าโครงการและกิจกรรมใดมีความซ้ำซ้อนกันทั้งในด้านของพื้นที่และเนื้อหา โครงการกิจกรรมใดบ้างที่สามารถดำเนินการได้หรือต้องดำเนินการในทันที โครงการกิจกรรมใดที่สามารถรอการดำเนินการได้ หรืออาศัยระยะเวลาในการดำเนินการ และมีภารกิจใดที่ไม่มีผู้รับผิดชอบ หรือต้องพิจารณาโครงการกิจกรรมมารองรับเพิ่มเติม ซึ่งหากพิจารณาจากโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการในพื้นที่ ระดับความใกล้ชิดกับปัจจุบัน และศักยภาพของหน่วยงานแล้ว จะสามารถจำแนกผู้รับผิดชอบได้ ดังนี้

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาการดำเนินโครงการกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัจจัยที่เป็นความเดือดร้อนในพื้นที่ เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ซึ่งต้องการดำเนินการโดยเร่งด่วน (ในปัจจุบันฯ) ภายใต้ศักยภาพของตนเอง
- องค์กรบริหารส่วนจังหวัด พิจารณาดำเนินโครงการกิจกรรมที่เป็นความเดือดร้อนในพื้นที่ที่คาดการณ์ไว้ว่าจะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต., เทศบาล) ในจังหวัด
- ส่วนราชการ (หน่วยงาน Function) พิจารณาดำเนินโครงการกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ ไม่อยู่ในขอบข่ายภารกิจ หรือเป็นโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่หน่วยงาน Function จะบรรจุเป็นโครงการกิจกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณถัดไป
- สำนักงานจังหวัดรับผิดชอบในโครงการกิจกรรมที่ไม่มีผู้รับผิดชอบหลัก พัฒนาโครงการสำหรับเติมเต็ม ต่อยอด หรืองานวิเครื่มใหม่ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หลักของจังหวัด โดยร่วมกับภาคีพัฒนาในพื้นที่กำหนดประเด็นกิจกรรมและเจ้าภาพในการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 จัดลำดับความสำคัญ และสรุปแผนพัฒนาจังหวัด

จังหวัด โดย ก.บ.จ.รวบรวมผลการวิเคราะห์ที่นำเสนอขึ้นมาจากการกลไกระดับอำเภอ จัดกลุ่มโครงการกิจกรรมตามกลุ่มผลผลิตหลักของจังหวัด วิเคราะห์เบรี่ยบเทียบผลผลิตของโครงการกับเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์จังหวัด โดยจำแนกออกเป็นกลุ่มตามประเภทบประมาณ เช่น โครงการกิจกรรมที่ใช้งบประมาณของคุกรปกรของส่วนท้องถิ่น งบประมาณของส่วนราชการในจังหวัด (หน่วยงาน Function) และงบประมาณจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของโครงการกิจกรรม ความครอบคลุมประเด็นนโยบาย และปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ จัดลำดับความสำคัญเสนอ ก.บ.จ. เพื่อพิจารณา ก่อนนำเสนอเข้าสู่กระบวนการหารือรับฟังความคิดเห็น ปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัด และจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีต่อไป

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการเข้าใจบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการ และภาคีการพัฒนาในพื้นที่ จังหวัดจะทำให้เห็นภาพรวมของการพัฒนา นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถกำหนดบทบาทและจัดวางภารกิจของหน่วยงานในด้านของแผนและงบประมาณให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงได้ซึ่งเป็นการดำเนินการบนฐานของประเด็นปัญหาความต้องการ อำนาจหน้าที่ ระยะเวลา และงบประมาณในการดำเนินการ (ดูภาพที่ 6-2)

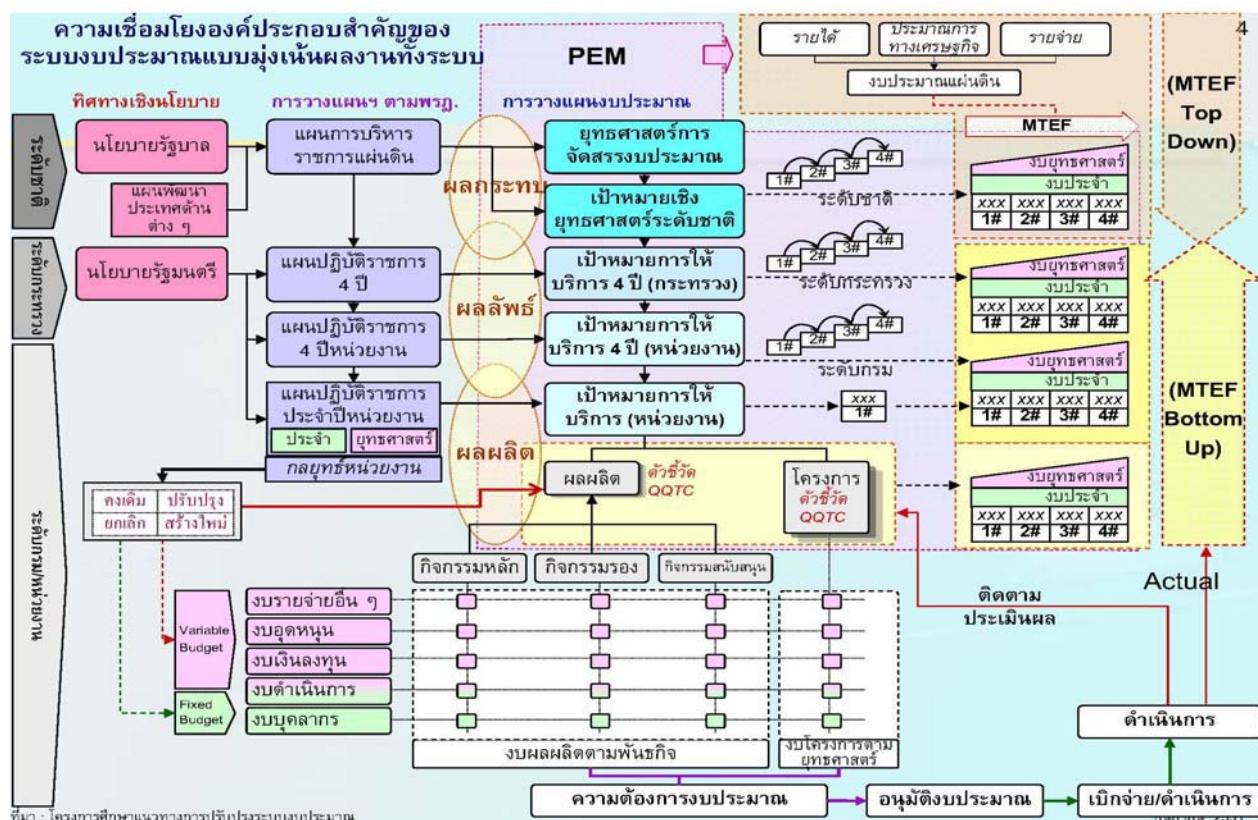
แผนภาพ 6-2 บทบาทของแต่ละหน่วยงานในการพัฒนาแผนจังหวัด

6.2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ ผลผลิต โครงการและกิจกรรมระหว่างส่วนราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนพัฒนาจังหวัด ถือเป็นแผนแม่บทของการพัฒนาในพื้นที่จังหวัด ซึ่งเมื่อมีการประกาศใช้จะผูกพันการดำเนินการกิจหรือกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ทุกระดับ โดยจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด เป็นความสอดคล้องที่เชื่อมโยงผ่านยุทธศาสตร์ โครงการกิจกรรม และผลผลิตของหน่วยงาน ตามแนวทางการบูรณาการและระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ดังแผนภาพ

ที่ 6-3 ชี้งานงบประมาณได้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของระบบงบประมาณทั้งระบบ ตั้งแต่การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำแผนปฏิราชการ 4 ปี และการจัดทำแผนปฏิราชการประจำปีของหน่วยงาน

การเชื่อมโยงระหว่างผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินโครงการกิจกรรม ชี้งานคล้องกับเป้าหมายของภาพพัฒนา ก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามแผนงาน และตอบสนองต่ออุทธิศาสตร์การพัฒนาในระดับชาติ จะเป็นหลักประกันว่าทิศทางการพัฒนานั้น เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยทั้งหมดถูกกำหนดค่า ความสำเร็จผ่านตัวชี้วัดผลการพัฒนาระดับต่างๆ

ที่มา : เอกสารประกอบโครงการประชุมสัมมนาเรื่อง ผลการจัดการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

: ประสบการณ์จากการเตรียมการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

แผนภาพที่ 6-3 แสดงความเชื่อมโยงองค์ประกอบสำคัญของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

สำนักงบประมาณ ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างอุทธิศาสตร์กับผลผลิต²² ว่า “อุทธิศาสตร์ (Strategy)” มีความหมายรวมถึง “จุดหมายปลายทาง (End)” และ “วิธีการสู่จุดหมายปลายทาง (Means) เชิงนโยบาย” ซึ่งใช้ในการกำหนดนโยบายจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

²² คู่มือการพัฒนาการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ หน้า 10-11

องค์การ (SWOT) ตามหลักวิชาการ ส่วนคำว่า “กลยุทธ์ (Strategies)” หมายถึง “วิธีการสู่จุดหมายปลายทาง (Means) ระดับปฏิบัติการและเป็นแนวทางเพื่อตอบสนองวิธีการสู่จุดหมายปลายทางระดับนโยบาย” การกำหนดประเด็นกลยุทธ์มี 4 ลักษณะ

1. Direct Approach โดยหน่วยงานกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ (SWOT) ตามหลัก วิชาการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

2. Goals Approach โดยหน่วยงานกำหนดกลยุทธ์จากการนำเอกสารที่ปีรากฐานในแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัดมาดำเนินการเพื่อตอบสนองจุดหมายปลายทางที่กระทรวงกำหนด

3. Vision Approach โดยหน่วยงานคาดผ่านวิสัยทัศน์ที่อยากจะเป็น แล้วตรวจสอบความเป็นไปได้ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การแล้วจึงกำหนดกลยุทธ์ตามศักยภาพของหน่วยงาน

4. Indirect Approach โดยหน่วยงานศึกษากลยุทธ์ที่หน่วยงานอื่นที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันใช้อยู่ แล้วตรวจสอบความเป็นไปได้โดยพิจารณาความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ แล้วจึงกำหนดกลยุทธ์ตามศักยภาพของหน่วยงาน

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ระดับรัฐบาลมักจะใช้ลักษณะที่ 1 และลักษณะที่ 3 เป็นหลัก และลักษณะที่ 4 เป็นรอง

การกำหนดกลยุทธ์ของกระทรวงจะต้องนำเอกสารที่ปีรากฐานที่ปีรากฐานในแผนการบริหารราชการแผ่นดินมาดำเนินงาน จึงต้องใช้ลักษณะที่ 2 เป็นหลัก และลักษณะที่ 1 เป็นรอง โดยกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ (SWOT) และอาจใช้ลักษณะที่ 3 และลักษณะที่ 4 ประกอบกัน

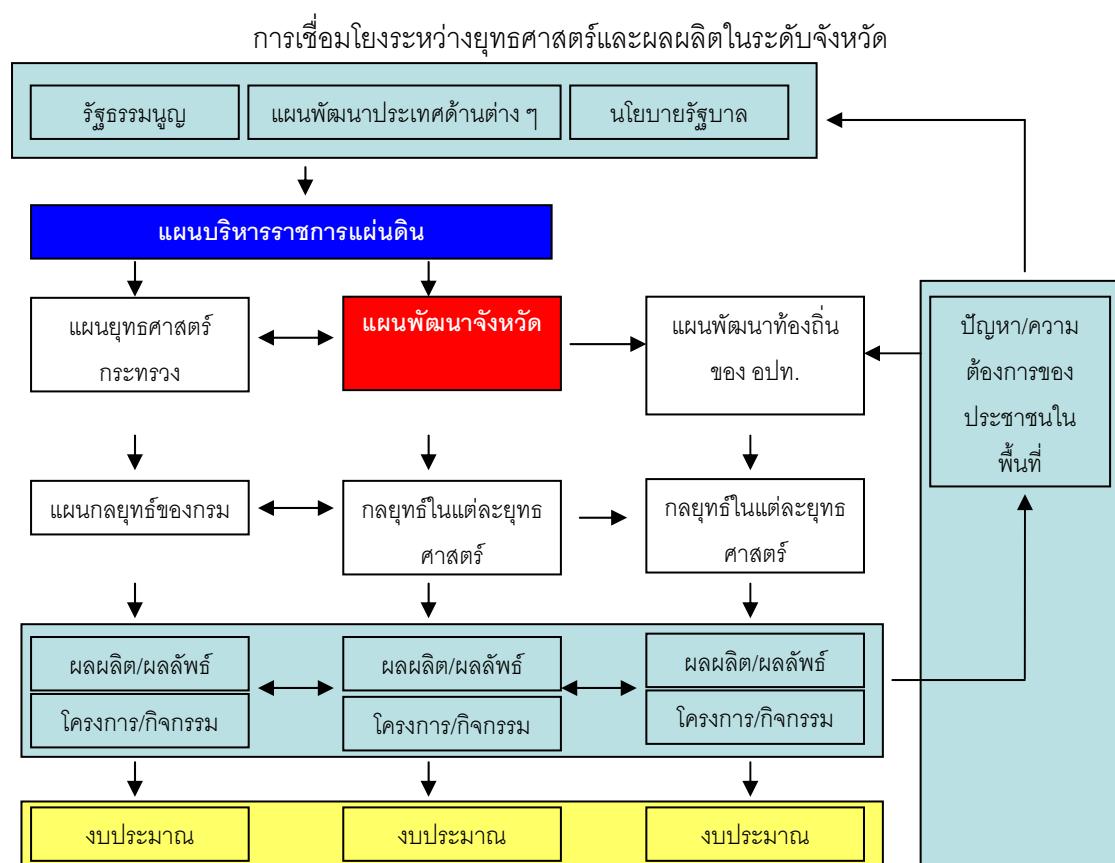
เช่นเดียวกันกับการกำหนดกลยุทธ์ของหน่วยงานระดับกรมซึ่งเป็นองค์กรในสังกัดกระทรวง จะต้องนำเอกสารที่ปีรากฐานของกระทรวงมาดำเนินงาน จึงต้องใช้ลักษณะที่ 2 เป็นหลัก และลักษณะที่ 1 เป็นรอง โดยกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ (SWOT) และอาจใช้ลักษณะที่ 3 และลักษณะที่ 4 ได้บ้าง

ส่วนหน่วยงานที่ใช้ลักษณะที่ 3 และลักษณะที่ 1 เป็นหลัก มักจะเป็นหน่วยงานภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งแสวงหากำไรที่ใช้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อขยายส่วนแบ่งการตลาดและเปลี่ยนกิจการเดิมไปทำอีก กิจการหนึ่งได้ อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐบาลที่เข้ามายกการใช้ลักษณะที่ 1 ผสมลักษณะที่ 3 ได้แก่ รัฐวิสาหกิจเชิงพาณิชย์ และองค์กรน้ำหนาชนที่ต้องเลี้ยงตนเองจะต้องมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับภาคเอกชน ที่แสวงหากำไรมากขึ้น

จากหลักคิดดังกล่าว จะเห็นการเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์และผลผลิตขององค์กร เช่น หน่วยงานระดับกรมซึ่งเป็นองค์กรในสังกัดกระทรวงจะต้องนำเอกสารที่ปีรากฐานของกระทรวงมาดำเนินงาน ซึ่งต้องแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์ของหน่วยงานขึ้นไปยังยุทธศาสตร์กระทรวง แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และความเชื่อมโยงกลยุทธ์ของหน่วยงานลงมายังผลลัพธ์และผลผลิตของหน่วยงาน การแสดง

ความเชื่อมโยงดังกล่าวเป็นหนึ่งในสิ่งที่ส่วนราชการต้องดำเนินการตามแนวทางการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ (PART) การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์กับผลผลิตในระดับหน่วยย่อยขึ้นไปจนถึงหน่วยใหญ่ จะเป็นหลักประกันที่สำคัญว่าหากการกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ของหน่วยงานระดับนโยบายมีความถูกต้องชัดเจน และการจัดทำโครงการ กิจกรรม ของหน่วยปฏิบัติมีความรอบคอบ รัดกุม และก่อให้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้จริงแล้ว ผลลัพธ์หรือความคาดหวังที่จะได้รับหรือสิ่งที่จะเกิดกับประชาชนผู้รับบริการย่อมเป็นไปได้แน่นอน

อย่างไรก็ตาม การเชื่อมโยงที่ได้กล่าวมานี้เป็นการเชื่อมโยงเฉพาะในแนวตั้งเท่านั้น ซึ่งมีความแตกต่างกับการพัฒนาตามแนวคิดการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ที่ต้องมีการเชื่อมโยงทั้งในแนวตั้งและแนวระนาบ หมายถึง นอกจากส่วนราชการในจังหวัดจะต้องเชื่อมโยงผลผลิตกับยุทธศาสตร์ ของกระทรวงที่ตนเองสังกัดแล้ว ยังต้องกำหนดหรือจัดทำผลผลิตให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัด เช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่นอกจากจะกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ที่ตนเองจำกัด แล้วความต้องการของประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังต้องนำแนวโน้มนโยบาย ครอบทิศทางการพัฒนาของจังหวัด มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย

แผนภาพที่ 6-4 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และผลผลิตของส่วนราชการในระดับจังหวัด

ข้อเสนอแนวทางเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์จังหวัดกับส่วนราชการในจังหวัด

จากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ที่ก่อล่ามมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กับผลผลิตของหน่วยงานระดับต่างๆ ในพื้นที่ นอกจากจังหวัด โดย ก.บ.จ. จะดำเนินการให้เกิดการเชื่อมโยงโครงการกิจกรรมในมิติของเนื้อหาและเป้าหมายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแล้ว ยังต้องมุ่งนาการให้โครงการกิจกรรมของหน่วยงานในพื้นที่สอดคล้องกันในมิติของระยะเวลา และมุ่งนาการงบประมาณดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดความซ้ำซ้อนของการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งจากการศึกษา คณะกรรมการต้องผู้ริจิการเสนอแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์จังหวัดกับส่วนราชการระดับต่างๆ ในพื้นที่ดังนี้

1. เมื่อมีการประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องนำวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัดไปทบทวนแผนพัฒนาของส่วนราชการ แผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อกำหนดโครงการกิจกรรมรองรับหรือสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัด

2. ส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทบทวนและตรวจสอบความสอดคล้องของโครงการกิจกรรมกับผลผลิตที่ได้จากการดำเนินการ ผลลัพธ์ของโครงการกิจกรรมกับค่าเป้าหมายตามแผนพัฒนาของหน่วยงานและท้องถิ่น เปรียบเทียบกับตัวชี้วัดและเป้าหมายการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัด โดยดำเนินการใน 2 ทิศทาง คือ

2.1 ทบทวนและตรวจสอบโครงการกิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดกับนโยบายและแผนพัฒนาของส่วนราชการต้นสังกัด

2.2 ทบทวนและตรวจสอบโครงการกิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดกับนโยบายและแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด

3. กลไกการจัดทำแผนระดับอำเภอปรับประสานหน่วยงาน Function ระดับอำเภอดำเนินการตรวจสอบและทบทวนความสอดคล้องของแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนชุมชนกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงและภารกิจของหน่วยงาน โดย

3.1 แยกโครงการที่อยู่นอกกรอบภารกิจ ยุทธศาสตร์กระทรวง นำเสนอองค์กรบริหารส่วนจังหวัด หรือ ก.บ.จ. แล้วแต่กรณี

3.2 รวบรวมและสรุปปัญหา ความต้องการทั้งหมดของพื้นที่ส่งเป็นข้อมูลให้จังหวัด และส่งกระทรวงต้นสังกัดเพื่อพิจารณาปรับกรอบยุทธศาสตร์(ภารกิจ)ของกระทรวงให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ในปีต่อไป

4. จังหวัด โดย ก.บ.จ. พิจารณาความสอดคล้องของโครงการกิจกรรมที่เสนอจากส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะนำส่งผลผลิตให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัดเสนอแนะหน่วยงานในการจัดทำโครงการกิจกรรมให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาจังหวัด พร้อม

จัดทำข้อเสนอต่อกระทรวงและหน่วยงานส่วนกลางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมถึงการพิจารณากรอบงบประมาณให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่

6.3 การวิเคราะห์โครงการเพื่อจัดทำคำของบประมาณ

การจัดทำคำของบประมาณเป็นกระบวนการที่ดำเนินการพร้อม ๆ กันไปกับการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด โดยในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดจะบรรจุโครงการที่จะดำเนินการในจังหวัดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัด²³ ซึ่งประกอบด้วย โครงการที่ดำเนินการโดยจังหวัด โครงการที่ดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรม โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ที่สมควรให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด และโครงการที่จะได้รับการสนับสนุนหรือเป็นความร่วมมือจากภาคเอกชน โดยกำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และงบประมาณที่จะต้องใช้ดำเนินโครงการในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ต้องมีการระบุไว้ว่า โครงการได้ดำเนินการโดยหน่วยงานใด โดยจำแนกเป็น

- (1) โครงการที่ดำเนินการโดยจังหวัด ซึ่งจังหวัดจะนำมารวบรวมเป็นคำของบประมาณจังหวัดจากสำนักงบประมาณโดยตรง
- (2) โครงการที่ดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรม และใช้งบประมาณของกระทรวง/กรม
- (3) โครงการที่เป็นความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้งบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (4) โครงการร่วมมือจากภาคเอกชนที่เอกชนสนับสนุนเงินทุน

เมื่อ ก.บ.จ. จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดเสร็จแล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดส่งให้ ก.น.จ. และสำเนาส่งให้ ก.บ.ก. เพื่อประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดด้วย รวมทั้งสำเนาให้กระทรวง กรมที่เกี่ยวข้องเพื่อไปประกอบการจัดทำคำของบประมาณของส่วนราชการ

ข้อเสนอการวิเคราะห์โครงการเพื่อจัดทำคำของบประมาณ

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์โครงการเพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณนั้น สำนักงบประมาณได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้แล้ว โดยมีคู่มือการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ซึ่งถือเป็นภารกิจที่สำนักงบประมาณดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และทุกหน่วยงานต้องนำไปปฏิบัติ รวมถึงจังหวัดที่เป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ

ดังนั้น การวิเคราะห์โครงการเพื่อจัดทำงบประมาณที่คณะกรรมการผู้วิจัยเสนอ จึงไม่ใช้การวิเคราะห์โครงการที่มีการจัดทำรายละเอียดต่างๆ ของโครงการ ตามที่สำนักงบประมาณได้ระบุไว้แล้วในคู่มือฯ

²³ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและการจัดทำงบประมาณจังหวัด

แต่เป็นการวิเคราะห์ในมิติของการแยกแยะโครงการกิจกรรมให้เห็นความซัดเจนของผู้รับผิดชอบ และกำหนดระยะเวลาในการส่งต่อหรือรับซึ่งในการดำเนินโครงการกิจกรรม ซึ่งต้องสามารถแยกได้ว่าเรื่องใดมีผู้ได้รับผิดชอบ งบประมาณเท่าไหร่และมาจากแหล่งไหน และจะดำเนินการเมื่อใด

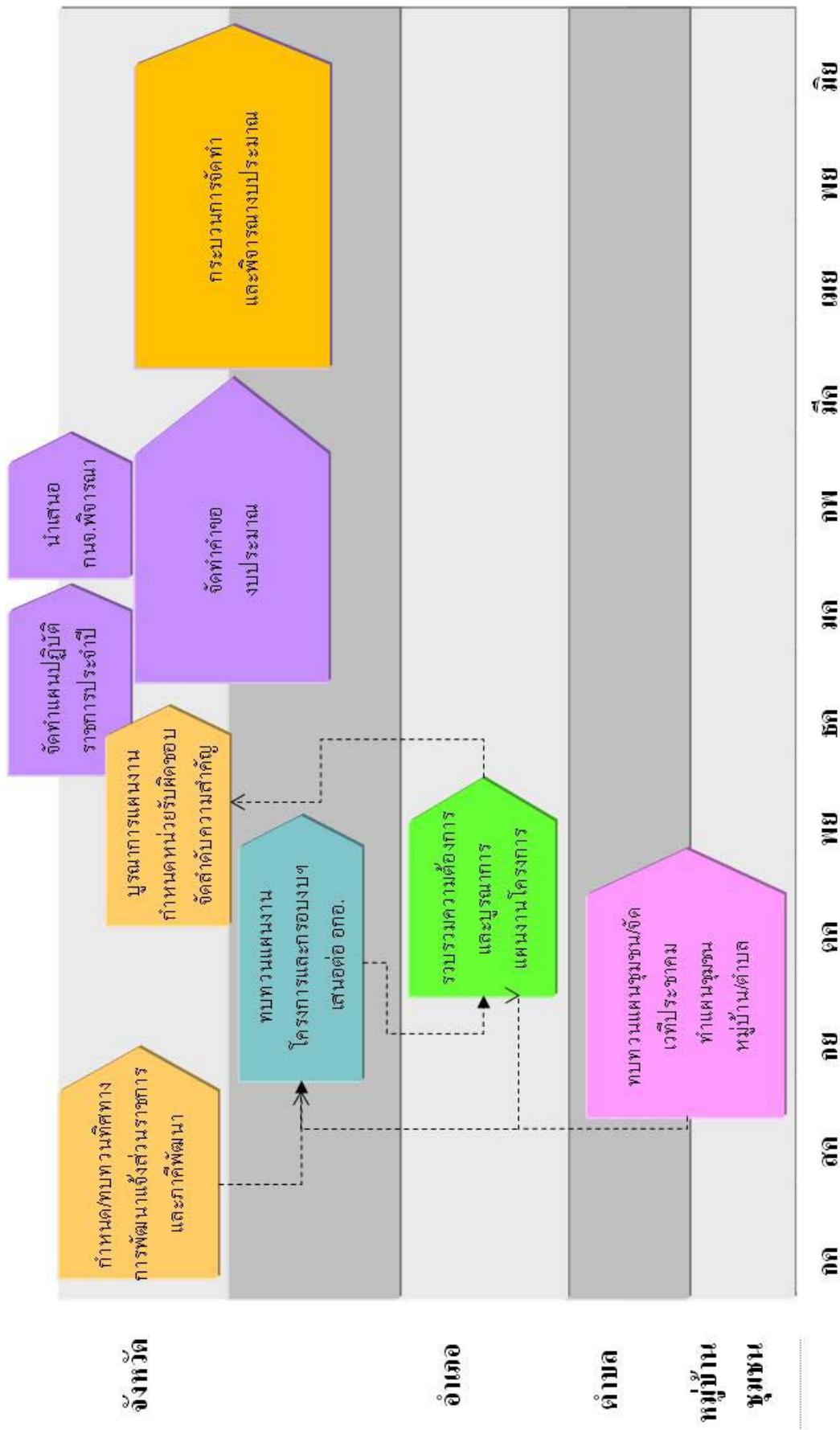
การจัดทำงบประมาณจังหวัด จะมีกรอบงบประมาณแจ้งให้ทราบล่วงหน้าทุกปี ก่อนการจัดทำคำของบประมาณ แต่การที่จะทำให้โครงการกิจกรรมที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณจังหวัด เป็นโครงการเติมเต็มต่อยอดโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานอื่นนั้น จังหวัดควรจะทราบกรอบการจัดสร้างงบประมาณของหน่วยงานอื่นก่อน ซึ่งหมายถึงว่าก่อนการจัดทำคำของบประมาณของจังหวัดในแต่ละปี ส่วนราชการ/ภาคส่วนต่าง ๆ ต้องเสนอกรอบการขอจัดสร้างของตนเองมาบูรณาการที่จังหวัด โดยมีข้อเสนอในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีและการวิเคราะห์เพื่อจัดทำคำของบประมาณ ดังนี้

1. จังหวัด โดย ก.บ.จ. ทบทวนทิศทางการพัฒนา แผนงานโครงการประจำปี ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พร้อมแจ้งผลการดำเนินการให้คณะทำงานบูรณาการระดับอำเภอ ส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ
2. กลไกการทำงานระดับอำเภอประสานส่วนราชการ (หน่วยงาน Function) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ตรวจสอบบุคลาศาสตร์การพัฒนาของ กรม กระทรวง นโยบายผู้บริหาร ท้องถิ่น ประเด็นปัญหาความต้องการของประชาชน ทบทวนแผนงานโครงการที่ต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองทิศทางการพัฒนาของหน่วยงานต้นสังกัด และโครงการสนับสนุน บุคลาศาสตร์จังหวัด รวมรวมโครงการกิจกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณต่อไป แล้วแจ้งกรอบบัญชีโครงการกิจกรรม พร้อมวงเงินงบประมาณเพื่อให้คณะทำงานระดับอำเภอ พิจารณาบูรณาการโครงการกิจกรรมที่จะดำเนินการในพื้นที่ภายในเดือนพฤษจิกายน
3. จังหวัด โดย กบจ. รวบรวมโครงการกิจกรรมของส่วนราชการ (หน่วยงาน Function) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชนสังคม และภาคเอกชน ที่ผ่านการวิเคราะห์ บูรณาการและจัดลำดับความสำคัญในเบื้องต้นโดยคณะทำงานระดับอำเภอ แล้วพิจารณาความสอดคล้องและความซ้ำซ้อนของโครงการกิจกรรมที่เสนอจากภาคีการพัฒนาในพื้นที่กับบุคลาศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนา และกำหนดโครงการกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุน บุคลาศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัดภายใต้เดือนธันวาคม
4. จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด พร้อมรายละเอียดโครงการกิจกรรม ประกอบการจัดทำคำของบประมาณที่จังหวัดจะดำเนินการเอง ตามระเบียบวิธีการทางงบประมาณภายใต้เดือนมกราคม

ข้อเสนอที่กล่าวมาข้างต้นให้เห็นความจำเป็นในการความเข้าใจแนวปฏิบัติ และการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการทั้งในด้านของแผนและงบประมาณของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสม ซึ่งการดำเนินการในแต่ละระดับจะมีความสอดคล้องสนับสนุนกัน มีผลการพัฒนาที่ตอบสนองต่อทั้งนโยบายในระดับประเทศ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พร้อม

ทั้งสอดรับกับระยะเวลาของการบริหารจัดการงบประมาณของแผ่นดินโดยไม่เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหานั้น นอกจากรับรู้กระบวนการวางแผนพัฒนาจังหวัดให้ทุกภาคส่วนยอมรับในเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาแล้ว การสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะการกำหนดแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดเพื่อให้จังหวัดสามารถใช้งบประมาณจังหวัดในการพัฒนาและดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ให้มากที่สุด ขณะเดียวกันควรจะมีการกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและเหมาะสมในการพัฒนาจังหวัดของภาคการเมือง ทั้งในด้านของการวางแผน และความเกี่ยวข้องกับงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่

ຫຼອດສອນ Road Map ການມູນຄາການແພ່ນໜ້າທີ່ມີຄົນດ້ວຍແພ່ນປົກກົດຮາກອ້າງວັດປະປະ

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอ

จากผลการศึกษาของโครงการฯ คณะกรรมการฯได้ประมวลสรุปสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบและข้อเสนอ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) จุดแข็ง จุดอ่อน ข้อจำกัด ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำแผนงบประมาณจังหวัด
- 2) การบูรณาการข้อมูลและเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการวางแผนจังหวัด
- 3) ตัวแบบและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ
- 4) แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของทีมจังหวัด
- 5) ข้อเสนอจากการศึกษาวิจัย

โดยมีสาระสำคัญของแต่ละประเด็น ดังนี้

7.1 จุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัด

จากการศึกษากระบวนการจัดทำแผนและงบประมาณจังหวัด ตามพระราชบัญญัติฯ ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกิจกรรมจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.2551 ในพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัด มีข้อค้นพบสำคัญที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัด ดังนี้

7.1.1 จุดแข็ง

- 1) ทำให้เกิดระบบเชื่อมโยงแผนงานที่ชัดเจนตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ
- 2) ชุมชนท้องถิ่น และภาคราชการทุกจังหวัด กระตือรือร้นให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนจังหวัด
- 3) การกำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยตั้งงบประมาณ เป็นการกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานมีความตื่นตัวและกระตือรือร้น ที่จะทำให้แผนงานโครงการของหน่วยงานบรรลุในแผนพัฒนาจังหวัด เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ แต่ในอีกด้านหนึ่งก็มีแนวโน้มว่าหน่วยงานราชการในพื้นที่และภาคส่วนอื่น จะของงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัดมากกว่าจากกระทรวง/กรมที่ตนเองสังกัดอยู่ รวมทั้งกระทรวงหรือกรมเองก็มีแนวคิดให้หน่วยงานในพื้นที่ของงบประมาณของจังหวัด เช่นกัน
- 4) จังหวัดสามารถริเริ่มกิจกรรมนำร่องเพื่อเป็นตัวอย่างให้หน่วยงาน (function) จัดทำแผนสนับสนุนในปีต่อไป
- 5) จังหวัดที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาคมภาครัฐฯ แทนราชภาระและ สมาคมกุฎิสภา ที่เป็นผู้แทนจังหวัด จะส่งผลต่อการได้รับงบประมาณสนับสนุนจังหวัดตามแผนงบประมาณ

7.1.2 จุดอ่อน

- 1) บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะสำนักงานจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยเดียว ของการพัฒนา แผนจังหวัด มีข้อจำกัดในทักษะการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ในขณะที่เรื่องการมีส่วนร่วม ของภาคีพัฒนาจังหวัดเป็นปัจจัยสำคัญของการวางแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ดังนั้น จึงต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความชำนาญด้านนี้ เช่น สาธารณสุข พัฒนา ชุมชน หรือประชาสัมพันธ์ที่ทำงานพัฒนาในพื้นที่อยู่แล้ว
- 2) การสื่อสารความเข้าใจเรื่องบทบาทสถานะของจังหวัด ในบริบทของการบริหารราชการจังหวัด แบบบูรณาการ ยังไม่ชัดเจน ทำให้หน่วยงานราชการในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคส่วนอื่นๆ มีความเข้าใจสถานะและบทบาทของจังหวัดบูรณาการในมุมมองที่ ต่างกัน เช่น การมองบทบาทจังหวัดเป็นหน่วยเชื่อมโยงและบูรณาการทุกงานในจังหวัด การ มองบทบาทจังหวัดเป็นหน่วยตั้งงบประมาณ การมองบทบาทจังหวัดเป็นหน่วยปฏิบัติ เป็น ต้น ซึ่งความเข้าใจที่ไม่ตรงกันนี้นำมาสู่ความคาดหวังต่อบบทบาทจังหวัดที่แตกต่างกัน ส่งผล ถึงความร่วมมือและการวางแผนสถานะของภาคีในการพัฒนาแผนจังหวัดด้วย
- 3) การเตรียมกลุ่มเป้าหมายให้พร้อมกับการวางแผนพัฒนาจังหวัดตาม พระ. ซึ่งจังหวัดให้ น้ำหนักในการเตรียมภาคราชการ เช่น อำเภอ และหน่วยงานในจังหวัด มากกว่าการเตรียม ภาคประชาชน และภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อง่วงว่างในการสร้างความเข้าใจอย่างเท่าทัน กัน ดังนั้นจังหวัดจึงควรมีกระบวนการเตรียมความพร้อมกลุ่มเป้าหมาย ภาคประชาชนและ ภาคธุรกิจเอกชนด้วย เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความพร้อมในการเข้ามาร่วมวางแผนพัฒนาจังหวัด
- 4) การใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนเป็นจุดอ่อนอิกประการหนึ่งที่พบจากการศึกษา คือไม่มีระบบที่ ชัดเจนในการนำข้อมูลมาใช้เพื่อกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของจังหวัด แต่เป็นการนำ ข้อมูลมาสนับสนุนเป้าหมายหรือโครงการที่กำหนดไว้แล้ว ขาดข้อมูลเชิงวิเคราะห์หรือ เปรียบเทียบให้เห็นสถานการณ์ของพื้นที่ในเชิงคุณภาพ รวมทั้งระบบฐานข้อมูลของจังหวัดยัง ขาดเอกสารภาพ ไม่มีผู้รับผิดชอบกลางหรือผู้ประสานระบบข้อมูล ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน และขาด การรายงานผลอย่างต่อเนื่อง
- 5) จังหวัดขับเคลื่อนการพัฒนาแผนจังหวัดบนพื้นฐานทุนเดิมที่มี ทั้งด้านแนวคิด ข้อมูล บุคลากร ในขณะที่ในปัจจุบันก្មោមាយมีการเปลี่ยนแปลง บริบทสังคมและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ปัจจุหาที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อนมากขึ้น แต่วิธีคิดและวิธีการทำงานของบุคลากรหลักใน การ พัฒนาแผนของจังหวัด ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ปัจจุหาไม่ได้รับการคิดถึง
- 6) การเชื่อมโยงนโยบายรัฐบาลกับยุทธศาสตร์จังหวัด เป็นบทบาทที่หน่วยงาน function ต้องให้ ความสำคัญในการบูรณาการภารกิจกับพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชน

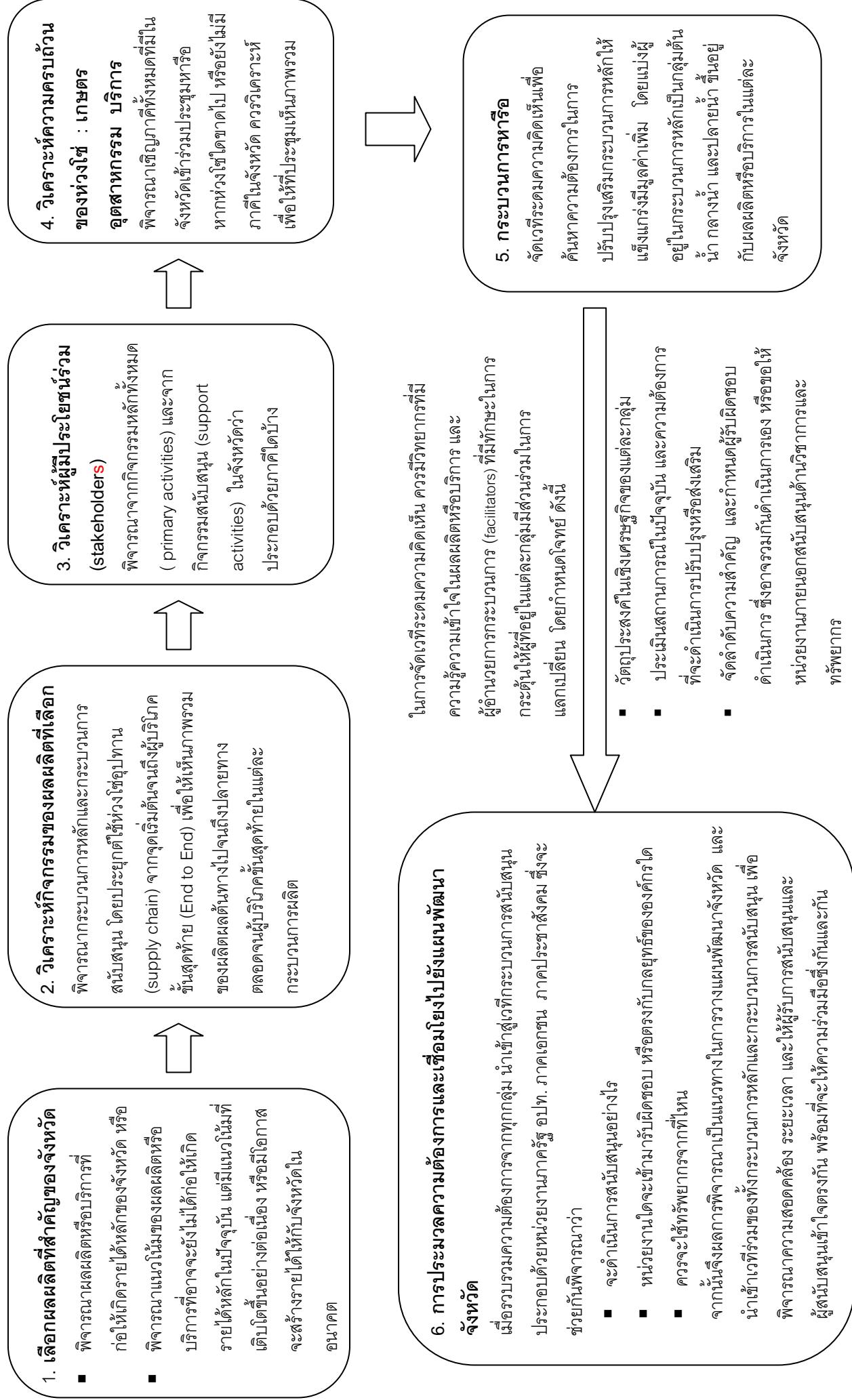
7.1.3 ข้อจำกัด

- 1) การปรับเปลี่ยนโยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บิหรี่ในจังหวัดบอยครั้ง (ในพื้นที่ศึกษาบางจังหวัดเปลี่ยนผู้ว่าราชการจังหวัดถึง 3 คนในช่วงเวลา 1 ปี) จะมีผลต่อการเตรียมการทำแผนพัฒนาจังหวัด
- 2) ช่วงเวลาเดือนกันยายนถึงตุลาคม เป็นช่วงของการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรในจังหวัดทุกระดับ ส่งผลต่อการทำแผนพัฒนาจังหวัด เนื่องจากบุคลากรจะสนับสนุนให้ต่อการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง ซึ่งภาวะดังกล่าวจะคลี่คลายประมาณเดือนพฤษจิกายน เมื่อการปรับเปลี่ยนโยกย้ายมีความแน่นอน
- 3) หน่วยจัดทำแผนในแต่ละระดับจะรับรู้และเข้าใจกระบวนการในระดับเฉพาะของตน โดยยังไม่เข้าใจภาพรวมระบบแผนจังหวัด เป็นข้อจำกัดในการบูรณาการระดับพื้นที่
- 4) ปฏิทินการวางแผนจังหวัด ควรมีการปรับเปลี่ยนให้จังหวัดสามารถทราบกรอบการจัดสร้างงบประมาณของหน่วยงานอื่นก่อน เพื่อให้งบประมาณจังหวัดทำบทบาทของการเติมเต็มและต่อยอดแผนงานโครงการในส่วนที่เป็นศักยภาพจังหวัดอย่างแท้จริง และไม่เข้าซ้อนกับการใช้งบประมาณของหน่วยงานอื่นในจังหวัด

7.2 การบูรณาการข้อมูลและเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการวางแผนจังหวัด

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาจังหวัด คือ “ห่วงโซ่คุณค่า” (value chain) ซึ่งคณะผู้ริจัยได้ทดลองนำไปใช้ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 จังหวัด (ดูรายละเอียดในบทที่ 4) โดยเป็นเครื่องมือในการบูรณาการความต้องการจากทุกภาคส่วนในจังหวัด และบูรณาการระหว่าง พื้นที่ ภารกิจ และนโยบายรัฐ (Area - Function – Agenda) มีกระบวนการขั้นตอนดังนี้ (แผนภาพ 7-1)

- 1) การเลือกผลผลิตที่สำคัญของจังหวัด ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัด และคัดเลือกโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบหลัก (primary activities) และผู้รับผิดชอบกิจกรรมสนับสนุน (support activities) เพื่อสร้าง “คุณค่าร่วมของผลผลิต” (Shared value)
- 2) วิเคราะห์กิจกรรมของผลผลิตที่เลือกตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยประยุกต์ใช้ห่วงโซ่ปีทาง (supply chain)
- 3) ภารกิจหน้าที่หลัก (key stakeholders) ทั้งจาก primary activities และ support activities
- 4) วิเคราะห์ความครอบคลุมของห่วงโซ่ : เกษตร อุตสาหกรรม บริการ โดยเชิญภาคีทั้งหมดเข้าร่วมหารือ
- 5) จัดเรทีฟาร์กอร์ดความคิดเห็น เพื่อค้นหาความต้องการในการปรับปรุง เสริมกระบวนการหลักให้มีมูลค่าเพิ่ม และกำหนดผู้รับผิดชอบ
- 6) ประเมินความต้องการและเชื่อมโยงไปยังแผนพัฒนาจังหวัด

การบูรณาการการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นสุดความรู้ที่ต้องมีกระบวนการจัดการและมีผู้ที่มีทักษะด้านนี้ เช่น การใช้ข้อมูลแทนชุมชนที่ขึ้นมาจากการบูรณาการ เป็นข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อประมวลหาความต้องการของภาคประชาชน ส่วนข้อมูล I/O Table เป็นข้อมูลนำมายังภาคพื้นที่เพื่อประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนบุคคล สร้างข้อมูลที่เป็นงานวิจัยเฉพาะเรื่องนั้นเป็นข้อมูลที่นำมาอ้างอิงในการวิเคราะห์เนื้อหาด้านผลผลิตของแต่ละยุทธศาสตร์ เป็นต้น จากผลการศึกษาพบว่า จังหวัดควรที่มีนักวิชาการด้านแผน ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลด้านนี้โดยเฉพาะ อาจประสบนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยในจังหวัดเป็นที่ปรึกษาในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ข้อมูลในการจัดทำแผน หรือการจัดที่มีจากบุคลากรที่มีทักษะด้านนี้จากหน่วย *function*

นอกจากนี้ ระบบศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด (POC) มีการลงทุนพัฒนาระบบด้วยงบประมาณจำนวนมาก แต่ปัจจุบันศูนย์นี้มีความเคลื่อนไหวและมีบทบาทน้อยในการสนับสนุนการจัดทำแผน และขาดผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งไม่ได้มีการกำหนดเป็นตัวชี้วัดทำให้จังหวัดไม่ให้ความสำคัญที่จะดำเนินการต่อ ดังนั้น ควรมีระบบหรือกลไกที่ทำให้ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด สามารถทำหน้าที่ในการสนับสนุนการวางแผนพัฒนาจังหวัดอย่างมีคุณภาพ การจัดการความรู้เป็นเรื่องสำคัญ ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บริหารที่มีแนวความคิดในการจัดการความรู้ จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการวิเคราะห์เชื่อมโยงแผนและการพัฒนาบุคลากร

7.3 ตัวแบบและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ

จากการศึกษาประสบการณ์การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดของพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 จังหวัด คณบุรุษจัดมีข้อค้นพบเชิงระบบของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 2 ประการ คือ 1) การบูรณาการระหว่าง Area - Function - Agenda ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวขวางต้องใช้เครื่องมือในการเชื่อมโยง โดยกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นประโยชน์และคุณค่าร่วมกัน (shared value) เช่น การใช้ห่วงโซ่คุณค่า (value chain management) 2) การจัดความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ ตั้งแต่ ชุมชน/ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ ซึ่งเป็นการบูรณาการในแนวตั้ง ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ทิศทางความคิดที่สอดคล้องกัน (collective mind set) อย่างไรก็ตาม ทั้งสองประการต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมและระบบข้อมูลเป็นตัวกำกับกระบวนการ ข้อค้นพบดังกล่าวนำไปสู่ข้อสรุปด้วยแบบ (model) หรือ โมเดลการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งมีองค์ประกอบของการบูรณาการระหว่าง Area - Function - Agenda และการจัดความสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงระหว่างแผนระดับต่างๆ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

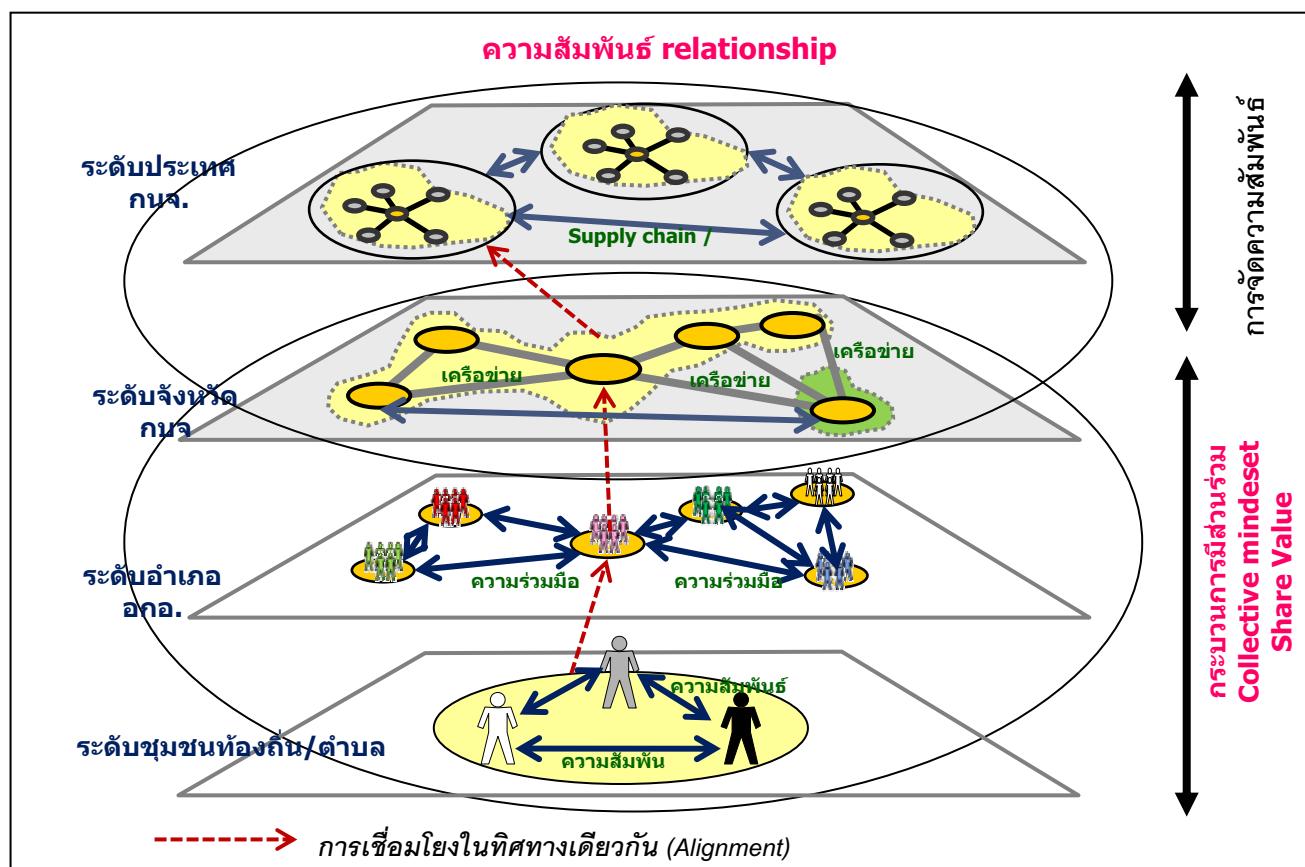
7.3.1 การบูรณาการระหว่าง Area - Function - Agenda

การบูรณาการระหว่างพื้นที่ ภารกิจ และนโยบายรัฐ (Area - Function - Agenda) ได้ใช้แนวทางของห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ที่เสนอกระบวนการขั้นตอนไว้แล้วในบทที่ 4 เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับบูรณาการภารกิจที่มีผลเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง และผลการทดลองใน 7 จังหวัด ซึ่งให้เห็นว่า ผลผลิตที่เลือกมาจากการบูรณาการใน supply chain นั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการใน

การคัดเลือกเพื่อให้ได้ผลผลิตหลักที่แท้จริงของจังหวัดและได้รับการยอมรับจากทุกภาคีการพัฒนาในพื้นที่จังหวัด หมายถึงผลผลิตที่สามารถพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่กระจุกอยู่กับผู้ได้รับผลประโยชน์เพียงบางกลุ่ม ผลผลิตในที่นี้ หมายถึง สินค้า หรือบริการ ที่สร้างมูลค่าให้เกิดกับประชาชนในพื้นที่ เช่น ผลผลิตด้านการเกษตร ผลผลิตด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมของชุมชนหรือผู้ประกอบการภาคเอกชน (ยังเป็น Primary activities) ซึ่งแตกต่างกับการกำหนดผลผลิตของหน่วยราชการที่ให้ความหมายของผลผลิตหมายถึง การให้บริการที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐ (Support activities) ทั้งในรูปแบบของการให้บริการโดยตรง หรือโดยการใช้วัตถุสิ่งของและหรือสิ่งก่อสร้าง เพื่อนำไปใช้ในการให้บริการแก่องค์กรภายนอกหน่วยงาน หรือประชาชน

7.3.2 การจัดความสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงระหว่างแผนระดับต่างๆ

การจัดความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ ตั้งแต่ชุมชน/ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ เป็นการบูรณาการแผนในแนวตั้ง โดยระบบนี้จะเกิดประสิทธิภาพเมื่อทุกระดับมองเห็นประโยชน์ร่วม และมีทิศทางความคิดตรงกัน (Share value & Collective mind set) โดยเด่นนี้มีส่วนสำคัญที่สำคัญคือ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีสำคัญในทุกระดับโดยเนพาะระดับฐานราก คือ ชุมชนท้องถิ่น ระบบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจในการจัดลำดับแผนงานและงบประมาณ และความสัมพันธ์ที่ดีของภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับแนวอนและแนวตั้งที่เอื้อต่อการพัฒนาแผนจังหวัด (ดูแผนภาพ 7-2)

แผนภาพ 7-2 การจัดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างแผนระดับต่างๆ

จากการศึกษาวิจัย พบตัวอย่างของการเขื่อมโยงแผนในลักษณะตามโมเดลนี้ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสตูล

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวอย่างของจังหวัดขนาดใหญ่ ที่มีการเขื่อมโยงแผนที่มีประสิทธิภาพด้วยแต่ละดับต่ำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ พิจารณาได้จากพิธิทางการพัฒนาแผนจังหวัดที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทั้งแผนงานโครงการของหน่วยงาน (Function) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด นอกจากนี้ นครศรีธรรมราชยังมีการทำแผนชุมชนเต็มพื้นที่จังหวัด และเขื่อมโยงกับฐานข้อมูลตำบลที่ใช้ไปรวมข้อมูล ซึ่งคนในท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาขึ้น ทำให้หน่วยงานต่างๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้สะดวก ผ่านการเขื่อมโยงในระดับจังหวัดนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบหมายให้ชุดปฏิบัติการตำบลซึ่งมีทั้งผู้นำชุมชนและข้าราชการได้ทำงานร่วมกันในการสนับสนุนความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่อง เป็นหน่วยขับเคลื่อนบูรณาการแผนชุมชนระดับหมู่บ้าน สร้างแผนชุมชนระดับตำบล เขื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์อำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด

ในด้านการจัดความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดกับระดับประเทศ จังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการการประมวลข้อมูลการพัฒนาจังหวัด ลงให้สมาชิกสภากลุ่มภูมิภาค และสมาชิกภูมิสภาค ที่เป็นตัวแทนของนครศรีธรรมราช เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการสนับสนุนงบประมาณ กล่าวได้ว่าเป็นการจัดระบบความสัมพันธ์ในระดับบุคคลเพื่อสนับสนุนแผนงานและแผนงบประมาณของจังหวัด

ในส่วนการบูรณาการระหว่าง Area - Function - Agenda ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวขวางในจังหวัด ได้พิจารณาจากการคัดเลือก “การท่องเที่ยวอำเภอขอนคอม” มาจากแรงบันดาลใจที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ซึ่งเป็นประเดิมที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว และต้องกับความต้องการของภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนในอำเภอ ที่ต้องการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว (shared value) ได้รับการสนับสนุนจากนายอำเภอขอนคอม และผู้ว่าราชการจังหวัด

จังหวัดสตูล เป็นตัวอย่างของจังหวัดขนาดเล็ก ที่มีการเขื่อมโยงแผนพัฒนาตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ สตูลได้เลือกประเดิม “การท่องเที่ยวเกาะหลีเป๊ะ” มาจากแรงบันดาลใจที่ในการพัฒนาท่องเที่ยวในกระบวนการห่วงโซ่คุณค่า (value chain) เนื่องจากสตูลได้กำหนดให้มีวาระการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยมีแผนงาน/โครงการตั้งแต่แผนชุมชน แผนอำเภอ และแผนจังหวัด ที่จะสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาเกาะหลีเป๊ะและการท่องเที่ยวเกาะหลีเป๊ะ ในขณะเดียวกันรัฐบาลก็มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับประเทศ กล่าวได้ว่าเป็นการบูรณาการระหว่าง Area - Function - Agenda นอกจากนั้นจังหวัดสตูลในฐานะที่เป็นหนึ่งในหัวจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการประชุมเรื่องความมั่นคงซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำให้หน่วยงานมีการประสานข้อมูลเพื่อรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบในที่ประชุมสม่ำเสมอ ดังนั้น จึงเป็นซึ่งทางหนึ่งในการเขื่อมความสัมพันธ์กับระดับนโยบายให้ทราบว่าจะการพัฒนาของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการสนับสนุนแผนงบประมาณจังหวัด

จังหวัดพิษณุโลก มีการเชื่อมโยงประเด็นเรื่องน้ำตั้งแต่แผนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด พิจารณาจากการเลือกผลผลิตการเกษตร ประเด็นน้ำ มาจัดทำแผนโดยใช้เครื่องมือห่วงโซ่คุณค่า (value chain) โดยทำในพื้นที่อำเภอครัวไทย ซึ่งเป็นอำเภอที่มีการทำแผนชุมชนทุกตำบลในอำเภอครัวไทย และปรากฏว่าข้อมูลในแผนชุมชนของทุกตำบลมีประเด็นปัญหาเรื่องน้ำ ดังนั้นประเด็นน้ำจึงเป็น ผลประโยชน์ร่วม (shared value) นอกจากนี้ประเด็นปัญหาน้ำยังเป็นปัญหาระดับจังหวัด ซึ่งสอดคล้อง กับกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การผลิตสินค้าเกษตรของจังหวัด และในระดับประเทศสูงากมีนโยบายเรื่อง น้ำ กล่าวได้ว่าในประเด็นเรื่องการจัดการน้ำของจังหวัดพิษณุโลกมีการบูรณาการระหว่าง Area - Function - Agenda แต่ในการจัดความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดกับระดับประเทศ ยังไม่เห็นบทบาทที่ ชัดเจน

ส่วนจังหวัดอื่นๆ อีก 5 จังหวัด ยังไม่เห็นการเชื่อมโยงทุกระดับ เช่น จังหวัดชัยนาท กระบวนการเชื่อมโยงแผนงานระดับชุมชนและตำบลไม่ชัดเจน แต่เมื่อบทบาทของการจัดความสัมพันธ์ ระหว่างจังหวัดกับส่วนกลาง คือ มีการรายงานผลการพัฒนาจังหวัดให้สมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัด ซึ่ง เป็นรัฐมนตรีที่รับ ผลให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเลือกประเด็นพิริกมาทำ กระบวนการห่วงโซ่คุณค่า (value chain) และจังหวัดยโสธร เลือกประเด็นข้าวหอมมะลิอินทรีย์ มีกระบวนการเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับแผนชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด แต่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ กับระดับนโยบายส่วนกลางยังไม่ชัดเจน ส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเลือกประเด็น “การท่องเที่ยวแก่ง สะพือ” มาทำกระบวนการห่วงโซ่คุณค่า แม้ว่าจะมีนโยบายระดับชาติสินับสนุน และจังหวัดมียุทธศาสตร์ ด้านท่องเที่ยวก็ตาม แต่ศักยภาพของพื้นที่ไม่โดดเด่นสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้การเชื่อมโยง ระหว่างอำเภอไปสู่จังหวัดในประเด็นท่องเที่ยวไม่เด่นชัด

กล่าวโดยสรุป ไม่เดลการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ แสดงให้เห็นว่า ในระดับ ล่างของไม่เดลตั้งแต่จังหวัดลงมาถึงระดับห้องถีน/ตำบล เป็นการเชื่อมโยงแผนงานและบูรณาการ แผนงานโครงการของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถีน หน่วยงาน Function ภาค ธุรกิจเอกชน และประชาสัมคม ซึ่งเป็นการบูรณาการ โดยนำเครื่องมือห่วงโซ่คุณค่า (value chain) มา เป็นเครื่องมือบูรณาการความต้องการสู่แผนพัฒนาจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วม ข้อมูล การเห็นประโยชน์ร่วมและทิศทางความคิดที่ต้องกันทุกระดับ ในส่วนระดับบนของไม่เดล ตั้งแต่ระดับจังหวัดขึ้นไปถึงระดับประเทศแสดงให้เห็นว่าการเชื่อมโยงแผนงานและการจัดสร้าง งบประมาณ ต้องมีความสอดคล้องระหว่างนโยบายรัฐและแผนจังหวัด ระบบข้อมูลสนับสนุน และ ความสัมพันธ์ที่ดี (Relationship) ระหว่างจังหวัดกับผู้กำหนดนโยบาย ดังนั้นประเทศไทยพิจารณา การแผนจังหวัดจึงมีระดับแห่งความสำเร็จที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ

7.4 แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของทีมจังหวัด

ศักยภาพของทีมจังหวัดในการวางแผนพัฒนาจังหวัด มีความสำคัญมากในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากการวางแผนในระบบเดิมสู่ระบบใหม่ ที่กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยตั้งงบประมาณและบูรณาการแผนงานในจังหวัดนั้น ทำให้ผู้ปฏิบัติต้องปรับตัวและเรียนรู้ทักษะในหลายเรื่องโดยเฉพาะเรื่องการจัดทำคำของบประมาณ การใช้แบบพิมพ์และเครื่องมือใหม่ที่ส่งไปจากหน่วยงานส่วนกลาง ประดิษฐ์ที่ทุกจังหวัดจะต้องหันต่องกัน คือ จำนวนบุคลากรที่มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดไม่สอดคล้องกับภาระงานที่มีอยู่ บางจังหวัดมีข้าราชการจากหน่วยงานอื่นในจังหวัด ที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิเคราะห์นโยบายและแผนมาร่วมด้วย จะเป็นปัจจัยที่เสริมศักยภาพของทีมวางแผน และแบ่งเบาภาระของจังหวัดได้ นอกจากนี้ยังพบว่า จังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาในภูมิภาค เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เนื่องจากมีนักวิชาการมีที่ความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำและใช้ประโยชน์จากการระบบข้อมูล ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของแผนพัฒนาจังหวัด ดังนั้น ควรกำหนดเป็นตัวชี้วัดของสถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาค เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษามีส่วนสนับสนุนการพัฒนาจังหวัด และการพัฒนาศักยภาพของทีมจังหวัด

นอกจากเรื่องทีมจังหวัดแล้ว “บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บริหาร” ที่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประเดิมสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บริหารที่กำกับดูแลงานด้านการวางแผนพัฒนาจังหวัด ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะเป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้ทีมจังหวัดนำแนวทางนี้ไปสานต่อสู่การปฏิบัติ ส่วนรูปแบบที่จะนำไปปฏิบัติก็ขึ้นอยู่เทคนิคของผู้ปฏิบัติ และระบบการติดตามผล หากผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการจัดทำแผนเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการจัดทำแผน เพื่อเป็นขั้นตอนที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น โดยไม่ให้ความสำคัญในการเตรียมการภาคประชาชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดผลกระทบในเรื่องการยอมรับแผนจากภาคประชาชน

บทบาทที่สำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน Function คือความเข้าใจว่าภารกิจในการทำแผนพัฒนาจังหวัดคือสำนักงานจังหวัด ไม่ได้มีลักษณะเป็น “กรุํงจังหวัด” ซึ่งมีทุกหน่วยราชการ ทุกระดับเป็นองค์ประกอบร่วมกับภาคเอกชน และภาคประชาสัมพันธ์ ทัศนคตินี้ทำให้ความเป็นเจ้าของร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ไม่นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันของจังหวัด (Team spirit)

ข้อเสนอต่อการพัฒนาศักยภาพทีมจังหวัด คือ ควรพัฒนา “หลักสูตรเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ” โดยออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย 3 ระดับ คือ 1) ระดับผู้ปฏิบัติ 2) ระดับผู้กำหนดที่ถ่ายทอดและเป็นวิทยากร และ 3) ระดับผู้บริหารที่กำหนดที่เชื่อมโยงบูรณาการ โดยเดาโครงเนื้อหาหลักสูตรควรประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ 1) แนวความคิด (concepts) 2) กลุ่มนิءอหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการทำแผน 3) กลุ่มเทคนิคและเครื่องมือ (tools) และ 4) กระบวนการ (process) ทั้งนี้ หลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้น ควรรับฟังความคิดเห็น

จากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการยอมรับ คณะกรรมการได้เสนอร่าง
หลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพพื้นที่มีจังหวัด ดังนี้

หลักสูตรพัฒนาศักยภาพบุคลากร
เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการให้หน่วยงานในจังหวัดและภาคที่เกี่ยวข้อง
- เพื่อพัฒนาทีมวิทยากรกระบวนการและวิทยากรเนื้อหา ในการเป็นผู้ถ่ายทอดและสื่อสารการทำแผนพัฒนาจังหวัดให้ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดที่เกี่ยวข้อง
- เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตอบสนองนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์พื้นที่ และความต้องการของประชาชน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการอบรมแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : ผู้บริหาร บทบาท พัฒนาและบูรณาการ ผลผลิตหลักในจังหวัด	กลุ่มที่ 2 : วิทยากรกระบวนการ บทบาท ถ่ายทอดเนื้อหาแก่ ผู้ปฏิบัติงานที่เข้ารับการอบรม	กลุ่มที่ 3 : ผู้ปฏิบัติงาน บทบาท ประสานงานและรับผิดชอบ จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด
<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงาน Function ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์จังหวัด นายอำเภอ หรือ ปลัดอำเภอ นายก อบจ. หรือ ปลัด อบจ. ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรภาคธุรกิจเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> ทีมงานสาธารณสุขจังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด และทีมงาน กศน. ที่มีทักษะ วิทยากรกระบวนการ ภาคประชาสังคม ที่มีทักษะในการเป็นวิทยากรกระบวนการ ภาควิชาการ ผู้แทนองค์กรภาคธุรกิจเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> ทีมงาน Function ที่เป็นทีม แผนจังหวัด เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ของหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด ปลัดอำเภอ ที่รับผิดชอบแผน อำเภอ และปลัด อบต. ผู้แทนองค์กรภาคธุรกิจเอกชน ครูและอาจารย์ในพื้นที่

หมายเหตุ กลุ่มเป้าหมายที่ 1 และ 2 จะเป็นผู้ทำหน้าที่พัฒนาขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมายที่ 3

ระยะเวลาดำเนินการ

- กลุ่มเป้าหมายที่ 1 ระยะเวลา 1 วัน
- กลุ่มเป้าหมายที่ 2 ระยะเวลา 3 วัน
- กลุ่มเป้าหมายที่ 3 ระยะเวลา 15 วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้าราชการและภาคีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เรื่องการพัฒนาพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ
2. เกิดทีมวิทยากรกระบวนการที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดและสื่อสาร กระบวนการรวมทั้งแนวคิด ในจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัด
3. ได้แนวทางการทำแผนพัฒนาจังหวัด ที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์พื้นที่ และความต้องการของประชาชน

เนื้อหาหลักสูตร

เน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้ ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง

1) แนวความคิด ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การบูรณาการ และแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2) เนื้อหา ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

(1) Hard tools ได้แก่ กฎหมาย/ระเบียบ กระบวนการ โครงสร้าง/ระบบงาน ระบบข้อมูล อำนาจหน้าที่ และ KPI เป็นต้น

(2) Soft tools ได้แก่ ส่วนที่เป็นเนื้องานประดิษฐ์ที่เป็นผลผลิตหลักของจังหวัด เช่น ข้าว ระบบ น้ำ การท่องเที่ยว และ Team spirit เช่น บทบาทของหัวหน้าทีม แรงจูงใจ การสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างภาคี และการบริการฯลฯ เป็นต้น

3) เทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ SWOT, Value Chain, PART, Trend analysis และ BCG เป็นต้น

4) ด้านกระบวนการ เน้นการอบรมแบบมีส่วนร่วม บรรยายและเรียนรู้จากการณีศึกษา การศึกษาดู งานในพื้นที่จริง

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจด้านนโยบายอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มทักษะ ทางด้านการบูรณาการเครื่องมือในการวางแผน การบริหารความสัมพันธ์กับภาคี และการสร้าง Team spirit

กลุ่มที่ 2 เป็นวิทยากรที่ทำหน้าที่สื่อสารและถ่ายทอดให้ผู้ปฏิบัติ ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสาร และถ่ายทอดดีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ควรเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ทั้ง hard tools และ soft tools แต่ไม่ต้องรู้เนื้อหาเชิงลึก เพื่อสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติได้

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้ปฏิบัติ ควรให้มีความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง และเน้นเพิ่มทักษะการใช้ hard tools เพื่อนำไปปฏิบัติงาน แต่อาจจะไม่ลงลึกในเรื่องนโยบายและการใช้ soft tools

จากหลักการข้างต้นพบว่า เนื้อหาหลักสูตรที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย มีดังนี้

เนื้อหา	กลุ่มเป้าหมาย			วิธีการเรียนรู้
	1	2	3	
Soft tools				
<u>ด้านการวางแผน</u>				
1. การวางแผนพัฒนาจังหวัดบูรณาการ	//	//	//	การบรรยายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
2. การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	/	/	/	บรรยาย
3. แนวคิด Change management	/	/	/	บรรยายและเรียนรู้จากการณีศึกษา
4. แนวคิด Transition management	/	/	/	
5. แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง	/	/	/	
<u>การบริหารความสัมพันธ์</u>				
6. แนวคิดและรูปแบบการมีส่วนร่วม	//	/	/	เรียนรู้จากการณีศึกษา
7. วิเคราะห์ภาคี วัฒนธรรมภาคีและการบริหาร ความสัมพันธ์	/	/	/	
<u>การบริหารทีม (Team management)</u>				
8. Team spirit	//	/	/	การบรรยายและฝึกปฏิบัติ
9. แนวคิด KAP-KAP-Gap	//	/	/	
10. แนวคิด Collective mind set	//	/	/	
11. Effective presentation	//	/	/	
<u>กระบวนการ</u>				
12. เครื่องมือเพื่อการวางแผน เช่น การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม การกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธ ศาสตร์ พันธกิจ ผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัด	/	/		บรรยาย และเรียนรู้จากการณีศึกษา
13. การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์และโครงการ				
14. การเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดกับแผน อปท. แผนชุมชน และแผนงานโครงการกิจกรรมของ ส่วนราชการ ภาคเอกชน	/	/		ฝึกปฏิบัติโดยใช้กรณีศึกษา
15. กระบวนการประมวลสังเคราะห์ความต้องการ ของชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกับแผนท้องถิ่น จังหวัด และ Agenda	/	/		การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนในพื้นที่
16. กระบวนการชุมชนในการจัดการตนเอง และ จัดการความสัมพันธ์กับภาคีที่เกี่ยวข้อง	/	/	//	
Hard tools				

เนื้อหา	กลุ่มเป้าหมาย			วิธีการเรียนรู้
	1	2	3	
<u>กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์</u>				
1. ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	/	/	//	การบรรยาย
2. ระบบแผนและบประมาณ	/	/	//	
<u>เทคนิคและเครื่องมือต่างๆ</u>				
3. เครื่องมือในการติดตามประเมินผล	/		//	การบรรยาย และฝึกปฏิบัติ
4. PART	/		//	
5. การประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติภารกิจของรัฐ	/		//	
6. เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น trend analysis, BCG	/		//	
7. การเขื่อมโยงผลผลิตจังหวัดโดยใช้ Value chain	/		//	
<u>ระบบข้อมูลและการจัดทำฐานข้อมูล</u>	/		//	การบรรยายและฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้จากการณีตัวอย่าง

หมายเหตุ / จุดเน้นของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

7.5 ข้อเสนอจากการศึกษาวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคคลและภาคีในการทำแผนพัฒนาจังหวัดในพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 จังหวัด รวมทั้งการเข้าร่วมสัมมนาการณ์ในเวทีการประชุมที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ที่มีจังหวัด คือ

- 1) ด้านการพัฒนาศักยภาพของทีมจังหวัด
- 2) ข้อเสนอต่อกลไกและโครงสร้างการจัดทำแผน
- 3) ข้อเสนอด้านระบบข้อมูลและการมีส่วนร่วม
- 5) ข้อเสนอสำหรับหน่วยงานสนับสนุนส่วนกลาง
- 6) การจัดระบบการบูรณาการ

7.5.1 การพัฒนาศักยภาพของทีมจังหวัด

ทีมจังหวัดในที่นี้ หมายความถึง สำนักงานจังหวัด และ กลุ่มงานยุทธศาสตร์ รวมถึงฝ่ายแผน ของผู้แทนหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยสนับสนุนในการทำแผนพัฒนาจังหวัด ที่ปัจจุบันทีมจังหวัดมีบุคลากรมากขึ้นเพราะต้องจัดทำและเขื่อมโยงทั้งแผนงานและแผนงบประมาณ โดยอยู่บนฐานของข้อมูลและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะของทีมจังหวัดต่อการ เสริมศักยภาพตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารแผนงานและแผนเงินประจำปีด้วยประเด็น สำคัญ ดังนี้

- ให้มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของอัตรากำลังเติมของกลุ่มยุทธศาสตร์ที่ยึดเคียงกับภารกิจงานที่เพิ่มขึ้นตามภูมาย
- จัดการอบรมและให้ความรู้แก่บุคลากรของจังหวัดส่วนราชการในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการวางแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการและการจัดทำคำขอของบประมาณ ควรให้ได้รับการอบรมพร้อมๆ กัน เข้าใจเรื่องเดียวกัน สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยจัดอบรมในระดับภูมิภาคหรือระดับกลุ่มจังหวัด แผนการจัดที่ส่วนกลางเนื่องจากการจัดที่ส่วนกลางมีคนเข้าร่วมจากทุกจังหวัด ทำให้ปริมาณผู้รับการอบรมมากเกินไป และมีการจำกัดผู้เข้าร่วมจากแต่ละจังหวัด จังหวัดจึงต้องเพิ่มภาระในการชี้แจงถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ทีมงาน ซึ่งการสื่อสารและการทำความเข้าใจอาจมีการคลาดเคลื่อนได้
- พัฒนาทักษะความสามารถเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม และการเป็นวิทยากรกระบวนการ
- จัดให้มีเครื่องมือการวิเคราะห์เพื่อทำคำขอของบประมาณ รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย โดยเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน เพื่อช่วยลดระยะเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่

7.5.2 ข้อเสนอต่อกลไกและโครงสร้างการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

- การคัดเลือกตัวแทนประชาชนสังคมจากแต่ละอำเภอเข้าร่วมเวทีประชาคม ควรมีการกำหนดเกณฑ์และวิธีการที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้อำเภอปฏิบัติการ และสร้างความมั่นใจว่าจะได้บุคคลที่เป็นตัวแทนซึ่งมีความสามารถอย่างแท้จริง รวมทั้งจัดให้มีระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณค่าเดินทางสำหรับประชาชนสังคมด้วย
- ความพร้อมของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังไม่มีความเข้มแข็ง ดังนั้นในระยะแรกควรจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพก่อน เมื่อแผนพัฒนาในระดับจังหวัดสามารถดำเนินการไปได้แล้วจึงดำเนินการทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
- ควรเตรียมความพร้อมของภาคประชาชน ประชาชนสังคม และภาคธุรกิจเอกชน ให้เป็นระบบหลักในการวางแผนพัฒนาจังหวัด เนื่องจากเป็นภาคที่หลักที่สำคัญอยู่ประจำในพื้นที่
- กำหนดบทบาทของภาคการเมืองในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนา และจัดทำแผนงาน โครงการที่ต้องสนับสนุนต่อความต้องการของพื้นที่
- ให้มีการวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยงานจัดทำแผน (กลุ่มยุทธศาสตร์ฯ ของสำนักงานจังหวัด) เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มยุทธศาสตร์ฯ ไม่ได้ดำเนินการจัดทำเฉพาะแผนพัฒนาจังหวัดเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องจัดทำแผนอื่นๆ ได้แก่ แผนความมั่นคง แผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของ ศอ.บต. (กรณีจังหวัดสตูล) เป็นต้น อีกทั้งมีระยะเวลาจำกัดในการจัดทำแผน ทำให้ขาดการทบทวนและตรวจสอบ มีผลต่อคุณภาพแผน

6. จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการหรือ “War room” เพื่อสนับสนุนกระบวนการทั้ง ขั้น-ขั้น ตลอดจน เอื้ออำนวยในการประสานงาน ศูนย์ปฏิบัติการดังกล่าวควรที่จะในระดับข้าราชการและจังหวัด ซึ่งจะทำให้ การดำเนินงานแผนพัฒนาจังหวัดเกิดผลสำเร็จยิ่งขึ้น

7. จัดવาระระบบการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม ตามงบประมาณที่ได้รับและตามแผนงานที่ได้กำหนดเอาไว้ เพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาอุปสรรค ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการดำเนินงานพัฒนาจังหวัดในปีต่อไป หรือได้ทราบผลที่เกิดขึ้นจากการใช้งบประมาณแต่ละปี โดยการประเมินอาจใช้ระบบประเมินจากภายนอกหรือภายนอกก็ได้

9. จัดทำและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ในระดับต่างๆ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกภาคี ในเรื่องแผนพัฒนาจังหวัดและบทบาทภาคีต่อการพัฒนาแผนจังหวัด

10. จัดให้มีเวทีสื่อสารระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดกับประชาชน เช่น ตั้งสภากองจังหวัด ที่ประกอบด้วย ตัวแทนประชาชนจากสาขาอาชีพต่างๆ ได้แก่ เกษตรกร พ่อค้า นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ สื่อมวลชน นักธุรกิจเอกชน กรรมกร ฯลฯ เพื่อร่วมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัดเดือนละ 1 ครั้ง สามารถเสนอปัญหา ข้อความแลกเปลี่ยน ตลอดจนเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งกลไกดังกล่าว จะเป็นช่องทางในการประมวลปัญหาความต้องการจากทุกภาคส่วน และเป็นตัวช่วยในการติดตามผลการบริหารราชการจังหวัดอีกทางหนึ่งด้วย

7.5.3 ข้อเสนอด้านระบบข้อมูลและการมีส่วนร่วม

ระบบข้อมูล

จากการศึกษาพบว่าข้อจำกัดของระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัด ตามที่กล่าวแล้วในบทที่ 5 สามารถประมวลเป็นภาพรวมได้ 3 ประการ คือ 1) ลักษณะของข้อมูล ทั้งด้านความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และข้อมูลไม่ตรงกับวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ 2) การเชื่อมโยงและส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน Function กับจังหวัด และ 3) การใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาด้านต่างๆ โดยมีข้อเสนอต่อการปรับปรุงระบบข้อมูลดังนี้

1. กำหนดเป็นมาตรฐานการตัวชี้วัด หรือสร้างแรงจูงใจให้หน่วยงาน Function สงข้อมูลซึ่งจัดทำไว้ในมิติต่างๆ ให้จังหวัด โดยกำหนดระยะเวลาปรับปรุงข้อมูลให้ชัดเจน

2. การจัดตั้งทีมที่ปรึกษาด้านระบบข้อมูล ให้มีองค์ประกอบของนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ในท้องถิ่น หรือหน่วยงานรัฐในจังหวัดที่มีทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น สถาบันวิจัยฯ (ภาคร) คลัง จังหวัด สถิติจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น โดยหัวหน้าก่อสัมนาสารสนเทศฯ สำนักงานจังหวัด เป็นเลขานุการ เพื่อเป็นทีมสนับสนุนงานระบบข้อมูลของจังหวัด เนื่องจากองค์ประกอบของบุคคลดังกล่าวมีทักษะและความรู้เฉพาะด้านในการวิเคราะห์ปัญหาในแต่ละภูมิศาสตร์ รวมถึงการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงเทคโนโลยีการเชื่อมโยงข้อมูลให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด (POC) ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการวางแผนพัฒนาจังหวัดอย่างมีคุณภาพ

ด้านการมีส่วนร่วม

- 1) ทำความเข้าใจกับทุกภาคีให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกัน มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยกำหนดแผนงานเรื่องการสื่อสารที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแผนจังหวัด มีการจัดเวทีเฉพาะอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยเน้นการสื่อสารแบบสองทางมากขึ้น ทั้งการให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น และการปรึกษาหารือ ด้วยการเปิดช่องทางในการมีส่วนร่วมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามศักยภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่มีข้อจำกัดในการสื่อสาร
- 2) จังหวัดควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมให้ขยายขอบเขตครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผน เช่น กลุ่ม องค์กร หรือหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มผู้สนใจชี้งอยู่นอกเหนือไปจากกลุ่มเดิมๆ ที่จังหวัดเคยได้ทำงานร่วมด้วย
- 3) ควรให้กระบวนการมีส่วนร่วมมีความต่อเนื่องตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ การเสนอแผน การดำเนินการ และครอบคลุมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน ทั้งยังจะต้องมีการประเมินผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาคประชาชน ประชาสัมคม และภาคธุรกิจเอกชนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น
- 4) ในกระบวนการสร้างมีส่วนร่วม จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในเชิงเทคนิค การสื่อสาร การเขียน การสรุป การถ่ายทอดข้อมูลไปและกลับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน การวิเคราะห์ข้อมูล การแก้ปัญหา การจัดการความขัดแย้ง การตัดสินใจ ซึ่งจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ภายใต้ข้อจำกัดของเวลาและเงื่อนไขอื่นๆ และออกแบบกระบวนการที่จะได้ผลลัพธ์ที่สามารถนำไปใช้ วางแผนพัฒนาจังหวัดได้อย่างแท้จริง จังหวัดจึงควรลงทุนในการพัฒนาบุคลากรที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว
- 5) กำหนดประเด็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาร่วมกัน โดยให้ทุกฝ่ายในจังหวัดเห็นว่าเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคชุมชน ภาคธุรกิจ

7.5.5 ข้อเสนอต่อหน่วยงานส่วนกลาง

หน่วยงานส่วนกลางได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ กพร. และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวได้ว่าเป็นหน่วยที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งให้แก่จังหวัด ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำแผนพัฒนาจังหวัด มีข้อเสนอต่อหน่วยงานส่วนกลางดังนี้

1. ควรจัดทำแบบพิมพ์หรือเครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ประกอบในการจัดทำแผน จัดทำคำขอ งบประมาณ และการรายงานผลให้เป็นแบบเดียวกัน เพื่อลดความสับสนและลดภาระงานของเจ้าหน้าที่จังหวัด
2. หน่วยงานส่วนกลางควรมีการบูรณาการและประสานการสื่อสารให้เป็นทิศทางที่สอดคล้องกัน เช่น การใช้ศัพท์ทางเทคนิคในการวางแผนคำเดียวกัน ควรกำหนดให้มีนิยามความหมายเหมือนกัน และการสื่อสารระดับจังหวัดของหน่วยงานส่วนกลาง ควรชี้แจงภาพรวมของการใช้เครื่องมือของแต่ละหน่วยงานมีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีลำดับ

ก่อนหลังอย่างไรบ้าง และเมื่อเชื่อมโยงภาพเครื่องมือเข้าด้วยกันจะเกิดประโยชน์สูงสุดเมื่อกันอย่างไร

3. จัดระบบการสื่อสารจากหน่วยงานส่วนกลางให้ผ่านทางช่องทางของกระทรวงมหาดไทย เนื่องจากการสื่อสารจากหลายหน่วยงานจะทำให้จังหวัดสับสน อาจพิจารณาให้มีหน่วยที่หน้าที่ให้คำปรึกษาในการทำแผนระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนให้จังหวัดมีความมั่นใจและดำเนินการได้ถูกต้อง
4. ปรับช่วงเวลาการจัดทำแผนของแต่ละระดับให้สอดคล้องและสนับสนุนกัน และสอดรับกับการจัดทำปฏิทินงบประมาณแผ่นดิน โดยไม่เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ทั้งนี้ ในส่วนของแผนพัฒนาจังหวัด ควรให้มีช่วงเวลาทำแผนประมาณ 6 เดือน เพื่อให้มีระยะเวลาเพียงพอต่อการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น การจัดทำที่ร่วบรวมและรับฟังความคิดเห็น การร่วบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การกลั่นกรองโครงการทั้ง ความเชื่อมโยงและบูรณาการทั้งจังหวัด เป็นต้น ตลอดจนให้แผนจังหวัดได้มีเวลาในการบริการเติมเต็มส่วนที่แผนท้องถิ่นและแผนหน่วยงาน Function ยังไม่ครอบคลุม
5. ประมาณการครอบงบประมาณที่จังหวัดพึงได้รับ เพื่อทำให้การพัฒนาแผนจังหวัดมีทิศทางชัดเจนขึ้น
6. กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ชัดเจนว่า โครงการลักษณะใดเสนอของบประมาณของจังหวัด โครงการลักษณะใดเสนอของบประมาณของ Function
7. พัฒนาตัวชี้วัดร่วมระหว่างหน่วยงาน Function จังหวัด และท้องถิ่น เพื่อให้ตัวชี้วัดตอบสนองทั้งการพัฒนาจังหวัดเป็นเป้าหมายหลัก รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดของสถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาค ในการให้สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้ามาเชื่อมโยงสนับสนุนการพัฒนาจังหวัด และการพัฒนาศักยภาพของทีมจังหวัด
8. พัฒนาระบบแรงจูงใจ ที่สอดคล้องกับทิศทางยุทธศาสตร์จังหวัด
9. จัดทำคู่มือ “แผนพัฒนาจังหวัด” เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ดั้งเดิม หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่ตรงกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน
10. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัดของแต่ละจังหวัด
11. จัดทำและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ในระดับต่างๆ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับทุกภาคี ในเรื่องแผนพัฒนาจังหวัดและบทบาทภาคีต่อการพัฒนาแผนจังหวัด

7.5.6 ข้อเสนอต่อการจัดระบบการบูรณาการ

การจัดระบบและกลไกเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ควรดำเนินการใน 4 มิติ ประกอบด้วย มิติเวลา มิติเนื้อหา มิติพื้นที่ และมิติข้อมูล ดังนี้

- 1) มิติเวลา ควรพิจารณาว่าช่วงเวลาการวางแผนพัฒนาในแต่ละระดับ จะปรับให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างไร โดยเฉพาะช่วงเวลาการเชื่อมโยงแผนจากภาคประชาชนภาคธุรกิจ กับแผนจังหวัด เนื่องจากกรอบเวลาที่กำหนดขึ้น อาจไม่มีการสื่อสารให้กับคนออกภาคราชการรับทราบ
- 2) มิติเนื้อหา ควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการใช้ระบบ value chain เพื่อการบูรณาการคร่าวงจรในประเด็นที่จะพัฒนา เช่น การส่งเสริมด้านผลิตทางการเกษตร ต้องวางแผนร่วมทั้งเรื่องการพัฒนาพันธุ์ การพัฒนาดิน การจัดระบบบัน้ำ การจัดการผลผลิต การแปรรูป การส่งเสริมการตลาด เป็นต้น ซึ่งการพิจารณาในมิตินี้ของเนื้อหาอย่างคร่าวงจร จะทำให้บทบาทหน้าที่หน่วยที่เกี่ยวข้องครบ นำไปสู่การเชื่อมโยงความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างบูรณาการ
- 3) มิติพื้นที่ ได้แก่ การพิจารณาแผนงานโครงการเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด
- 4) มิติข้อมูล มีการใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อวางแผนทั้งระดับมหาดไทย GPP และระดับจุลภาค เช่น ข้อมูลแผนที่ ข้อมูลท้องถิ่นหรือ ข้อมูลเชิงลึก เช่น งานวิจัย และมีการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น Trend analysis

มีข้อเสนอจากทั้งหน่วยงานราชการระดับจังหวัด Function ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ ที่ให้ความสำคัญกับหน่วยบูรณาการแผนระดับอำเภอ โดยกำหนดบทบาทอำเภอให้ชัดเจน ส่วนในกรณีจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ อาจพิจารณาจัดเป็นรูปแบบของกลุ่มพื้นที่ หรือกลุ่มอำเภอ เพื่อให้ฐานข้อมูลความต้องการภาคชุมชน ได้มีการประมวลผลั่นกรองสู่แผนจังหวัดอย่างเป็นระบบ

บรรณานุกรม

หนังสือ รายงานวิจัย และเอกสารเผยแพร่

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551. กลยุทธ์การวางแผนพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ. เอกสารสำหรับ
หลัก ประกอบการเรียนการสอน หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กซ์เพอเน็ท จำกัด.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2546. ความรู้สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

กิตติ รัตนะ. 2549. การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครปฐม. การจัดทำแผนพัฒนาและบประมาณ
จังหวัดนครปฐม และกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่มที่ 1. วารสารสำนักงานจังหวัดนครปฐม ปีที่ 8 ฉบับ
ที่ 27 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2551.

คณะกรรมการพัฒนาสุภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. เอกสารประกอบการประชุมสรุปบทเรียนและมอบใบรับรอง
มาตรฐาน GAP. ให้กับเกษตรกรโครงการขยายและการพัฒนาเครือข่ายการจัดการห่วงโซ่อุป
ทานพิริสส์ดปลดภัยอำเภอเกษตรสมบูรณ์และอำเภอจตุรัสร จังหวัดชัยภูมิ. 12 มกราคม 2552.
(อัดสำเนา)

เติม วิภาวดี พจนกิจ. 2530. ประวัติศาสตร์อิสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถวิลอดี บุรีกุล. 2551. ระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด: ทำอย่างไรให้เป็นจริง.
กรุงเทพฯ : สถาบันพะปาเกล้า.

ประพันธ์ศักดิ์ รักษาไชยวรรณ, วิรุณศิริ อารยวงศ์ และ อรุณ นนทสุต. 2548. อะไร อย่างไรคือแผนที่ยุทธศาสตร์
การสร้างและการใช้ประโยชน์จากแผนที่ยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ. กองสนับสนุนสุขภาพเพื่อประชาชน กรม
สนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.

ที่ทำการปกครองอำเภอภูเขียว. เอกสารบรรยายสรุปโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ ประจำปี 2551 อำเภอภูเขียว
จังหวัดชัยภูมิ. (อัดสำเนา)

ที่ทำการปกครองอำเภอภูเขียว. เอกสารบรรยายสรุปโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ ประจำปี 2551 อำเภอบ้าน
แท่นจังหวัดชัยภูมิ. (อัดสำเนา)

ที่ทำการปกครองอำเภอภูเขียว. เอกสารบรรยายสรุปโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ ประจำปี 2551 อำเภอ
แก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. (อัดสำเนา)

รัฐศาสตร์, คณ. จุพัฒน์ภรณ์มหาวิทยาลัย. มปป. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำแผนการบริหาร
ราชการแผ่นดินและแผนปฏิบัติราชการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการงบประมาณ.
กรุงเทพฯ. สำนักงบประมาณ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนគរាលี ส.2551. เอกสารประกอบการนำเสนอการสำรวจสภาพต้นทุนศักยภาพ
และทิศทางการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ(อั้ดสำเนา)

ศรีศักดิ์ งามรมาน. 2550. เอกสารประกอบการประชุมและสัมมนาวิชาการของสำนักงานสภาพัฒนาการที่ปรึกษา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ครั้งที่ 2/2550
ณ สำนักงานสภาพัฒนาการที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2550 เวลา 10.30–
13.30 น.

ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักปลัดกระทรวง
มหาดไทย. 2546. คู่มือการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ชุด 3 แนวทางการจัดทำ
แผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ. อรุณการพิมพ์.

สถาบันวิจัยสังคมและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการพัฒนาการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม.

สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ คณบดีวิทยาลัย. 2551. คู่มือการวิเคราะห์ระดับ
ความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ (Performance Assessment Rating
Tool-PART. กรุงเทพฯ (อั้ดสำเนา).

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2544. ธรรมภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการ
ทางด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สายธาร.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพัฒนาและชาติ. 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์การประเมินผลการ
ดำเนินงานโครงการประชาสัมพันธ์ แผนงานสนับสนุนกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์
พลังงาน. กรุงเทพฯ (อั้ดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดสตูล. รายงานการประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการผู้วิจัยและทีมจังหวัด ณ ศala กลางจังหวัดสตูล เมื่อ
วันที่ 22 สิงหาคม 2551. (อั้ดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดสตูล. แผนพัฒนาจังหวัดสตูล พ.ศ. 2553-2556. (อั้ดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดสตูล. รายงานการประชุมการรับฟังความคิดเห็นการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด วันที่ 20
กุมภาพันธ์ 2552. (อั้ดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดสตูล. บรรยายสรุปจังหวัดสตูล ปี 2551

สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี. 2551. แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี พ.ศ. 2548–
2551. อุบลราชธานี. สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี.

สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี. 2552. แผนพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2553-2556. อุบลราชธานี.
สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี. (อั้ดสำเนา)

สำนักงบประมาณ .2552. คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ (พ.ศ.2552-2554) เพื่อการจัดทำงบประมาณ. กรุงเทพฯ. สำนักงบประมาณ (อัดสำเนา).

สำนักงบประมาณ .2552. คู่มือการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 สำหรับ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด. กรุงเทพฯ . สำนักงบประมาณ. (อัดสำเนา).

สำนักงบประมาณ และ สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร.2546. คู่มือการจัดทำระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน SPBBS. กรุงเทพฯ. สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร.

สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 (จังหวัดลพบุรี). การดำเนินงานพัฒนากลุ่ม จังหวัด ภาคกลางตอนบน 2 (ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อ่างทอง) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2551. ลพบุรี. (เอกสารไม่เผยแพร่)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดชัยภูมิ.เอกสารแผนพัฒนา จังหวัดชัยภูมิ 4 ปี 2552-2555.2551(อัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ.เอกสารประกอบการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ.2551.(อัด สำเนา)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ.เอกสารสรุปการวิเคราะห์ศักยภาพและกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2551-2552).(อัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ.2552. เอกสารประกอบความเชื่อมโยงของนโยบายรัฐบาลกับแผนพัฒนาจังหวัด ชัยภูมิ พ.ศ.2553-2556 และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด พ.ศ.2553.(เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ.รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 วันที่ 29 กันยายน 2551.(อัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดชัยภูมิ(ก.บ.จ.). 2552.ร่างแผนพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ พ.ศ.2553-2556.(เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดยโสธร. แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี พ.ศ.2551-2554.สำนักงานจังหวัดยโสธร (อัดสำเนา)

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ.เอกสารประกอบการนำเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อุตสาหกรรมจังหวัด ระยะ 4 ปี(2552-2555).(อัดสำเนา)

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ.เอกสารประกอบการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมในระดับจังหวัด (ครั้สเตอร์สิ่งทอ จังหวัดชัยภูมิ) 2551-2552.(อัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ.2552.เอกสารประกอบระเบียบวาระประชุมคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบ บูรณาการ(ก.บ.จ.) จังหวัดชัยภูมิ ครั้งที่ 1/2552. (อัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ.2552. เอกสารประกอบระเบียบวาระประชุมคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบ บูรณาการ(ก.บ.จ.) จังหวัดชัยภูมิ ครั้งที่ 6/2551. (อัดสำเนา)

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี. ยุทธศาสตร์การค้าจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.2551-2554.(อัดสำเนา).

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ.2551.เอกสารประกอบโครงการสร้างความเข้มแข็งชุมชน โดย กระบวนการแผนชุมชน ภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข..(อัดสำเนา)

สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร.2541. การพัฒนาประชาคมเมือง เพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่.

สำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริมการบริหารราชการอำเภอ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.คู่มือการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ.เอกสารสิงพิมพ์ลำดับที่ 9/2551.

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย.การบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ.กรกฎาคม 2546.(อัดสำเนา)

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2551. การขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. กรุงเทพฯ (อัดสำเนา)

สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี,สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ,สำนักงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.คู่มือการจัดทำ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2551-2554.กุมภาพันธ์ 2551.(อัดสำเนา)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ.เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการตรวจราชการแบบบูรณาการ รอบที่ 1 ปี งบประมาณ 2551-2552.(อัดสำเนา)

อัทช์ พิศาลวนิช และ คณ.2552. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาการเชื่อมโยงการใช้ปัจจัยการ ผลิตและผลผลิตของกิจกรรมการผลิตระดับจังหวัดเพื่อการตัดสินใจวางแผนจังหวัด. กรุงเทพฯ. สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย.

หนังสือพิมพ์ วารสาร จลสาร

จินตนา สิงหเทพ. บทบาทของสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (OSM). วารสารดำรงราชานุภาพ ปี ที่ 8 ฉบับที่ 27 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2551.

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.ภูมิภาค “ชัยภูมิของบ 663 ล้านพัฒนาแหล่งน้ำยั่งยืน”.หน้า 16 วันอังคารที่ 13 พฤษภาคม 2551

รัฐภูมิชนก เจริญปุรี. การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อสร้างความเข้มแข็งของส่วน ราชการในภูมิภาค.วารสารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 8 ฉบับที่ 27 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2551.

รัฐบุล, แจ่มกราะจ่าง(บรรณาธิการ).ทริป แมกกาซีน.ปีที่ 12 ฉบับที่ 140 มิถุนายน 2551.

มนศวร์ เจริญเมือง. 1 ทศวรรษการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (1) . มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 866 มกราคม 2552.

วงศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์. การพัฒนาจังหวัดราชบุรี. วารสารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 8 ฉบับที่ 27 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2551.

หนังสือพิมพ์มติชน. สีลาการ์ด บัวสาย. จำแหลง"2pm"อุปสรรค กม.ไฟเขียว"ผู้ว่าฯตั้งบฯเอง. หน้า 9 วัน อังคารที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551

สุวพล กาญจนจิตรา. แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการจาก พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดินและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. วารสารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 8 ฉบับที่ 27 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2551.

สุวัฒน์ ตันประวัติ. แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. วารสารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 8 ฉบับที่ 27 เดือน เมษายน-มิถุนายน 2551.

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

วัสดุธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติสถาบันคุณธรรมชั้น พ.ศ.2551

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 7 พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546

ระเบียบสำนักนายกว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.2546

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ 2549

พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติระเบียบวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502

ระเบียบบริหารงบประมาณจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551

เว็บไซต์

<http://www.satunprovince.net/>

<http://www.cdd.go.th>

<http://klang.cgd.go.th/cmp>

www.clusterchaiyaphum.com

<http://www.chaiyaphumprovince.net/>

www.amphoeylim.com

www.chaiyaphum.go.th/poc/main.asp

www.industry.go.th/eip/Lists/75/DispForm.aspx?ID=44

www.vijai.org/newspr_detail.asp?topicid=762

www.yasothon.go.th

www.moi.go.th

www.dopa.go.th

www.nesdb.go.th

www.dola.go.th

www.nso.go.th

www.nedsi.kku.ac.th

www.goodpracticeparticipate.govt.nz

การสัมภาษณ์บุคคล

จังหวัดสตูล

1. นายสยามพร ลิมไทย	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
2. นายช่วงชัย เปาอินทร์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
3. นางสมสุข พึงรัตน์	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสตูล
4. นางอุบล ปalaณุสาร	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์ สำนักงานจังหวัดสตูล
5. นายสุพล เศรษฐวิชัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับชำนาญการ สำนักงานจังหวัดสตูล
6. นายชูเพียง วนิ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับปฏิบัติการ สำนักงานจังหวัดสตูล
7. นายอนุสร ตันโชติกุล	ปลัดอำเภอเมืองสตูล
นาสาวพรรดา เพชรบุรี	ปลัดอำเภอเมืองสตูล
8. นายพิตันต์ พรรณราย	ปลัดอำเภอท่าแพ
9. นายแลรี่ จุ้ยพริก	ภาคประชาสังคม
10. นายสายัณห์ ศรีน้อย	ผู้แทนภาคประชาสังคม
11. นางมยุรี จุ้ยพริก	ประธานงานเครือข่ายภาคประชาสังคม ภาคใต้
12. นายวชระ ทิพย์ทอง	เครือข่ายความร่วมมือพื้นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน
13. นายชาตรี รอดเสวาก	พัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล
14. นายวีรวัฒน์ วุฒิสาร	ห้องเรียนจังหวัดสตูล
15. นายสามารถ เจริญวิทย์	นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสตูล
16. นางรัชกุล ตรีพันธ์	หัวหน้ากลุ่มท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล
17. เลขานุการหอการค้าจังหวัดสตูล	
18. นายกาวิน พรชัยสุรีย์	รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล
19. นายอภิศักดิ์ อาภีกุล	ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสตูล
20. นายเด่น มงคล	นายก อบต. เกาะสาห่วย
21. นายศานคิ มาราสา	ปลัด อบต. คุนขัน
22. นายพรสิทธิ์ อิสโตร	ปลัด อบต. คุนกาหลง
23. นายกิจชัย หอพิสุทธิ์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 เกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมืองสตูล
24. นางสาวเสาวลี ชูเกิด	ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสตูล
25. นางสรณญา ศุภัฒน์	หัวหน้าฝ่ายงบประมาณและเงินอุดหนุน องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสตูล

26. นายสุไอลี เตี๊ยะตานี เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6/ รักษาราชการแทนหัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

27. นางสาวมัลลิกา พันธุภาค เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5 (จนท.ฝ่ายงบประมาณและเงินอุดหนุน) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

28. นายทวีศักดิ์ เล็อกสุด เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5 (จนท.ฝ่ายนโยบายและแผนงาน) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

จังหวัดชัยภูมิ

1. นายถาวร พรมมีชัย ผู้อำนวยการจังหวัดชัยภูมิ

2. นางสาวเบญจวรรณ พาลະหาณ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

3. นายเด็ณ ใจติมณี หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัด

4. นายเทอดชัย เลิศนภาเศรษฐ์ หัวหน้ากลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

5. นายธนยศ แสนสุข หัวหน้ากลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล

6. นายบุญช่วย ผ่านอัน สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

7. นายพรัตน์ แก้วสิงห์ สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

8. นายกิติพงษ์ เปี้ยงไกวี เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

9. นางสาวกานุจนา ลือจิตร สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

10. นายอนันตศักดิ์ แย้มชื่น โครงการชลประทานจังหวัดชัยภูมิ

11. นายชาญยุทธ วิเชฐฐะพงษ์ อุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ

12. นายพิศิษฐ์ ตั้งตรัยรัตนกุล ผู้ช่วยอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ

13. นายเสกสรร ชาญพันธุ์ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

14. นางสาววิมลรัตน์ ฐานวิเศษ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณพัฒนารายได้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด

15. นายชูเดช เว่งไพบูลย์วงศ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

16. นางวิลัยวรรณ อินทรพิทักษ์ กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองชัยภูมิ

17. นางนวิยา ผดุงอิน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ

18. นางสาวอรษา โพธิ์ทอง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ

19. นางพรพก ศิริบุรี สำนักงานแรงงานจังหวัดชัยภูมิ

20. นายไพบูลย์ ประจญกล้า สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ

21. นายเกรียงศักดิ์ กุลชูศักดิ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ

22. นางสาววิกานดา ศิลาพงษ์ ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 10

23. นางลำ夷าร์ วงศ์สุพิน สำนักงานเกษตรอาชีวศึกษา

24. นางนวีวรรณ เที่ยงคำ สำนักงานเกษตรอาชีวศึกษาสมบูรณ์

25. นายวีระ ภาคอุทัย อาจารย์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น

26. นางสาววิริยา มุ่งหมาย คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

27. นางเชษฐา จาจุ๊ชิตัตนสกุล ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ

28. นางอุดมลักษณ์ ณีวรรณ	หอการค้า
29. นางชวัญใจ แก้วสิงห์	สำนักงานพัฒน์จังหวัดชัยภูมิ
30. นายศักดิ์ชัย เกษปะทุม	สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
31. นายศิริศักดิ์ ชาทัน	สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
32. นางกมลพร คำนึง	ประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ
33. นายบัญญัติ พงษ์ศรีภูร	นายอำเภอบ้านแท่น
34. นางสมหมาย ศรีคุณไทย	ปลัดอำเภอสวารค์
35. นางบัวโขม สาลิพันธุ์	เกษตรกรกลุ่มพريกบ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอ
36. นายสุทธิ์ มีสุวรรณ	ประธานกลุ่มพริก ตำบลบัวใหญ่ อำเภอจตุรัษ
37. นางสายยนต์ ชัยภักดี	เกษตรกรกลุ่มพริก ตำบลบัวใหญ่ อำเภอจตุรัษ
38. นางสุพัฒน์ คลังระหัด	เกษตรกรกลุ่มพริก ตำบลกุดเตาะ อำเภอเกษตรสมบูรณ์
39. นางสุมาลี พันธุ์ยิ่ง	เกษตรกรกลุ่มพริก ตำบลกุดเตาะ อำเภอเกษตรสมบูรณ์
40. นายประจวบ แต่งทรัพย์	องค์กรภาคประชาชีนจังหวัดชัยภูมิ
41. นายนิวัติ โคตรจันทึก	

จังหวัดยโสธร

1. นายวินัย ประไพพิษ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร
2. นายศิลป์สิทธิ์ สุจิตรธรรม	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยโสธร
3. นางธนกร ภารินทร์	ประชาสัมคม
4. นายฐานปันพงศ์ เรืองไชย	ประชาสัมคม
5. นายทองอินทร์ ภายนศรี	นายก อบต.สงยาง จ.ยโสธร
6. นายร่องกี พลเยี่ยม	หัวหน้ากลุ่มงานแผนและข้อมูล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
7. นายศุภกร อินทร์ภัย	นายก อบต.ม่วง จ.ยโสธร
8. นายประภาส พรมโภก	พัฒนาการ อ.มหาชนะชัย
9. นายเอกชัย วงศ์ไก	พัฒนาการ อ.มหาชนะชัย
10. คุณวิทยา ผุดผ่อง	ผู้อำนวยการกองแผน อบจ. จ.ยโสธร
11. ว่าที่ร้อยตรีชรรค์ชัย	สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดยโสธร
12. คุณยุพิน ศุนทราบ	ปลัดอำเภอเมือง

จังหวัดชัยนาท

1. นายวินัย บัวประดิษฐ์	ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
2. นายจำลอง เพชรสุข	รองผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
3. นางพรรณี งามข้า	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดชัยนาท
4. นายอำนวย เกิดแก้ว	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชัยนาท
5. นางอัญญาพัทธ์ ศรีสุวรรณเดช	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนระดับชำนาญการ

6. นางสาวแสงดาว สิงไส	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนระดับปฏิบัติการ
7. นางญาณิน ขยันกิจ	พัฒนาการจังหวัดชัยนาท
8. นายจิระ วรกัย	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
9. นายสมศักดิ์ ทองดีแท้	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าว
10. นางสุวรรณा ชนินทร์วนิช	พานิชย์จังหวัด
11. นางจุฬารัตน์ นิชากรรณ	นักพัฒนาสังคม ๖ ว.
12. นายจตุพล พรมอภากรณ์	ประธานเครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชน
13. ประชา ยอดภานิช	ประธานสภากลุ่มชาวหกรมจังหวัด
14. นายชัยสิทธิ์ รัตนเกียรติชัย	รองประธานหอการค้าจังหวัด
15. นายสาธิต เหล่าสุวรรณ	เลขานุการหอการค้าจังหวัด
16. นายองอาจ หล้าอุบล	นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัด

จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. คุณภาณุ อุทัยรัตน์	ผู้อำนวยการจังหวัด
2. คุณวิชม ทองสงค์	อดีตผู้อำนวยการจังหวัด
3. คุณลาวัณย์	อดีตหัวหน้าสำนักงานจังหวัด
4. คุณวชิรี จิตต์วรวิจินดา	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์
5. คุณเจษฎา สมารี	สำนักงานสติ๊กิจจังหวัด
6. คุณประยงค์ วนวงศ์	(จากการประชุมคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในอนาคต)
7. คุณชำนาญ เอียดแก้ว	ผู้อำนวยการกองแผนและบประมาณ อบจ.นครศรีธรรมราช
8. คุณมนูญ มโนธรรม	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน
9. คุณวนิช พันธุพัฒน์	ประธานสภากลุ่มชาวหกรม
10. คุณจามร เจริญอภิบาล	ประธานหอการค้าจังหวัด
11. คุณคณพัฒน์ ทองคำ	องนายก อบต.บางจาก อำเภอเมือง จ.นครศรีธรรมราช
12. คุณชาบี/o (ไม่ทราบนามสกุล)	ชาวบ้าน

จังหวัดพิษณุโลก

1. นายสมบูรณ์ ศรีพัฒนาวัฒน์	ผู้อำนวยการจังหวัดพิษณุโลก
2. นายสมพงษ์ อรุณโรจน์ปัญญา	รองผู้อำนวยการจังหวัดพิษณุโลก
3. นายธีระ พงศ์ภิญโญสูโภกาส	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก
4. นายไพรожน์ แก้วแดง	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
5. นางสาววัตนาภรณ์ จีนทา	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนา
6. นายพัฒนา ล้อมวงศ์ไสวณ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนา
7. นายสุรศักดิ์ ประศาสตร์ครุกุราร	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนา
8. นายวิเศษ วชิราศรีศิริกุล	ประธานหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก

9. นายวันชัย จิตมานนท์กุล	ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก
10. นายสาร สมมา	มูลนิธินเพียงไพร
11. นางวชรา สมมา	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
12. นายพันธุ์พนา ศิริวงศ์	นายอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก(2552)
13. นาย ปัญญา คงศรีภูร	นายอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก(2551)
14. นางสุวรรณा เมืองพระฝาง	หัวหน้าสถานีอามัยตำบลนาบัว/ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย
15. นายพนน ทรัพย์ปรีดา	ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอครัวไทย
16. นายสนอง เนียมเหลี่ยม	เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน
17. นายมະลิ ทองคำปลิว	เครือข่ายสิ่งแวดล้อมภาคประชาชน
18. พันเอก นพ.ทวีศักดิ์ นพเกสร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
19. นายอนุชา แหนสุทธิ์	ชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้
20. นายชาติรัช เครือหงส์	ผู้จัดการสำนักงาน สถาบันพัฒนาสี่แยกอินเตจีน
21. นายบังคม นิมมาสม	ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย
22. นายสมหวัง จันทร์อักษร	ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย
23. นายอานันติ สิทธิเสมอ	ชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้
24. นางนิติวัฒน์ พงษ์พาณทอง	ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย
25. นายสติต ยศปัญญา	ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย
26. นางจำเนียง สีใส	ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย
27. นายทวี ศรีคำ	ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย
28. นายพนน ทองสน	ประชาสัมคมอำเภอครัวไทย

จังหวัดอุบลฯ

1. นางชวน ศิรินันท์พร	ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี
2. นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	ผู้แทนเครือข่ายประชาสัมคมจังหวัดอุบลราชธานี
3. นางสาวกัญญา ทองท้ว	นักวิชาการ
4. นายชวัลิต องคานิช	ประธานหอการค้าจังหวัดอุบลราชธานี
5. นางสาวสุนันทา หัศจันทร์	ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี
6. นายสติตย์ เสนา	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
7. นายประسنศ์ คงเดาวพธรธรรม	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี
8. นางสาวกัญญาณัฐ หลักคำ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนล.ว. สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี
9. นายฤทธิสรรค์ เพพพิทักษ์	ปลัดอำเภอ อำเภอเมืองอุบลราชธานี
10. นางสมลักษณ์ บุญณพัฒน์	หัวหน้าฝ่ายแผนและงบประมาณ เทศบาลนครอุบลราชธานี
11. นายธนิต ประกอบแสง	พัฒนาการอำเภอ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
12. นายสมทวี ก่อพัฒนาศิลป์	แรงงานจังหวัดอุบลราชธานี
13. นายสมบูรณ์ บุญเจือ	นายกองค์การบริหารตำบลโพเนงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
14. นายปัญญา สัมพะวงศ์	ผู้ช่วยพานิชย์จังหวัดอุบลราชธานี

ກາດຜນວກ ກ.

ສຽງຜົນການຈັດເວົ້າບູຮນາການຜລຜລິຕຈັງຫວັດ (value chain)

สรุปเวทีหารือ
การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า(Value Chain)
ในการเสนอองบประมาณในแผนพัฒนาจังหวัด ปี 2553
วันที่ 12 มีนาคม 2552
โรงแรมชัยนาทธานี อ.เมือง จ.ชัยนาท

ผู้เข้าร่วมเวที

ส่วนราชการในจังหวัด

1. นายวินัย บัวประดิษฐ์	ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
2. นายจำลอง โพธิ์สุข	รองผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
3. นางพรพรรณี งามข้า	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดชัยนาท
4. นายอิ่นวย แก้วเกิด	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์ฯ สำนักงานจังหวัดชัยนาท
5. นางธัญญพัทธ์ ศรีสุวรรณ์เดชา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานจังหวัดชัยนาท
6.. นายเอกนก สรา	สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท
7. นางพรสวรรค์ เริงมิตร	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยนาท
8. นายสุวิทย์ เพื่อภัจีน	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท
9. นายสมศักดิ์ ทองดีแท้	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท
10. นางณัฐญา เอี้ยวสกุล	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท
11. นางอุทุมพร เศวตมาลย์	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท
12. นายสุนทร น้อยสำลี	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท
13. นายสมชาย คำมานนท์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 7 ชัยนาท
14. นายชรินทร์ ภู่ชัย	สำนักงานเกษตรฯ ชัยนาท
15. นางธาราภัตน์ ไอลักษิกรรัม	สำนักงานเกษตรฯ ชัยนาท
16. นายชวัช วัฒนธรรม	สำนักงานแขวงการทางจังหวัดชัยนาท
17. นายศักดา ไม่ทิม	สำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดชัยนาท
18. นางนิศรา จำรูญวงศ์	ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท
19. นางสาววัตติยา โตรีน	สถานีพัฒนาที่ดินชัยนาท
20. นายสำราญ เกตุแก้ว	โครงการชลประทานชัยนาท
21. ว่าที่ ร.ต.พอ.เหมาะ ชูเวทย์	สำนักงานการค้าภายในชัยนาท
22. นายธงชัย อุบลແย়েম	สำนักงานพัฒนาชุมชนกิจการค้าชัยนาท
23. นางสุวรรณा ชนินทร์วนิชย์	สำนักงานพัฒนาชุมชนชัยนาท
24. นางสาววาราสนา หมุนอ้อย	สำนักงานพัฒนาชุมชนชัยนาท
25. นายเชน กันภูมิ	สำนักงานสาธารณสุขชัยนาท
26. นางสมใจ เพชรอุดม	สำนักงานอุตสาหกรรมชัยนาท

27. นางประภาวดี จิมโน้�	สำนักงานอุตสาหกรรมชั้นนำท
28. นายกิริมย์ หมื่นวงศ์	สำนักงานคลังชั้นนำท
29. นางญาณิน ชัยนกการ	สำนักงานพัฒนาชุมชนชั้นนำท
30. ว่าที่ ร.ต.จิระ วงศ์	สำนักงานพัฒนาชุมชนชั้นนำท
31. นายประสาร จำนรงค์นารถ	สำนักงานเกษตรอำเภอวัดสิงห์ ชั้นนำท
32. นายชาลี ไป่งาม	สำนักงานเกษตรอำเภอสรคบุรี ชั้นนำท
33. นายเฉลย ปืนทอง	สำนักงานเกษตรอำเภอสรรายา ชั้นนำท
34. นายเสมอ นาคปาน	สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยค่า ชั้นนำท
35. นายสมบัติ ทั่งจิตต์ไพศาล	สำนักงานเกษตรอำเภอโนนรุ่ม ชั้นนำท
36. นายจักรพันธุ์ ชัยบัณฑิตย์	สำนักงานแรงงานชั้นนำท
37. นางสาวชนมนน บุรุณภัวงศ์	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชารสัตว์ชั้นนำท
38. นายรพีรัตน์ ท้วมกรุง	สำนักงานปศุสัตว์ชั้นนำท
39. นายประลิทธิ์ พอดี	ศูนย์ส่งเสริมวิศวกรรมเกษตรที่ 1 ชั้นนำท

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. นายเฉลิม มงคลหัตถี	องค์การบริหารส่วนตำบลลังไก่เกี้ื่อน
2. นายชัยณรงค์ กาญจนวิภัตติ	องค์การบริหารส่วนตำบลลังไก่เกี้ื่อน
3. นางรุวิภาวดี ตันติเสรีรัตน์	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท
4. นางนำสุข การวงศ์ดี	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท

ภาคประชาสัมคมและภาคประชาชน

1. นางสุนทร พร รอบรู้	เกษตรกรอำเภอสรคบุรี ชั้นนำท
2. นางมະลิษา เกิดน้อย	เกษตรกรอำเภอเมือง ชั้นนำท
3. นายธนระตัน ภิญญาณ	เกษตรกรอำเภอสรรายา ชั้นนำท
4. นายเมธี บุตรทรัพย์	เกษตรกรอำเภอสรคบุรี ชั้นนำท
5. นางสาวชวัญเจื่อน จิมดี	เกษตรกรอำเภอเมือง ชั้นนำท
6. นายสำราญ ศานนนท์ข้าว	เกษตรกรอำเภอเมือง ชั้นนำท
7. นางสาวจุจิรา มากศรี	เกษตรกรอำเภอเมือง ชั้นนำท
8. นายอนันต์ กลินศรี	เกษตรกรอำเภอเมือง ชั้นนำท
9. นายสายยัน สุขสมกิจ	เกษตรกรอำเภอสรคบุรี ชั้นนำท
10. นายสมจิตร์ แหงษ์สะ	เกษตรกรอำเภอเมือง ชั้นนำท
11. นางพรเพชร กุนทอง	เกษตรกรอำเภอโนนรุ่ม ชั้นนำท
12. นางสาวสัมลิม รัตนสาลี	เกษตรกรอำเภอสรรายา ชั้นนำท
13. นางมิม คุ้มผล	เกษตรกรอำเภอเมือง ชั้นนำท
14. นายลิงห์ เพชรอ้วม	เกษตรกรอำเภอโนนรุ่ม ชั้นนำท

15. นายมงคล นิลทับ เกษตรกรอำเภอโนนรุมย์ ชัยนาท
16. นางจำล่อง จันทร์ศรี เกษตรกรอำเภอสรรพยา ชัยนาท
17. นางปังkor เพชรจัน เกษตรกรอำเภอสรรคบุรี ชัยนาท

ภาคเอกชน

1. นายสุวัฒน์	คงวัวชระ	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
2. นายไพรัตน์	วรกิจธวงศ์ชัย	ประธานชุมชนโรงสีข้าวจังหวัดชัยนาท
3. นายชัยสิทธิ์	รัตนเกียรติชัย	รองประธานหอการค้าชัยนาท
4. นายภูวภัท	เมธากีรติกร	หอการค้าชัยนาท
5. นายวรากร	ล้มจิตสมบูรณ์	โรงสี ส.โชคชัยณู ชัยนาท
6. นายพรเทพ	หล่อไชยนันท์	โรงสีเกษตรชัย ชัยนาท
7. นายปราชชา	ยอดวนิช	ประธานสภาอุตสาหกรรม ชัยนาท

ຄູນະນັກວິຈັ່ຍໂຄຮງກາຮ່າ

1. อาจารย์มนตรี เสน่ห์ศรีสุข	ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการ
2. นางสาวทัยรัตน์ พ่วงเชย	นักวิจัย
3. นายณัฐพล จิระวสกุลไทย	นักวิจัย
4. นางสาววีณา นำเจริญสมบัติ	นักวิจัย
5. นางสาวธิตากร เอี่ยวภาณุจะนินดา	นักวิจัย

การระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อย

โจทย์กู้ม่ายอย 1. สถานการณ์ ปัญหา 2. ข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การเสนอแผนจังหวัด

สถานการณ์	ข้อเสนอแนะ
<p>กลุ่ม 1 ต้นน้ำ (ผลิตข้าว)ด้านการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> ข้าวราษฎร์ เช่น ปุ๋ยราชาแพงช์นีน มีศูนย์พิช แมลง หนู ไม่มีพื้นที่ที่สามารถเป็นของตัวเอง เช่น นา ยุทธ์ต่างถิ่นที่มีพื้นที่ที่ ชาวนา/เกษตรกรทำกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์และข้าวการ ประชาสัมพันธ์ เกษตรกรไม่มีทุน การควบคุมการเก็บเกี่ยวให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพ (ใช้รถเกี่ยว) ข้าวไม่ได้อายุ ปุ๋ยไม่ได้มาตรฐาน ปุ๋ยอินทรีย์ไม่มีคุณภาพ มีการเปลี่ยนพันธุ์ข้าวบ่อย การผลิตเมล็ดพันธุ์ไม่เพียงพอ เกษตรกรบางส่วนเก็บเมล็ด พันธุ์เอง, ซึ่งจากศูนย์ข้าวชุมชน, ศูนย์วิจัย, ผลิตเอง การ เก็บเมล็ดพันธุ์เองจะไม่ทันเกษตรกรใช้ 	<p>ด้านการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุงการผลิตเพื่อลดการปลดปันข้าว (ดู คุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว) ใช้เครื่องปักรำเพื่อช่วยคุณภาพข้าวราษฎร์ ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งเมล็ดพันธุ์ที่ดี การส่งเสริมศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ต้องมีลานตาก, เครื่องน้ำดื่ม การประกันราคาข้าวให้ได้ถึง 10,000.-บาท ควรมีการรวมกลุ่มชาวนาเป็นเครือข่ายระดับ จังหวัด “สภาเกษตรกร” เพื่อต่อรองราคากับ ผู้ประกอบการ พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพดิน

สถานการณ์	ข้อเสนอแนะ
<p>8. การเตรียมดินไม่พร้อม ข้างไม่มีคุณภาพ</p> <p>9. เกษตรกรรมหนี้สิน</p> <p>10. ระบบนำดี ชลประทาน บادาล น้ำฝน</p> <p>11. ราคาก้าวไม่คงที่ทำให้คำนวณต้นทุนไม่แน่นอน</p> <p>12. ข้าวขี้น้ำทรสาติดี</p> <p>13. การจัดการผลผลิตมีโรงสีชุมชน (ผลผลิต)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตข้าวกล้อง - ส่วนใหญ่ปลูกขาย / ขื้นข้าวกิน <p>14. การขายข้าวส่วนใหญ่จะขายให้โรงสีในพื้นที่จังหวัด และพื้นที่โดยรอบ</p> <p>15. ส่วนใหญ่เป็นผู้จัดการนา (จ้างทำงาน)</p> <p>16. เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำงาน (แรงงานขาด)</p> <p>17. ที่นาขั้นต่ำที่อยู่ได้อย่างน้อย 10 ไร่</p> <p>18. เกษตรกรตัวจริงเข้ามาปลูกข้าว</p> <p>19. การให้ความรู้เกษตรกรรมข้อจำกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรตัวจริง รับจ้างอบรม - ระยะเวลาอบรม ภารกิจเกษตรกร <p>20. มีกลุ่มเกษตรกรระดับตำบล ไม่มีระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความอิสรภาพสูง พึงตัวเองได้ - ยุ่งยาก - เดย์เสนอแล้วแต่ยังไม่ผ่านสภาพ <p>21. สามารถผลิตข้าวได้หลากหลายชนิด</p>	<p>8. suggestion ปัจจัยการผลิตให้ราคากลาง</p> <p>9. พาเกษตรกรไปดูงาน เพื่อการให้ความรู้โดยการบรรยาย เกษตรกรไม่เชื่อถือ</p> <p>10. มีตลาดข้าวปลดภัย เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค</p> <p>11. มีตลาดข้าวปลดภัย เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค</p> <p>12. เมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ ไม่ก่อภัยพันธุ์</p> <p>13. เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารเรื่องการตลาดและผลผลิตที่ต้องกับความต้องการตลาด เพื่อบอกทิศทางการผลิตให้ชัดเจน</p> <p>ข้อรับข้อเสนอแนะ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เป็นข้าวที่มีมาตรฐาน ● ปลดภัย ● มีคุณภาพ <p>14. ยกระดับของข้าวปลดภัย</p> <p>“ตลาดข้าวเปลี่ยนเรือ นักพยากรณ์ไม่กล้าซื้อทิศทาง”</p>

กลุ่ม 2 กลางน้ำ และปลายน้ำ

สถานการณ์	ข้อเสนอแนะ
<p>มูลค่า</p> <p>1. มีเท่าไหร่ขายหมด</p> <p>2. มีการรับจำนำข้าว (อุปสรรคต่อการจำหน่าย)</p> <p>3. ไม่สามารถกำหนดราคาได้ (ต้นทุนไม่รู้ว่าสูงที่ใด)</p> <p>4. มูลค่าของข้าวหาย เพราะไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า</p> <p>ปัจจัยการผลิตและการจำหน่าย</p> <p>4. ดินดี น้ำมาก แต่ปุ๋ยไม่เพียงพอต้องสั่งเข้า</p>	<p>1. ควรศึกษาต้นทุนของผู้ผลิตและจำหน่าย เพื่อเป็นองค์ประกอบในการกำหนดราคา</p> <p>2. ควรมีอุดหนุนกรรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มมูลค่าของข้าว เช่น เส้นกวยเตี๋ยว น้ำมันรำ</p> <p>3. เริ่มต้นพัฒนาสินค้า เช่น ข้าวปลดภัย ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่โดยต้องสร้างความเข้าใจกับเกษตรกร</p> <p>4. ควรมีการดึงจุดเด่นและการประดูปอุปกรณ์มาขาย เช่น ข้าวฟูน้ำ</p>

สถานการณ์	ข้อเสนอแนะ
<p>5. ระบบการขนส่งยังไม่ดี สรุจังหวัดสุพรรณบุรีไม่ได้ เพราะค่าการขนส่งเมื่อมาถึงชั้นนำมีการปรับราคา เป็นอีกภาคหนึ่ง (สุดท้ายของเส้นทางขนส่ง)</p> <p><u>การตลาด</u></p> <p>6. มีความหลากหลายของพันธุ์ข้าว</p> <p>7. มีคู่แข่งทางการตลาด (จังหวัดสุพรรณบุรีและปทุมธานี)</p> <p>8. ขาดอุตสาหกรรมต่อไปน่องจากข้าว</p> <p>9. มีการแปลงผู้ เช่น ข้าวเนื้อ มีโรงงานแปลงผู้อยู่บ้างแต่น้อย</p> <p>10. ลักษณะของพื้นที่จังหวัดชั้นนำทำให้เกิด ปรากฏการณ์ ความหลากหลายของสินค้า “ข้าว” มีหลาย ตลาดที่เข้ามาคู่แข่ง</p>	<p>ข้าวหอมปทุม พร้อมกับการโปรโมท</p> <p>5. ควรมีการสร้าง Brand ข้าวที่ปลูกและผลิตในจังหวัด ชั้นนำ โดยการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับรอง มาตรฐาน</p> <p>6. สร้างเสริมให้เป็นศูนย์กลางในการขนส่ง / กระจายสินค้า “ข้าว”</p> <p style="color: green;">ระหว่างกรุงเทพฯ กับ พื้นที่ภาคกลาง</p> <p>7. การพัฒนาคุณภาพของข้าวในจังหวัดชั้นนำ</p>

ในกระบวนการผลิตข้าวของชั้นนำจากภารណำเครื่องมือ value chain มาใช้ ทำให้ได้รู้ว่าจะต้อง มีการทำอะไรบ้าง ในขั้นตอนการผลิตแต่ละขั้นตอน ในการกระบวนการผลิตมีขั้นตอนดังนี้

- จะต้องมีการเลือกพื้นที่ในการปลูก เช่น มีการดูพื้นที่ที่เหมาะสมในการที่จะปลูกข้าว สามารถกักเก็บน้ำได้ ค่อนข้างเรียบ เป็นต้น
- จะต้องมีการคัดเลือกพันธุ์ข้าวที่จะใช้ปลูกเป็นเมล็ดพันธุ์ที่บริสุทธิ์ได้มาตรฐาน และตรงตาม พันธุ์ เช่น พันธุ์ข้าวชั้นนำ 1, พันธุ์ข้าวปทุมธานี 1 เป็นต้น
- มีเตรียมดินในการที่จะใช้ปลูก
- มีการจัดการน้ำที่ดี โดยใช้ระบบชลประทาน
- มีการจัดการกำจัดศัตรูพืช ที่มากินต้นข้าว
- หลังที่ปลูกได้ผลแล้ว เมื่อถึงเวลาที่จะต้องเก็บเกี่ยว จะต้องเก็บเกี่ยวให้ได้กับระยะเวลาที่ เหมาะสมในการเก็บเกี่ยวก็จะได้ข้าวที่օกามีมาตรฐาน
- มีการกำหนดมาตรฐานของข้าว และตรวจสอบมาตรฐานด้วย

สรุปผลเวทีหารือ
การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า
เพื่อเป็นกรอบในการเสนอองบประมาณในแผนพัฒนาจังหวัดยั่งยืน
วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552
เวลา 9.30 – 12.30 น. ห้องประชุม สำนักงานจังหวัดยั่งยืน

ผู้เข้าร่วมเวที

ส่วนราชการในจังหวัด

1. นายอุดม พิญญาศักดิ์	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
2. นายประภาส สังข์ขาว	สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
3. นายทินกร เหลืองลัน	สำนักงานโครงการชลประทานจังหวัด
4. นายศิริพงศ์ อนิรุณย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน รภส.จังหวัดยั่งยืน	
5. นายไชยพร ทองทิวา	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยั่งยืน
6. นายสมฤทธิ์ เจริญชัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ สำนักงานเกษตร อำเภอมหาชนะชัย
7. นายศักดิ์ พรมนา	นักวิชาส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ สำนักงานเกษตร จังหวัด
8. นายสุทธิพงศ์ ชุมชื่น	หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินยั่งยืน
11. นายศิลป์ลิทธิ์ สุจิตรธรรม	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยั่งยืน สำนักงาน จังหวัดยั่งยืน
12. นางสาวสุมาลี เรืองสะอาด	สำนักงานพัฒนาชีว์จังหวัด
13. นางสาวนิชมณ ศรีนุสัน	สำนักงานพัฒนาชีว์จังหวัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. นายอำนวย พล ชาญทวีป	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. นายอุทิศ ระแหง	รองนายก อบต.สงยาง
3. นายสุพิศ จำปาบุญ	เลขานุการ นายกอบต. สงยาง

ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน

1. นายอ่าง ศรีหล้า
2. นางธุรี ไชยรักษ์
3. ดต.สุรศักดิ์ ไชยรักษ์
4. นางธนกร ภารินทร์
5. น.ส.พัชรี เพียรดี

6. นายธีรปนพงศ์ เรืองไชย

7. นายบุญคุ่ม ช้ายทวีป

ภาคเอกชน

1. นายไพบูลย์ แจ่มจรัส

เลขานุการหอการค้า

2. นางสาวธนมน วัฒนเรืองไกวิท

ผู้จัดการโรงสีสหพีชผล ต.ลุมพุก อ.คำเขื่อนแก้ว

ภาควิชาการ

1. ผศ.ดร.วิรพัฒน์ เศรษฐ์สมบูรณ์ รองผู้อำนวยการสถาบันழทธศาสตร์ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะกรรมการ

1. นางสาวจิริกา นุตลาลัย

2. อาจารย์มนตรี เสนีย์เศรษฐ์

3. นางสาววีณา นำเจริญสมบัติ

4. นางสาวทัยรัตน์ พ่วงเซย

สรุปประเด็นสำคัญจากเวทีหารือ

1. เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล และหลักการทำห่วงโซ่คุณค่า (value chain)

โดย อ.มนตรี เสนีย์เศรษฐ์

ข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด ถูกเก็บไว้ในหลายรูปแบบ ซึ่งต้องนำมาวิเคราะห์ก่อนที่จะนำไปใช้ ตัดสินใจ เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย GDP , IO Table , Trend analysis , อัตราส่วน ฯลฯ ซึ่งต้องมีการเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับข้อมูลแต่ละตัว เมื่อได้เครื่องมือแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ ข้อมูล หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้วจะได้เอกสารรายงานเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

ในการทำแผนพัฒนาจังหวัดปัจจุบัน เป็นการบูรณาการแผนระหว่าง แผนหน่วยงาน แผนองค์กร ปักครองส่วนท้องถิ่น แผน Agenda ซึ่งแต่ละแผนมีการเขียนในช่วงระยะเวลาต่างกัน และต่างคนต่าง เขียน ทำให้บางแผนงานซ้ำซ้อนกัน บางแผนงานเป็นเรื่องที่สำคัญแต่ไม่ได้ทำ แผนต่างๆ จึงไม่สามารถ ตอบสนองการแก้ไขปัญหาของประชาชน และปัญหาด้านต่างๆ ของจังหวัดได้ ดังนั้นแผนจังหวัดจึงเป็น แผนบูรณาการและเติมส่วนที่ขาดหาย คุณที่เป็นผู้เติมเต็มช่องว่างคือประชาชน เพราะเป็นผู้ที่รู้ ปัญหาของตัวเองดี และจังหวัดจะนำแผนงานส่วนที่ยังไม่ได้ มาบรรจุในแผนพัฒนาของจังหวัด การคลี่ ให้เห็นแผนงานและโครงการที่จะตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนในจังหวัด อาจทำไม่ได้เสร็จ ครบถ้วนในคราวเดียว แต่อย่างน้อยจะทำให้เห็นภาพรวมความต้องการของทุกภาคส่วนในจังหวัด และ ค่อยๆ เติมเต็มหรือปรับปรุงในแต่ละปี เพราะแผนพัฒนาจังหวัดมีระยะเวลาถึง 4 ปี สามารถนำแผนงาน มาจัดทำในแต่ละช่วงปีได้ แผนพัฒนาจังหวัดประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ ด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม

ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อจัดแผนงานโครงการลงในแต่ละด้านแล้ว ก็มอบผู้รับผิดชอบ ซึ่งอาจจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน

Supply chain หรือ ห่วงโซ่ความต้องการ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบูรณาการ โดยในกระบวนการผลิตทั้งหมดประกอบด้วย ห่วงโซ่ของกลุ่มเกษตร แปรรูป และค้าส่ง ในกระบวนการเหล่านี้ ต้องคุ้ดตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำคือผู้บริโภค ดูว่าสิ่งที่ทำทั้งหมดตอบสนองต่อผู้บริโภคหรือไม่ ซึ่งเป็นกระบวนการทั้งหมดที่เกิดขึ้นโดยภาคเอกชนและภาคประชาชน ดังนั้น ในกระบวนการทำแผนจึงต้องเชิญภาคีภาคเอกชนมาร่วมด้วย เพราะเป็นผู้ปฏิบัติ ส่วนกระบวนการภาครัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน

การนำ Value chain มาใช้ เป็นการประยุกต์เครื่องมือจากภาคเอกชนมาใช้ ภาครัฐนำมาใช้โดยเปรียบจังหวัดเสมือนบริษัท และผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นผลผลิตของจังหวัด สิ่งที่สำคัญคือทำอย่างไรจึงจะสร้างกระบวนการผลผลิตจังหวัดร่วมกัน (Shared value) ผู้ที่ทำหน้าที่สร้างความรู้สึกร่วมคือผู้นำของจังหวัด ได้แก่ ผู้ว่าราชการ รองผู้ว่า และหัวหน้าส่วนราชการ

หลักการทำ Value chain ประกอบด้วย ผู้ทำกิจกรรมหลัก (primary activity) คือเกษตรกร เป็นกระบวนการต้นน้ำ เพราะเป็นผู้ทำการผลิตในแปลงนา ซึ่งผู้ผลิตไม่รู้เลยว่าผลผลิตแล้วผลผลิตไปไหนบ้าง ส่วนกระบวนการต้องกล่าวมีส่วนร่วมที่จะดูความต้องการของผู้บริโภค หน่วยงานภาครัฐ เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการผลิต ภาคเอกชนและภาคประชาชนเป็นผู้สร้างให้เกิดรายได้ ดังนั้นในกระบวนการก็จะมีตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการส่งขายสู่ตลาด ในภาพรวม supply chain เป็นเครื่องมือที่นำมาร่วมกับกระบวนการผลิตทั้งหมด โดยเป้าหมายคือต้องการขายหมดและได้รากดี หลังจากนั้นจังหวัดจึงนำสิ่งที่ต้องการทำมาสร้างเป็นแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด มีส่วนราชการเป็น ผู้รับผิดชอบ คือเป็น support activity ตัวอย่างของยุทธศาสตร์เกษตร ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการผลิต การพัฒนาน้ำดื่น และการกำจัดศัตรูพืช การพัฒนาด้านการขาย การขนส่ง เป็นต้น

ในกระบวนการข้าว เริ่มจากเกษตรกรปลูกข้าว เสร็จแล้วเข้าสู่โรงสี และออกมายังข้าวสาร หรือแปรรูปแบบอื่นเพื่อนำเป็นอาหารคนและสัตว์ เมื่อเห็นภาพรวมทั้งระบบก็มาร่วมกันวางแผนระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และเอกชน ก็มาและตกลงร่วมกันว่า แผนงานหรือกิจกรรมในแต่ละเรื่องจะเป็นบทบาทหน้าที่ของใคร

สรุปกระบวนการใช้เครื่องมือ value chain

- ร่วมกันพิจารณา supply chain ของการผลิตข้าวตั้งแต่ต้นจนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้าย จะเห็นกระบวนการและความต้องการของผู้ผลิตข้าวและผู้บริโภคในขั้นตอนไป สาเหตุที่ก่อให้เกิดความต้องการและอุตสาหกรรมต้องวิเคราะห์คือ ปัจจุบันแต่ละกลุ่มมีสถานการณ์อย่างไร และอะไรที่ทำได้เอง อะไรบ้างที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น ผลิตข้าวยังไม่ได้คุณภาพ หรือว่า มีต้นทุนสูง หรือขาดปัจจัยสนับสนุน เช่น น้ำ ฯ หรือ สินค้าอื่นมากกากเกินไป หรือมีค่าใช้จ่ายมาก หรือผู้บริโภคในขั้นต่อๆไป ทั้งบริโภคสด หรือแปรรูปยังไม่พอใจในด้านใดเดลย์ไม่ซื้อ ฯ

2. จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาเพื่อให้เกิด value เพิ่มขึ้นในเรื่องข้าวเป็นแผนยุทธศาสตร์จังหวัดหรือโดยต้องสอดคล้องกับการวิเคราะห์และความต้องการในข้อที่ 1
3. ภาคต่างๆ มาพิจารณาแผนพัฒนาจังหวัด และนำไปจัดทำแผนเพื่อสนับสนุน กระบวนการหลัก เป็น support activities
4. ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด บางงานจังหวัดอาจทำเอง โดยมีหน่วยงานอื่นจัดทำแผนสนับสนุนเพิ่มเติม หรือบางงานที่จังหวัดทำเองไม่ได้ หน่วยงานภาคีจะเข้ามาเป็นผู้ปฏิบัติ
5. ในการนี้ที่พิจารณาแล้วหากจังหวัดพิจารณาได้ว่า ความมีการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดตนเอง ได้แก่ การก้าวจากการทำเพียงเกษตรไปสู่การเป็นทั้งด้านเกษตรและอุตสาหกรรม ด้านใดด้านหนึ่ง หรือทุกด้าน อาจกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดในอนาคต

2. การศึกษาห่วงโซ่การผลิตของข้าวหอมมะลิ โดย ผศ.ดร.วีรพัฒน์ เศรษฐสมบูรณ์

ในปี 2548 กพร. ร่วมกับสถาบันยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำการศึกษาว่า การส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิของรัฐบาล จะมีการข้ามขั้นตอน หรือต้องส่งเสริมในเรื่องใดบ้าง โดยใช้ value chain เป็นตัวแบบศึกษา

การพัฒนาข้าวหอมมะลิมีโซ่อุปทาน 4 วง คือ การพัฒนาคุณภาพข้าวเปลือก การแปรรูป การตลาด และมีห่วงโซ่ฯ เชื่อมคือเรื่องวิชาการ การวิจัยและพัฒนา ข้าวหอมมะลิที่มีการทำในประเทศไทยทั้งด้านน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

1. การเพิ่มผลผลิต ได้แก่ การจัดการแปลงปลูก การใช้เมล็ดพันธุ์ การปรับปรุงดิน การจัดระบบน้ำ การกำจัดศัตรูพืช การเกี่ยววด และการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัย (GAP)

2. การแปรรูป ได้แก่ การแปรสภาพข้าว (ข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร ข้าวสารเป็นแป้งข้าว) และการพัฒนาคุณภาพเพื่อการส่งออก เช่น การตีตราสินค้าส่งออก การยกระดับผลิตภัณฑ์

3. การตลาด เป็นการสนับสนุนของภาครัฐ ได้แก่ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เช่น ข้าวที่ความชื้นสูงทำอย่างไรจึงจะแห้งเร็ว, การกระจายสินค้าและโลจิสติก เช่น ถนนเข้าหาโครงสร้างทางสี ปัญหาใหญ่คือ รถเกี่ยววนดีที่จะเข้าเปลลงให้เวลาเยอจะ เพราะถนนไม่ดี, การสื่อสารทางการตลาด เช่น การจัดงานข้าวหอมมะลิโลก

การดำเนินงานที่ผ่านมา รัฐบาลได้มีการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอยู่แล้วในหลายฯ ด้าน แต่ยังมีประเด็นที่เป็นจุดอ่อนซึ่งยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนี้

ต้นน้ำ : การเพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ และลดต้นทุน

1. การจัดการพื้นที่และแปลงปลูก
 - ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและพื้นที่ปลูก
 - วิเคราะห์และจัดการพื้นที่และแปลงปลูก
2. ส่งเสริมการผลิตและใช้เมล็ดพันธุ์ดี
 - สร้างแรงจูงใจในการผลิตและใช้เมล็ดพันธุ์ดี
 - สนับสนุนการแลกเปลี่ยนพันธุ์ดี

3. การปรับปรุงดิน

- สร้างแรงจูงใจผู้นำในการส่งเสริมการนำร่องดิน/ใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ได้ดียังคง
- ส่งเสริมส่งเสริมเครื่องมือเครื่องจักรในการไถกลบดอซังข้าว

4. การจัดการระบบน้ำ

- ขุดลอก ปรับปรุงบ่อ/สระน้ำในไร่นา
- จัดการน้ำ/ให้น้ำในแหล่งผลิต
- เพิ่มป่าบดala ในไร่นาเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง
- ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อ/สระในนาข้าว

5. การจัดการศัตรูพืช

- ลด/ทดแทนการใช้เคมี

6. การเกี่ยว 관

- จัดระเบียบรณาเกี่ยว 관ก่อนลงพื้นที่เก็บเกี่ยว
- ใช้เครื่องเกี่ยว 관ให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่
- ส่งเสริมใช้เครื่องเกี่ยว 관ขนาดเล็กด้วยมือ
- เก็บเกี่ยวดอซังให้เป็นพืชอาหารสัตว์

7. การตรวจสอบมาตรฐาน

- กำรควบคุมงานและขยายหน่วยงานในการตรวจวิบัตร
- พัฒนาการตรวจสอบที่ทราบผลเร็ว

กลยุทธ์ : การพัฒนาและปรับปรุงข้าวหอมมะลิ

1. การพัฒนาและปรับปรุงข้าวสาร

- ส่งเสริมระบบ contract farming
- ส่งเสริมให้โรงสีเอกชนใช้เครื่องอบแห้ง
- กำรพัฒนาเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพและประหยัดพลังงาน
- แหล่งเงินทุนสำหรับโรงสี
- การปรับปรุงโรงสีตามระบบมาตรฐาน HACCP และอาหารปลอดภัย
- กำรพัฒนาบุคลากรตามระบบมาตรฐาน

2. การพัฒนาคุณภาพเพื่อการส่งออก

- กำรผลิตข้าวหอมมะลิพรีเมียม-บริสุทธิ์
- กำรตรวจสอบคุณภาพข้าวที่ทราบผลเร็ว
- พัฒนาฐานแบบการใช้ประโยชน์และรูปแบบที่ดึงดูด

ปลายน้ำ : การพัฒนาระบบการตลาด

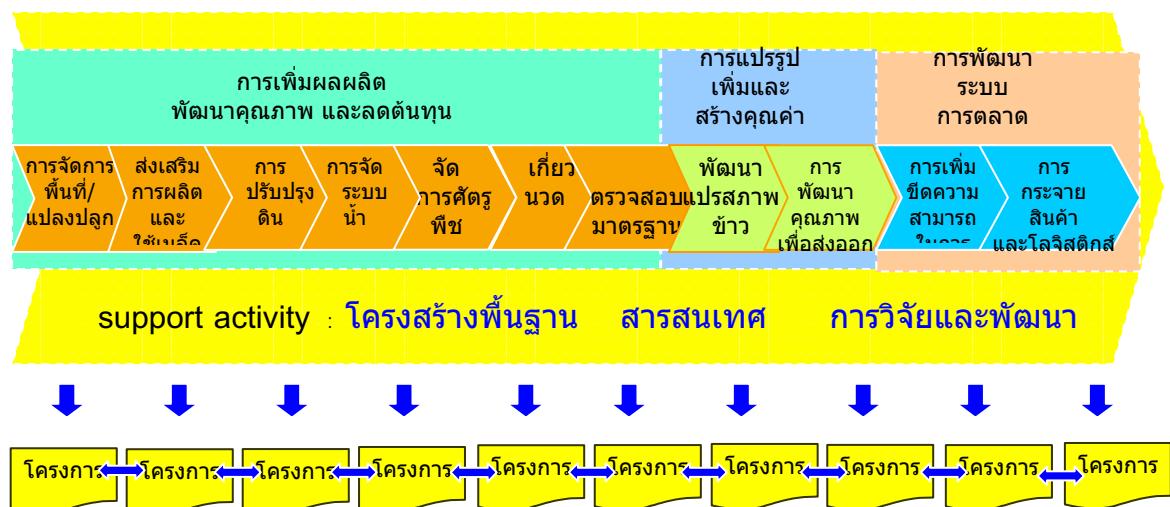
1. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

- การสร้างความรู้ความเข้าใจคุณค่าข้าวหอมมะลิ
- เพิ่มคุณค่าการใช้ข้าวในมิติต่างๆ
- ขยายช่องทางการจัดจำหน่ายและสนับสนุนการร่วมลงทุนกับประเทศผู้นำเข้า
- สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีความหลากหลาย
- วางแผนแห่งข้าวหอมมะลิและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ชัดเจน

2. การกระจายสินค้าและโลจิสติก

- เชื่อมโยง/เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์จากแปลงปลูกถึงส่งออก
- จัดการโลจิสติกส์และกระจายข้าวหอมมะลิในตลาดต่างประเทศ

สรุป Value chain ข้าวหอมมะลิ

การจัดลำดับความสำคัญโครงการในห่วงโซ่คุณค่าของข้าวหอมมะลิอินทรีย์

1. การลดการใช้สารเคมี หรือการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และลดการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปลอม
2. การสร้างแรงจูงใจในการทำปุ๋ยอินทรีย์และพืชอินทรีย์ที่เพียงพอ
3. การสร้างกลุ่มปลายทางเพื่อนำผลผลิตไปให้ลูกค้า (ต้องมีตลาดรับซื้อ)

3. การระดมความคิดเห็นในกลุ่มเยี่ยม

โจทย์กลุ่มเยี่ยม 1. สถานการณ์ ปัญหา

2. ข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การเสนอแผนจังหวัด

3.1 กลุ่มต้นน้ำ

สถานการณ์ / ปัญหา	ข้อเสนอ
<p>1. ด้านการผลิต</p> <p>14. ไม่มีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน</p> <p>15. พื้นที่ปลูก พื้นที่แปลงปลูกข้าวอินทรีย์ลดลงจาก 2.2 หมื่นไร่ เหลือ 1.3 หมื่นไร่ ขยายไม่ออก</p>	<p>ด้านการผลิต</p> <p>1. จัดระบบชลประทาน ลำดับความสำคัญในพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนก่อน โดยสร้างคลองและระบบน้ำเฉพาะข้าวอินทรีย์</p>

สถานการณ์ /ปัญหา	ข้อเสนอ
16. ปูยอินทรีไม่มีมาตรฐาน มีการปลอมปน เพราะวัตถุดิบ ต้องมาจากฟาร์มที่ได้รับการรับรอง และเกษตรกรไม่สามารถทำเองได้ เนื่องจากขาดวัตถุดิบ วัตถุดิบมีราคาแพง	2. ให้มีองค์กร หรือหน่วยงาน หรือกลุ่มชุมชน ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรี
17. ระบบชลประทานไม่ครอบคลุมในพื้นที่ที่ทำนา ภัยแล้งทำให้ผลผลิตข้าวอินทรีและข้าวธรรมดากลดลง	3. รัฐบาลควรสนับสนุนการผลิตของเกษตรกร ในช่วง 3 ปีแรก ซึ่งเป็นช่วงของการปรับเปลี่ยน โดยให้ความรู้ และสนับสนุนต้นทุนดำเนินการ
18. ช่วงเผาตอซึ่งต้องมีการกระตุ้น	4. สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรพัฒนาและบริหาร จัดการโรงสีข้าวอินทรี และโรงปูยอินทรี
19. ในระยะปรับเปลี่ยนมาทำข้าวอินทรี ช่วง 3 ปีแรกผลผลิต จะลด ราคาต่ำ เกษตรกรไปไม่รอด	
20. เกษตรกรยังขาดความพร้อมหลายด้าน คือ แรงงาน และ ปัจจัยการผลิตอื่นๆ	
2. การจัดการผลผลิตข้าวอินทรีให้ได้มาตรฐาน	2. การจัดการผลผลิตข้าวอินทรีให้ได้มาตรฐาน
1. มาตรฐานข้าวอินทรีย์ยังไม่ชัดเจนว่าปลูกภัยจากสารเคมี หรือสารพิษจริงหรือไม่	1. สร้างเสริมตลาดในจังหวัด และในประเทศ
2. กระบวนการรับรองข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายสูง (500 บาท/ แปลง กรณีจ้างต่างประเทศ) และถ้าจะส่งไปขายประเทศ ได้ ก็ต้องใช้หน่วยงานในประเทศนั้น	2. ประสานผู้ประกอบการโรงเรรและการจัด ประชุมในจังหวัด ให้ใช้ข้าวหอมมะลิอินทรี
3. เกษตรกรไม่มีความมั่นใจในผลผลิตและราคาโดยเฉพาะ ระบบการประกันราคาและการแทรกแซงตลาด ไม่สูงใจ เกษตรกรที่ทำข้าวอินทรี เพราะเกษตรอินทรีย์ได้เงินไม่ ครบ แต่ เกษตรกรที่ทำข้าวธรรมดาก็ได้เงินทันที	3. ปรับเปลี่ยนราคากลาง ให้สูงกว่า ข้าวปกติ (ประมาณ 25 บาท) เพื่อสร้างแรงจูงใจ
4. การขายผลผลิต คำนึงถึงตลาดต่างประเทศมากกว่าใน ประเทศ คณิตศาสตร์ไม่ได้กิน	4. ยกเว้นมาตรฐานอินทรีย์ที่ใช้ในจังหวัด และให้ ได้รับการยอมรับ
5. ปัจจุบันมีโรงสีข้าวอินทรี 3 โรง ทำให้ข้าว้น้อยและไม่คุ้ม เพราต้องสีข้าวอย่างน้อย 20-30 ตัน ถ้าจะสีกินเองก็ต้อง ไปโรงสีอยู่ แล้วปัญหาไม่มีผู้บริหารโรงสี	5. ให้ความรู้แก่ผู้บริโภคในการบริโภคข้าวหอมมะลิ อินทรี
6. โรงงานปูย 64 โรง ตั้งแล้วไม่มีงบดำเนินการและไม่มีคน บริหาร จึงลดลงเหลือ 32 โรง	6. สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อข้าวมาสี
7. นโยบายและงบประมาณระดับจังหวัดเรื่องข้าวอินทรีย์ไม่ ชัดเจน ไม่สอดคล้องความเป็นจริง	7. สรุปปัจจุบัน และถอดบทเรียนความสำเร็จนำมาสรุป การขยายผล

3.2 กลุ่มกลางน้ำ และปลายน้ำ

สถานการณ์/ปัญหา	ข้อเสนอ
<ol style="list-style-type: none"> ไม่มีทีมขับเคลื่อนการตลาด ไม่มีข้อมูลลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่ชัดเจน ขาดการประชาสัมพันธ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายสูง เพราะกลุ่มอยู่ห่างไกลกัน คุณภาพข้าวหอมมะลิอาจมีการปลอมปน โดยที่ไม่ได้ “ไม่สามารถตรวจสอบได้” ทำให้คุณภาพของข้าวหอมมะลิตำลง ไม่มีการควบคุมพื้นที่การปลูกข้าวนานปั้งและข้าวหอมมะลิ ค่าใช้จ่ายในการตรวจมาตรฐานข้าว มกท. สูง ราคาประกันข้าวสูง ทำให้ข้าวแพง และคนไม่เนยมกิน 	<ol style="list-style-type: none"> แต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด ที่ส่งเสริมทุกระบบของ การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยจัดเป็นทีมขับเคลื่อน ทางการตลาด ทั้งด้านการตรวจสอบคุณภาพ การควบคุม การปลอมปน และการแนะนำส่งเสริม จัดทำระบบข้อมูลเกษตรอินทรีย์ในจังหวัด ส่งเสริมระบบวับร่องมาตรฐาน มกท.เพิ่มขึ้นและการให้ เกษตรกรเข้าสู่ระบบนี้ได้ง่าย ส่งเสริมให้มีระบบการวิเคราะห์ข้าวปลอมปั้ง และข้าว อินทรีย์ในจังหวัด โดยกลุ่มวิเคราะห์กันเอง พัฒนาระบบมาตรฐานข้าว GAP จัดทำโซนปลูกข้าวอินทรีย์ ข้าวนานปั้ง และข้าว ปลอมปั้งให้ชัดเจน กรรมการข้าวพัฒนาระบบ QA ของข้าวปลอมปั้งเพื่อ ส่งเสริมการตลาดและแรงจูงใจให้เกษตรกร มีตัวชี้วัดระดับจังหวัดเรื่องการส่งเสริมข้าวปลอมปั้ง และข้าวอินทรีย์ ต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี (กพร.) วิเคราะห์ผลกระทบของการกำหนดราคาประกันข้าว กำหนดสถานะตลาดข้าวของจังหวัด กำหนดมาตรฐานเชื่อถือกันเบี้ยต่อไปเพื่อจูงใจให้ เกษตรกรทำข้าวหอมมะลิอินทรีย์ (รัฐสนับสนุนส่วนต่าง ดอกเบี้ย) จัดงานมหกรรมวันข้าวหอมมะลิอินทรีย์และข้าว ปลอมปั้ง จ.ยโสธร ทุกปี (โดยทีม ปชส.ภาค+จังหวัด + พานิชย์จังหวัด+หอการค้า+สภาอุตสาหกรรม และ อปท.) ทำแผนประชาสัมพันธ์ข้าวหอมมะลิ ข้าวปลอมปั้ง อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (ใช้มืออาชีพ)

4. สรุป โดย นางสาวจิริกา นุตala

จากการศึกษาใน 7 จังหวัด ได้เห็นหน้าที่และบทบาทในการบูรณาการแผนจังหวัด 4 ด้าน

- การเลือกผลผลิตที่ต่างกัน เช่น ยโสธร เลือกข้าวหอมมะลิ, ชัยภูมิ เลือกพริก, สตูล เลือก ท่องเที่ยว ซึ่งซึ่งให้เห็นว่า การบูรณาการอย่างไรทำทุกเรื่อง ควรเลือกเรื่องที่เป็นผลผลิตหลักของจังหวัด

2. การบูรณาการแผนงาน ทำให้ลดความซ้ำซ้อนระหว่างแผนของส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานส่วนกลางที่มาทำงาน

3. ผลจากการบูรณาการพบว่ามีการเติมเต็มและต่อขยาย เช่น ที่พิษณุโลก เช่น ทำระบบนำ มีระบบชลประทานหลัก และระบบชลประทานรอง ผู้อำนวย ใช้งบจังหวัด ไปเชื่อมโยงระบบชลประทาน

4. การบูรณาการทำให้เกิดกิจกรรมวิเริ่มน้ำร่อง เช่น จ.สตูล ใช้งบจังหวัดไปริเริ่มกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลีเป๊ะ และ จ.นครศรีธรรมราช แผนจังหวัดจะไปริเริ่มกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขอนคอม เป็นต้น

ผลจากการหารือในเวทีนี้ มีงานต่อเนื่องที่ต้องทำต่อคือ การผลักดันและขับเคลื่อน 10 ระบบระบบต้นน้ำ 5 ระบบ 1) ระบบข้อมูล 2) ระบบการจัดการพื้นที่และโซนนิ่ง 3) ระบบการส่งเสริมเมล็ดพันธุ์4) ระบบการจัดการความรู้ 5) ระบบการติดตามสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ระบบกลางน้ำ 2 ระบบ คือ 1) ระบบประกันคุณภาพข้าว 2) ระบบการเงินสนับสนุนอัตรารอกเบี้ยต่อ เพื่อจุ่งใจให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ ข้าวปลูกด้วย

ระบบปลายน้ำ 3 ระบบ คือ 1) การสนับสนุนการตลาดและการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ 2) ระบบตัวชี้วัดจังหวัด ที่ต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี ให้จังหวัดสนับสนุนข้าวอินทรีย์และข้าวปลูกด้วย 3) การสื่อสารนโยบาย รัฐบาลมีนโยบายอะไรที่จะกระทบต่อข้าวปลูกด้วยและข้าวอินทรีย์

สรุปผลเวทีหารือ
การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า(Value Chain)
เพื่อเป็นกรอบในการเสนอปะรำณในแผนพัฒนาจังหวัด ปี 2553 จังหวัดชัยภูมิ
วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 9.00-12.30 น.
ณ ห้องประชุมดอกกระเจียว ชั้น 4 ศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ

ผู้เข้าร่วมเวที

ส่วนราชการในจังหวัด

1. นายถาวร พรมมีชัย	ผู้อำนวยการจังหวัดชัยภูมิ
2. นางสาวเบญจวรรณ์ พาลพาณ	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
3. นายเทอดชัย เลิศนภาเศรษฐ์	หัวหน้ากลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
4. นางลำ夷ร์ วงศ์สุขสิน	เกษตรกรอาเภอจัตุรัส
5. นายคาน วิรักษิติ	เกษตรกรอาเภอจัตุรัส
6. นางนริยา ผดุงสุข	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ
7. นายสมพงศ์ ตันวิเศษ	ประชาสัมพันธ์จังหวัด
8. นายพิศิษฐ์ ตั้งตรัยรัตนกุล	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ
9. นายประทีป ปราย	วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ
10. นางกมลพร คำนึง	ประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ
11. นางชวัญใจ แก้วสิงห์	สำนักงานพัฒนิชย์จังหวัด
12. นายศักดิ์ชัย เกษปะทุม	สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
13. นางชีวารณ เที่ยงคำ	สำนักงานเกษตรอาเภอเกษตรสมบูรณ์
14. นายศิริศักดิ์ ชาทัน	สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
15. นายรัตนพงษ์ แสงฤทธิ์	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดชัยภูมิ
16. นายนพรัตน์ แก้วสิงห์	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
17. จ่าสิบตรีสุรพันธ์ แวงขัน	สำนักงานที่ดินจังหวัดชัยภูมิ
18. นายเสน่ห์ ชุมสด	สำนักงานเกษตรอาเภอจัตุรัส
19. นางดวงนภา พยอมห้อม	การศึกษาอนุสูตรเรียนจังหวัดชัยภูมิ
20. นางสาวอรษา โพธิ์ทอง	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ
21. นางพรพก ศิริวุฒิ	สำนักงานแรงงานจังหวัดชัยภูมิ
22. นายไพบูลย์ ประจญกล้า	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ
23. นายเกรียงศักดิ์ กุลชูศักดิ์	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ
24. นายเด็ณ โชคิติมณี	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
25. นางสาวกากัญญา ลือจิตรา	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

26. นายอนันตศักดิ์ แย้มชื่น	โครงการชลประทานจังหวัดชัยภูมิ
27. นางสาวจุรีพร อันภาวนा	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
28. นางสาวชนัย สายสุวรรณ	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
29. นางสาวสุนทรี สอนสงเคราม	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
30. นางสาวมนฤดี มูลนิธิ	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
31. นายสมบัติ อุทัย	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
32. นางสาววันเพ็ญ ยอดพิมาย	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. นายเสกสรร ฉายาพันธุ์	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ
2. นางโพยมรัตน์ หาญศักดิ์ชีรากุล	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จ.ชัยภูมิ
3. นางสาวปทุมรัตน์ แวงตะคุ	อบต.หนองบัวใหญ่ อ.จตุรัส
4. นางสาวนิภาพร ชาลีพันธุ์	อบต.หนองบัวใหญ่ อ.จตุรัส
5. นางสาววิมลรัตน์ ฐานวิเศษ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
6. นางสุวภัตรา ฐานวิเศษ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
7. นางสาวจินตนา สงวนโภ	อบต.ตำบลบ้านยาง อ.เกษตรสมบูรณ์
8. นายทองคำ อินกอกผึ้ง	นายก อบต.โนนหอง อ.เกษตรสมบูรณ์

ภาคประชาสัมคมและภาคประชาชน

1. นางสุมมาลี พันธุ์ยิ่ง	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
2. นางสุพัฒน์ คลังระหัด	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
3. นายชู หล่าคำ	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
4. นายสุมนະ หอมชาลี	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
5. นางบัวโขม สาวพันธุ์	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
6. นางมงคล ไสส์มกบ	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
7. นางเข็มพร สมอจ	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
8. นางคำพันธุ์ มีสุวรรณ	อำเภอจตุรัส
9. นางสายยนต์ ชัยภักดิ์	อำเภอจตุรัส
10. นายอำนาจ ชนะศรี	อำเภอจตุรัส
11. นางแต่งศรี เศรษฐ์ดา	อำเภอจตุรัส
12. นายปัน อาจก้อง	อำเภอจตุรัส
13. นายสมหมาย คำนึงผล	อำเภอจตุรัส
14. นายแดง ชนะชัย	อำเภอจตุรัส
15. นายสุทธิ มีสุวรรณ	อำเภอจตุรัส

16 นายชัยยงค์ เรืองศรี

จำเลยอจตุรัส

ภาคเอกชน

1. นางโพธิ์สิริ จากรุ่งเรืองศรี
2. นางอุบลลักษณ์ มณีวรรณ

ประธานสภากุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ
หอการค้า

ภาควิชาการ

1. นายวีระ ภาคอุทัย

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. นางสาววิริยา มุ่งหมาย

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. นางสาวจิราวดี สุขแดงน้อย

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4. นายสุภชัยฤทธิ์ ตุ้มลาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ภาคสื่อมวลชน

- 1.นายทอง ตadalชัย

สถานีโทรทัศน์ TPBS/ช่อง 3

คณะกรรมการฯ

1. อาจารย์มนต์รี เสนีย์เศรษฐี
2. นางสาวทัยรัตน์ พ่วงเชย
3. นายณัฐพงษ์ จิระสกุลไทย
4. นางสาวปริญญาภรณ์ พรมดวง

ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการฯ
นักวิจัย
นักวิจัย
นักวิจัย

สรุปประเด็นสำคัญจากเวทีหารือ

1. เปิดเวทีการหารือและจุดประกายความคิด โดย นายถาวร พรมมีชัย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายนิพัทธ์ พรมมีชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ได้กล่าวถึงเวทีหารือฯ เวทีนี้ ว่า เป็นเวทีที่ท้าทาย เป็นเวทีที่น่าเข้าร่วม โดยชื่อเรื่องในเวทีเกี่ยวกับห่วงโซ่คุณค่า พึ่งคูแล้วทำให้ห้องดอย จึงขอเปลี่ยนจาก ห่วงโซ่คุณค่า เป็น “ห่วงโซ่ความสุข” เพราะสิ่งที่อยากให้เห็นในตอนสุดท้าย คือ ความสุขของพื้นท้อง ความสุขของสังคม ความยั่งยืนของสังคม ถ้าเราไม่ตั้งเป้าหมายปลายทางตรงนี้ห่วงโซ่ Value chain ที่ เรายุดถึงจะไม่มีความหมายเลย จุดหมายปลายทางก็คือ การสร้างความสุขให้กับพื้นท้องประชาชน สร้างความมั่นคงให้กับประเทศไทย ต้องมี ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ มี 3 ส่วนนี้เพื่อตนเอง เพื่อคน รอบตัว/ครอบครัว/สังคม/ทุนชน และ เพื่อประเทศไทย

การทำห่วงโซ่มูลค่าเป็นการทำให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน สิ่งแวดล้อม จะต้องไม่กระทบ ประชาชนก็ไม่กระทบ การที่จะทำได้ต้องอาศัย 2 ข้อดังนี้

1. การใช้ข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ใช่ความรู้สึกเป็นเรื่องสำคัญ เพราะไม่มีโครงคิดเหมือนกัน คน จะพูดภาษาเดียวกันได้จะต้องใช้ข้อมูลเหมือนกัน
2. การมีส่วนร่วมในการทำงาน ต้องรู้ปัญหา ถ้าไม่รู้ปัญหา ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้

ผู้ว่าราชการจังหวัดซัยภูมิ ได้กล่าวชุมชนเชยการทำงานของ สกอ. ได้ดำเนินทางการวิจัยมาถูกทางแล้ว เพราะเป็นสิ่งที่คนอยากรู้ แต่ไม่ค่อยมีใครทำ ซึ่งเวทีของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็จะช่วยได้ เช่น ช่วยทำให้เกิดการปรับปรุงวิธีการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ปัญหาของสังคมไทย คือ การตั้งใจที่ “ถ้าตั้งใจอย่างผิดต้องถูกผิด” ถ้าตั้งใจอย่างถูก โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จสูง มันก็เหมือนการตั้งเป้าหมายคืออะไร ใจที่คืออะไร ห่วงโซ่จริง ๆ เป้าหมายคืออะไรซึ่งการทำห่วงโซ่คือการบูรณาการแผนให้พื้นที่เกษตรกร คือ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มโอกาส ถ้าทำ 3 อย่างนี้ไม่ได้ก็ไม่เกิดประโยชน์ ทุกห่วงมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ตั้งปัญหาอะไร (what) แต่จะทำอย่างไร(how) ทำแล้วเกิดอะไร ถ้าไม่ทำแล้วเกิดอะไร ควรมีการตรวจสอบย้อนกลับ ด้วย

วิธีคิดแบบห่วงโซ่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกเรื่อง สกอ. ทำงานวิจัยเน้นกระบวนการเรื่อง การมีส่วนร่วม ดินตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และหวังว่าเวทีนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อพื้นที่ประชาชน และบุคคลทั่วไป

สำหรับเวทีการหารือห่วงโซ่คุณค่าวนนี้ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดที่สำคัญ 3 ประเด็น คือการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต และมุ่งหวังว่าเวทีนี้จะเกิดประโยชน์กับพื้นที่ประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล และหลักการทำห่วงโซ่คุณค่า (value chain)

โดย อ.มนตรี เสนียศรษฐ์

ข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด ถูกเก็บไว้ในหลายรูปแบบ ซึ่งต้องนำมาวิเคราะห์ก่อนที่จะนำไปใช้ ตัดสินใจ เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย GDP , IO Table , Trend analysis(การวิเคราะห์แนวโน้ม) , อัตราส่วน ฯลฯ ซึ่งต้องมีการเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับข้อมูลแต่ละตัว เมื่อได้เครื่องมือแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้วจะได้เอกสารรายงานเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

ในการทำแผนพัฒนาจังหวัดปัจจุบัน เป็นการบูรณาการแผนระหว่าง แผนหน่วยงาน แผนองค์กร ปักครองส่วนท้องถิ่น แผน Agenda ซึ่งแต่ละแผนมีการเขียนในช่วงระยะเวลาต่างกัน และต่างคนต่างเขียน ทำให้บางแผนงานซ้ำซ้อนกัน บางแผนงานเป็นเรื่องที่สำคัญแต่ไม่ได้ทำ แผนต่างๆ จึงไม่สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาของประชาชน และปัญหาด้านต่างๆ ของจังหวัดได้ ดังนั้นแผนจังหวัดจึงเป็นแผนบูรณาการและเติมเต็มส่วนที่ขาดหาย คนที่เป็นผู้ติดตามเติมซึ่งกันเองคือประชาชน เพราะเป็นผู้ที่รู้ปัญหาของตัวเองดี และจังหวัดจะนำแผนงานส่วนที่ยังไม่ได้ มาบรรจุในแผนพัฒนาของจังหวัด การคลี่ให้เห็นแผนงานและโครงการที่จะตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนในจังหวัด อาจทำไม่ได้เสร็จ ครบถ้วนในคราวเดียว แต่อย่างน้อยจะทำให้เห็นภาพรวมความต้องการของทุกภาคส่วนในจังหวัด และค่อยๆ เติมเติมหรือปรับปรุงในแต่ละปี เพราะแผนพัฒนาจังหวัดมีระยะเวลาถึง 4 ปี สามารถนำแผนงานมาจัดทำในแต่ละช่วงปีได้ แผนพัฒนาจังหวัดประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ/

อุตสาหกรรม และด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อจัดแผนงานโครงการลงในแต่ละด้านแล้ว ก็มอบผู้รับผิดชอบ ซึ่งอาจจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน

Supply chain หรือ ห่วงโซ่ความต้องการ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบูรณาการ โดยในกระบวนการผลิตทั้งหมดประกอบด้วย ห่วงโซ่ของกลุ่มเกษตร แปรรูป และค้าส่ง ในกระบวนการเหล่านี้ ต้องคุ้ดังแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำคือผู้บริโภค ดูว่าสิ่งที่ทำทั้งหมดตอบสนองต่อผู้บริโภคหรือไม่ ซึ่งเป็นกระบวนการทั้งหมดที่เกิดขึ้นโดยภาคเอกชนและภาคประชาชน ดังนั้น ในกระบวนการทำแผนจึงต้องเชิญภาคีภาคเอกชนมาร่วมด้วย เพราะเป็นผู้ปฏิบัติ ส่วนกระบวนการภาครัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน

การนำ Value chain มาใช้ เป็นการประยุกต์เครื่องมือจากภาคเอกชนมาใช้ ภาครัฐนำมาใช้โดยเปรียบจังหวัดเสมือนบริษัท และผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นผลผลิตของจังหวัด สิ่งที่สำคัญคือทำอย่างไรจึงจะสามารถสร้างกระบวนการผลผลิตจังหวัดร่วมกัน (Shared value) ผู้ที่ทำหน้าที่สร้างความรู้สึกร่วมคือผู้นำของจังหวัด ได้แก่ ผู้ว่าราชการ รองผู้ว่า และหัวหน้าส่วนราชการ

หลักการทำ Value chain ประกอบด้วย ผู้ทำกิจกรรมหลัก (primary activity) คือเกษตรกร เป็นกระบวนการต้นน้ำ เพราะเป็นผู้ทำการผลิตในแปลงนา ซึ่งผู้ผลิตไม่รู้เลยว่าผลผลิตแล้วผลผลิตไปไหนบ้าง ส่วนกระบวนการลงกล้างมีส่วนอุตสาหกรรมที่จะดูความต้องการของผู้บริโภค หน่วยงานภาครัฐ เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการผลิต ภาคเอกชนและภาคประชาชนเป็นผู้สร้างให้เกิดรายได้ ดังนั้นในกระบวนการก็จะมีตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการส่งขายสู่ตลาด ในภาพรวม supply chain เป็นเครื่องมือที่นำภาคลีกกระบวนการผลิตทั้งหมด โดยเป้าหมายคือต้องการขายหมดและได้รากดี หลังจากนั้นจังหวัดจึงนำสิ่งที่ต้องการทำมาสร้างเป็นแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด มีส่วนราชการเป็น ผู้รับผิดชอบ คือเป็น support activity ตัวอย่างของยุทธศาสตร์เกษตร ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการผลิต การพัฒนาน้ำดื่น และการกำจัดศัตรูพืช การพัฒนาด้านการขาย การขนส่ง เป็นต้น

ในกระบวนการของพิริก เริ่มจากเกษตรกรปลูกพิริก เสร็จแล้วออกมายังพิริกสด หรือนำพิริกไปแปรรูปแบบอื่นเพื่อนำเป็นอาหารคนและสัตว์ หรือยา เกษปันท์ เครื่องสำอาง เมื่อเห็นภาพรวมทั้งระบบก็มาร่วมกันวางแผนระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน/ประชาชนสังคม และเอกชน ก็มาและตกลงร่วมกันว่า แผนงานหรือกิจกรรมในแต่ละเรื่องจะเป็นบทบาทหน้าที่ของใคร

สรุปกระบวนการใช้เครื่องมือ value chain

- ร่วมกันพิจารณา supply chain ของการผลิตพิริกตั้งแต่ต้นจนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้าย จะเห็นกระบวนการและความต้องการของผู้ผลิตพิริกและผู้บริโภคในขั้นตอนไป สาเหตุที่ก่อให้เกิดการผลิตและอุตสาหกรรมต้องวิเคราะห์คือ ปัจจุบันแต่ละกลุ่มมีสถานการณ์อย่างไร และอะไรที่ทำได้ เช่น การผลิตพิริกยังไม่ได้คุณภาพหรือว่า มีต้นทุนสูง หรือขาดปัจจัยสนับสนุน เช่น น้ำ ฯ หรือ สินค้าออกมากเกินไป หรือมีคุณภาพมาก หรือผู้บริโภคในขั้นต่อๆ ไป ทั้งบุริโภคสด หรือแปรรูปยังไม่พอ ใจในผลิตภัณฑ์ด้านใดด้วย เลยไม่ซื้อ เป็นต้น

2. จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาเพื่อให้เกิด value เพิ่มขึ้นในเรื่องพิริเกินแผนยุทธศาสตร์จังหวัดหรือ โดยต้องสอดคล้องกับการวิเคราะห์และความต้องการในข้อที่ 1
3. ภาคีต่างๆ มาพิจารณาแผนพัฒนาจังหวัด และนำไปจัดทำแผนเพื่อสนับสนุน กระบวนการ หลัก เป็น support activities
4. ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด บางงานจังหวัดอาจทำเอง โดยมีหน่วยงานอื่นจัดทำแผน สนับสนุนเพิ่มเติม หรือบางงานที่จังหวัดทำเองไม่ได้ หน่วยงานภาคีจะเข้ามาเป็นผู้ปฏิบัติ
5. ในการนี้ที่พิจารณาแล้วหากจังหวัดพิจารณาได้ว่า ความมีการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดตนเอง ได้แก่ การก้าวจากการทำเพียงเกษตรไปสู่การเป็นทั้งด้านเกษตรและอุตสาหกรรม ด้านใดด้านหนึ่ง หรือทุกด้าน อาจกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดในอนาคต

สุดท้าย อ.มนตรี เสนอเชชชู ได้สรุปว่า Value chain เป็นห่วงโซ่คุณค่า ที่เริ่มจากการใช้ข้อมูลเพื่อ นำมาวิเคราะห์ สร้างเคราะห์ เป็นรายงานเพื่อตัดสินใจทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นการอุดช่องว่างระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ให้สามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมาย Supply chain เป็นการล่าวถึงความ ต้องการของแต่ละวงจร สิ่งที่สำคัญคือ ความต้องการของผู้บริโภค

3. กล่าวเกริ่นนำเรื่องก่อนเข้าสู่การระดมสมอง โดย อ.วีระ ภาคอุทัย ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ให้มองพิริเกินระบบ มองทั้งระบบตั้งแต่ต้นจนจบให้มองพิริเกินเครื่องมือที่ใช้ในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจในระดับจังหวัดให้ได้ ความมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างจังหวัดที่ทำการปลูกพิริเกินอย่างรวดเร็ว และถูกต้องเพื่อที่จะได้มีการวางแผนการผลิตให้พิริเกินไม่ชนกัน พิริเกินจะได้มีราคาสูงทั่วทั้ง

ประเภทของพิริเกินที่ปลูกใน จ.ชัยภูมิ

- พิริเกสด สวนใหญ่เป็นพิริเกสพันธุ์ลูกผสมจะนำไปปลูกในภาคสุดและเข้าโรงงานซอกส (ที่สุพรรณบุรี) พิริเกินที่ส่งโรงงานต้องไม่มีการตัดค้างของสารเคมีเกินลิมิตที่กำหนด ราคาไม่สูงเกินไป มีเป็น จำนวนมาก ไม่ต้องสายมาก
- พิริเกหง จะเป็นพิริเกสพันธุ์ยอดสน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ เป็นปานกลาง (43,000 ต่อวิลลูนิต) เป็นครัวเรือน “ເັດນ້ວ” เวลาแห้งจะย่นเนื่องจากเปลี่ยนบาง เมื่อปีนจะมีกลิ่นหอม

โดยพิริเกินจังหวัดชัยภูมิได้ผ่านกระบวนการโครงการวิจัยการขยายและการพัฒนาเครือข่ายการ จัดการห่วงโซ่อุปทาน “พิริเกสปลดภัย” ระบบมาตรฐาน(GAP) สำหรับเกษตรสมบูรณ์และสำหรับ จ.ชัยภูมิหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประชาสัมพันธ์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานจังหวัด สถาบันยุทธศาสตร์วิชาการ เป็นต้น ต้องร่วมมือกันช่วยกันสนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้พ่อค้า ประชาชน ผู้บริโภค และบริษัทที่จะซื้อพิริเกิน มีความเข้าใจกับพิริเกสปลดภัยหันมารับประทานพิริเก ปลดภัยกันมากขึ้น และมารับซื้อพิริเกสปลดภัยของจังหวัดชัยภูมิ สนับสนุนเป็นสินค้าระดับจังหวัด

4. การระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อย

ใจที่ยังกลุ่มย่อย 1. สถานการณ์ ปัญหา

2. ข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การเสนอแผนจังหวัด

กลุ่ม 1 ต้นน้ำ : การเพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ และลดต้นทุน

สถานการณ์ /ปัญหา	ข้อเสนอ
<p>1. ดิน ดินเป็นกรด (pH ต่ำประมาณ 4.5) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์</p> <p>2. เมล็ดพันธุ์ ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์สำหรับพืชที่ที่ปลูกพิริกพันธุ์ลูกผสม การใช้ต้นกล้าพิริกต่อหลุมจำนวนหลายต้น (2 – 3 ต้น)</p> <p>3. การจัดการศัตtruพีช พิริกเป็นพืชที่มีโรคและแมลงมาก</p> <p>4. มาตรฐานการผลิต ยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร</p> <p>5. การวางแผนการผลิต ไม่มีการวางแผนการผลิต</p> <p>6. น้ำ ฝนแล้ง น้ำท่วม ระบบชลประทานไม่ครอบคลุม</p>	<p>1. ดิน ตรวจวิเคราะห์ดิน ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก จัดการอบรม</p> <p>2. เมล็ดพันธุ์ ลดจำนวนต้นต่อหลุมเหลือเพียง 1 ต้นต่อหลุม ใช้พันธุ์พิริกที่เก็บเมล็ดต่อได้</p> <p>3. การจัดการศัตtruพีช ควรเน้นให้ใช้สมุนไพร ใช้สารเคมีให้ถูกต้อง</p> <p>4. มาตรฐานการผลิต มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรโดยระบบโรงเรียนเกษตรกร มีสถาบันวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา</p> <p>5. การวางแผนการผลิต ต้องทราบข้อมูลพื้นที่ปลูกและระยะเวลาปลูกเพื่อที่จะสามารถวางแผนการปลูกได้</p> <p>6. น้ำ จัดทำแหล่งน้ำเสริม(บ่อน้ำ)/ เลือกพืชที่ปลูกที่น้ำไม่ท่วมขัง</p>

กลุ่ม 2 กลางน้ำ : การพัฒนาและปรับรูป

สถานการณ์/ปัญหา	ข้อเสนอ
<p>1. การแปรรูป แปรรูปเป็นพิริกแห้ง พิริกป่น น้ำพิริก เครื่องแกงฯลฯ</p> <p>2. การเก็บรักษา แปรรูปแล้วไม่มีห้องเย็นที่จะเก็บรักษาเป็นของกลุ่มตัวเอง ห้องเย็นที่อำเภอจตุรัศ จังหวัดชัยภูมิ ขนาด $6 \times 12 \times 17$ เมตร จำนวน 31 ห้อง (สหกรณ์การเกษตรจตุรัศ จำกัด 7 ห้องรายใหญ่ที่สุด) เกิดปัญหาคือ มีการนำผลผลิตของเกษตรกรที่ไปฝากห้องเย็น นำผลผลิตเกษตรกรไปขายโดยไม่ได้รับอนุญาต</p> <p>3. การขนส่ง การตั้งโรงงานในพื้นที่จะลดค่าใช้จ่ายในเรื่องต้นทุน</p> <p>4. การซื้อ พ่อค้าส่วนมากมาจากต่างถิ่น ต่างจังหวัด</p> <p>5. ข้อมูลข่าวสาร ยังไม่ทราบปริมาณผลผลิตที่แน่นอน(จึงไม่สามารถหาตลาดที่แน่นอนได้), ขาดการเชื่อมโยงข่าวสาร</p>	<p>1. จัดทำระบบข้อมูลพิริกในจังหวัด</p> <p>2. การแปรรูป สำนักงานอุดตสาหกรรม สถาบันวิชาการ ให้เช่าห้อง ควรเป็นเจ้าภาพการสนับสนุนการส่งเสริมวิชาการเพื่อการผลิตพิริก และแปรรูปพิริก เช่น พิริกป่นปลอดภัยแปรรูปเป็นเครื่องปั่นในช่องมาร่า</p> <p>3. ส่งเสริมระบบรับรองมาตรฐาน และการให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบได้ง่าย มีการจัดทำราสัญลักษณ์ที่เป็น</p>

สถานการณ์/ปัญหา	ข้อเสนอ
6. มาตรฐาน การจัดการด้านมาตรฐานการพัฒนา/แปรรูปที่มีคุณภาพยังไม่ครอบคลุม ถ้าผลผลิตมีคุณภาพและมีตราสัญลักษณ์อย่างไรก็ต้องมีคนชื่อ	เอกลักษณ์พิริภพลดภัย ให้ความมั่นใจแก่ผู้บริโภค
7. การขาย ควรจัดทำเป็น packaging ที่สวยงาม ดึงดูดลูกค้า และประชาสัมพันธ์เป็นของดีของจังหวัด	4. สงเสริมให้มีระบบการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม/การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
8. ความเสี่ยง ปัญหาในการฝากพิริภพในห้องเย็นของเอกสารและเสียงกับพิริภพน้ำเข้าที่มาระบุต่างจังหวัดและต่างประเทศ	5. การตั้งโรงงานในพื้นที่ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนการขนส่ง
9. สินเชื่อ ถ้าเป็นสมาชิก กส. จะเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไม่ได้ (เนื่องจากเงินมาจากแหล่งเดียวกัน) ซึ่งถ้าเกษตรกรไม่สามารถเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร จะส่งผลถึงการได้สิทธิฝากพิริภพในห้องเย็นของสหกรณ์ด้วย	6. พัฒนาระบบมาตรฐานพิริภพ GAP อย่างต่อเนื่อง
10. การสร้างเครื่องหมายการค้า “มาเที่ยวชัยภูมิของฝากจะต้องเป็นพิริภพชัยภูมิ” สร้างแบรนด์พิริภพที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด	7. ทำแผนประชาสัมพันธ์พิริภพลดภัยอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง

กลุ่ม 3 ปลายน้ำ : การพัฒนาระบบการตลาด

สถานการณ์/ปัญหา	ข้อเสนอ
1. ไม่รู้เรื่องตลาด / การแปรรูป / ไม่มีเครื่องหมายทางการค้าเป็นของตัวเอง 2. การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง/ ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา 3. ไม่มีเงินทุน 4. คนในจังหวัดไม่เชื่อพิริภพชัยภูมิเอง 5. ไม่มีห้องเย็นสำหรับพิริภพ (จำกัดการรวมบูรณา) ทำให้ขายได้เฉพาะพิริภพสด 6. ไม่มีร้านขายพีซผักปลอดภัยในระดับอำเภอ/จังหวัด	1. สนับสนุนเพื่อเสริมกระบวนการกรอกลุ่มเกษตรกร เช่น กลุ่มทำปุ๋ยหมาก คัดเลือกพันธุ์ รวมกลุ่มขายผลผลิต 2. สงเสริมการประชาสัมพันธ์พิริภพของจังหวัดชัยภูมิ สร้างแบรนด์ของตนเอง เช่น พิริภพลดสนจังหวัดชัยภูมิ 3. จัดทำตลาดกลางพิริภพของจังหวัดชัยภูมิ มีระบบการขนส่งโลจิสติกที่ได้มาตรฐาน 4. สงเสริมการแปรรูปพิริภพที่เป็นระบบ สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มีความหลากหลาย 5. สงเสริมให้มีร้านขายพีซผลทางการเกษตรที่ปลอดภัย เป็นศูนย์รวมสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยทุกชนิด ในจังหวัด 6. สงเสริมการประชาสัมพันธ์พิริภพอย่างต่อเนื่อง

**สรุปเวทีหารือ การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)
การท่องเที่ยวอำเภอพิบูลมังสาหาร**
วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2552
โรงแรมแก่งสะพือ รีสอร์ฟเช็ค

1. การเปิดประชุม โดย นายพยม ชาครีชานุ นายอำเภอพิบูลมังสาหาร

นายอำเภอพิบูลมังสาหาร กล่าวถึงการจัดทำัญญาสตอร์อำเภอว่า กระทรวงมหาดไทยให้ทุกอำเภอจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยอำเภอพิบูลมังสาหารได้กำหนดรายยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2556 ไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีโครงการรายได้ 33 โครงการ 2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีโครงการรองรับจำนวน 20 โครงการ 3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว จำนวน 11 โครงการ 4) ยุทธศาสตร์การเกษตรและแปลงแปลง จำนวน 9 โครงการ และ 5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและรักษาความมั่นคงภายใน จำนวน 4 โครงการ ซึ่งแผนทั้งหมดนี้ได้เสนอต่อกระทรวงฯ ว่า ปี พ.ศ. 2553-2556 โดยจะดำเนินการทั้งสิ้น และหมุนเวียน และส่งไปที่กระทรวงมหาดไทยแล้ว ยุทธศาสตร์ที่สำคัญยุทธศาสตร์หนึ่งคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะอำเภอพิบูลฯ มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย มีการคุณภาพสูง แต่ขณะเดียวกันก็มีจุดด้อย จึงอยากให้ทุกคนใช้โอกาสนี้ร่วมความคิดเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอพิบูลมังสาหาร

2. สถานการณ์การท่องเที่ยวอำเภอพิบูลมังสาหาร โดย นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพิบูลฯ

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอพิบูลฯ อยู่ในเขตเทศบาล มีการสร้างกิจกรรมให้ประชาชนเข้ามาท่องเที่ยวในแก่งสะพือ ในขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย ปัจจุบันอำเภอพิบูลเป็นเส้นทางผ่านของการท่องเที่ยว เช่น เส้นทางศึกษา ผ่านไปป่องเจียม เส้นทางซื้อปั้งผ่านไปป่อง เมึก จะเป็นประโยชน์อย่างมากถ้าพนักงานอำเภอพิบูลเข้าเป็นส่วนหนึ่งในเส้นทางการท่องเที่ยว เช่น การศึกษาดูงาน เมื่อมาดูงานแล้วก็มาเที่ยวแก่งสะพือ แต่ข้อจำกัดของแก่งสะพือ คือ จะเห็นแก่งเมื่อตอนน้ำลดระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน หากมาเที่ยวเดือนพฤษภาคม - ธันวาคมจะเห็นแต่ป่าไม้เมื่อเห็นแก่ง เพราะน้ำท่วม จึงไม่เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพิบูลฯ นั้น จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาไปด้วย ทำอย่างไรนักท่องเที่ยวจะไปเที่ยวที่อื่นด้วยนอกจากแก่ง โดยปัญหาที่พบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น น้ำเน่าเสียที่แหล่งมาในแก่งส่งผลกระทบนักท่องเที่ยวที่ลงไปเล่นน้ำ, ช่วงเวลาของการเที่ยวชุมแก่งสะพือจะอยู่ระหว่างเดือน พค.-ธค. และเทศบาลขาดงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ เป็นต้น

3. การใช้ value chain ในการบูรณาการผลผลิต โดย อาจารย์ มนตรี เสนียศรชุก

โจทย์สำคัญของการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ คือ การกำหนดแผนงานโครงการให้ตอบสนองต่ออนนโยบายรัฐ สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ตลอดจนการเขื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ที่มีระบบ ซึ่งเอื้อต่อการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับของจังหวัด ก่อให้เกิดภาระผูกพันและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาอยุธยาสตร์แผนงานและงบประมาณในระดับจังหวัด ดังนั้น จึงได้ทดลองนำแนวทางของ “ห่วงโซ่คุณค่า” (value chain) มาเป็นประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการบูรณาการผลผลิตของจังหวัด

กระบวนการครั้งนี้ไม่ได้เน้นวิชาการ แต่เป็นการเน้นความเข้าใจการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน เป็นกระบวนการรวมแผนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชาวพิบูลฯ มากที่สุด

ในการทำงานหน่วยงานมีการใช้ข้อมูลด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อชี้ให้เห็นภาพรวมของการทำงานพัฒนาพื้นที่ หลังจากมีข้อมูลแล้วจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น GDP, IO TABLE เพื่อว่าพัฒนาแล้วรายได้ไปตกอยู่ที่จังหวัดอื่นหรือไม่ เท่าไร ทำให้ตัดสินใจว่าจะผลิตต่อไปดีหรือไม่ หรือ Trend analysis ใช้วิเคราะห์แนวโน้ม เพื่อว่าค่านยังเข้ามาเที่ยวในจังหวัดอย่างต่อเนื่องหรือไม่ หรือว่าหายไปเที่ยวที่อื่นแล้ว BCG เพื่อว่าในจังหวัดเรา มีของอะไรที่ยังอยู่ดีสร้างรายได้ให้จังหวัด อะไรที่ร่วงโรยแล้ว ภาควิเคราะห์อัตราส่วน เช่น นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้จ่ายเงิน 1000 บาท มีสัดส่วนใช้ในร้านใดบ้าง เท่าไร ค่าอาหาร ที่พัก ค่าเดินทาง สรุปเป็นรายได้ที่ตกในพื้นที่เท่าไร การใช้เครื่องมือนี้จะช่วยวิเคราะห์ในการตั้งเป้าหมายรายได้การท่องเที่ยวในจังหวัด แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ออกเป็นรายงานเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นแผนของอำเภอที่จะเข้าไปอยู่ในแผนจังหวัดต้องมีข้อมูลยืนยันว่าแผนนั้นมีความสำคัญและจำเป็นจริง แผนต้องมีผู้รับผิดชอบ ภาครัฐต้องเป็นผู้สนับสนุน ขณะที่ภาคเอกชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินโครงการ วันนี้จึงเป็นการบูรณาการทั้งภาครัฐ เอกชนในอำเภอพิบูลฯ

การทำแผนพัฒนาจังหวัดปัจจุบัน เป็นการบูรณาการแผนระหว่างแผนของหน่วยงาน แผน Agenda และแผนองค์กรปัจจุบันส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัดจึงทำหน้าที่เป็นแผนบูรณาการและเติมเต็มส่วนที่ขาด เป็นแผนที่ไม่ได้มีงบประมาณมาก หากเทียบกับงบประมาณจากส่วนอื่น แต่ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น แต่ละแผนมีการเขียนในช่วงระยะเวลาต่างกัน บางแผนงานซ้ำซ้อนกัน ไม่สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาของประชาชน และปัญหาด้านต่างๆ ของจังหวัดได้ ดังนั้น แผนจังหวัดที่ผ่านการบูรณาการที่แท้จริงจะนำแผนงานส่วนที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมาบรรจุในแผนพัฒนาของจังหวัด การคลี่ให้เห็นแผนงานและโครงการที่จะตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนในจังหวัด อาจไม่สามารถทำให้ได้ครบถ้วนในคราวเดียว แต่อย่างน้อยจะทำให้เห็นภาพรวมความต้องการของทุกภาคส่วนในจังหวัด และค่อยๆ เติมเต็มหรือปรับปรุงในแต่ละปี

Value Chain เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการมองตั้งแต่น้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ยกตัวอย่าง กิจกรรมทางการเกษตร ประกอบด้วย การผลิต แปรรูป และการค้า ในกระบวนการเหล่านี้ต้องดูตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ คือ ผู้บริโภค ซึ่งกระบวนการทั้งหมดเกิดขึ้นโดยภาคเอกชน และประชาชน ส่วนภาครัฐ

จะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน เช่น การส่งเสริมด้านปัจจัยพื้นฐาน และทักษะ ซึ่งในกระบวนการแผนต้องมีการคิดถึงให้ร่วมกันว่ามีจุดอ่อนตรงไหนที่ภาครัฐต้องเข้าไปช่วยเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น

สิ่งที่สำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจร่วมกันก่อน คือ การสร้างการยอมรับร่วมกันว่าอะไรเป็นผลผลิตหลักของพื้นที่ และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เช่น อำเภอพิบูลฯ จะนำการท่องเที่ยวหรือการเกษตรมาเป็นผลผลิตหลัก เมื่อทุกคนเห็นประเด็นร่วมกันแล้ว ทิศทางหรือบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็จะมีความชัดเจนมากขึ้น ดังนั้นโดยทั่วไปจะเป็นว่าทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวมาพิบูลฯ มาใช้จ่ายให้เกิดรายได้ในอำเภอพิบูล ทำอย่างไรจะรู้และเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้ประกอบการ ภาคธุรกิจ และประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงจะต้องค้นหาปัญหา ข้อเท็จจริง วิเคราะห์ และประมวลสถานการณ์เพื่อนำมาบอกกล่าว เสนอความต้องการให้แก่ภาครัฐ โดยภาครัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนให้แต่ละกลุ่มทำงานและพัฒนาต่อไปได้

โดยสรุปกระบวนการใช้เครื่องมือ value chain ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. พิจารณา supply chain (ห่วงโซ่ความต้องการ) ของการท่องเที่ยวตั้งแต่ต้นจนถึงขั้นสุดท้าย ซึ่งจะทำให้เห็นกระบวนการและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์ข้อเท็จจริงในปัจจุบัน ประเด็นปัญหา ความต้องการ ค้นหาว่าอะไรที่ผู้ประกอบการสามารถแก้ไขได้เอง และต้องการให้หน่วยงานภายนอกสนับสนุนเรื่องใดบ้าง
2. ภาคราชการที่เกี่ยวข้องนำความต้องการ ประเด็นปัญหา และสถานการณ์ที่ได้จากการประมวลในข้อ 1 มาพิจารณากำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมเพื่อแก้ไข ลงเสริมหรือสนับสนุน (support activities)
3. ร่วมกันตรวจสอบ เติมเต็มแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่กำหนดด้วยตนเอง ตกลงเรื่องใดบ้าง ก่อนที่จะดำเนินการรับผิดชอบเพื่อจัดหาทรัพยากรและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

4. การแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น

ในการระดมความคิดเห็นเพื่อรับทราบข้อเท็จจริงและร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาอยุธยา ศาสตร์การท่องเที่ยวได้มีการแบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง ที่พัก อาหาร
2. กลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP ลินค้าพื้นเมือง
3. ส่วนสนับสนุน ภาคราชการ อปท. และสถาบันการเงิน

โดยมีโดยทั่วไปที่ทุกกลุ่มต้องร่วมกันแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น คือ เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยว สถานการณ์และปัญหาที่พบ และทิศทางการพัฒนา โดยผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

กลุ่ม 1 ผู้ประกอบการขนส่ง ที่พัก ร้านอาหาร

เป้าหมายการพัฒนา	สถานการณ์/ปัญหา	ทิศทางการพัฒนา
<p>1. นักท่องเที่ยว (เจาะจง) แห่งสะพือ 80,000 คน ต่อปี</p> <p>2. นักท่องเที่ยวผ่านทางที่แวดเยี่ยมชมแห่งสะพือและชื่อสินค้าแต่ละปี เพิ่มขึ้น</p>	<p>1. เป็นทางผ่าน ไม่มีในโปรแกรมทัวร์</p> <p>2. ถูกแย่งตลาดจากพื้นที่ข้างเคียงและลาว</p> <p>3. ขาดแหล่งดึงดูด <ul style="list-style-type: none"> - แห่งสะพือเที่ยวได้ระหว่าง 24 ช.ค. - 1 พ.ค. - แขวงรือ 2 วัน - ไหลเรือไฟ 2 วัน - มหาสงกรานต์ 3-5 วัน - งานบวงสรวงจุนมาลี 6 วัน - ภูเขากะวัดดอนธาตุ (มาเที่ยวงานประจำปีเป็นหลัก) </p> <p>4. นักท่องเที่ยวไม่พักค้าง ยกเว้นกลุ่มประชุม สัมมนา</p> <p>5. คนขับรถทัวร์/นำเที่ยวไม่แนะนำลูกค้า และไม่จอดแวะ</p>	<p>1. ประสานบริษัทนำเที่ยว / ผู้ประกอบการขนส่ง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมนำเที่ยว</p> <p>2. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว(ในพื้นที่ใกล้เคียงแห่งสะพือเป็นทางเลือก)</p> <p>3. เสริมเสน่ห์ สร้างแรงดึงดูดการท่องเที่ยว</p> <p>4. ประชาสัมพันธ์ สร้างเรื่องราว เชื่อมโยงการท่องเที่ยว</p>

กลุ่ม 2 ผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP สินค้าพื้นเมือง

เป้าหมายการพัฒนา	ปัญหา	ทิศทางการพัฒนา
<p>1. มีศูนย์จำหน่าย</p> <p>2. มีแหล่งผลิต</p> <p>3. สินค้าเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป</p> <p>4. อยากให้ภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน</p> <p>5. อยากให้สินค้าเข้าสู่ระดับ OTOP ที่ได้มาตรฐาน</p> <p>6. อยากขายสินค้าได้มากขึ้น</p>	<p>1. สถานที่ประกอบการไม่ใช่ของตนเอง</p> <p>2. ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการผลิต</p> <p>3. ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการผลิต</p> <p>4. ขายสินค้าได้น้อย</p> <p>5. ขาดเครื่องมือในการผลิตที่ทันสมัย</p> <p>6. ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>7. วัตถุดิบที่นำมาผลิตมีราคาแพง</p> <p>8. ขาดความรู้ในการจัดเก็บรักษา</p>	<p>1. สร้างสถานที่ประกอบการผลิตและจำหน่าย</p> <p>2. ระดมทุน จัดตั้งคณะกรรมการ การจัดหาแหล่งทุน เช่น กองทุนหมู่บ้าน SML ภาครัฐ</p> <p>3. เชิญวิทยากรฝึกอบรมผลิตภัณฑ์</p> <p>4. สร้างผู้ประกอบการเข้ารับการฝึกอบรม</p> <p>5. โฆษณาประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ วิทยุ โทรทัศน์</p> <p>6. สร้างเสริมสินค้าตามองในการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ</p> <p>7. ซื้อเครื่องมือที่ทันสมัยในการผลิต</p>

เป้าหมายการพัฒนา	ปัจจุบัน	ทิศทางการพัฒนา
	ผลิตภัณฑ์	8. สร้างโลโก้ให้เป็นจุดเด่น 9. มีศูนย์จำหน่ายวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ (สมาชิก) 10. สร้างเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น 11. ฝึกอบรมการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่าย

กลุ่ม 3 หน่วยงานสนับสนุน

เป้าหมายการพัฒนา	ปัจจุบัน	ทิศทางการพัฒนา
1. พัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็น หัวใจของการสร้างรายได้ 2. ยกระดับเป็น HUB ของการ ท่องเที่ยวจังหวัดอุบล (เครือข่าย เชื่อมโยงการท่องเที่ยว) 3. พัฒนาแก่งสะพือเป็นแกนหลัก ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว 4. ในระยะเริ่มแรกการพัฒนา อย่างให้พิบูรณ์เป็นจุดแรก	1. ความสะอาดของพื้นที่รอบแก่ง สะพือ ¹ 2. นักท่องเที่ยวที่มายังเป็นคนพื้นที่ 3. การคุณภาพเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวไม่เข้าตรงพื้นที่ แต่ผ่านไป จุดอื่น เช่น ช่องเม็ก 4. ขาดแรงจูงใจดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ศูนย์รวมสินค้า 5. ขาดการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จัก แหล่งท่องเที่ยว 6. การจัดพื้นที่ค้าขายบดบัง ทัศนียภาพ 7. หน่วยบริหารจัดการ สนับสนุน ขาดการรวมกลุ่มวางแผนให้เกิด ² การบูรณาการร่วมกัน 8. พื้นที่จอดรถในแหล่งท่อง เที่ยวไม่สะดวก 9. ขาดการดูแลปรับปรุง สภาพแวดล้อม เช่น ปลูกต้นไม้- พื้นที่วางขายสินค้า OTOP ไม่อุ่นใน จุดที่เข้าถึงง่าย(ไม่มีที่วางขาย) 10. ห้องน้ำไม่ดี เสื่อมโทรม 11. คนเล่นน้ำน้อย 12. ถูกแหล่งท่องเที่ยวอื่นดึงดูดไป	1. จัดทำข้อมูลสำนักงานเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยว 2. พัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวรอบ สะพือ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว 3. ดูแลปรับปรุงสภาพแวดล้อม การจัด โฉนดที่ขายให้เป็นระเบียบ 4. มีจุดศูนย์รวมการท่องเที่ยว กระจาย นักท่องเที่ยว 5. ทำแผนพัฒนาแก่งสะพือให้เป็นยุทธ ศาสตร์ค้าขาย และทำเชื่อมโยงกับ อบต.ในพื้นที่ 6. จังหวัดควรประกาศเป็นวาระการ พัฒนาจังหวัดเพื่อทำแผน งบ สนับสนุน 7. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ อำเภออื่น ๆ 8. พัฒนาพิพิธภัณฑ์ เพิ่มมิติทาง ประวัติศาสตร์ 9. จัด ROAD SHOW ระดับจังหวัด/ ภาค

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอนอกกลุ่มเห็นร่วมกันว่า อำเภอพิบูลฯ นั้น มีลักษณะเป็นเมืองผ่าน ไม่มีจุดขายที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่และเป็นที่รู้จักส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาลพิบูลฯ ทำให้เห็นว่าการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นผลผลิตหลักเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ทั้งอำเภอ จำเป็นต้องใช้พลังอย่างมาก ต้องทุ่มเททรัพยากรที่มีอยู่ทั้งบุคลากร งบประมาณอย่างเต็มที่ และนอกจากจะผลักดันด้วยตัวเองแล้ว ยังต้องอาศัยแรงหรือการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการผลักดันในระดับจังหวัด จึงสำคัญของอำเภอพิบูลฯ จึงอยู่ที่ทำอย่างไรจึงจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยว มาใช้จ่ายเงินในพื้นที่เพิ่มขึ้น ต้องพัฒนาแหล่งหรือกิจกรรมเพื่อดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวหรือไม่ จะปรับปรุงหรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับหรือเตรียมศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างไร ศินค้าพื้นเมือง มาตรฐานการให้บริการ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จะเริ่มตั้งแต่ อย่างไร และควรจะเข้ามาช่วยบ้าง เวทีการประชุมในครั้งนี้ไม่สามารถคลี่ห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ของการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากทั้งเวลาและองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมประชุม ลังที่ได้ในวันนี้ยังต้องการขยายผล และส่งต่อให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาต่อไป

สรุปเวทีหารือ การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)

โรงเรียนขอนом โกลเดนบีช อ.ขอนом จ.นครศรีธรรมราช

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2552

การจัดเวทีหารือ “การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)” เพื่อเป็นการอปนการเสนอปะประมานปี 2553” เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานจังหวัด บันพันธุ์สานยุทธ์ นครศรีธรรมราช และ โครงการวิจัยการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดทำแผนจังหวัด บันพันธุ์สานยุทธ์ ศาสตร์ข้อมูลและการมีส่วนร่วม ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีแนวคิดในการนำแนวทางของ “ห่วงโซ่คุณค่า” (value chain) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการบูรณาการผลผลิตของจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

- 1) เพื่อฝึกปฏิบัติการบูรณาการการผลผลิตของจังหวัด โดยใช้เครื่องมือ “ห่วงโซ่คุณค่า”
- 2) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช บันพันธุ์สานยุทธ์ ศาสตร์ ข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราชและโครงการวิจัยฯ ได้คัดเลือกผลผลิต “การทำท่องเที่ยวอำเภอ ขอนом” ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีแนวโน้มที่จะเป็นแหล่งรายได้สำคัญของจังหวัด มากถึง วงจรการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาด

ผู้เข้าร่วมเวทีรวมทั้งสิ้น 56 คน ประกอบด้วย สำนักงานจังหวัดที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ ภาคประชาชน และประชาสัมพันธ์ และทีมนักวิจัย โครงการ โดยได้รับเกียรติจากนายณพลด ภาคพ犹 ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว ททท. เข้าร่วมเวทีและให้ข้อคิดเห็นในครั้งนี้ด้วย

สรุปประเด็นสำคัญจากเวทีหารือ

1. นายสุนทร รองผู้ว่าราชการจังหวัดกล่าวเปิดการประชุม มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 การรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว สร้างความสามัคคี ทำให้การพัฒนาท่องเที่ยวเป็นของส่วนรวม จะสามารถขับเคลื่อนงานได้

1.2 จังหวัดนครศรีธรรมราช พร้อมที่จะผลักดันยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว โดยภาคเอกชน ต้องรวมตัวกัน และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน ตัวอย่างภาคประชาชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แล้ว ขอรับการสนับสนุนเงินทุนจาก รบส. กลุ่มสามารถส่งมังคุดจากนครไปขายต่างประเทศ สร้างรายได้ให้กับกลุ่มและจังหวัด กว่า 5 ล้านบาท หากภาคธุรกิจรวมตัวกันเข้มแข็ง ททท. ก็จะช่วยหาตลาดให้ได้

1.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัด ต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยมีการเชื่อมโยงธุรกิจและเศรษฐกิจทั้งระบบครบทวงจร ทั้งด้านท่องเที่ยว ประมง เกษตร ตัวอย่างเช่น โรงเรียนที่พัก ร้านอาหารจะสั่งซื้อผลผลิตการเกษตรและการประมงจากท้องถิ่น

2. คุณจริยา นุตala ย เกี่ยวนำเรื่องการท่องเที่ยว

2.1 เรื่องการท่องเที่ยวเป็นนโยบายและทิศทางที่รัฐบาลสนับสนุน โดยกำหนดนโยบายด้านท่องเที่ยว ดังนี้

- ในการขยายภาคบริการด้านท่องเที่ยว ต้องเชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรมและเกษตร สินค้าธุรกิจ สุขภาพ อาหาร
- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องเน้นด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมด้วย
- การกำหนดและพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพบุคลากร
- การตลาดและการประชาสัมพันธ์
- การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและสนับสนุนชี้งกันและกัน ความปลอดภัย และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

2.2 การเชื่อมโยงจากนโยบายสู่การปฏิบัติ มีการสนับสนุน ดังนี้

- ความพร้อมด้านบุคลากรทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ
- แหล่งสนับสนุนเชื่อมโยงกันทั้งเรื่องเงิน กำลังงาน ระบบงาน
- ความสัมพันธ์ของภาคี และไปในทิศทางเดียวกัน ยอมรับความแตกต่างทาง ความคิด เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
- เพื่อผลประโยชน์ร่วมของทุกฝ่าย ไม่ใช่ประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2.3 ยุทธศาสตร์ของจังหวัดต้องมองอนาคตข้างหน้า แต่มองที่จุดเด็กๆ ที่ลงตัวก่อน

2.4 เรื่องห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) เป็นเรื่องเก่า ซึ่ง กพร. และสำนักงบประมาณให้ ความสำคัญในการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณ สำหรับห่วงโซ่คุณค่าด้านการท่องเที่ยว ต้นน้ำดูเรื่อง การปัจจัยพื้นฐานและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว กลางน้ำ ดูเรื่องบุคลากรและการบริหารจัดการ ส่วน ปลายน้ำ ดูเรื่องการตลาด การประชาสัมพันธ์

3. คุณนพดล ภาคพรต เชื่อมโยงประสบการณ์การบริหารจัดการท่องเที่ยว

3.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ มีดังนี้

- ทรัพยากรธรรมชาติ หรือศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่น ปัจจุบันพฤติกรรมการ ท่องเที่ยวเปลี่ยนไป เมื่อท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่ดี คือ การขยายความต่าง ไม่ใช่ ความเหมือน
- การบริการที่ดี ซึ่งไม่ได้หมายถึงการต้อนรับขับสู้เท่านั้น แต่หมายถึง ลิ้งข้อมูล ความสะดวกในการบริการทั้งหมด เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ที่พัก ซึ่ง ผู้ประกอบการกลุ่มนี้จะปรับตัวให้เจาะกลุ่มเป้าหมายหลากหลายมากขึ้น โรงแรม จะมีบริการที่หลากหลายมากขึ้น เพราะมีการเจาะกลุ่มลูกค้าชัดเจน เช่น กลุ่มคู่ ชั้นนำมูนในตะวันออกกลาง ที่จัดที่พักแบบมีส่วนร่วมน้ำส่วนตัวในห้องพัก (เพื่อ ให้บริการหญิงมุสลิมที่จะต้องไม่เปิดเผยร่างกายในที่สาธารณะ) หรือโรงแรมที่

ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมดี ทำให้ดึงดูดกลุ่มเป้าหมายที่รักสิ่งแวดล้อม กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมีรายได้สูง เป็นต้น

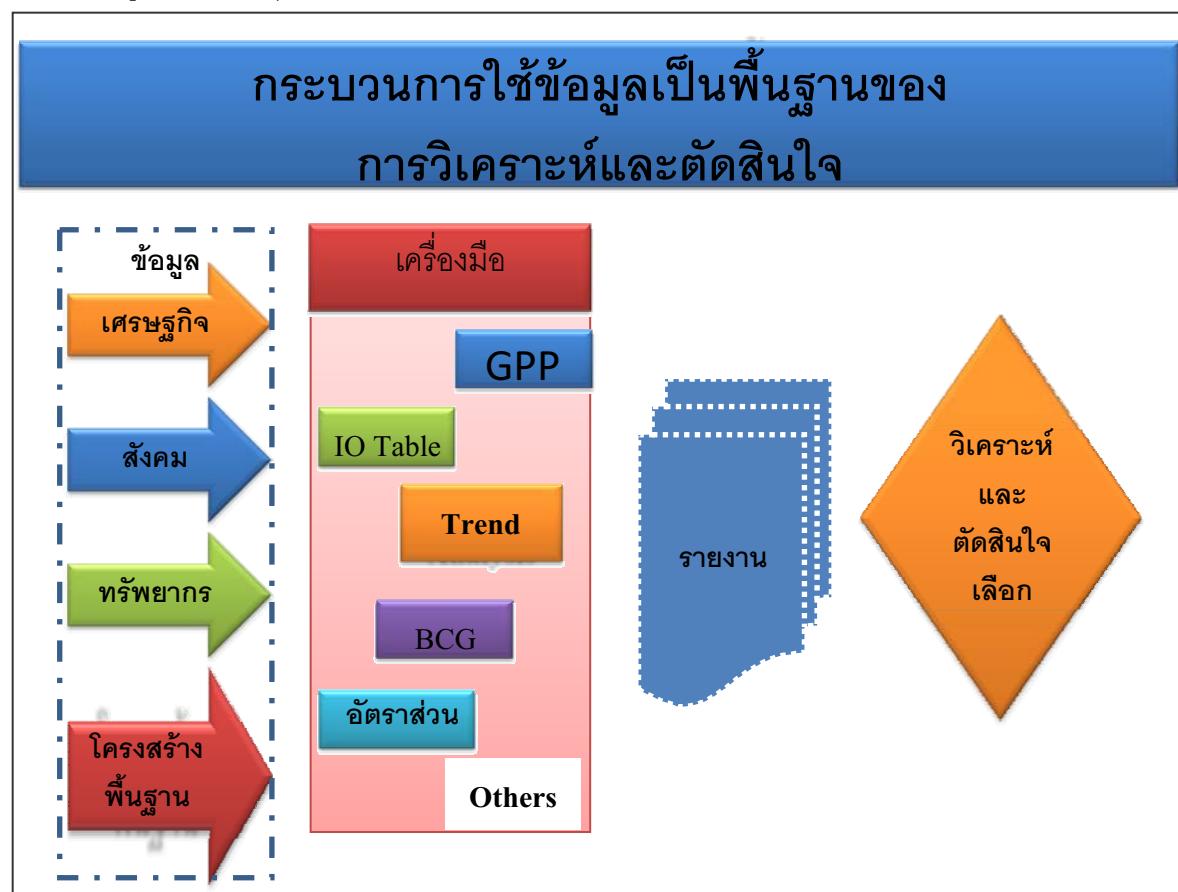
- ความพร้อมของชุมชน คือไม่มีความขัดแย้ง มีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายดี มีความเข้มแข็ง สามัคคี
- การประชาสัมพันธ์ให้คนรู้ว่าพื้นที่มีของดี มีศักยภาพ และแตกต่างจากคนอื่น
- ความเข้มแข็งของผู้ประกอบการ

3.2 การท่องเที่ยวขอนม มีศักยภาพในพื้นที่ แต่มีบางเรื่องต้องปรับปรุง

- การปรับปรุงเรื่องการเข้าถึง ได้แก่ ถนนหนทาง การเดินทางให้มีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น
- การปรับปรุงเรื่องการบริการ ให้เกิดความประทับใจแก่ผู้มาเยือน

4. คุณมณฑรี เสนียเชรชช์

4.1 การพัฒนาแผนจังหวัด เพื่อเติมเต็มการพัฒนาจังหวัดในส่วนที่มีการดำเนินงานตามงบประมาณของหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคธุรกิจ เป็นการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผน เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย GPP, IO table, BCG และการวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้ม เป็นต้น รายงานข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกทำแผนถ้าแต่ละหน่วยงานวางแผนกันคนละด้าน คนละครั้ง ทำให้แผนไม่เชื่อมโยงกัน ดังนั้นแผนจังหวัดจึงควรเป็นแผนที่บูรณาการกันทุกด้าน และเป็นแผนที่ต่อยอดเติมเต็ม

4.2 ปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวไทย ประกอบด้วย ธรรมชาติ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประวัติศาสตร์ อาหาร และอื่นๆ

4.3 ตัวอย่างการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว

- “นครปฐมเป็นแหล่งท่องเที่ยวอุดม尼ยมของคนไทย” แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมเป็นที่รู้จักและนิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมเพิ่มขึ้น (ดูรายละเอียดตามเอกสารประกอบ “ตัวอย่างนครปฐม.ppt”)
- “ทิศทางการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี” โดยกำหนดดูทิศทาง 6 ด้าน (รายละเอียดตามเอกสารประกอบ ““ตัวอย่างกาญจนบุรี.ppt”)

4.3 การท่องเที่ยวขอนม ต้องเชื่อมโยงภาคการท่องเที่ยวของขอนม กับจังหวัดนครศรีธรรมราช และการท่องเที่ยวของประเทศไทย และศักยภาพการท่องเที่ยวของขอนม (รายละเอียดตามเอกสารประกอบ ““Present ขอนม.ppt”)

แนวคิดหลักการห่วงโซ่คุณค่า หลักการ VC ภาคเอกชนเข้ามาร่วมทำงานเชื่อมโยงกัน โดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการเพิ่มคุณค่า

5. แบ่งกลุ่มย่อย เพื่อพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวขอนม

ผู้เข้าร่วมเวทีหารือ แบ่งกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 กลุ่มภาครัฐ ห้องถิน และชุมชน

5.2 กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว

แต่ละกลุ่มจะมีความสมดุลในศักยภาพ ข้อจำกัด และข้อเสนอ ในเรื่อง ปัจจัยพื้นฐานและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว บุคลากรและการมีส่วนร่วมของชุมชน และการตลาดและการประชาสัมพันธ์ รายละเอียดผลการประชุมกลุ่มย่อยของทั้งสองกลุ่ม ดังนี้

1) ปัจจัยพื้นฐาน/ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ศักยภาพ	ข้อจำกัด	ข้อเสนอ
1. ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ทะเล ถ้ำ โลมาสีชมพู หิ้งห้อย ป่าชายเลน	1. ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน น้ำ (น้ำบ่อเป็นตะกอนสูง)	1. ควรมีการปรึกษาหารือการบริหารจัดการน้ำ โดยเชิญภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มาร่วมหารือ อบพ. เช่น ชลประทาน หลัก รอง ชลประทานส่งserivce การท่องเที่ยว
2. ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น วัดเจดีย์หลวง	2. ไฟดับ ไฟตก บางพื้นที่ไม่มีไฟฟ้า ไฟทาง/ถนน หรือบริเวณที่ท่องเที่ยวซึ่งกลางคืน	2. พัฒนาระบบนน ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว ถนนลงช้ายหาด
3. มีกิจกรรมท่องเที่ยว หลากหลาย	3. ระบบอินเตอร์เน็ต และโทรศัพท์ไม่ทั่วถึง	3. แก้ปัญหาด้านไฟฟ้าส่องสว่าง หารือกับภาคที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงไฟฟ้านม
4. อาหารทะเล สด	4. การเข้าถึงพื้นที่ยาก/ไม่สะดวก	

ศักยภาพ	ข้อจำกัด	ข้อเสนอ
<p>5. มีผลผลิตจากชุมชนที่เป็นของฝาก ของที่ระลึก</p> <p>6. มี event ระดับชาติ เช่น วอลเลย์บอลชายหาด</p> <p>7. มีข้อได้เปรียบในการเดินทาง ใช้ถนนบินได้ สองแห่ง คือ สุราษฎร์ และนคร , ทางเรือ , ทางรถไปที่สถานีพุนพิน</p> <p>8. ชายหาดมีที่พักเพียงพอ รองรับนักท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยว ต่างชาติ</p> <p>9. มีการท่องเที่ยว หลากหลาย ทั้งป่า ทะเล</p> <p>10. สามารถเชื่อมโยงไปสู่ เส้นทางอื่นรอบๆ ได้ 12 เส้นทาง</p>	<p>การเข้าถึงจากท่าเรือเข้ามาที่ ขอนม รถสาธารณะมีน้อย ป้าย บอกทางน้อย และไม่มี ภาษาอังกฤษ</p> <p>5. ถนน แคบ ชราวด ถนนสาย 4014, 4142, 4232 แคบ และ เปลี่ยว อันตราย เพราะมี รถบรรทุกขนาดใหญ่ สตั๊ดว์เลี้ยง เดินเกะกะ</p> <p>6. ท่าเทียบเรือไม่ปลอดภัย เล็ก</p> <p>7. ที่พักราคาสูง สำหรับ นักท่องเที่ยวไทย</p> <p>8. การบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว ไม่มีการจัดระเบียบ ไม่ดูแลเรื่องความสะอาด ไม่มี การจัดการด้านลิ้งแวดล้อม</p> <p>9. การให้บริการของโรงแรม ไม่มี พร้อม</p> <p>10. ร้านอาหารแพง ไม่เพียงพอ</p> <p>11. ไม่มีระบบดูแลความปลอดภัย ใน การเล่นน้ำ เอื่องนำที่เที่ยว</p> <p>12. ลิงก่อสร้างไม่กลมกลืนกับ ธรรมชาติ ร้านอาหารบุกรุก คลอง/ ป่าชายเลน</p> <p>13. ไม่มีระบบการจัดการขยะ</p> <p>14. ร้านขายของที่ระลึกมีน้อย</p>	<p>การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและห้องถิน</p> <p>4. การทำกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรใน พื้นที่ ขยายพื้นที่คุ้มครองชายฝั่ง</p> <p>5. เพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ ถนน รถสาธารณะ</p> <p>6. เพิ่มทางเลือกด้านที่พัก/อาหารให้ หลากหลายระดับ ประเภทมากขึ้น</p> <p>7. ควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต ในน้ำ speedboat</p> <p>8. การศึกษาวิจัยโลมาสีชมพูในอ่าวขอนม อย่างจริงจัง</p> <p>9. ความรับรู้การดูแลแนวภัยทางเด</p> <p>10. สร้างความตระหนักรู้ ป้องกันภัย ให้ดูแลทรัพยากร</p> <p>11. ภาคส่วนราชการระดับจังหวัดและชาติ ควรให้ความสำคัญในการ พัฒนาท่องเที่ยวของขอนมมากขึ้น เช่น กำหนดให้วอลเล่ย์บอลชายหาดขอนม เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมวอลเล่ย์บอล ชายหาดนานาชาติ</p> <p>12. ใช้มาตรการทางกฎหมายห้องถินกำกับ ผู้ประกอบการไม่ให้รุกล้ำพื้นที่</p> <p>13. รณรงค์มาตรฐานอาหารปลอดภัย</p> <p>14. สร้าง event รวมพลังคนขอนม สร้าง กิจกรรมเพิ่ม เช่น วันปลูกต้นไม้ วันรักษา โลมาสีชมพู</p> <p>15. พัฒนาท่าเรือท่องเที่ยวที่มาตรฐาน</p>

2) บุคลากร/การมีส่วนร่วมชุมชน

ศักยภาพ	ข้อจำกัด	ข้อเสนอ
1. ชุมชนมีความรู้ ความสามารถในการ	1. แรงงาน และผู้มีความรู้ ภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ	1. เชื่อมโยงเครือข่ายที่ทำการ ท่องเที่ยวขอนม

ศักยภาพ	ข้อจำกัด	ข้อเสนอ
<p>ถ่ายทอดภูมิปัญญา</p> <p>2. มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชน ทั้ง เรื่อง และกลุ่มรักบ้านเกิด</p> <p>3. มีการตั้งกลุ่มดูแลความ ปลดอดภัยให้นักท่องเที่ยว</p> <p>4. ชุมชนมีการรวมกลุ่มและ ดูแลชายฝั่ง</p> <p>5. มีชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากร军训 อม เช่น อนุรักษ์โลมา การ อบรม อนุรักษ์ปะการัง อนุรักษ์หน้าหาดฯลฯ</p> <p>6. มีการประสานความร่วมมือ กับหน่วยงาน และเชื่อมโยง เกาะสมุยด้านการอนุรักษ์</p>	<p>2. ผู้นำเที่ยวไม่ได้มาตรฐาน</p> <p>3. ผู้ประกอบการขาดทักษะในการ เชื่อมโยงชุมชนร่วมพัฒนาการ ท่องเที่ยว</p> <p>4. ผู้ประกอบการยังไม่มีความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบการท่องเที่ยวที่ เกี่ยวเนื่องกับระบบอื่นๆ เช่น เรื่อง รับจ้าง ห้องพัก รถรับจ้าง</p> <p>5. หน่วยงานมีการดูแลทรัพยากร ชายฝั่งน้อย</p> <p>6. อปท. ไม่มีอำนาจเป็นเจ้าหน้าที่ ในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น</p> <p>7. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับ กับชุมชน ราชการน้อย</p> <p>8. ความเชื่อมโยงการจัดการ ท่องเที่ยวระหว่างพื้นที่น้อย และ ระหว่างจังหวัด</p>	<p>2. พัฒนาการศึกษาสาขาวิชา ท่องเที่ยว สถาบันราชมงคลศรี วิชัย ให้นักศึกษาฝึกงานที่ โรงแรม/ที่ขอนคอม</p> <p>3. จัดการอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในพื้นที่ขอนคอม</p> <p>4. การสร้างการรับรู้และสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการ ท่องเที่ยว</p> <p>5. ฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น</p> <p>6. จัดกิจกรรมเชื่อมโยงเพื่อส่งต่อ นักท่องเที่ยว</p> <p>7. เปิดเวทีให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ท่องเที่ยวทุกระดับ</p> <p>8. สร้างความร่วมมือภาคประชาชีน อปท. และจังหวัดในการบริหาร จัดการท่องเที่ยว</p> <p>9. ชุมชน ร่วมกันสร้างกติกระเบียบ ในการดูแลรักษาอ่าว</p>

3) การตลาด ประชาสัมพันธ์

ศักยภาพ	ข้อจำกัด	ข้อเสนอ
<p>1. มีการศึกษาวิจัยและ ทำข้อมูลศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยว</p> <p>2. มีโรงแรมตลอดหา น容易ประมาณ 500 ห้อง (แต่มีคนเข้า พักประมาณ 30%)</p>	<p>1. การประชาสัมพันธ์ข้อมูล การท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่องไม่ ทั่วถึง</p> <p>2. ป้ายประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวมีน้อยและอยู่ใน จุดที่ไม่เหมาะสม</p> <p>3. ป้ายสื่อความหมายน้อย</p> <p>4. การรวมข้อมูลเพื่อการ ท่องเที่ยวน้อยและไม่เป็น ระบบ</p>	<p>1. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และการ กระจายข้อมูล เช่น จังหวัดทำเอกสาร ข้อมูลร่วมกับโรงแรม ทำป้ายที่สนามบิน บริเวณทางแยกที่สำคัญ และในโรงแรม</p> <p>2. นำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวสร้าง story ที่ ดึงดูดนักท่องเที่ยว</p> <p>3. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีเด่นในการ ประชาสัมพันธ์ เช่น งานวอลเล่ย์บอล นานาชาติ</p> <p>4. เชิญชวนทางหลวงมาร่วมในการติดป้าย</p>

ศักยภาพ	ข้อจำกัด	ข้อเสนอ
	5. นักท่องเที่ยว Yang ไม่รู้จักที่พัก 6. การตลาดในการดึงคนให้เข้ามาพัก Yang ไม่มี	ประชาสัมพันธ์ 5. ส่งเสริมให้ขอนомเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของพื้นที่ในเขตจังหวัดและกลุ่มจังหวัด 6. พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ การเรียนรู้ท้องถิ่น 7. จัดกิจกรรมรักษาไม้มาลีชุมพู 8. พัฒนาด้านการตลาดเชิงลึก

ข้อมูลจากເວທີປະຊຸມໄດ້ຈັດທຳເປັນຫ່ວງໃຫ້ຄຸນດ້າກາຣທອງເທິ່ງຂອງອຳເນວຂອນ

6. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

6.1 ข้อกังวลของผู้ประกอบการ

การท่องเที่ยวขอนอมยังไม่เกิดอย่างเป็นอุดหนากรรມ นอกจาກນີ້ເຮີ່ມມືກລຸ່ມຍຸໂປເຂົມາທອງເທິ່ງມາກັ້ນ ประເດີນທີ່ຜູ້ປະກອບກາຣໃນພື້ນທີ່ເປັນກັງລຸດ ດື່ອ ກລຸ່ມນັກທອງເທິ່ງວັນເຊີຍ ທີ່ມີປະວັດສຕ້ວີໃນກາຣຄວບຄວງພື້ນທີ່ ອຸປິນສັຍກາຣທອງເທິ່ງທີ່ມີຄວາມແລະທຳລາຍ ເຊັ່ນ ຊື້ອວະແບກໂອໄປໄດເກຣດພື້ນທີ່ ແລະລົງຖຸນພັນນາທີ່ພັກ ທີ່ທອງເທິ່ງ ຮ້ານອາຫາຣ ເປັນເຈົ້າຂອງກິຈກາຣລາຍແໜ່ງ ຊື້ກລ່າວໄດ້ວ່າກໍາວຽກຮັດ ອາກຮັສໄມ້ມີມາຕຽກຮັດເລືອກຜູ້ປະກອບກາຣ ແລະຄນີນິ້ນທົ່ວທີ່ນະໄໝໄດ້ຮັບປະໂຍ່ນ

6.2 รองປະການສປາອຸດສາຫາກຮັມທອງເທິ່ງ

ກາຣທຳແນນດ້າກາຣທອງເທິ່ງຈະຕ້ອນມາດູເຈື່ອກາຣບົງຫາຮັດກາຣ ໃນສ່ວນຂອງກາຄເອກະນຸມຕ້ອງກາຣບູນກາກກາຈັດກາຣ 3 ເຈື່ອງ ດື່ອ ກາຣຕລາດ ກາຄກາຣພັນນາ ແລະກາຄເອກະນຸມ ກາຣບົງຫາຮັດກາຣຕັ້ງແຕ່ຮະດັບນຈົນຄື່ງຮະດັບທົ່ວທີ່ນ ທັ້ງສາມກາດຕ້ອນມາທຳການວ່າມີກັນໄກລ໌ຂີດ ໃນອຳເນວຂອນມີກາຄຜູ້ປະກອບກາຣ (Supply) ເຕັມແລ້ວ ມີການພັນນາ ສ່ວນດ້າກາຣຕລາດມີ ທທທ.ສນັບສຸນອູ້ ເພີ່ຍແຕ່ ທທທ.ຈະດູວ່າສິນຄ້ານີ້ຄວາມມີກາວງແພນກາຣຂາຍອຍ່າງໄວໃຫ້ເໝາະກັບກຸລຸ່ມເປົ້າໝາຍ ດັ່ງນັ້ນ ຂອນມີການເກົ່າກັ້ວາໃນເຈື່ອກາຣພັນນາໃໝ່ມາກັ້ນ ຊື້ອປ.ຈະມີບທບາທສຳຄັນຄັ້ງຈະນຳຂອນມີກັນໃຫ້ໂລກ ໃຫ້ດູວ່າຈະເຈີຍຮະໃນເພື່ອຍ່າງໄວ ແລະທຳກາຣຕລາດ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງເສັນສິນຄ້າໃໝ່ເພີ່ມ ຂອໃຫ້ ທທທ.ໂອບອຸ້ມ ແລະນາຍອຳເນວສ້າງໃຫ້ເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈໃນເຈື່ອງນີ້

7. นายพลากร บุญประคอง นายອຳເນວຂອນກລ່າວປົດກາຣປະຊຸມ

นายອຳເນວຂອນ ກລ່າວວ່າຕ້ອງກາຣມີເກີດທີ່ແບບນີ້ມານານແລ້ວ ທີ່ມີທຸກກາຄສ່ວນມາວ່າມີແສດຄວາມຄິດເຫັນ ມີສ່ວນກາລາງມາຟ້າກວາມຄິດເຫັນ ຊື້ຈະນຳໄປສູກາຣພັນນາກາຣທອງເທິ່ງຂອງອຳເນວຂອນມີກັນໃຫ້ມີທີ່ສຳເນົາ ແລະຕ້ອງການໃຫ້ກາຄເອກະນຸມເຫັນກາພ ທຳແນນມານໂຄງກາຣທີ່ຂັດເຈນ

สรุปผลเวทีหารือ
การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า
เพื่อเป็นกรอบในการเสนอองบประมาณในแผนพัฒนาจังหวัดสตูล
วันที่ 19 มีนาคม 2552 เวลา 9:00-12:30 น.
ณ ห้องประชุมตัวหงส์ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดสตูล

1. ประธานที่ประชุมกล่าวเปิดเวทีการหารือ

โดย นายบุญเสริม ฤทธาภิรมย์ ศิลปินดีเด่นสาขาวารรณศิลป์จังหวัดสตูล

การจัดเวทีหารือ “การจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)” เกิดขึ้นโดย ความร่วมมือระหว่างสำนักงานจังหวัดสตูล และ โครงการวิจัยการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดทำแผนจังหวัด บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ข้อมูลและการมีส่วนร่วม ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีแนวคิดในการนำแนวทางของ “ห่วงโซ่คุณค่า” (value chain) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการบูรณาการผลผลิตของจังหวัด การจัดเวทีหารือในวันนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อฝึกปฏิบัติการบูรณาการผลผลิตของจังหวัด โดยใช้เครื่องมือ “ห่วงโซ่คุณค่า” และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาจังหวัดสตูล บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ ข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

สำนักงานจังหวัดสตูลและโครงการวิจัยฯ ได้คัดเลือกผลผลิต “การท่องเที่ยว” ซึ่งจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีแนวโน้มที่จะเป็นแหล่งรายได้สำคัญของจังหวัดมาทดลองคลื่นของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาด กระบวนการของห่วงโซ่คุณค่า จะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางของ “การจัดการท่องเที่ยวกะหลีเปี๊ยะ” รวมไปถึงชีวิตรทางเศรษฐกิจของจังหวัด เพราะการท่องเที่ยวเป็นผลผลิตหลักของอำเภอ รายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ควรตกถึงมือของชุมชนท้องถิ่นด้วย ดังนั้น เวทีวันนี้จึงเป็นการพบกันอย่างครบรวงจร ทั้งชุมชนภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยว และหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นผู้ส่งเสริมกระบวนการทั้งหมด

2. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล

โดย คุณพิพัฒน์ เลิศกิตติสุข ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีของมนุษย์ เป็นเครื่องมือการกระจายการพัฒนาและรายได้ หรือกล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่แล้วเมืองท่องเที่ยวเมืองหลักของโลกหลักเป็นมหานครทั้งสิ้น เป็นการท่องเที่ยวแบบเมืองใหญ่ กึ่งธุรกิจ เช่น ลอนดอน ปารีส มีลัน ปักกิ่ง ฮ่องกง สิงคโปร์ และกรุงเทพมหานคร (มีความสะดวก – เป็นที่จับจ่ายซื้อของ) ในขณะเดียวกันยังมีเมืองท่องเที่ยวเฉพาะทางที่ได้รับความนิยมอย่างสูง เช่น หลวงพระบาง มัลติฟ์สฯ เป็นต้น (ธรรมชาติ – วัฒนธรรม) และมีการท่องเที่ยวชุมชน เช่น ในอาฟริกา อินโดนีเซีย และไทย (อัมพวา – คีรีวังค์ – แม่โขน)

ยกตัวอย่างมัลติฟ์สฯ ซึ่งมีเกาะจำนวนมาก และประชาชนมีความยากจน รัฐบาลจัดตั้งบราชัท พัฒนาการท่องเที่ยว (MTDC) ขึ้นมาและให้อำนาจการบริหารแก่ 15 เกาะเพื่อให้ดำเนินงานอย่างมี

เอกสารฯ ปัจจุบันนักท่องเที่ยวเรียกมัลติฟ์สเป็นสวรรค์ การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นสัดส่วนสูงถึง 28% ของ GDP และรายได้เฉลี่ยของประชาชนเพิ่มขึ้น 50% ในช่วงระหว่างปี 2540 – 2547 รัฐบาลกำหนดให้มีห้องพัก 36,659 เตียง ซึ่งจะรับนักท่องเที่ยวได้ปีละหนึ่งล้านคน และจะเติบโตในปี 2555 ก่อนที่จะพิจารณาขยายต่อไป โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติรายงานว่าแม้การท่องเที่ยวจะพัฒนาไปอย่างดี แต่ประชากร 28% ของมัลติฟ์สไม่ไฟฟ้าใช้น้ำอยู่กว่าวันละหนึ่งชั่วโมง 40% ไม่มีสถานพยาบาล/สาธารณสุข และ 12% ไม่มีน้ำสะอาดใช้ เกาะอื่นๆ เริ่มมีปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพราะไม่มีการวางแผนไว้อย่างดีพอ สำหรับ หลวงพระบางจะมีการพัฒนาท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืนโดยร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการคุ้มครองทรัพยากร วัฒนธรรมและสังคม ให้เป็นที่ชื่นชอบในระดับโลก

วัฏจักรของพื้นที่ท่องเที่ยว (Tourism Area Life Cycle) มีดังนี้

- การค้นพบแหล่งท่องเที่ยว / เข้าถึงยาก นักท่องเที่ยวน้อย
- ห้องถินเริ่มพัฒนา / กิจการเกิดขึ้นโดยห้องถิน คุณภาพในช่วงต้นๆ ยังเข้าถึงยาก
- แหล่งท่องเที่ยวพัฒนา / นักท่องเที่ยวเพิ่มมาก มีความสะดวก เริ่มเสื่อมโทรม
- แหล่งท่องเที่ยวเริ่มมีชื่อเสียง / นักลงทุนภายนอกเข้าครอบงำ นักท่องเที่ยวคงที่
- แหล่งท่องเที่ยวรุ่งเรือง / นักท่องเที่ยวมากในกลุ่มมากขึ้น เกิดความเสื่อมโทรมมาก
- แหล่งท่องเที่ยวตกต่ำ / นักท่องเที่ยวถูกนำไปนักท่องเที่ยวต่อ ตลาดใหม่เกิดมาก

องค์กรการท่องเที่ยวโลกของการ

ท่องเที่ยวว่า การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรไม่กระทบต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม หากหาจุดพอดีไม่ได้จะทำให้เกิดความรุนแรง คุณภาพชีวิตคนจะเป็นตัวตั้ง ที่อยู่ในภาวะสมดุลจะนำไปสู่ความยั่งยืน

ทิศทางตลาดการท่องเที่ยวของโลกที่สำคัญ คือ เป็นการท่องเที่ยวแบบแสวงหาประสบการณ์ร่วมกับห้องถิน เป็นการท่องเที่ยวที่เพิ่งพิจิตรที่น่าเที่ยวน้อยลง เป็น อี คอมเมอร์ซ (e-commerce) ให้ความสำคัญกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับความยุติธรรมทางการค้า และเป็นการท่องเที่ยวในภูมิภาคเพื่อลดค่าใช้จ่าย

ทิศทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคติดเชือดสูงกัน ได้แก่ เป็นการเดินทางในระยะใกล้และท่องเที่ยวในประเทศ ระยะเวลาการเดินทางสั้นลงและใช้เงินน้อยลง แหล่งท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายน้อยกว่าจะได้เปรียบ ผู้ประกอบการที่บริหารต้นทุนได้ดีกว่าจะได้เปรียบกว่า และการทำงานอย่างบูรณาการตลอดห่วงโซ่คุณค่าจะได้เปรียบยิ่งขึ้น

ภาคใต้ของประเทศไทยมีระยะเวลาการพำนักเฉลี่ย 3.48 วัน และนักท่องเที่ยวใช้จ่ายเฉลี่ยวันละ 2,987.59 บาทต่อวัน ส่วนจังหวัดสตูลมีระยะเวลาการพำนักเฉลี่ย 2.1 วัน และนักท่องเที่ยวใช้จ่ายเฉลี่ยวันละ 1,351.70 บาทต่อวัน ภาพรวมการท่องเที่ยวสตูล คือ มีแหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพสูงเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาติทางทะเล (Asian Heritage) และการเข้าถึงจากกรุงเทพฯ ไม่สะดวก มีสภาพเป็นภูมิภาคลุ่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกมีจำกัด

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวม ยึดหลัก 5 ประการ คือ Product (สินค้า) Place (สภาพการเข้าถึง) Price (ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว) Promotion (การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย) Participation (การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม)

กลไกการวางแผนพัฒนาพื้นที่ ได้แก่

- 3 Ps (policy - plan - project) มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องครบถ้วนทั้งกระบวนการ
- 3 Es (economy - equity - environment) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจบนเงื่อนไขในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยยะสำคัญและสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิถีการดำเนินชีวิตของชาวเกาะหลีเป๊ะ ทำประมงพื้นบ้านและการท่องเที่ยว โดยการรับจำจับเรือท่องเที่ยว รวมทั้งการเป็นลูกจ้างในรีสอร์ฟ จึงทำให้นักเรียนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือ สมเด็จพระพุฒาจารย์สุธรรมราษฎร์ สมบูรณ์ราษฎร์ จึงได้พระราชนิพัทธ์ฯ ให้จัดทำโครงการสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียนโรงเรียนบ้านเกาะอาดัง เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กนักเรียนสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ รวมทั้งในเรื่องของการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และรวมไปถึงสุขอนามัยทั่วไปให้มีความรู้รอบตัวที่กว้างขวางขึ้น ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่โครงการช่วยพัฒนาจะศึกษาภาษาหลีเป๊ะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ทำอย่างไรให้องค์ความรู้ถ่ายทอดลงสู่ชุมชนเกาะหลีเป๊ะต้องฝ่าระวังไม่ให้การท่องเที่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติสิ่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

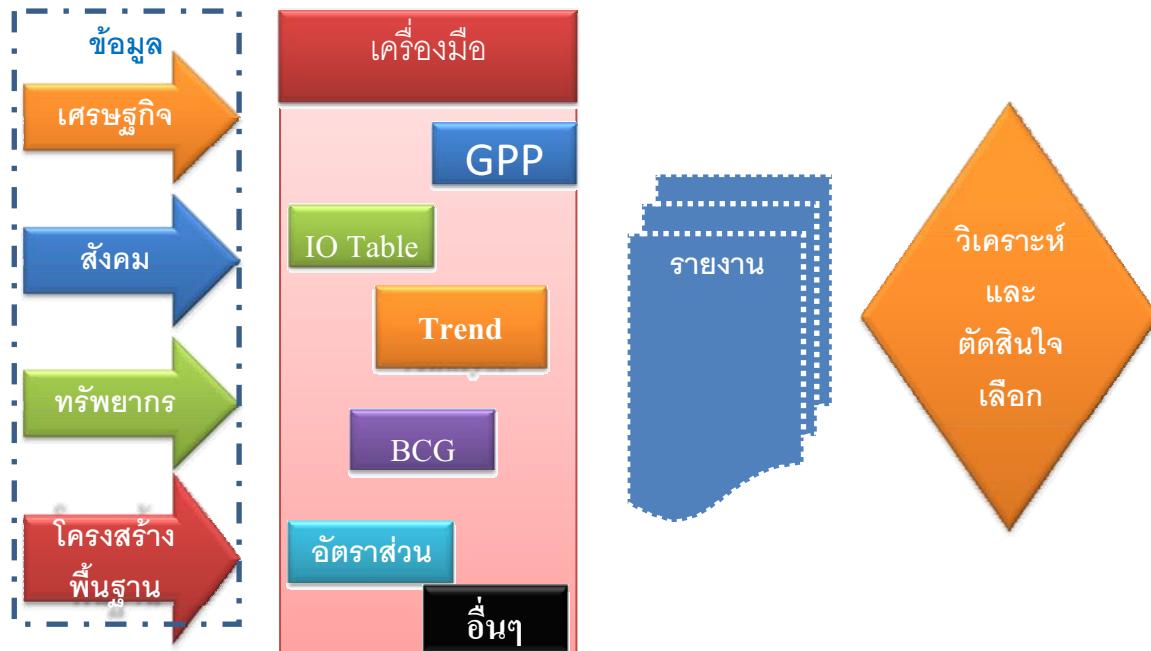
3. เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล และหลักการทำห่วงโซ่คุณค่า (value chain)

โดย อาจารย์ มนตรี เสนียเศรษฐ์ นักวิจัยโครงการ

การบูรณาการแผนจังหวัดโดยใช้ห่วงโซ่คุณค่าเปรียบเสมือนเป็นห่วงโซ่ที่ผูกโยงกัน หากมีการวางแผนที่ดีก็จะได้ไปสู่ความสำคัญทั้งยัง แต่หากวางแผนไม่มีประสิทธิภาพจะดูดไปสู่ความล้มเหลวทั้งยังเช่นกัน

กระบวนการใช้ข้อมูลมีความสำคัญ จังหวัดมีหลายแหล่งข้อมูล ต้องนำมาวิเคราะห์ก่อนที่จะนำไปใช้ตัดสินใจ เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย GPP I-O Table Trend analysis อัตราส่วน เป็นต้น ซึ่งต้องมีการเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับข้อมูลแต่ละตัว เมื่อได้เครื่องมือแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจ โดยไม่ใช้ความรู้สึก ยกตัวอย่างข้อมูลนักท่องเที่ยวของจังหวัดสตูลที่คุณพิพัฒน์ได้กล่าวว่ามี 700,000 คนต่อปี แต่จากสถิติของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาพบว่า มีนักท่องเที่ยวบริเวณหมู่เกาะ 50,000 คนต่อปี ดังนั้น ต้องพิจารณาจากข้อมูลแล้วว่ามักท่องเที่ยวอีก

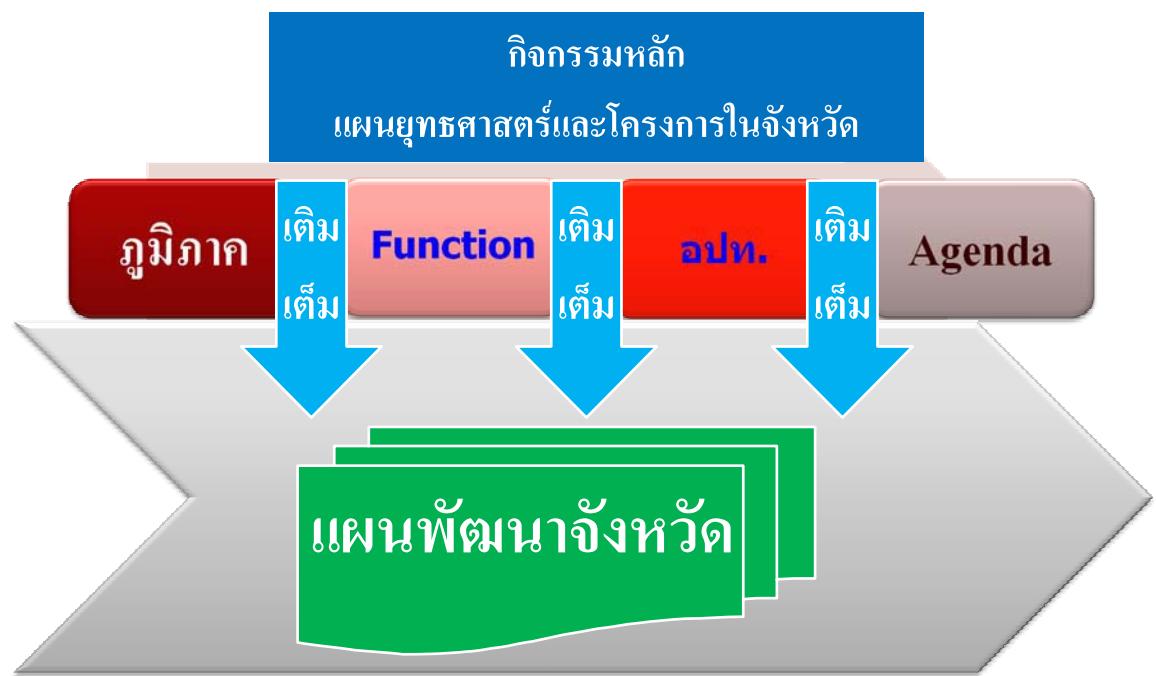
65,000 คน ไปเที่ยวที่ไหน สำหรับ ข้อมูลจากระบบ POC ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลของภาครัฐในเชิงปริมาณ แต่ข้อมูลอีกส่วนที่นำเสนอใจและมีความสำคัญคือข้อมูลเชิงคุณภาพที่มาจากชุมชน เอกชน และภาคประชาสังคม วันนี้จึงเป็นโอกาสสุดที่มาร์กทุกภาคส่วนในการช่วยกันคิด

ในการทำแผนพัฒนาจังหวัดปัจจุบัน เป็นการบูรณาการแผนระหว่างแผนของหน่วยงาน แผน Agenda และแผนองค์กรปักธงส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนบูรณาการและเติมเต็มส่วนที่ขาด จึงเป็นแผนที่ໄ้ดีมีงบประมาณมากหากเทียบกับงบประมาณจากส่วนอื่น แต่ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ แต่ละแผนมีการเปลี่ยนในช่วงระยะเวลาต่างกัน บางแผนงานซ้ำซ้อนกัน ไม่สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาของประชาชน และปัญหาด้านต่างๆ ของจังหวัดได้ ดังนั้น แผนจังหวัดที่ผ่านการบูรณาการที่แท้จริงจะนำแผนงานส่วนที่ยังไม่ได้มาบรรจุในแผนพัฒนาของจังหวัด การคลี่ให้เห็นแผนงานและโครงการที่จะตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนในจังหวัด อาจทำไม่ได้ครบถ้วนในคราวเดียว แต่อย่างน้อยจะทำให้เห็นภาพรวมความต้องการของทุกภาคส่วนในจังหวัด และค่อยๆ เติมเต็มหรือปรับปรุงในแต่ละปี โครงการวางแผนพัฒนาจังหวัดประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสิ่งแวดล้อม ในการคิดแผนด้านเศรษฐกิจต้องพิจารณาให้รอบด้าน เช่นคิดถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดตามมา

Value Chain เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการมองตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ยกตัวอย่าง กิจกรรมทางการเกษตร ประกอบด้วย ห่วงโซ่องค์กรเกษตร แปรรูป และค้าส่ง ในกระบวนการเหล่านี้ ต้องดูตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำคือผู้บริโภค ซึ่งเป็นกระบวนการทั้งหมดที่เกิดขึ้นโดยภาคเอกชนและภาคประชาชน ส่วนภาครัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน เช่น การส่งเสริมด้านปัจจัยพื้นฐาน และทักษะ ซึ่งใน

การวางแผนต้องมีการคลี่ห่วงให่ว่ามีกันว่ามีจุดอ่อนตรงไหนที่ภาครัฐต้องเข้าไปช่วยเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น

สิ่งที่สำคัญคือทำอย่างไรจึงจะสร้างกระบวนการผลผลิตจังหวัดร่วมกัน คนในจังหวัดต้องยอมรับร่วมกันว่าอะไรเป็นผลผลิตหลักของจังหวัด แล้วพูด(สื่อสาร)และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เช่น จังหวัดสตูลจะนำการท่องเที่ยวหรือการเกษตร (ยางพารา) มาเป็นผลผลิตหลักของจังหวัด โดยมีผู้ที่ทำหน้าที่สร้างความรู้สึกร่วมคือผู้บริหารหรือผู้ใหญ่ของจังหวัด

เกษตรหลักเป็นมีที่พักราคาถึงห้องละ 10,000 บาท แสดงให้เห็นว่าเป็นที่ท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มจะเติบโต ในเว็บไซด์ต่างๆ มีแผนที่ปรากฏเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นลูกค้าเกษตรหลักเป็นต้องหาเอกลักษณ์ของตัวเองว่าจะเป็นที่ท่องเที่ยวแบบมัลติฟังก์ชัน ไม่ใช่แค่การขายหากพิจารณาเกษตรหลักเป็นแล้วพบว่า กิจกรรมหลัก (primary activities) เป็นของภาคเอกชนแบบทั้งสิ้น และมีครบห้างห้างโซ่ กล่าวคือ กิจกรรมนำนักท่องเที่ยวเข้ามา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ชัดเจนดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยบริษัทนำเที่ยว ซึ่งต่างกับการท่องเที่ยวชนบท จังหวัดนครศรีธรรมราช และแก่งสะพือ จังหวัดอุบลราชธานี ยังมีขั้นนี้ไม่เข้มแข็งและชัดเจน จึงทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากนัก นอกจากนี้ หลีกเป็นยังมีกิจกรรมการขนส่ง ที่พักและการบริการ

สำหรับเป้าหมายของการท่องเที่ยว คือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยว ทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ใช้เงินในพื้นที่ และต้องมีความชัดเจนด้านลูกค้า เช่น ไฮมสเตย์ต้องการนักท่องเที่ยกลุ่มไหน รีสอร์ฟต้องการนักท่องเที่ยกลุ่มไหน จะได้ไม่เกิดการแย่งลูกค้ากัน ข้อระวังระหว่างรายได้กับความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ ท้ายที่สุดแล้วในความเป็นจริงแล้ว รายได้จากการ

ท่องเที่ยวอาจไม่ได้เพิ่มขึ้น
สิ่งแวดล้อม

เนื่องจากต้องนำเงินมาเยี่ยวยาความสูญเสียทางทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

4. การระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อย

การประชุมได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว กลุ่มศักยภาพบุคลากรภาครัฐ/บริการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน และกลุ่มการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยแต่ละกลุ่มได้อภิปรายถึงสถานการณ์/ปัญหา และข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การเสนอแผนจังหวัด

ผู้เข้าร่วมประชุมได้ผ่านว่า “อย่างให้หลี เป็นมลัดพิทีมีความสวยงามทางทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นบาลีที่คงวัฒนธรรมของชุมชนไว้ได้.”

เกาะหลี เป็นหมู่บ้านที่ 1,500 ไร่ ห่างจากแม่น้ำใหญ่ 80 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางจากท่าเรือ 2-3 ชั่วโมง ปี พ.ศ. 2517 จัดอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา และเริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามา เกาะหลี เป็นมีประชากร 1,050 คน 160 ครอบครัว มีมีสถานีอนามัย 1 แห่ง โรงเรียน 1 แห่ง (อนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3) สำหรับกลุ่มหลี เป็นโอมสเตอร์เกิดเนื่องจากปัญหาที่พักเต็มในฤดูกาลท่องเที่ยว ด้วยการสนับสนุนจากสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

(1) ปัจจัยพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว

สถานการณ์ /ปัญหา	ข้อเสนอ
<p>21. ขาดความเขื่อมโยงของเดินทางการท่องเที่ยวทั้ง จังหวัดในส่วนที่เป็นเมือง ภูเขาระและแหล่ง</p> <p>22. การคมนาคมยังไม่เขื่อมโยงทั้งทาง ทำให้การเข้าถึง ของที่พักและแหล่งท่องเที่ยวในบางบริเวณต้องใช้เรือ แทน และยังส่งผลต่อการเก็บขันขยะบนเกาะ อีกทั้ง ไม่มีท่าเทียบเรือ ซึ่งเรือโดยสารจะต้องไปจอดโดยน้ำ กลางทะเลระยะไกลถึง ต้องนำเรือหางยาวของ ชาวบ้านมาขันต่ำผู้โดยสาร</p> <p>23. ขาดระบบการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถานประกอบการ</p> <p>24. น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ อีกทั้งท่อส่งน้ำ จากเกาะอาทิตย์ชารุดอยู่ส่วนต่อไป</p> <p>25. กลุ่มเรือหางยาวที่รับส่งนักท่องเที่ยวและน้ำ นักท่องเที่ยวดูประการัง ขาดเรือด่วนฉุกเฉิน และขาด เครื่องมือสื่อสารเพื่อเรียกใช้เรือด่วนฉุกเฉินที่มี เช่น เรือด่วนฉุกเฉินของ สสจ. ที่ให้ อบจ. ยืมใช้ หรือการ สนับสนุนของมูลนิธิชัยพัฒนา</p> <p>26. ที่พักช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวไม่เพียงพอ (โรงเรมและรี สอร์ท รองรับนักท่องเที่ยวได้ 2,200 คนต่อวัน) จึง เกิดไอมสเตอร์ 5 ราย (รับนักท่องเที่ยวได้ 50 คนต่อ วัน) และบางกลุ่มใช้โรงเรียนเป็นที่พัก</p> <p>27. ไม่มีผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกจากเกาะหลี เป๊ะ</p> <p>28. ต้นทุนค่าไฟฟ้าแพง ปัจจุบัน ไม่มีระบบสายเคเบิล ไฟฟ้าแต่อย่างใด ใช้เพียงโซล่าเซลล์และใช้เครื่องปั่น ไฟกันเอง ทำให้มีต้นทุนสูง</p> <p>29. การสร้างโรงเรมและสถานประกอบการโดยขาดการ ควบคุมและจัดระเบียบการใช้ที่ดิน รวมทั้งมีการ กว้านซื้อที่ดินโดยนายทุน</p> <p>30. การแย่งลูกค้าและตัดราคา กัน รวมทั้งราคาสินค้าบาน เกาะไม่มีมาตรฐาน</p>	<p>1. จัดทำแผนการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงทั้งเมือง-ภูเขาระและ จังหวัดในส่วนที่เป็นเมือง ภูเขาระและแหล่ง</p> <p>2. พัฒนาถนนให้เชื่อมโยงกันทั้งทางและสามารถใช้การได้ ดีในช่วงฤดูฝน</p> <p>3. ทำให้ “หลีเป๊ะปลดขาด” โดยจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ ต้น กลาย และปลายทาง ด้วยความร่วมมือกันของทุก ภาคส่วน กล่าวคือ <u>ต้นทาง</u> ได้แก่ อบต. สมาคมธุรกิจ ท่องเที่ยวและผู้ประกอบการประชาสัมพันธ์หรือใช้ มาตรการจูงใจให้นักท่องเที่ยวไม่นำเครื่องอุปโภคบริโภค ที่จะก่อให้เกิดขยะหรืออย่างสลายยากไปสู่ทาง <u>กลาง</u> ได้แก่ มีการคัดแยกขยะ ด้วยความร่วมมือกันของ โรงเรียน ชุมชนและนักท่องเที่ยว และปลายทาง ได้แก่ การแปรสภาพขยะเป็นน้ำหมักชีวภาพ ของที่ระลึก ด้วย ความร่วมมือทางวิชากรจากจังหวัด วิทยาลัยชุมชนสตูล รวมทั้งมีมาตรการจูงใจให้นักท่องเที่ยวนำขยะขึ้นฝั่ง</p> <p>4. ศึกษาการบริหารจัดการระบบน้ำ ปรับปรุงระบบการ ขันส่งน้ำรวมทั้งจัดระบบการตรวจสอบและบำรุงรักษา</p> <p>5. จัดตั้งระบบของศูนย์อำนวยการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริงทั้งในด้านบุคลากรทำงาน 24 ชั่วโมง การสื่อสาร เรือด่วนสำหรับการขนส่ง การ รักษาพยาบาล และการติดตามตรวจสอบ</p> <p>6. ให้สถาบันทางวิชาการศึกษาความสามารถในการ รองรับด้านการท่องเที่ยวของเกาะหลีเป๊ะ (Carrying Capacity) แม้ว่าห้องพักจะเพิ่มขึ้น แต่หากเกินศักยภาพ ในการรองรับของทรัพยากรแล้ว จะนำไปสู่การทำลาย การท่องเที่ยวมากกว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนร่วมกันค้นคว้า ดูงาน พัฒนาของฝากและของที่ระลึกอันมีเอกลักษณ์จากเกาะ หลีเป๊ะ เช่น กลานะพร้าว ขยะแปรรูป ซึ่งจะเป็นสิ่ง รายได้แก่ชุมชนอีกทางหนึ่ง</p> <p>8. วางแผนและจัดทำผังเฉพาะเกาะหลีเป๊ะ กำหนดเขตการใช้ ที่ดิน (Zoning)</p> <p>9. สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสตูล ชุมชนโรงเรมจังหวัด</p>

สถานการณ์ /ปัญหา	ข้อเสนอ
	<p>สตูด สำนักงานพานิชย์จังหวัดสตูล และผู้ประกอบการ วางแผนบัดด้านความปลอดภัยทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองชุมชน ได้แก่ การสรุลูกค้า และมาตรการราคาสินค้า</p> <p>10. จัดระบบด้านความปลอดภัยทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองชุมชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน และชุมชน เช่น การจัดเรื่องตลาดตระหนุก และจัด เวร์ยามดูแลในชุมชนและรีสอร์ฟ</p> <p>11. หมายมติการป้องกันการก่อการร้ายที่ดินบนเกาะ</p>

(2) ศักยภาพบุคลากรภาครัฐที่ต้องเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

สถานการณ์ /ปัญหา	ข้อเสนอ
<p>1. กลุ่มบุคคลที่มีส่วนในการพัฒนาชุมชนและการ ท่องเที่ยวไม่ได้รับการจัดสรรวัสดุการที่เหมาะสม กลุ่มบุคคลเหล่านี้ ได้แก่ <u>ชุมชนรักษ์เกาะหลีเป๊ะที่ดูแลความสะอาด จัดเก็บขยะมูลฝอยบนเกาะ การ คัดแยกขยะ การขันขี้นฝัง การประสานกับ อบจ. ใน การรับขยะจากฝัง เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ใช้หน้าเกาะหลี เป๊ะที่ดูแลระบบจ่ายน้ำประปาของชุมชน รวมทั้งชุด รักษารักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน (ชรบ.) และชุด รักษาภัยทางทะเล ที่ดูแลความปลอดภัยของหมู่บ้าน และทางทะเล</u></p> <p>2. บุคลากรของสถานประกอบการมีความสามารถ ในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ซึ่ง ปัจจุบัน โรงเรียนบ้านเกาะօอดัง ได้เริ่มให้ความรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวแก่นักเรียนโดย อาศัยภาษาแม่ครัวต่างประเทศ แต่ยังไม่ขยายไปสู่ บุคลากรในสถานประกอบการ นอกจากนี้ วิทยาลัยฯ มุ่งเน้นสตูลก์ให้ความรู้ชุมชนด้านภาษาและอาชีพ แต่ขาดดำเนินการอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. สนับสนุนสวัสดิการแก่ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนในการพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยว</p> <p>2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันวิชาการจัดการอบรม ด้านภาษาต่างประเทศและทักษะการบริการ นักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและมีระบบติดตามวัดผล</p>

(3) การตลาดและประชาสัมพันธ์

สถานการณ์ /ปัญหา	ข้อเสนอ
<p>1. ขาดการเชื่อมต่อการรับรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดสตูลทั้งในมิติเมือง ภูเขา และทะเล</p> <p>2. ความเข้าใจว่าช่วงเดือนพฤษภาคม-พฤษจิกายน (ช่วงฤดูมรสุม) ไม่สามารถท่องเที่ยวได้เนื่องจากในระยะเวลาดังกล่าว อุทัยานแห่งชาติได้ประกาศปิดอันที่จริงแล้ว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้ดังภาวะอื่นๆ เช่น เกาะสม็ด เกาะช้าง โดยที่เกิดมรสุมจะเกิดเป็นช่วงๆ เท่านั้น</p>	<p>1. โอกาสเกาหลีเปี๊ยะครอบคลุม 100 ปี ควรมีการเผยแพร่การท่องเที่ยวของจังหวัดสตูลทั้งในมิติเมือง ภูเขา และทะเล โดยท้องถิ่น จังหวัด และททท.</p> <p>2. ประสานงานกับอุทยานแห่งชาติเกาตระรุเตาในการสร้างความเข้าใจว่าเกาหลีเปี๊ยะสามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี ซึ่งต้องดำเนินการร่วมกับการจัดทำปฏิทินการท่องเที่ยวและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงมรสุมที่สอดคล้องกับสภาพอากาศ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย รวมทั้งจัดระบบรักษาความปลอดภัยและการรักษาพยาบาลในระดับสูง</p>

การจัดลำดับความสำคัญโครงการในห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยวหลีเปี๊ยะ

ลำดับที่ 1 การจัดการขยาย โดยจัดให้เป็นวาระของท้องถิ่นและจังหวัด

ลำดับที่ 2 การวางแผนระบบการจัดสรรงำน้ำใช้เพื่อคุปโภคและบริโภคที่มีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรม

ลำดับที่ 3 การจัดระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนรอบเกาะ สามารถใช้การได้ดีในทุกฤดูกาล

ກາດຝນວກ ຂ.

ບທດວາມສໍາຫຼັບເຜຍແພຣ່

รูปแบบและกระบวนการพัฒนาจังหวัด บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ข้อมูลและการมีส่วนร่วม

บทนำ

ระบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ โดยมีการกำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยตั้งบประมาณเอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2550 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี 2550 ในขณะที่ที่ผ่านมาการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย มีการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางผ่านทางหน่วยงานระดับกรมและกระทรวง โดยมีการประสานแผนหรืองบประมาณระหว่างหน่วยงาน รวมถึงมีได้บูรณาการแผนงานกับส่วนท้องถิ่น หรือภาคส่วนอื่น เช่น ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ.2550 ว่าด้วยแนวโน้มนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 78(2) ให้มีการจัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน รวมทั้งสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัดเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับที่ 7 ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อเดือนสิงหาคม 2550 กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยงานที่เสนอขอตั้งบประมาณได้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552 หลังจากนั้นจึงได้มีการประกาศพระราชบัญญัติฯ ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.2551 ซึ่งประกอบด้วยการตั้งคณะกรรมการนโยบายแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (กนจ.) คณะกรรมการบริหารกลุ่มจังหวัด (กบก.) และคณะกรรมการบริหารจังหวัด (กบจ.) รวมทั้งกำหนดแนวทางจัดทำแผนจังหวัดและกลุ่มจังหวัด งบประมาณ และการกำกับการดำเนินการ เป็นต้น โดยประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อเดือนธันวาคม 2551

โจทย์ของการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ

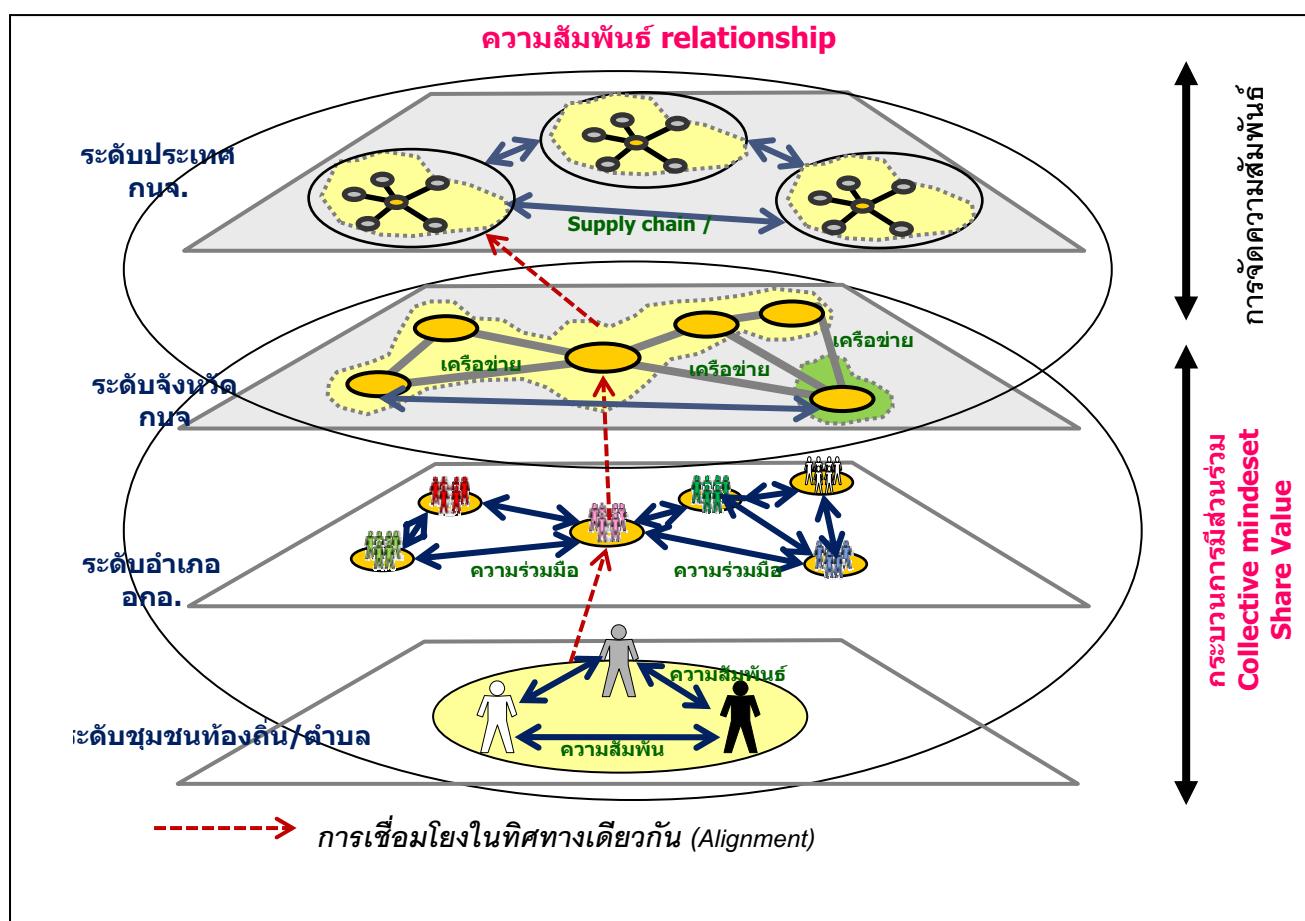
ผลการดำเนินงานทดลองนำร่องการบูรณาการแผนงานและงบประมาณ ปี 2551 ที่ผ่านมาพบว่า จุดเน้นของระบบเศรษฐกิจฐานล่างเป็นเรื่องเครือข่ายและกระบวนการทำแผนชุมชน ส่วนระบบเศรษฐกิจระดับบุบบุนที่จะเข้มกับแผนจังหวัดนั้น ปัจจัยแห่งประสิทธิผลคือการบูรณาการเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นและเข้มโยงกับเศรษฐกิจระดับบุบบุนของจังหวัดซึ่งขับเคลื่อนโดยภาคธุรกิจ การยึดโยงเศรษฐกิจทั้งสองระดับนี้จะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมีการเติบโตอย่างมั่นคง ทั้งนี้ความเข้มโยงดังกล่าวตั้งแต่ระดับชุมชน ขึ้นไปสู่ระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด ต้องมีระบบข้อมูลที่ถูกต้องทั้งข้อมูลในระดับจุลภาค (Micro) คือ ข้อมูลที่มาจากการชุมชนท้องถิ่น หรือข้อมูลในระดับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และระดับมหภาค (Macro) คือ ข้อมูลภาพรวมด้านเศรษฐกิจส่วนบุบบุนระดับจังหวัดและระดับประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพแผนจังหวัด รวมทั้งส่งผลต่อการตอบสนองกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

โจทย์ที่สำคัญของการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดทำแผนงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ คือ แผนงานโครงการที่ต้องสนับสนองต่อนโยบายรัฐ ตลอดจนการที่ต้องสนับสนองต่อความต้องการของประชาชน ตลอดจนการเข้ามายังระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ที่มีระบบเชื่อมต่อการ

ตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับของจังหวัด เพื่อก่อให้เกิดภาวะผูกพันและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาอยุทธาศาสตร์แผนงานและงบประมาณในระดับจังหวัด

รูปแบบความสัมพันธ์ของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

การจัดความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ ตั้งแต่ชุมชน/ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ เป็นการบูรณาการแผนในแนวตั้ง โดยระบบนี้จะเกิดประสิทธิภาพเมื่อทุกระดับมองเห็นประโยชน์ร่วมและมีทิศทางความคิดตรงกัน (Shared value & Collective mind set) โดยเด่นที่เมื่อเชื่อมโยงความสำเร็จคือ 1) กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีสำคัญในทุกระดับโดยเฉพาะระดับฐานราก คือ ชุมชนท้องถิ่น 2) ระบบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจในการจัดลำดับแผนงานและงบประมาณ และ 3) ความสัมพันธ์ที่ดีของภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับแนวอนและแนวตั้งที่เอื้อต่อการพัฒนาแผนจังหวัด (ดูแผนภาพ)

แผนภาพ แสดงการจัดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างแผนระดับ

จากการศึกษาวิจัย พบร่วมกันของการเชื่อมโยงแผนในลักษณะตามโมเดลนี้ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสตูล

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวอย่างของจังหวัดขนาดใหญ่ ที่มีการเชื่อมโยงแผนที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ พิจารณาได้จากทิศทางการพัฒนาแผนจังหวัดที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทั้งแผนงานโครงการของหน่วยงาน (function) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด นอกจ้านี้ นครศรีธรรมราชยังมีการทำแผนชุมชนเต็มพื้นที่จังหวัด และเชื่อมโยง กับฐานข้อมูลตำบลที่เชื่อไปในระบบขอนหาด ซึ่งคนในท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาขึ้น ทำให้หน่วยงานต่างๆ สามารถนำ ข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้สะดวก ส่วนการเชื่อมโยงในระดับจังหวัดนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบหมายให้ชุด ปฏิบัติการตำบลซึ่งมีทั้งผู้นำชุมชนและข้าราชการ ได้ทำงานร่วมกันในการสนับสนุนความเข้มแข็งของหมู่บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง เป็นหน่วยขับเคลื่อนบูรณาการแผนชุมชนระดับหมู่บ้าน สร้างแผนชุมชนระดับตำบล เชื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์อำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด

ในด้านการจัดความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดกับระดับประเทศ จังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการประมวล ข้อมูลผลการพัฒนาจังหวัด สงให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ที่เป็นตัวแทนของ นครศรีธรรมราช เพื่อนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการสนับสนุนงบประมาณ กล่าวได้ว่าเป็นการจัดระบบความสัมพันธ์ใน ระดับบุนเพื่อสนับสนุนแผนงานและแผนงบประมาณของจังหวัด

ในส่วนการบูรณาการระหว่าง area - function - agenda ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวขวางในจังหวัด ได้ พิจารณาจากการคัดเลือก “การท่องเที่ยวคำ根ขอนอม” มาจากแรงบันดาลหน้าที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ซึ่งเป็นประเดิมที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลเรื่องการพัฒนาการ ท่องเที่ยว และคงกับความต้องการของภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนในคำ根 ที่ต้องการสร้างรายได้จาก การท่องเที่ยว (share value) ได้รับการสนับสนุนจากนายคำ根ขอนอม และผู้ว่าราชการจังหวัด

จังหวัดสตูล เป็นตัวอย่างของจังหวัดขนาดเล็ก ที่มีการเชื่อมโยงแผนพัฒนาตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ สตูลได้เลือกประเดิม “การท่องเที่ยวเกาะหลีเป๊ะ” มาจากแรงบันดาลหน้าที่ในการพัฒนา ท่องเที่ยวในกระบวนการห่วงโซ่คุณค่า (value chain) เนื่องจากสตูลได้กำหนดให้มีวาระการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัด โดยมีแผนงาน/โครงการตั้งแต่แผนชุมชน แผนอำเภอ และแผนจังหวัด ที่จะสนับสนุน สร้างเสริมการพัฒนาเกาะหลีเป๊ะและการท่องเที่ยวเกาะหลีเป๊ะ ในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็มีนโยบายส่งเสริมการ ท่องเที่ยวในระดับประเทศ กล่าวได้ว่าเป็นการบูรณาการระหว่าง area - function – agenda นอกจ้านั้นจังหวัด สตูลในฐานะที่เป็นหนึ่งในหัวจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการประชุมเรื่องความมั่นคงซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำให้หน่วยงานมีการประสานข้อมูลเพื่อรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบในที่ประชุมสม่ำเสมอ ดังนั้น จึงเป็น ช่องทางหนึ่งในการเชื่อมความสัมพันธ์กับระดับนโยบายให้ทราบว่าการพัฒนาของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง สร้างผลต่อการสนับสนุนแผนงบประมาณจังหวัด

จังหวัดพิษณุโลก มีการเชื่อมโยงประเดิมเรื่องน้ำตั้งแต่แผนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด พิจารณา จากการเลือกผลผลิตการเกษตร ประเดิมน้ำ มาจัดทำแผนโดยใช้เครื่องมือห่วงโซ่คุณค่า (value chain) โดยที่ใน พื้นที่อำเภอครัวไทย ซึ่งเป็นอำเภอที่มีการทำแผนชุมชนทุกตำบลในอำเภอครัวไทย และปรากฏว่าข้อมูลในแผน ชุมชนของทุกตำบลมีประเดิมปัญหาเรื่องน้ำ ดังนั้นประเดิมน้ำจึงเป็นผลประโยชน์ร่วม (shared value) นอกจานั้นประเดิมปัญหาน้ำยังเป็นปัญหาระดับจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การผลิตสินค้า เกษตรของจังหวัด และในระดับประเทศรัฐบาลก็มีนโยบายเรื่องน้ำ กล่าวได้ว่าในประเดิมเรื่องการจัดการน้ำของ จังหวัดพิษณุโลกมีการบูรณาการระหว่าง area - function – agenda แต่ในการจัดความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัด กับระดับประเทศ ยังไม่เห็นบทบาทที่ชัดเจน

ส่วนจังหวัดอื่นๆ อีก 5 จังหวัด ยังไม่เห็นการเชื่อมโยงครบทุกรอบดับ เช่น จังหวัดชัยนาท กระบวนการเชื่อมโยงแผนงานระดับชุมชนและตำบลไม่ชัดเจน แต่เมื่อพบทบทองการจัดความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดกับส่วนกลาง คือ มีการรายงานผลการพัฒนาจังหวัดให้สมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัด ซึ่งเป็นรัฐมนตรีได้รับทราบ ผลผลให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเลือกประเด็นพิริมาทำกระบวนการห่วงโซ่คุณค่า (value chain) และจังหวัดยะลา เลือกประเด็นข้าวหอมมะลิอินทรีย์ มีกระบวนการเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับแผนชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด แต่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับระดับนโยบายส่วนกลางยังไม่ชัดเจน ส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเลือกประเด็น “การท่องเที่ยวแห่งสะพีอ้อ” มาทำกระบวนการห่วงโซ่คุณค่า แม้ว่าจะมีนโยบายระดับชาติสนับสนุน และจังหวัดนิวัฒนาศรีด้านท่องเที่ยวตาม แต่ศักยภาพของพื้นที่ไม่โดดเด่น สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้การเชื่อมโยงระหว่างอำเภอไปสู่จังหวัดในประเด็นท่องเที่ยวไม่เด่นชัด

กล่าวโดยสรุป โมเดลการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ แสดงให้เห็นว่า ในระดับล่างของโมเดลตั้งแต่จังหวัดลงมาถึงระดับห้องถิน/ตำบล เป็นการเชื่อมโยงแผนงานและบูรณาการแผนงานโครงการของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิน หน่วยงาน function ภาคธุรกิจเอกชน และประชาสังคม ซึ่งเป็นการบูรณาการ โดยนำเครื่องมือห่วงโซ่คุณค่า (value chain) มาเป็นเครื่องมือบูรณาการความต้องการสู่แผนพัฒนาจังหวัด ทั้งนี้มีรากฐานมาจาก กระบวนการมีส่วนร่วม ระบบข้อมูล การเห็นประযุชนร่วมและทิศทาง ความคิดที่ตระหงันทุกรอบดับ ในการส่วนระดับบนของโมเดลตั้งแต่ระดับจังหวัดขึ้นไปถึงระดับประเทศ แสดงให้เห็นว่า การเชื่อมโยงแผนงานและการจัดสรรงบประมาณ ต้องมีความสอดคล้องระหว่างนโยบายรัฐและแผนจังหวัด ระบบข้อมูลสนับสนุน และความสัมพันธ์ที่ดี (Relationship) ระหว่างจังหวัดกับผู้ระดับนโยบาย ดังนั้น ประสิทธิภาพของการบูรณาการแผนจังหวัดจึงมีระดับแห่งความสำเร็จที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ

“ห่วงโซ่คุณค่า” (value chain) เครื่องมือในการบูรณาการผลผลิตจังหวัด

“ห่วงโซ่คุณค่า” เป็นแนวคิดที่ประยุกต์มาจากการคุ้นเคย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) นำแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าเข้ามาใช้ในช่วงของการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ แต่ยังไม่มีการนำมาประยุกต์ใช้ในระดับพื้นที่ หลักการของห่วงโซ่คุณค่าคือ องค์กรต่างๆ จะมีกิจกรรมอยู่ 2 ประเภท คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) กิจกรรมหลักประกอบด้วย 5 กิจกรรม 1)ปัจจัยป้อน (input) 2)การผลิตหรือการปฏิบัติการ 3)การส่งออก 4)การตลาดและการขาย และ 5)การให้บริการลูกค้า กิจกรรมหลักข้างต้นจะต้องทำงานประสานกันตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม และมีการส่งต่อไปกับยังกิจกรรมถัดไปพร้อมกับการเพิ่มคุณค่าที่เป็นผลลัพธ์ของแต่ละกิจกรรม ลักษณะของการส่งต่อเนื่องคือความสัมพันธ์กันเป็นห่วงโซ่ที่ขาดจากกันไม่ได้ ซึ่งในการบริหารจัดการห่วงโซ่ให้มีความต่อเนื่องต้องอาศัยศาสตร์ของ “ห่วงโซ่อุปทาน” หรือ “ห่วงโซ่การผลิต” (Supply Chain) หมายถึง การจัดลำดับของกระบวนการผลผลิตทั้งหมดตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง หรือ เป็นเครื่องมือที่นำมาจากการกระบวนการผลิต ทั้งหมด ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป จนถึงกิจกรรมทางการตลาด โดยเป้าหมายคือต้องการขายหมดและได้ราคาดี จึงต้องมีการเพิ่มมูลค่าให้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอน ซึ่งการเพิ่มมูลค่าในห่วงโซ่อุปทานนี้เรียกว่า

“value chain” กิจกรรมสนับสนุนการเพิ่มมูลค่า ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการเงิน การบัญชี ทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และการจัดทำข้อมูลต่างๆ

การนำ Value chain มาใช้ในการทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยเปรียบจังหวัดเสมือนบริษัท และผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นผลผลิตของจังหวัด สิ่งที่สำคัญคือทำอย่างไรจึงจะสร้างคุณค่าร่วมของผลผลิต (Shared value) ให้เกิดขึ้นในภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีบทบาทในการสร้างคุณค่าร่วมดังกล่าวให้เกิดขึ้นในจังหวัด การศึกษาวิจัยของโครงการฯ ได้ทดลองนำแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าไปใช้ในการบูรณาการความต้องการจากทุกภาคส่วนในจังหวัด เริ่มจาก ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกผลผลิตจังหวัด¹ ในการศึกษาวิจัยของโครงการฯ จังหวัดพิษณุโลกเลือกผลผลิตทางการเกษตร ประเด็นปัญหาน้ำ (ทดลองทำที่อำเภอครัวไทร) จังหวัดชัยนาทเลือกผลผลิตข้าว จังหวัดสิชราเลือกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ จังหวัดชัยภูมิเลือกผลผลิตพริก จังหวัดอุบลราชธานี เลือกการทำที่เยาวชนแก่งสะพือ จังหวัดนครศรีธรรมราช เลือกการทำที่เยาวชนน้อม และจังหวัดสตูลเลือกการทำที่เยาวชนเกษตร เป้าหมายจังหวัดจะมีกระบวนการผลิตที่มาจากมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในจังหวัด ตลอดล้องกับศักยภาพของพื้นที่หรือมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคต

หลังจากที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกผลผลิตร่วมกันแล้ว จึงเข้าสู่ ขั้นตอนที่ 2 คือ กระบวนการแยกแยะกระบวนการผลิตตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้าย (End to End) เพื่อให้เห็นภาพรวมของผลผลิตตั้งทางไปจนถึงปลายทาง ตลอดจนผู้บริโภคขั้นสุดท้ายในแต่ละกระบวนการผลิต ตามแนวทางห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ขั้นตอนที่ 3 คือ วิเคราะห์ผู้มีประโยชน์ร่วม (stakeholder) โดยพิจารณาจากกิจกรรมหลักทั้งหมด (primary activities) และจากกิจกรรมสนับสนุน (support activities) ในจังหวัดว่าประกอบด้วยภาคใดบ้าง ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ความครบถ้วนของห่วงโซ่ : เกษตร อุตสาหกรรม บริการ และเชิงพาณิชย์ทั้งหมดในจังหวัดเข้าร่วมประชุมหารือ หากห่วงโซ่ขาดไปหรือยังไม่มีภาคในจังหวัด ควรวิเคราะห์เพื่อให้ที่ประชุมเห็นภาพรวมดังกล่าว ขั้นตอนที่ 5 จัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อค้นหาความต้องการในการปรับปรุงเสริมกระบวนการหลักให้มีมูลค่าเพิ่ม โดยแบ่งผู้อยู่ในกระบวนการกิจกรรมเป็นกลุ่มต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ขึ้นอยู่กับผลผลิตหรือบริการ ในแต่ละจังหวัด ในกระบวนการกิจกรรมมีการกำหนดเป้าหมายในเชิงเศรษฐกิจ และประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของผลผลิต ความต้องการที่จะปรับปรุง จัดลำดับความสำคัญ และกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งในເກົ່ານີ້ ควรมีผู้อำนวยการกระบวนการ (Facilitators) ที่มีความรู้ความเข้าใจในผลผลิตหรือบริการ และมีทักษะในการกระตุ้นให้ผู้ที่อยู่ในแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 6 การประเมินความต้องการและเชื่อมโยงไปยังแผนพัฒนาจังหวัด โดยเมื่อทราบความต้องการจากทุกกลุ่ม นำเข้าสู่เวทีกระบวนการสนับสนุนประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ อปท. ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ซึ่งจะช่วยกันพิจารณาว่าจะดำเนินการสนับสนุนอย่างไร หน่วยงานใดจะเข้ามารับผิดชอบ หรือต้องกับกลุ่มขององค์กรใด ควรจะใช้งบประมาณจากที่ไหน จากนั้นจึงผลการพิจารณาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาจังหวัด และนำเข้าเวทีร่วมของทั้ง

¹ ผลผลิตในที่นี้หมายถึง สินค้า หรือบริการ ที่สร้างมูลค่าให้กับประชาชนในพื้นที่ เช่น ผลผลิตด้านการเกษตร ผลผลิตด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมของผู้ประกอบการภาคเอกชน แตกต่างจากผลผลิตของราชการในความหมายของสำนักงบประมาณ ที่หมายถึงการให้บริการที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในรูปแบบของการให้บริการโดยตรง หรือโดยการใช้วัตถุสิ่งของและทรัพย์สินที่สร้าง เพื่อนำไปใช้ในการให้บริการแก่องค์กรภายนอกหน่วยงานหรือประชาชน

กระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุน เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง ระยะเวลา และให้ผู้รับการสนับสนุน กับผู้สนับสนุนเข้าใจตรงกัน พร้อมที่จะให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

จุดแข็ง จุดอ่อน ข้อจำกัด และข้อเสนอ

จากการทดลองใช้ระบบผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา พบว่าจุดแข็งของระบบนี้คือ ทำให้แผนจังหวัดเป็นระบบเชื่อมโยงแผนงานตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จังหวัด และการกำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยตั้งงบประมาณ เป็นการกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานมีความตื่นตัวและกระตือรือร้น ที่จะทำให้แผนงานโครงการของหน่วยงานบูรณาการในแผนพัฒนาจังหวัด เพราะเกรงจะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ในขณะเดียวกันพบว่าจุดอ่อนของกระบวนการจัดทำแผนและงบประมาณจังหวัดที่สำคัญคือ ศักยภาพของทีมจังหวัด ซึ่งครอบคลุมถึงบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวนบุคลากร ระยะเวลาที่จัดทำแผน ความรู้ ความสามารถทักษะความชำนาญและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ มีทัศนคติเชิงบวกต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาในจังหวัด ในด้านผู้ว่าราชการจังหวัดเองต้องรวมทั้งต้องมีอำนาจด้านการบริหารบุคลากรในจังหวัดได้อย่างแท้จริง สามารถบัญชาการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้โดยไม่ต้องรอหน่วยงานส่วนกลางข้อจำกัดสำคัญของบริหารจังหวัดแบบบูรณาการคือ การปรับเปลี่ยนนโยบายผู้บริหารในจังหวัดบ่อยครั้ง ทำให้การบริหารงานจังหวัดไม่มีความต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การคลี่คลายข้อจำกัดด้านนี้ทำได้โดยการทำให้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นคัมภีร์การพัฒนาของจังหวัดที่ทุกภาคส่วนต้องยึดถือปฏิบัติ ไม่เปลี่ยนแปลงตามฝ่ายการเมือง แต่การเมืองต้องปฏิบัติตามวาระของจังหวัด ถัดลงมาจากผู้บริหารก็เป็นข้าราชการของจังหวัดที่รับผิดชอบด้านการวางแผน ต้องสร้างความเข้าใจเรื่องสถานะของจังหวัดบูรณาการและบทบาทของเจ้าหน้าที่ที่สอดคล้องกัน เช่น มีพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เสริมทักษะความสามารถในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบข้อมูลให้ทันสมัยนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมถึงการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์แนวโน้มทางเศรษฐกิจ ซึ่งการกำจัดจุดอ่อนด้านนี้ จังหวัดสามารถเชื่อมโยงกับนักวิชาการในสถาบันการศึกษาของท้องถิ่นให้มาสนับสนุนการทำแผนพัฒนาของจังหวัดได้ หรือประชาสัมพันธ์ที่มีทักษะด้านการเป็นวิทยากรกระบวนการ โดยอาจตั้งเป็นที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจหรือด้านการจัดทำแผน เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคีสำคัญในจังหวัด ได้แก่ ชุมชน ท้องถิ่น ภาคธุรกิจ มีบทบาทในการวางแผนจังหวัด และ การที่ภาคชุมชนและธุรกิจให้ความสำคัญและสนับสนุนกระบวนการวางแผนจังหวัดเป็นอย่างดี เป็นแรงกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานมีความตื่นตัวและกระตือรือร้น ที่จะทำให้แผนงานโครงการของหน่วยงานบูรณาการในแผนพัฒนาจังหวัด เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ อย่างไรก็ตาม การหนุนเสริมให้ระบบดังกล่าวมีความแข็งแรง สร้างสรรค์การใช้งบประมาณแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองโจทย์การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ มีปัจจัยอยู่ที่ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูลที่มีคุณภาพ กระบวนการวิเคราะห์กลั่นกรองและจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน ทั้งระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และ ระดับประเทศ การใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจส่วนบุบ การมองเห็นประโยชน์ร่วม และ ทิศทาง ความคิดที่สอดคล้องกัน ตลอดจนระบบความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลต่อกันในทุกระดับ ทั้งระดับชุมชนราก ระดับจังหวัด หน่วยงานส่วนกลาง จนถึงระดับนโยบาย

ກາດພນວກ ດ.

ຕາරາງເປີເປີຍບເຖິຍບວັດຖຸປະສົງດ ກົງກຽມທີ່ວາງແພນໄວ
ກົງກຽມທີ່ດໍາເນີນການ ແລະ ພລທີ່ໄດ້ຮັບ

ตราด่างบดีรุยแบบที่ยกเว้นรัฐประสังค์ กิจการของท่านจะเสียหายแน่ๆ กิจการของท่านเป็นการแสวงผลประโยชน์ที่ได้รับ

กิจกรรมตามแผน	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลได้รับ					สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
		1	2	3	4	5	
3. จัดประชุมและวิเคราะห์กิจกรรมนิติข้อมูล และผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ โดยมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒินามิให้ความคิดเห็นเป็นร้อยละ 6 ครั้ง	4. กำรประชุมระดับหัวหน้าที่มีกิจกรรมเพื่อรายงานผลการดำเนินการแก่ผู้บริหาร	แผนจังหวัด ด้านคุณภาพ ข้อมูล และผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการพัฒนา (บทที่ 5 และ 7)	แผนจังหวัด ด้านคุณภาพ ข้อมูล และผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการพัฒนา (บทที่ 5 และ 7)	แผนจังหวัด ด้านคุณภาพ ข้อมูล และผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการพัฒนา (บทที่ 5 และ 7)	แผนจังหวัด ด้านคุณภาพ ข้อมูล และผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการพัฒนา (บทที่ 5 และ 7)	แผนจังหวัด ด้านคุณภาพ ข้อมูล และผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการพัฒนา (บทที่ 5 และ 7)	แผนจังหวัด ด้านคุณภาพ ข้อมูล และผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการพัฒนา (บทที่ 5 และ 7)
6. ออกแบบเครื่องมือที่จะนำไปใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และจัดทำคู่มือการพัฒนาแผนจังหวัด	7. กำรประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งคณะกรรมการคุณภาพ จังหวัด	1. ประชุมหารือกับทีมจังหวัดเพื่อเตรียมจัดตั้งทีมบริหาร ผู้ผลิต ผู้ดูแล และผู้บริโภค จัดตั้งจังหวัด (การคัดเลือกผู้ผลิต ผู้ดูแล ผู้บริโภค จังหวัด)	2. ร่างแบบจังหวัดจัดตั้งทีมบริหารและผู้ผลิตโดยใช้ห่วงโซ่คุณภาพ (value chain) นำเสนอที่ศึกษา 7 จังหวัด	1. แต่งตั้งหัวหน้าทีมภาระนักวิชาชีพคัดเลือก ผู้ผลิต จังหวัด (บทที่ 4, 6 และ 7)	2. พัฒนากรอบและกระบวนการนำ value chain ไป หอดูอย่างไร (บทที่ 4, 6 และ 7)	3. แต่งตั้งหัวหน้าทีมภาระนักวิชาชีพคัดเลือก ผู้ผลิต จังหวัด และผู้รับผู้รับ กระบวนการ ชีวสังคม (บทที่ 4, 6 และ 7)	4. ได้แนวทางในการยกเว้นค่ามือ โดยการส่งรวมร่วม ขยายการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง
8. ออกแบบเครื่องมือที่จะนำไปใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และจัดทำคู่มือการพัฒนาแผนจังหวัด	9. กำรประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งคณะกรรมการคุณภาพ จังหวัด	9. ประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งจังหวัด	10. ประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งจังหวัด	11. ประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งจังหวัด	12. ประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งจังหวัด	13. ประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งจังหวัด	14. ประเมินคุณภาพของผู้ดำเนินการ ผู้ดูแล ผู้ผลิต และผู้บริโภค จัดตั้งจังหวัด

หมายเหตุ วัสดุและสัมภาระที่จัด 5 ชิ้น ประกอบด้วย

- เพื่อสนับสนุนแบบและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาที่มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาที่มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนา และการส่วนร่วม
- พัฒนาเครื่องมือและชุดอุปกรณ์ในการจัดทำแผนพัฒนา ประจำแผนจังหวัด
- เพื่อศึกษาดูแลเบื้องต้นในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ประจำแผนจังหวัด
- เพื่อสนับสนุนแบบและแนวทางการพัฒนาชุดความสามารถสำนักงานวิจัยจังหวัด และนักวิชาการในภาคใต้ที่มีความต้องการที่จะเข้าร่วม ประจำแผนจังหวัด
- เพื่อจัดทำคู่มือการจัดทำแผนงานในครัวเรือนที่ปรับรูปแบบใหม่ตามที่ต้องการที่จะเข้าร่วม ประจำแผนจังหวัด

ກາດພນວກ ກ.

ກົງມະນີມີມາດີ

กิจกรรมสำคัญของโครงการ

โครงการวิจัยการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดทำแผนจังหวัดบนพื้นฐานยุทธศาสตร์ข้อมูลและการมีส่วนร่วม ได้จัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิทั้งในระดับพื้นที่จังหวัด อำเภอ ส่วนกลาง และการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลาง ดังนี้

1. การทบทวนเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการฯ ได้ดำเนินการทบทวนข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร แผนงาน งานวิจัย แผนพัฒนา และกฎหมายต่างๆ เพื่อปะมวลเนื้อหาตามกรอบของโจทย์การวิจัย

2. การจัดเวทีหารือร่วมกับผู้บริหารจังหวัด

โครงการฯ ได้ร่วมกับจังหวัดต่างๆ จัดเวทีเพื่อหารือร่วมกันระหว่างโครงการฯ กับผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารในจังหวัด หัวหน้าหน่วยงานราชการในจังหวัด ตัวแทนภาคเอกชน ตัวแทนประชาสังคม ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนนักวิชาการ ฯลฯ เพื่อแนะนำโครงการฯ หารือ เก็บข้อมูล ระดมความคิดเห็น ระดมความร่วมมือ ฯลฯ ซึ่งโครงการได้จัดเวทีจังหวัดไปจังหวัดละ 1-3 ครั้ง โดยมีระยะเวลาในแต่ละจังหวัดดังนี้

ครั้งที่ 1

จังหวัดพิษณุโลก วันที่ 16 กรกฎาคม 2551

จังหวัดชัยนาท วันที่ 21 กรกฎาคม 2551

จังหวัดชัยภูมิ วันที่ 1 สิงหาคม 2551

จังหวัดยโสธร วันที่ 5 สิงหาคม 2551

จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 5 สิงหาคม 2551

จังหวัดสตูล วันที่ 22 สิงหาคม 2551

ครั้งที่ 2

จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 7 พฤศจิกายน 2551

จังหวัดยโสธร วันที่ 7 พฤศจิกายน 2551

จังหวัดชัยนาท วันที่ 11 พฤศจิกายน 2551

จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ 18 พฤศจิกายน 2551

จังหวัดสตูล วันที่ 15 มกราคม 2552

ครั้งที่ 3

จังหวัดยโสธร วันที่ 21 พฤศจิกายน 2551

จังหวัดชัยนาท วันที่ 12 กันยายน 2551

3. การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่

นักวิจัย ได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดในปี 2552 ที่ผ่านมา ประกอบด้วย ผู้บริหารจังหวัด ทีมจังหวัด ตัวแทนหน่วยงาน เช่น หัวหน้าสำนักงานจังหวัด หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การ

พัฒนาจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ ห้องถิน จังหวัด นักวิชาการ ประธานหอการค้าจังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ตัวแทนภาคประชาชนสังคม ตัวแทนนักพัฒนาเอกชน ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนสภาองค์กรชุมชน ฯลฯ

3.1 เวทีการจัดทำโมเดลจังหวัดในการทำห่วงโซ่การผลิต (Value chain) เพื่อเป็นกรอบในการเสนอ งบประมาณปี 2553 โครงการได้มีการจัดเวทีฯ ดังกล่าว เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ในเนื้อหาของรายงานฯ อีกทั้งเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาแผนจังหวัดของทีมพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด

เวทีเตรียมการ

- จังหวัดพิษณุโลกวันที่ 15 ธันวาคม 2551
- จังหวัดชัยภูมิ 16 มกราคม 2552
- จังหวัดชัยนาท 23 มกราคม 2552
- จังหวัดยโสธร 26 มกราคม 2552
- จังหวัดนครศรีธรรมราช 4 กุมภาพันธ์ 2552
- จังหวัดสตูล 5 กุมภาพันธ์ 2552
- จังหวัดอุบลราชธานี 12 กุมภาพันธ์ 2552

เวทีจัดทำโมเดลจังหวัดโดยใช้ value chain

- จังหวัดพิษณุโลกวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2552
- จังหวัดชัยภูมิวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552
- จังหวัดยโสธรวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552
- จังหวัดอุบลราชธานีวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2552
- จังหวัดนครศรีธรรมราชวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2552
- จังหวัดชัยนาทวันที่ 8 มีนาคม 2552
- จังหวัดสตูลวันที่ 19 มีนาคม 2552

3.2 การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในส่วนกลาง

นักวิจัยโครงการฯ ได้สัมภาษณ์กับตัวแทนหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เช่น รองปลัดกระทรวง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (18 กันยายน 2551 และ 19 พฤศจิกายน 2551)

3.3 การร่วมสังเกตการณ์ในพื้นที่และส่วนกลาง

โครงการฯ ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานสนับสนุนส่วนกลางและสำนักงานจังหวัด เช่น การประชุม การจัดเวทีเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งจัดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ได้แก่

กิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

1) จังหวัดชัยภูมิ โครงการได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนงบประมาณ จังหวัดชัยภูมิประจำปีงบประมาณ 2553 (วันที่ 29 ก.ย.51) และ เวทีเตรียมจัดทำแผนการพัฒนาระดับพื้นที่ “โขม แลงแเปลงบ้านแเปลงเมือง” (วันที่ 24 กพ. 52)

2) จังหวัดยโสธร โครงการได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการนับวิหารงบประมาณ จังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2552 และการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี ของจังหวัดยโสธร (วันที่ 17 กย.51)

3) จังหวัดอุบลราชธานี โครงการได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ และร่วมเป็นวิทยากรกระบวนการ ในการประชุม เชิงปฏิบัติการจัดทำผลผลิตจังหวัดอุบลราชธานี (วันที่ 25 กันยายน 2551)

4) จังหวัดสตูล โครงการได้เข้าร่วมการประชุมและเสวนาการเชื่อมโยงงานวิจัยให้รับใช้จังหวัดสตูล และการ วิจัยระดับพื้นที่เพื่อพัฒนาจังหวัดสตูล จัดโดย สกอ. (วันที่ 21-22 กรกฎาคม 2551)

5) จังหวัดพิษณุโลก โครงการได้เข้าร่วมเวทีประชุมocom กำกับดูแล ภารกิจ ประจำปีงบประมาณ 2551 เพื่อเชื่อมโยง กระบวนการทำงานของภาคประชาสัมคม และสภาพองค์กรชุมชนตำบล (วันที่ 16 ตุลาคม 2551)

กิจกรรมส่วนกลาง

1) นักวิจัยโครงการฯ เข้าร่วมประชุมสรุปบทเรียนโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การ พัฒนาสังคมและสุขภาวะ ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) นักวิจัยโครงการฯ ได้เข้าร่วมประชุมการนำเสนอผลการวิจัยโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ ที่ สกอ. ส่วนกลาง (วันที่ 17 กันยายน 2551)

3) นักวิจัยโครงการฯ ได้เข้าร่วมประชุม การสัมมนาการจัดการงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ปีงบฯ 52-54 จัดโดยสำนักงบประมาณ วันที่ 6-7 ต.ค.51 อิมแพค เมืองทองธานี

3.4 การสรุปบทเรียนและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) โครงการฯ ได้จัดให้มีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยทั้ง 7 จังหวัด กับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เช่น สกอ. สำนักงบประมาณ กระทรวงมหาดไทย นักวิจัยโครงการที่เกี่ยวข้อง รวม 12 ครั้ง

2) โครงการฯ ได้จัดประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลการทำงานก่อนจะมีการ ดำเนินงานในพื้นที่ และเชื่อมเครือข่ายในพื้นที่ จำนวน 3 ครั้ง

3) โครงการฯ ได้จัดประชุมวิเคราะห์กรอบแนวคิด ข้อมูล และผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่โดยมีการ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความคิดเห็นเป็นระยะ รวม 6 ครั้ง

4) นักวิจัยโครงการฯ ร่วมศึกษาดูงานระบบข้อมูล รสทก. จังหวัดเชียงใหม่ 23 – 25 มีนาคม 2551

3.5 การนำเสนอความก้าวหน้า

ในระยะที่ผ่านมา โครงการฯได้นำเสนอผลการวิจัยให้กับจังหวัดและผู้เกี่ยวข้องเป็นระยะๆ ทั้งโดยวิชา โดย เอกสาร และการจัดเวทีนำเสนอ ดังนี้

- การนำเสนอรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 ต่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย วันที่ 25 พฤศจิกายน 2551 ณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย กรุงเทพ

- การนำเสนอความก้าวหน้าในการประชุมวิชาการ ABC จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงแรมรามาการ์เดน กรุงเทพ
- การนำเสนอความก้าวหน้าในการประชุมวิชาการ “การพัฒนาจังหวัดชัยภูมิบนฐานความรู้ ครั้งที่ 2” จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย วันที่ 19 ส.ค.51 จังหวัดชัยภูมิ
- การประชุมและเสวนา การเขื่อมโยงงานวิจัยให้รับใช้การพัฒนาจังหวัดสตูล และการวิจัยระดับพื้นที่เพื่อพัฒนาจังหวัดสตูล โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย วันที่ 19 มีนาคม 2551
- ประชุมการวิจัยระดับพื้นที่เพื่อพัฒนาจังหวัดยโสธรในการประชุมวิชาการ “การพัฒนาจังหวัดยโสธรบนฐานความรู้”โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 5 - 6 มกราคม 2552
- การนำเสนอข้อมูลการวิจัยเพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ในการประชุมวิชาการ “การพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานีบนฐานความรู้” จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย วันที่ 12 – 13 มกราคม 2552 ณ โรงแรมล้ายทอง จ.อุบลราชธานี
- ประชุมวิชาการ ABC จังหวัดพิษณุโลก วันที่ 17 ก.พ.2552 โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

3.6 การเสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการฯ ได้นำเสนอผลการศึกษาในร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ต่อ สกาว. และที่ปรึกษา ในวันที่ 30 มิถุนายน 2552 โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง ได้แก่ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย สภาพัฒนฯ ก.พ.ร. สำนักงบประมาณ รวมทั้งผู้แทนจากจังหวัดพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 จังหวัด เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอต่อการปรับปรุงร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

3.7 การจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษา

โครงการฯ ได้จัดเวทีสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็น ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2552 ที่ โรงแรมเมอร์เดีย พอร์จูน กรุงเทพฯ โดยจัดร่วมกับกระทรวงมหาดไทย นายต่อพงษ์ อ้ำพันธ์ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวเปิดการสัมมนา มีผู้เข้าร่วมประมาณ 150 คน ประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการในจังหวัดต่างๆ 50 จังหวัด หน่วยงานส่วนกลาง ประชาสัมคม และหน่วยงานนอกรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ในจำนวนนี้มีผู้ว่าราชการจังหวัดมาร่วมงานจำนวน 14 ท่าน รองผู้ว่าฯ 8 ท่าน ภายในงานประกอบด้วยการเสนอผลการศึกษาวิจัย การเสวนา “บทบาทของภาคีพัฒนาแผนจังหวัดแบบบูรณาการ” ผู้ร่วมเสวนาประกอบด้วย

- นายถาวร พรมมีชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ
- ว่าที่ร้อยตรี สุริตวัฒน เขวัลิต ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช
- นายจตุร อาทิตย์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- นายประسن คงเคารพธรรม หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี
- นายนก功德 ภาคพรต ผอ.กองส่งเสริมสินค้าบริการท่องเที่ยว ททท.
- นายชัยสิทธิ์ รัตนเกียรติชัย รองประธานหอการค้าจังหวัดชัยนาท
- นางสาวสำรี นรสิงห์ พานิชย์จังหวัดยโสธร
- วีระศักดิ์ วงศ์สุทธิ์ ประชาสัมคมจังหวัดพิษณุโลก

สรุปข้อคิดเห็นต่อร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
วันที่ 30 มิถุนายน 2552
ณ ห้องประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

1. การบริหารงานจังหวัดบูรณาการ

- 1.1 บทบาทของหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด มีความสำคัญในการบริหารงานจังหวัดบูรณาการ ควรทำหน้าที่เป็น agency ที่ดี เชื่อมภาคพื้นที่ที่หน่วยงานที่ทำว่างานได้เป็นงานประจำ งานนโยบาย หรืองานบริเวณ เงินส่วนไหนใช้ในงานใด ถ้าสามารถเชื่อมภาคพื้นที่ของส่วนราชการได้ จะสัมพันธ์กับงานบริเวณของจังหวัดถ้าเป็น value chain มาจับ ดังนั้นหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ต้องเข้าใจส่วนราชการในพื้นที่ด้วย
- 1.2 ควรทำความเข้าใจเรื่องสถานะของแผนจังหวัดให้คนทุกภาคส่วนเข้าใจตรงกัน และทำให้เห็นว่าทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำ เพราะแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเรื่องใหญ่ของทั้งจังหวัด แต่มีสัดส่วนงบประมาณ
- 1.3 อำเภอเป็นหน่วยสำคัญที่กลั่นกรองแผนท้องถิ่นให้จังหวัด ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับอำเภอในการขับเคลื่อนแผน
- 1.4 บทบาทของอำเภอ ถ้าแต่ละอำเภอ มี product ของตัวเอง ดังนั้น shared product จะเล็กกว่าจังหวัด เพราะคนทั้งจังหวัดไม่สามารถมาทำเรื่องเดียวกันได้ product ที่เป็น share ของจังหวัดอาจไม่สามารถทำให้คนทั้งจังหวัดมาเห็นภาพร่วมกันได้ ดังนั้นกลไกอำเภอจึงน่าสนใจที่จะลดระดับของผลผลิตลงมา
- 1.6 ควรแบ่งภารกิจระหว่างกรมและจังหวัดให้ชัดเจน ภารกิจใดที่กรมไม่ต้องดำเนินการต่อไปในฐานะผู้ดูแลงบประมาณ เพื่อถ่ายโอนอำนาจระหว่างกรมกับจังหวัด ซึ่งช่วงแรกอาจจะต้องค่อยๆ ถ่ายโอน ยังไม่เต็มรูปแบบ
- 1.7 หน่วยงาน function ทำงานสนองนโยบายกระทรวงและนโยบายวัสดุมากกว่าที่จะทำให้พื้นที่ ในขณะที่จังหวัดต้องทำในพื้นที่เป้าหมาย ไม่ได้ทำภาพรวมประเทศ ทำให้ไม่เกิดการบูรณาการ
- 1.8 ควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงบูรณาการแผนระดับพื้นที่
- 1.9 แนวคิดอำเภอ ยังไม่ชัดเจนนัก เนื่องจากเป็นเขตการปกครอง ที่ไม่สามารถอธิบายเขตเศรษฐกิจได้ และทำให้คิดไม่ครบ chain ไม่สามารถตอบผู้ประกอบการ หรือ logistic ได้ อำเภอทำเรื่องพัฒนาคุณภาพชีวิต (well being) ได้ดี ดังนั้นการ bottom up ทำจากอำเภอได้ แต่มีกระบวนการที่จังหวัดลงมาต้องหาทางให้แผนหรือโครงการที่เกิดขึ้นรายได้ตอกย้ำกับคนท้องถิ่น จังหวัดต้องวิเคราะห์ role ที่ตอกย้ำจังหวัด ต้องมีข้อมูลที่ยืนยันว่าโครงการแบบนี้ให้ผลอะไรกับจังหวัด ซึ่งข้อมูลจากการทำประชาคมไม่เพียงพอ

2. การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ งบประมาณ

- 2.1 การเชื่อมโยงแผนจังหวัดให้เห็นภาพรวมทั้งจังหวัดนั้น ที่ผ่านมาไม่สามารถทำได้เนื่องจาก อบท. ไม่ได้ส่งแผนผ่านจังหวัด ผ่านอำเภอและไปที่ อบจ. (ไม่เข้า กบจ.) จังหวัดไม่เห็นแผนและงบประมาณท้องถิ่น นอกจากนี้งบ function ก็ทำในช่วงเดียวกับจังหวัด ทำให้จังหวัดไม่เห็นภาพงบหน่วยงาน จังหวัดจึงต่อภาพแผนและงบประมาณไม่ได้ ในขณะที่หน่วยงานก็ส่งแผนงานเข้ามาของบจังหวัดด้วย มีข้อเสนอคือ ควรปรับในมิติของเวลาทำแผนและงบประมาณแต่ละระดับให้สอดคล้อง

2.2 ภาพรวมของแผนพัฒนาจังหวัด ต้องกำหนดทิศทางร่วมกับหน่วย function แล้วจึงพิจารณาว่า function เคยได้รับงบเท่าไร อะไรที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ โดยดูในกระบวนการทำคำขอของบประมาณของ function ควรระบุในงานวิจัยให้ชัดเจนว่าต้องเป็นโครงการที่ปรากฏในแผนพัฒนาจังหวัดเท่านั้น หน่วย function จึงจะนำไปใช้ของบประมาณได้ ซึ่งจะทำให้แผนจังหวัดมีผลจริงๆ ทำให้บพที่เป็นสัดส่วนให้ผู้สามารถขับเคลื่อนงานจังหวัดได้ดังนั้นในงานวิจัยต้องระบุให้ชัดว่าแผนจังหวัดมี 2 ระบบคือ ระบบการวางแผนกับระบบงบประมาณ ในการวางแผนต้องร่วมวางแผนภาพใหญ่ทุกภาคส่วนร่วมกันวางแผน ระบบงบประมาณต้องเสนอในรูปแบบอย่างไร จังหวัดเสนออย่างไร function เสนออย่างไร ถ้าสามารถหากกลไกสนับสนุนจังหวัดได้จะทำให้แผนจังหวัดดำเนินการต่อไปได้

2.3 หน่วย function ไม่มีการทำประชาคมในจังหวัด เพราะไม่ใช่ภาคบังคับ ดังนั้นจึงเป็นการทำอยุธยาศาสตร์สนองกระทรวง การบูรณาการกับอยุธยาศาสตร์จังหวัดจึงไม่เกิด และจังหวัดไม่ได้ทำ เพราะมีภelan้อย สรุปการบูรณาการกับอยุธยาศาสตร์กับท้องถิ่นนั้น ท้องถิ่นมีความอิสระสูง จึงบูรณาการรับยก

3. ศักยภาพ

3.1 มิติด้านความรู้ของบุคลากรที่มีอยู่ในสำนักงานจังหวัดมีความสำคัญมาก ยิ่งจังหวัดมีคนน้อย จะทำให้สมรรถนะของบุคลากรที่มีอยู่ถูกแบ่งไปหลายทาง เพราะทำงานหลายอย่าง ดังนั้นอาจต้องใช้องค์ความรู้จากภายนอก ซึ่งมีมากในประเทศไทยได้วางแนวทางไว้แล้ว ความรู้จากภายนอกจะทำให้เราวางแผน value chain ได้ครบ รวมถึงการนำใจไทย บางเรื่องไปช่วยหาคำตอบ เพราะถ้าจังหวัดทำเองอาจจะได้กระบวนการครอบคลุมแต่ผลผลิตจากการไม่เกิดตามที่ตั้งไว้

3.2 จำนวนบุคลากรของแต่ละจังหวัดมีอัตราที่นิ่ง แต่สำนักงานจังหวัดมีอัตราช่วยราชการ จึงมีการหมุนเวียนไปช่วยราชการได้ บางจังหวัดโชคดีคือคนไม่อย่างไปไหน จึงไม่ขอรับ เช่น นครศรีธรรมราช

3.3 ขาดทักษะและความชำนาญในการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลหากมีหน่วยมาช่วยจะทำให้เกิดประโยชน์มาก

3.4 การพัฒนาคน ต้องพัฒนาโดยการปฏิบัติจริง

4. การสื่อสาร การสร้างความร่วมมือ และการมีส่วนร่วม

4.4 จังหวัดและส่วนราชการไม่ได้ขาดทักษะการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม แต่ยังติดกับกระบวนการทางกฎหมาย เช่น กบจ.มีโครงสร้างใหญ่โต เกินไปผลิตเอกสารเยอะ และไม่มีโครงสร้างอ่อน หากทำประชาคมเกินหนึ่งวัน ก็มีค่าใช้จ่ายสูง ทำครั้งวันก็ไม่เข้าใจ นอกจานนี้ผู้มาเข้าร่วมมีทัศนคติต่างกัน เรื่องที่คุณไม่ได้เกี่ยวข้องกับบริสิทธิ์ ของผู้มาเข้าร่วม ที่สำคัญคือจังหวัดไม่รู้ข้อมูลของผู้มาเข้าร่วมเลย ทำให้สร้างการมีส่วนร่วมไม่ตรงจุด

4.2 อยุธยาศาสตร์การสื่อสารมีความสำคัญ เพราะทำให้คนรุ่งหน้าพัฒนาไปทางเดียวกันได้ การสื่อสารที่ต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ได้แก่ การสื่อสารสองทาง การสื่อสารแนวราบ อยุธยาศาสตร์เวที กลุ่มวิทยุชุมชน และทีมสื่อสาร ของจังหวัด ระบบการสร้างความรู้ของจังหวัดก็น่าสนใจ ดังนั้นข้อมูล และเครื่องมือการพัฒนาต่างๆที่มีอยู่ ควรนำไปฝึกปฏิบัติจริงให้บุคลากร

4.3 การเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดกับสถาบันการศึกษา การส่งเสริมให้นักวิชาการที่มีภูมิลำเนาในจังหวัด หรือมีทรัพยากรในจังหวัดนั้น รวมพลังกันในการช่วยจังหวัดขับเคลื่อนงาน ทลายกำแพงของมหาวิทยาลัย แล้วใช้คำว่าบ้านเกิดมาเป็นตัวยึดโยงคนเหล่านี้ ให้มาร่วมพัฒนาจังหวัด ซึ่งในอนาคตอาจเป็น think tank ของจังหวัดได้

4.4 การสร้างความเข้าใจกับภาคีอื่น ที่ผ่านมา มีเวลาน้อยทำให้การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมไม่มาก ดังนั้นต้องเพิ่มความเข้มด้านการมีส่วนร่วมกับคนอุตสาหกรรม ประชาสัมคม และ อปท.

5. ข้อมูล

5.1 ปัญหาของระบบข้อมูลคือ ข้อมูลผลการดำเนินงานในจังหวัดด้านต่างๆ ได้มีการจัดทำและเก็บไว้ที่หน่วย function โดยไม่ได้ส่งแจ้งให้จังหวัดทราบ ทำให้จังหวัดไม่มีข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน

5.2 ข้อมูลไม่มีคุณภาพ ไม่ได้ระบุปัญหาความต้องการของพื้นที่ ดังนั้น การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้ คำເກົອຊ່ວຍຈັດລຳດັບຈາກຊຸມໝານ ແລະຈັງຫວັດຈັດລຳດັບຈາກຄຳເກົອ ສ່ວນກາຣະບຸຄວາມຮຸນແຮງຂອງປົມໝາທີ່ອໍານົງໃຫ້ ຂໍ້ມູນເປັນສູານ ທີ່ນີ້ໄໝໄດ້ໜ້າຍຄື່ງວ່າຈັງຫວັດຮຸນແຮງຈາກຄຳເກົອມາທັ້ງໝົດ ເພວະຈະຍຸ່ງຍາກໃນກາຣ ກລັ້ນກຽກ ໄທເຄົາຕັ້ງປະເທັນມາແລະມອບຮະດັບຮອງລົງໄປໜ່ວຍຈັດລຳດັບໃຫ້

5.3 เครื่องมือในการวิเคราะห์อาจมีการใช้น้อยเกินไปในจังหวัด ເພວະບາງໂຄງກາຣຕ້ອງສ້າງຂົດຄວາມສາມາດໃນກາຣ ແຂ່ງຂັນ ຊຶ່ງຕ້ອງໃຊ້ເຄື່ອງມື່ອທາງເສຽບສູ່ສາສຕ່ຽມມ່າຊ່ວຍວິເຄຣະໜໍ

5.4 ສູານຂໍ້ມູນ poc 45 ຂໍ້ມູນ ໄມສາມາດນຳມາໃຊ້ອົບຍາກຈັດທຳແຜນງານໂຄງກາຣໄດ້ ເພວະໄມ້ເຄື່ອງມື່ອທີ່ກໍ່ໃຫ້ ເຂົ້າໃຈຂໍ້ມູນ ທຳໄໝໄໝເກີດ shared vision ແລະ ໄມເກີດ shared product ດັ່ງນັ້ນ ຕ້ອງມີເຄື່ອງມື່ອໃນກາຣເຂົ້າໃຈຂໍ້ມູນ ເຊັ່ນ IO table ຊຶ່ງຮະບບກາຣຝຶກອບຮຸນບຸຄລາກຮ ຄວາຈະມີເຄື່ອງມື່ອເລ່ານີ້ລັງໄປອບຮຸນ ແລະນຳຂໍ້ມູນທີ່ມື່ອຢູ່ມາຝຶກປົງປົງ ທຳ ເພື່ອເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍຂອງຂໍ້ມູນ

5.5 ໜ່ວຍງານ function ທີ່ເປັນໜ່ວຍສົງເສີມກາຣຝຶກ (ກະທຽວເກະທຽວ) ກັບໜ່ວຍສົງເສີມກາຣຕລາດ (ກະທຽວ ພານີຍ່ຍ) ໄມສື່ອສາວຂໍ້ມູນຊື່ງກັນແລກັນ ທຳໄໝກາຣສົງເສີມກາຣຝຶກແລກາຣຕລາດໄມ່ຕຽບກັບຄວາມຕ້ອງກາຣຂອງ ປະຊາຊານ ແລະໄມ່ສອດຄລ້ອກກັບປົມໝາໃນພື້ນທີ່ ເຊັ່ນ ກະທຽວສາຫະລຸນສຸຂມີຮະບບຂໍ້ມູນດີ ແຕ່ໄມ້ມີກາຣຄ່າຍທອດ ຂໍ້ມູນໃຫ້ໜ່ວຍງານອື່ນໄດ້ເຂົ້າໃຈແລກ້ວເຊື່ອງ ເກະທຽວຈັງຫວັດໄມ່ສາມາດອົບຍາວຈກາຣຝຶກແລກາຍໝາຍໝາຍ ທຳໄໝຂອງ ດັບປະມານເພື່ອສົງເສີມ logistic ທາກກາຣເກະທຽວໄມ່ສມເຫຼຸສມັດ ດັ່ງນັ້ນທາງຈະນຳ vc ມາໃຊ້ກີປະສບປົມໝາເຮືອງ ກາຣຄ່າຍທອດຂໍ້ມູນຂອງແຕ່ລະກະບວນກາຣຝຶກໃຫ້ຄົນຮູ້ແລະເຂົ້າໃຈ ຕ້ວຍ່າງ ຈ.ອຸບຄຣາຊອນີ

5.6 ກາຣວາງແຜນຄວບວາງຈະໄມ້ເກີດຂຶ້ນ ເພວະງຈກາຣຝຶກກັບວາງຈຽບປະມານໄມ່ສອດຄລ້ອກກັນ ວາງຈຽບປະມານເຮີມຕັ້ນ ແລ້ວ ແຕ່ກາຣຝຶກຂ້າວເພິ່ງເຈີ່ມຝຶກເມື່ອພັນປົງປະມານ ກາຣຕລາດຈະເຈີ່ມໃຊ້ງປະມານເມື່ອພັນປົງປະມານແລ້ວ

5.7 ໜ່ວຍທີ່ມີສັກຍາກພໃນກາຣທຳຂໍ້ມູນ ກົດໜ້າວ່າໜ່ວຍປົງປົງຕິຍອມຮັບຂໍ້ມູນນັ້ນຫຼືໄໝ ຈົງໆ ແລ້ວໜ່ວຍປົງປົງຕິກ ທຳອຸ່ງແລ້ວ ແຕ່ໄມ້ເປີດແຍອກມາ ຕ້ອງຜລັດນີ້ໃຫ້ໜ່ວຍງານສ່ວນກລາງແສດງຂໍ້ມູນອອກມາໃຫ້ຈັງຫວັດ ແລະທຳ ໄທຂໍ້ມູນເປັນປັງຈຸບັນ ຜ່ານກຳບັດແລກ່ວນກລາງຕ້ອງກຳບັດວາ

5.8 ກາຣໃຊ້ຂໍ້ມູນເພື່ອກາຣວາງແຜນຈັງຫວັດໄມ້ໃຊ້ເຂົ້າໃຈພະຍານ 45 ສູານ ມີຂໍ້ມູນດ້ານອື່ນດ້ວຍ ເຊັ່ນ ຂໍ້ມູນກາຣພັດນາດ້ານ ຕ່າງໆ ທີ່ນໍາມາໃຊ້ໄດ້ ອາຈຕ້ອງມີທັງຂໍ້ມູນທີ່ເປັນສູານ ແລະຈັງຫວັດຕ້ອງໄປໜ່າເພີ່ມເຕີມອີກ

6. เຄື່ອງມື່ອຫວ່າງໂຄງຄຸນຄ່າ (value chain)

6.1 ກາຣເລືອກພລືພລື ພລືພລືທີ່ຄັດເລືອກມາຕ້ອງໄດ້ຮັບກາຣຍອມຮັບ ຈຶ່ງຈະໄດ້ຮັບຄວາມຮ່ວມມື່ອ ເພວະຕຽງໃຈປະຊານ ອູ່ຈ່າຍໄວ້ກີຕາມກາຣເລືອກພລືພລືທີ່ຄັດເລືອກມີຂໍ້ມູນທັງດີ ຄວາມຮ່ວມມື່ອກົດທັງດີຕ້ວຍ

6.2 การใช้ vc. ต้องใช้หลักเศรษฐกิจศาสตร์ และหา margin จากแต่ละกระบวนการว่ามีกำไรและตอกย้ำกับโครงสร้างสัมพันธ์กับ supply chain เมื่อนำ vc ไปสู่การทำแผนพัฒนาแล้ว ขาดการพูดถึงหลักการชดเชยให้ผู้ที่สูญเสีย เพราะกระบวนการนี้มีผู้เสียประโยชน์และได้ประโยชน์ทำอย่างไรจึงจะมีหลักการบริหารแผน vc

6.3 vc ที่โครงการฯ เสนอ เป็นกระบวนการเริ่มต้นที่ไม่ใช่ทำให้ได้ vc แต่ได้ตัวกิจกรรม ยังไม่เห็นเม็ดเงินที่นำไปสู่การเกิดแผนที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ฐานการผลิตอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงยังมองไม่เห็นหลักการใช้ vc

7. ข้อเสนอต่อการศึกษา

7.1 การเสนอผลการศึกษา ควรเชิญหน่วย function มาร่วมพัฒนาด้วย เพื่อทราบปัญหาและข้อจำกัดของข้อมูล เพราะจังหวัดต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานจากหน่วยงานเหล่านี้วางแผน ปัญหาข้อนี้มีตัวอย่างชัดเจนที่อุบลฯ คือ ยุทธศาสตร์จังหวัดอุบลฯ เป็นยุทธศาสตร์ภาคบังคับถึง 4 ข้อ จังหวัดทำยุทธศาสตร์ของตัวเองแค่ 2 ข้อ คือ การค้าการลงทุนท่องเที่ยว และ เกษตรฯ แบบรูปซึ่งใหญ่เกินกว่าที่จะทำ vc ขึ้นให้เห็นว่าฐานข้อมูลที่จังหวัดมีอยู่เป็นเพียงข้อมูลปฐมภูมิไม่ใช่ทุกภูมิที่สามารถนำมาใช้เพื่อการอธิบายให้เข้าใจ หรือใช้ตัดสินใจทางการบริหารได้ ต้องใช้ข้อมูลจาก function

7.2 งานวิจัยพูดถึงปัญหาฝ่ายการเมืองน้อยมาก ฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซง เพื่อให้มีโครงการในโครงการตัวข้างนักการเมืองอยู่ งบประมาณติดทำให้จังหวัด ต้องเพิ่มโครงการของนักการเมืองเข้าไป ทำให้ยุทธศาสตร์ของจังหวัดไม่ถูกขับเคลื่อนไปตามเป้าหมาย และไม่สามารถตอบ PART ได้

7.3 เรื่องข้อมูล ยังไม่ได้สะท้อนชัดเจน ว่าใช้ข้อมูลอะไรในการคัดเลือกผลผลิตและทำ vc เช่น วิเคราะห์กระบวนการของผลผลิตแล้ว ขาดข้อใช้ในเรื่องที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าส่วนต่าง ซึ่งข้อต่อหนึ่งต้องสนับสนุน การหารือยังคงความหมายของข้อมูลซึ่งเป็น technical มา ก่อนที่จะรับวิเคราะห์ vc ทำเรื่องนี้ ควรเป็นโครงการ เช่น สภาพัฒนาภาค สถาบันวิชาการ และทำร่วมกับจังหวัด โดยเลือกหน่วยที่ทำข้อมูล เช่น คลังจังหวัด เป็นต้น

7.4 ข้อมูล 45 ฐาน เคยมาใช้เลือกผลผลิตอย่างไร และใช้ข้อมูลอะไรวิเคราะห์ vc ข้อมูลจากหน่วยงานใดนำมาใช้ วิเคราะห์ vc บ้าง ในการทำแผนจังหวัดเชิงรุก เห็นแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัด

7.5 ข้อจำกัดของข้อมูลที่งานวิจัยพบ จะมีข้อเสนออะไรกับข้อจำกัดนั้น และคาดหวังให้หน่วยไหนทำ

สรุปสาธารสำคัญ

การสัมมนา...การพัฒนาระบบและกระบวนการจัดทำแผนจังหวัด

บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ข้อมูลและการมีส่วนร่วม

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2552

ณ โรงแรมแกรนด์ เมอร์เดีย ฟอร์จุน กรุงเทพฯ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา ทั้งหมดประมาณ 140 คน ประกอบด้วยผู้แทน หน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ผู้แทน หน่วยในจังหวัด 50 จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด 14 จังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด 8 จังหวัด ซึ่งมีสาธารสำคัญสูปีได้ ดังนี้

ดร.สีลารถน์ บัวสาย รองผู้อำนวยการ สกอ. กล่าวความเป็นมาการจัดทำวิจัยโครงการนี้ว่าเมื่อต้นปี พ.ศ. 2551 ได้มีการหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารส่วนราชการระดับสูงระหว่างส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และ กพร. ถึงการที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนามาถึงจุดที่กำหนดให้จังหวัดสามารถตั้งงบประมาณได้เอง แต่ปัญหาที่ทุกฝ่ายมองเห็นและให้ความสำคัญ คือ กระบวนการอะไรที่จังหวัดสามารถตั้งงบประมาณ จะมีการจัดลำดับความสำคัญอย่างไรซึ่งจะไปสู่การตัดสินใจของผู้ว่าราชการจังหวัด นำไปสู่การสืบค้นข้อเท็จจริงในพื้นที่ 7 จังหวัดนำร่อง และทางโครงการฯ ยังได้ทีมทำงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับการพัฒนาชนบท ภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรเอกชน เมื่อ 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ได้มีการนำเสนอรายงานเพื่อการแสดงความคิดเห็นต่อหลายหน่วยงาน การสื่อสารว่าเกิดอะไรคือข้อจำกัดในพื้นที่ไปสู่ส่วนกลาง จะทำให้คลายปัญหาในการทำงานได้พอสมควร มีความยินดีที่จะเปิดเวทีกว้างรับฟังข้อคิดเห็นจากทุกจังหวัด และหากต้องการให้ สกอ. ให้การสนับสนุนเรื่องใดจะพยายามอย่างเต็มกำลัง และขณะนี้ สกอ. ได้มีงานวิจัยเพื่อพัฒนาจังหวัดในจังหวัดต่างๆ ได้แก่ กลุ่มงานด้านอาชีพ ด้านการแก้ปัญหาความยากจน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเด็กและสังคม การแก้ปัญหาความยากจนมองเชิงบูรณาการ สำหรับการทำกระบวนการงบประมาณนี้ ได้วางหลักไว้เกี่ยวกับข้อจำกัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับผู้คนทั้งหมดของจังหวัดทั้งภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานภาครัฐที่จะสนับสนุน

ใน 5 ปี ที่ผ่านมา สกอ. ได้ทำงานร่วมกับกระทรวงมหาดไทยในหลายจังหวัด พบร่วมกับ นักวิจัยในประเทศ ประเทศไทยยังสามารถขับเคลื่อนไปได้ทุกวันนี้ เนื่องจากยังมีคนที่ทำงานในทุกจุด เพียงแต่มีข้อจำกัดที่คนแต่ละจุดทำเพียงลำพังไม่ได้ โครงการฯ นี้ ได้นำเสนอกระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้คนดีที่อยู่ในแต่ละจุดสามารถประสานการทำงานเข้าหากันได้ จะทำให้พลังการแก้ปัญหาในพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ว่าราชการจังหวัดได้นำไปใช้จะเกิดการอนุรักษ์ เสริมการทำงานได้มาก ในนาม สกอ. ขอกราบขอบพระคุณรองปลัดกระทรวงมหาดไทยที่กรุณาเป็นประธานเปิดงาน ผู้ว่าราชการทั้ง 7 จังหวัด สำนักงานจังหวัด และทีมวิจัย

นายต่อพงษ์ อั่วพันธุ์ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวว่า ได้ทราบมูลเหตุของการทำงานวิจัยในครั้งนี้ มีความชื่นชมในความตั้งใจและการทุ่มเทแรงกายแรงใจ ประกอบกับการได้รับความร่วมมือจากทั้ง 7 จังหวัด ในส่วนที่

เกี่ยวนেื่องกับกระบวนการจัดทำแผนงบประมาณจังหวัดและงบประมาณ ที่มีการจัดทำแผนพัฒนา จังหวัดอย่างบูรณาการ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 และหน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมกันพัฒนาการบริหารงานในระบบนี้ จนเห็นรูปธรรมที่ชัดเจน จะเห็นได้จากรูปแบบในการจัดทำงบประมาณ ในช่วงเวลานี้จังหวัดกำลังมีการซื้อข้อมูล ข้อจัดสร้างงบประมาณประจำปี 2553 ที่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายที่สำคัญได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 พ.ร.บ. การบริหารราชการบ้านเมืองที่ดี และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ที่เป็นที่ชัดเจน หัวต่อที่จะปรับรูปแบบการบริหารราชการจังหวัด ต้องมีการบูรณาการการทำงานของภาคีต่างๆ ในการบริหารจัดการร่วมกัน และพัฒนาศักยภาพของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งเชื่อว่าจะไม่มีความสมบูรณ์และความพร้อม แต่จากการที่หลายๆ หน่วยงานในวันนี้ รวมถึงหน่วยงานสำคัญที่มีส่วนทำให้เกิดโครงการวิจัยนี้ ได้มาร่วมกันคิดหาแนวทาง น่าจะทำให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีกว่า จะส่งผลให้การพัฒนาจังหวัดและประเทศมีประสิทธิภาพ และผู้เข้าร่วมสัมมนาจะได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อนำมาสู่การจัดปรับการจัดทำแผนฯ รวมทั้งแสวงหาแนวทางที่ดีที่สุดที่จะเชื่อมความต้องการของประชาชน ต่อแผนพัฒนาจังหวัด แม้ว่าจะส่งเสริมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนอยู่แล้วก็ตาม แต่ต้องมีกระบวนการงบประมาณและดับล่างสู่ดับจังหวัดและการจัดทำงบประมาณ ขณะนี้กระทรวงมหาดไทยกำลังมีการทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และ ศก. ก็ได้ดำเนินการตามโครงการฯ นี้ จะทำให้เกิดการเติมเต็ม นำไปสู่ความสมบูรณ์และมีประสิทธิผลของแผนพัฒนาจังหวัดให้มากที่สุด ขอให้การพูดปะกันในการสัมมนาครั้งนี้ ได้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การนำเสนอผลการวิจัย โดยนางสาวจิริกา นุตตานันท์ หัวหน้าทีมวิจัย นายมนต์วิ เสน่ห์เศรษฐี และนายบุญญี่ยม เหลาสะอาด นักวิจัย มี ดร.สุลักษณ์ บัวสาย เป็นผู้ดำเนินรายการ ประเด็นการนำเสนอ มีดังนี้

- ขอบเขตและขั้นตอนการวิจัย
- กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์
- ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานราชการส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
- การใช้เครื่องมือ value chain ในกระบวนการจังหวัด
- ประมาณผลการวิเคราะห์
- สรุปและข้อเสนอ

(รายละเอียดในเอกสารงานวิจัย)

จากเวทีสัมมนาได้มีกล่าวถึงยุทธศาสตร์จังหวัด ว่าเป็นหลักอิงให้กับผู้บริหารจังหวัดในการจัดสร้างงบประมาณ นอกจากราชการ ที่มีบทบาทผู้ช่วยราชการจังหวัด การเขื่อมโยงแผน การเติมเต็มข้อมูลจากฐานล่าง และการรีซึ่งกันและกัน ตัวสนับสนุนการตัดสินใจได้มาก จากการวิจัยฯ ทำให้เห็นศักยภาพที่มีศักยภาพจังหวัดและข้อมูลจาก Bottom up นอกจากราชการ สถาบันวิชาการยังมีส่วนส่งเสริมคุณภาพแผนชุมชน และสิ่งสำคัญ คือ การหล่อหลอมระหว่างทีมภายนอกกับทีมชุมชน โดยมีoba เกอเติมเต็ม และจังหวัดริเริ่ม

การเสวนา “บทบาทของภาคพัฒนาแผนจังหวัดแบบบูรณาการ” สรุปผลการเสวนา ได้ดังนี้

นายถาวร พรมมีชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ กล่าวถึงผลผลิตพิริชของจังหวัดชัยภูมิ ในการทำวิจัยนี้ ว่าการทำวิจัยนี้ได้นำพิริมาเป็นกระบวนการในการศึกษาผลผลิตจังหวัด ซึ่งเป็นเรื่องที่ trig กับปัญหาผลผลิตที่จังหวัดให้ความสำคัญและติดตามอยู่ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาพิริได้อย่างไร ในการทำงานพัฒนา มีหลักในการทำงาน คือ ใช้การ มีส่วนร่วม ยึดหลักธรรมาภิบาล และคำนึงถึงประชาชนเป็นศูนย์กลาง คนชัยภูมิจะต้องรู้จักตนเอง รู้สถานการณ์ของจังหวัด และบอกอนาคตชัยภูมิของตนเอง ในพื้นที่จังหวัดมีคนที่มีความสามารถเป็นจำนวนมาก แต่จะทำอย่างไรให้คนเหล่านี้มา ช่วยกันทำงานพัฒนา นอกจากนี้ ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่มาจากหลายภาคส่วน ส่วน ใหญ่ประกอบด้วยผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีการทำงานที่ไม่ติดกับระบบ มีความกล้าคิด กล้าแสดงออกและลงมือปฏิบัติ และ ในการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดกับแผนชุมชน ได้มีการประเมินและบทวนแผนชุมชน ในการทำงานยังพบว่า การตั้ง โจทย์ “หากตั้งโจทย์ผิดต้องถูกก็ผิด” หากตั้งโจทย์ถูก ตอบถูก โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จก็สูง ซึ่งไม่ต่างกับการ ตั้งเป้าหมาย

จังหวัดชัยภูมิมีเวทีชัยภูมิโขมແลง ผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการมีการลงพื้นที่พูดคุยกับชาวบ้าน ใช้เวลาช่วง 5 โมงเย็นถึง 1 ทุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลและรับรู้ปัญหาในพื้นที่ และแนวทางการแก้ไข จากนั้นมีการถอดข้อมูล เพื่อจัดทำเป็น Mind map ออกแบบให้เห็นร่วมกัน และจะนำไปปูรูปการณ์จัดทำแผนต่อไป ซึ่งในการพับปูรูปการณ์จัดทำแผนต้อง จัดเวทีให้สอดคล้องกับวิถีชาวบ้านที่เรียบง่าย เช่น การนั่ง การรับประทานอาหารร่วมกัน นอกจากนี้ ในการจัดทำ แผนพัฒนาจังหวัด ได้มีการนำข้อมูลการศึกษาจากหน่วยงานอื่นๆ มาใช้ ได้แก่ ข้อมูลด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และ การศึกษา ของ UNDP

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดยังมีแนวทางในการทำงานโดยการสร้างค่านิยมร่วมของคนชัยภูมิ และยึดหลักการบริหาร แบบ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับความสุข” จะไม่ใช้การตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึก แต่จะมีการอภิปรายร่วมกัน และยังเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน นักเรียนนักศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน อีกทั้งมีการบริหารโดยไม่ยึดติดระบบ ราชการ และต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธา มีการพูดสื่อสารต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอในการให้ ข้อมูลและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตรีฉวิตวัฒน เชาวลิต รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชน เพื่อการพัฒนาแผนว่า แผนพัฒนาจังหวัดเน้นการเชื่อมประสานจากฐานหรือความต้องการของพื้นท้องชุมชน ซึ่งอดีต ผู้ว่าราชการจังหวัด นายวิชม ทองลงกรณ์ ได้สร้างฐานรากของชุมชนให้เข้มแข็ง ในปี พ.ศ. 2547 จังหวัดร่วมกับภาคีทุกภาค ส่วนทดลองนำการจัดการความรู้มาใช้ในพื้นที่ 3 ตำบล ต่อมาปี พ.ศ. 2548 ได้มีการถอดบทเรียนนำไปสู่การกำหนดนิยาม “ชุมชนอินทรีย์” ซึ่งหมายถึง ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้อย่างสมบูรณ์ และขยายผลครอบคลุม 1,550 หมู่บ้าน ใน 23 อำเภอ โดยชุมชนอินทรีย์มีลักษณะ คือ (1) คุณภาพดีที่เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและมีการสืบทอด เช่น ประชารัฐชาวบ้าน ผู้ที่ประชาชนศรัทธา นำทางความคิด นายก อบต. กำนัน เป็นต้น (2) มีแผนแม่บทชุมชนพึงดูแลที่มีคุณภาพ มีการ บทวนปรับปรุงประเมินผลอยู่ตลอดเวลา (3) การใช้หลักการจัดการความรู้ (KM) โดยคุณເຊື້ອ (ผู้ที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไป คือ ศูนย์สนับสนุน กำกับดูแล ติดตามประเมินผล) คุณอำนวย (ผู้อำนวยความสะอาด กระตุน สงเสริม แนะนำ ประคับประคอง เป็นกำลังใจ) และคุณกิจ (ภาคประชาชนผู้ดำเนินกิจกรรม) (4) ม่องค์กรด้านการเงินของชุมชน (5) การบริหารจัดการ

ชุมชนที่ดี รวมทั้งให้ให้ความสำคัญต่อภาคีทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันวิชาการ และสถาบันวิจัยต่างๆ นอกจากราชการจังหวัดท่านปัจจุบัน ได้มาต่อยอดการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง เป็นการสะท้อนผลลัพธ์ ล้มล้าง (ท้องถิ่น) ลุมบัน(ผู้ว่าราชการจังหวัด)และมีผลสั่ง คือ สถาบันวิชาการ

นายชาตุร อภิชาตบุตร หัวหน้าผู้ตัวราชการกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวว่า แผนจังหวัดที่มีคุณภาพต้องสร้างจากฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สามารถนำไปสู่การตั้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และสนองตอบสิ่งที่ประชาชนต้องการ บทบาทของผู้ตัวราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทย อยู่ในฐานะของผู้กำหนดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และต้องมีบทบาทที่ชัดเจนนำไปสู่การเกิดแผนพัฒนาที่ดี สำหรับ value chain จังหวัดไม่สามารถจะทำทุกอย่างได้แต่จะต้องดูทรัพยากรและบริบทของตนเอง เป็นไปไม่ได้ที่จะกำหนดให้ทุกจังหวัด ดำเนินการเหมือนกันทั่วประเทศ เมื่อจังหวัดทราบความต้องการกันทุกฝ่ายแล้ว ต้องพิจารณาว่าจะเริ่มต้นอย่างไร และจะกำหนดกระบวนการระหว่างทางที่ชัดเจนอย่างไร ยกตัวอย่างการทำ value chain พริกของจังหวัดชัยภูมิ ได้ทำให้มูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้น และไม่เกิดการประท้วงของเกษตรกร และหากจังหวัดนำร่องคื้นฯ ดำเนินการตามแนวทางของ value chain ก็จะนำไปสู่ผลสำเร็จ เช่นกัน

ด้านงบประมาณยังพบข้อบกพร่อง คือ งบประมาณจังหวัดยังข้ามกับงบประมาณท้องถิ่น พบว่า งบประมาณจังหวัดยังมีเรื่องของการขาดคล่อง สร้างถนน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อการกระจายศูนย์กิจ เดียวยังพอกอนุ่มได้ในเรื่องของการเติมเต็ม ต้องมีการทำความเข้าใจให้ถูกต้องและชัดเจน มีขั้นตอนแล้วจะเป็นการแบ่งส่วนในการใช้งบประมาณและไม่ทำให้เกิดพลัง

ด้านศักยภาพของผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด และบุคลากรในสำนักงานจังหวัด ในการทำกับแผนพัฒนาจังหวัด คุณสมบัติที่ควร มี ได้แก่ (1) มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งบประมาณและอำนาจหน้าที่ อีกทั้ง ต้องเรียนรู้ความต้องการของพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่จังหวัดมีอยู่แล้ว (2) ดี คือ ต้องทำเพื่อประชาชน (3) มีความกล้า ที่จะบอกสิ่งที่ถูกต้อง และกล้าที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ควรและไม่ถูกต้อง

ข้อที่ควรระวังหรือกำกับ ได้แก่ (1) การใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม (2) การใช้กฎระเบียบ (3) การสื่อสาร ซึ่งต้องทำใน 2 ทาง อย่างบิหารด้วยกระดาษ (4) รากเข้าของปัญหาต้องได้รับการแก้ไข (5) นักการเมืองก้าวกราย แต่มีข้าราชการบางกลุ่มที่ได้ผลประโยชน์จากการเมืองเช่นกัน

นายประسنศ คงเคารพธรรม หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี ได้กล่าวถึงข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดว่า มีความซึ่งชุมต่อผลการศึกษาในเรื่อง value chain ทำให้เห็นว่าฐานข้อมูลที่อยู่นั้นไม่เพียงพอ ได้ยกตัวอย่างของจังหวัดสุรินทร์ที่ต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งๆ ที่รายได้ส่วนใหญ่มาจากการเกษตรกรรม ส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ต้องการเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้า แต่ขาดข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ นอกจากราชการ หน่วยงานด้านชลประทานต้องการพัฒนาเพื่อการเกษตรในพื้นที่ แต่ขาดข้อมูลว่าบริเวณนั้นมีควรต้องการน้ำหรือไม่ หรือหน่วยงานด้านการเกษตรต้องการส่งเสริมการเกษตรในบางพื้นที่ แต่ขาดข้อมูลด้านน้ำ หรือหน่วยงานด้านพานิชย์ต้องการผลิตสินค้าเพื่อขาย แต่ไม่มีข้อมูลว่าใครหรือตลาดต้องการสินค้านั้นบ้าง เป็นต้น เหล่านี้เป็นข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ส่วนตัวอย่างในด้านสังคม ได้แก่ โรงเรียนขอสนับสนุนงบประมาณแก่ไขปัญหายาเสพติด แต่ซึ่งจะไม่ได้ว่ามีปัญหาอย่างไร หรือการของงบประมาณเพื่อดำเนินการด้านความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลในครอบครัว แต่ไม่

มีข้อมูลสนับสนุนว่ามีปัญหาระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัวอย่างไร เท่าไหร่ เป็นต้น ในการเขียนแผนนั้น ไม่พบโครงการที่ เกี่ยนหลักการและเหตุผลโดยใช้ฐานข้อมูลที่ขาดเจน ผลงานให้ได้แผนงานอย่างกว้างๆ ไม่ได้ภาพที่ชัดเพื่อการพิจารณา งบประมาณ จะเห็นได้ว่าจังหวัดขาดข้อมูลที่ขาดเจนถูกต้องเพื่อสนับสนุนการวางแผน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้อง ปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินการด้านระบบข้อมูล โดยภาควิชาการและภาคปฏิบัติต้องพูดคุยและทำงานร่วมกัน แล้วเส้น แบ่งของการเป็นนักวิชาการกับนักปฏิบัติควรจะแยก

คุณนัดดา ภาคพรต ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสินค้าบริการท่องเที่ยว ททท. ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ ศักยภาพพื้นที่ที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวว่า ข้อมูลการท่องเที่ยวหาได้ยาก โดยเฉพาะข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว การ ท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับทุกๆ ส่วน เช่น เศรษฐกิจ สังคม ประชากร แรงงาน บริการสังคม ระบบสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ ในการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว หากยังขาดข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว อาจพิจารณาจาก นโยบาย แนวโน้ม ทุนทางสังคมทั้งเชิงธุรกิจและวัฒนธรรม และที่สำคัญจะพิจารณาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะ สร้างเสริมการท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่แล้วพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่ดีมีคุณภาพ มักมีสิ่งดึงดูด เสน่ห์ หรือสิ่งกระตุ้นให้คนอยากร ไปเยี่ยมชม และหากชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวและได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งแล้ว จะทำให้ แหล่งท่องเที่ยวนั้นเติบโตอย่างยั่งยืน สามารถดูแลตัวเองได้ เกิดการกระจายทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ชุมชน เกิดความภาคภูมิใจ และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องบูรณาการทำงานอย่างจริงจัง เนื่องจากชุมชนเองไม่สามารถทำ ได้ในบางเรื่อง แต่ชุมชนจะมีส่วนอย่างมากในการดูแลปักป้องแหล่งท่องเที่ยวในด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลการท่องเที่ยวที่ดี ต้องมีทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค แล้ววิเคราะห์ด้วยเครื่องมือต่างๆ แล้วนำไปสู่ การจัดลำดับความสำคัญในสิ่งที่ควรดำเนินการก่อนและหลัง โดยคำนึงถึง demand side และ supply side นอกจากนี้ ต้องศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันพบว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป เริ่มกลับเข้ามาระบุรุษที่ต้องการ มองใน มิติของคุณค่าและสังคมสูงขึ้น

นายชัยสิทธิ์ รัตนเกียรติชัย รองประธานหอการค้าจังหวัดชัยนาท ได้กล่าวถึงการพัฒนาระหว่าง จังหวัดและภาคธุรกิจเอกชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดว่า ในปี พ.ศ. 2545 ระบบ CEO ได้เริ่มที่จังหวัดชัยนาท มี ข้อมูลสนับสนุนว่าจังหวัดมีความสำคัญในการปลูกข้าวและต้องการที่จะต่อยอดเพื่อพัฒนาด้านข้าวมากขึ้น และสิ่งที่ ต้องการเห็นคือเดินไปสู่ Green ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมรักษาระบบนิเวศและ Guru เป็นผู้รู้ด้านข้าว ทางหอการค้า จังหวัดชัยนาทได้ร่วมประชุมกับจังหวัดอย่างสม่ำเสมอในการจัดทำแผน รวมถึงการติดตามแผน และประเมินกองทุน หมุนบ้าน

นางสาวสำรี นรสิงห์ พานิชย์จังหวัดยโสธร ได้กล่าวถึงการเขื่อมโยงแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนา ผลผลิตจังหวัด ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำว่า การผลิต lokale กีต้าม หากสินค้ามีคุณภาพดีจะทำให้ขายได้ง่าย ในกระบวนการ ของจังหวัดยโสธรได้นำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ เช่น GPP และแนวโน้ม กรณียโสธรมีข้าวหอมมะลิเป็นผลผลิตหลัก มองไปที่การเพิ่มน้ำดื่ม กระแสงห่วงไยสุขภาพ จึงเป็นที่มาของข้าวอินทรีย์ นอกจากนี้ต้องทำความเข้าใจถึงการตลาด ห้องถิน การรับรองคุณภาพ ศักยภาพหน่วยงานที่รับรองคุณภาพ วิสัยทัศน์จังหวัด ระบบการผลิต เช่น การเพิ่มพื้นที่ ภูมิ ปัญญา ดิน การจัดการน้ำ การจัดการฟาร์ม กระบวนการแปรรูป และในการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมองผ่านกระบวนการ ตรวจสอบย้อนกลับ เช่น การมีกลุ่ม การมีโรงสีเล็กๆ ที่สนับสนุนเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสหกรณ์ การจัดการ การบริจาค และการขาย

ในกระบวนการ value chain ต้องมีหน่วยงานร้อยเรียงทั้งระบบต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ คือ สำนักงานจังหวัด เพื่อให้เกิดการมองภาพที่เหมือนกัน สำนักงานพัฒนารัฐฯจังหวัดอยู่ที่ปลายน้ำ หรือแม่ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องดึงเข้ามาร่วมกระบวนการด้วยกัน

นายวีระศักดิ์ วงศ์สุทธิ ประชาสัมคมจังหวัดพิษณุโลก ได้กล่าวถึงบทบาทภาคประชาสัมคมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดว่า องค์กรภาคประชาชั้นเป็นองค์กรต้นน้ำที่จะมีส่วนร่วมในการที่จะกำหนดให้เปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนอย่างจะเห็นสัดส่วนภาคประชาชั้นเป็นครึ่งหนึ่งในคณะกรรมการจัดทำแผน เพราะภาคประชาชั้นรู้ปัญหา และเข้มโงยและขยายภาพให้เห็น ซึ่งในบางสถานการณ์ได้นำประชาชนมาเพื่อให้ครบองค์ประชุมเท่านั้น แต่ปัจจุบันภาคประชาชั้นการใจกว้างให้ภาคประชาชั้นร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และอย่างเห็นมากขึ้นในการร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และถอดบทเรียนร่วมกัน เพื่อให้เห็นว่าในการดำเนินการที่ผ่านมามีปัจจัยและเงื่อนไขใดที่ทำให้เกิดผลดีหรือผลเสีย

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ร่วมสัมมนา

- ความมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งแผนที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน จะส่งผลเสียต่อโครงการที่นำไปปฏิบัติ
- จังหวัดควรริเริ่มร่วมรัฐ มีความพยายามในการนำระบบ GIS ใช้ตอบสนองความต้องการของชาวบ้าน เช่น การเก็บข้อมูลแปลงมะนาว นาข้าว และส้มโอ และใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา
- ประสบการณ์ของกลุ่มชาวบ้านในการเรียนรู้ การทำงานแบบร่วมมือ เป็นต้นแบบที่ดี ซึ่งตัวอย่างที่นี่ครศรีฯ และชัยภูมิ นี่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง
- ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญ ข้อมูลต้องมีความความน่าเชื่อถือ มีการเก็บที่เป็นระบบและเข้าถึงได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดควรจัดทีมเพื่อตรวจสอบ